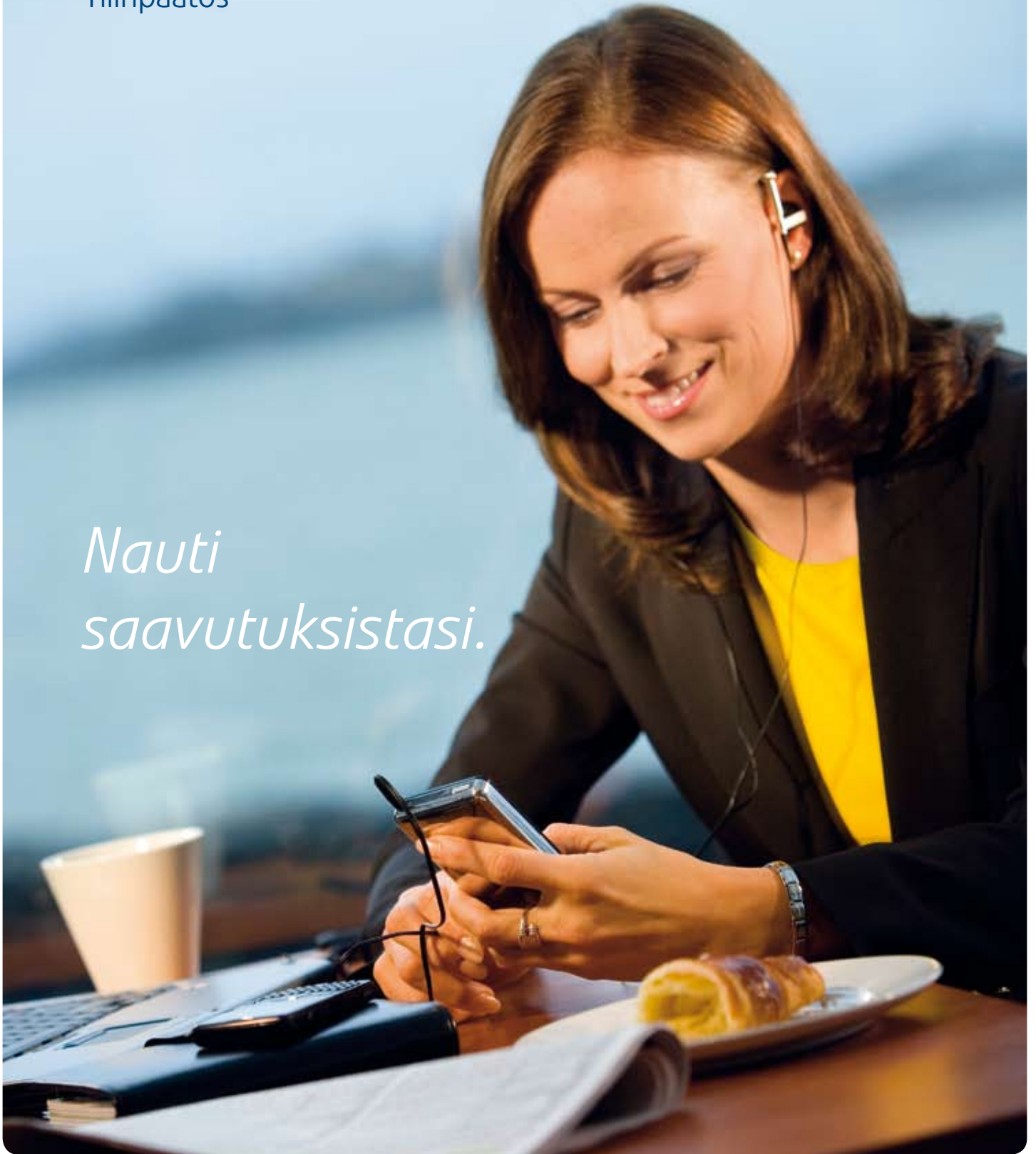

Vuosikertomus 2006

Tilinpäätös

*Nauti
saavutuksistasi.*

Tietoja sijoittajille

Yhtiökokous

Fortum Oyj:n varsinainen yhtiökokous pidetään keskiviikkona maaliskuun 28. päivänä 2007 klo 15.00 Kaapelitehtaalla Merikaapelihallissa. Kokouspaikan osoite on Tammasaarenlaituri, J-porras, 00180 Helsinki. Yhtiökokoukseen osallistumisestaan ilmoittaneiden osakkeenomistajien vastaanottaminen alkaa klo 14.00.

Jos osakas haluaa osallistua yhtiökokoukseen, hänen on ilmoittauduttava etukäteen Fortumille. Ilmoittautua voi Fortumin verkkosivuilla osoitteessa www.fortum.fi/yhtiokokous, puhelimitse numerossa 010 452 9460, lähettämällä faksin numeroon 010 262 2727 tai kirjeen osoitteeseen Fortum Oyj, Lakiasiat/yhtiökokous, PL 1, 00048 FORTUM. Ilmoittautumisten ja mahdollisten valtakirjojen on oltava perillä viimeistään klo 16.00 (Suomen aikaa) 21.3.2007.

Osinkojen maksaminen

Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että Fortum Oyj jakaa vuodelta 2006 rahaosinkona 1,26 euroa osaketta kohti. Tästä osingosta 0,73 euroa osakkeelta on konsernin osinkopolitiikan mukaista. Lisäksi hallitus ehdottaa 0,53 euron suuruista lisäosinkoa osakkeelta yhtiön pääomarakenteen ohjaamiseksi kohti sovittua tavoitetasoa. Osingonmaksun täsmäytyspäivä on 2.4.2007 ja ehdotettu osingon maksupäivä on 11.4.2007.

Tulosten julkistaminen

- Osavuosikatsaus tammi–maaliskuulta julkaistaan 24. 4. 2007
- Osavuosikatsaus tammi–kesäkuulta julkaistaan 18. 7. 2007
- Osavuosikatsaus tammi–syyskuulta julkaistaan 18. 10. 2007

Vuosikertomus ja osavuosikatsaukset julkaistaan suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi, ja ne ovat luettavissa Fortumin verkkosivuilla osoitteissa www.fortum.fi, www.fortum.se ja www.fortum.com.

Fortumin johto järjestää säännöllisesti analytikoille ja tiedotusvälineille tiedotustilaisuuksia, joita voi seurata yrityksen kotisivuilla. Lisäksi johto antaa kahdenkeskisiä haastatteluja ja ryhmähaastatteluja. Fortum osallistuu myös eri sijoittajatilaisuuksiin.

Fortum noudattaa 30 päivän hiljaista jaksoa ennen tulosten julkistamista. Lisätietoja osakkeista ja osakkeenomistajista on esitetty konsernitilinpäätöksessä liitetiedossa 45 Osakkeet ja osakkeenomistajat.

Perustietoa Fortumin osakkeista

- Listattu Helsingin Pörssiin
- Kaupankäyntitunnus: FUM1V
- Osakkeiden lukumäärä 30. 1. 2007: 888 179 650
- Toimiala: Yhdyskuntapalvelut

Sijoittajasuhteiden yhteystiedot

Mika Paloranta, johtaja, sijoittajasuhteet, puh. 010 452 4138, faksi 010 452 4176, sähköposti: mika.paloranta@fortum.com
Rauno Tiihonen, päällikkö, sijoittajasuhteet, puh. 010 453 6150, faksi 010 452 4176, sähköposti: rauno.tiihonen@fortum.com

Taloudellisten tiedotteiden tilaaminen

Taloudellisia katsauksia voi tilata osoitteesta Fortum Oyj, Postitus, PL 1, 00048 FORTUM, puh. 010 452 9151, sähköposti: juha.ahonen@fortum.com

Sijoittajätietoa on myös verkossa osoitteessa www.fortum.fi/sijoittajat.

Tilinpäätös 2006

Fortum lyhyesti	2		
Hallituksen toimintakertomus	4		
Konsernitilinpäätös, IFRS	16		
Konsernin tuloslaskelma	16		
Konsernin tase	17		
Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista	18		
Konsernin kassavirtalaskelma	19		
Konsernitilinpäätöksen liitetiedot	20		
1 Laadintaperiaatteet	20	24 Muut pitkäaikaiset sijoitukset	59
2 Kriittiset tilinpäätösarvot ja -harkinnat	29	25 Pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset korolliset saamiset	60
3 Rahoitusriskien hallinta	29	26 Vaihto-omaisuus	61
4 Liiketoimintasegmentit, jatkuvat toiminnot	37	27 Myyntisaamiset ja muut saamiset	61
5 Maantieteelliset segmentit, jatkuvat toiminnot	40	28 Rahavarat	61
6 Johdannaisten käypien arvojen muutokset sekä suojausten kohteet tuloslaskelmassa	41	29 Oma pääoma	61
7 Luovutetut toiminnot	41	30 Henkilöstön palkkiot ja kannustinohjelmat	63
8 Yrityshankinnat ja -myynnit	43	31 Vähemmistöosuudet	68
9 Valuuttakurssit	46	32 Korolliset velat	68
10 Liikevaihto	46	33 Laskennalliset verot	70
11 Muut tuotot	46	34 Eläkevaraukset ja muut varaukset	71
12 Materiaalit ja palvelut	46	35 Eläkeveloitteet	72
13 Muut kulut	47	36 Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat	73
14 Henkilöstökulut ja johdon palkkiot	47	37 Muut pitkäaikaiset velat	75
15 Poistot ja arvonalentumiset	48	38 Ostovelat ja muut lyhytaikaiset velat	75
16 Rahoituskulut (netto)	49	39 Tytäryhtiöt segmenteittäin 31.12.2006	76
17 Tuloverot	50	40 Pantatut varat	79
18 Osakekohtainen tulos	51	41 Sitoumukset	79
19 Osakekohtainen osinko	52	42 Vastuut	80
20 Rahoitusvarat ja rahoitusvelat luokittain	52	43 Oikeudenkäynnit ja viranomaismenettelyt	80
21 Aineettomat hyödykkeet	54	44 Lähipiiritapahtumat	81
22 Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	55	45 Osakkeet ja osakkeenomistajat	82
23 Sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrityksiin	57	46 Katsauskauden jälkeisiä tapahtumia	85
Konsernin taloudelliset tunnusluvut	86		
Emoyhtiön tilinpäätös (FAS)	88		
Tuloslaskelma	88		
Tase	88		
Kassavirtalaskelma	89		
Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot	90		
Tunnuslukujen laskentakaavat	96		
Ehdotus voittovarojen käyttöksi	98		
Tilintarkastuskertomus	99		
Hallintoneuvoston lausunto	100		

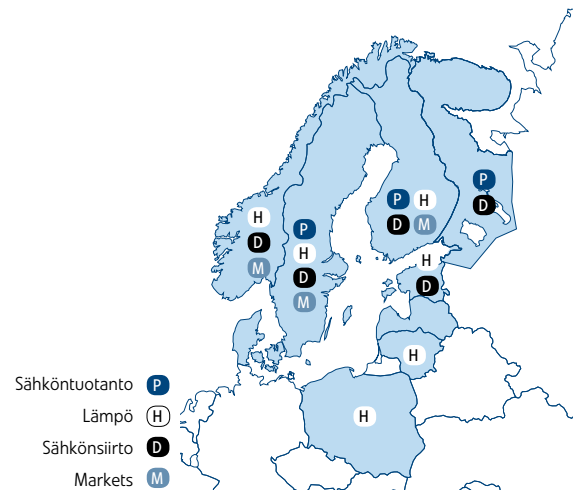
Fortumin vuoden 2006 vuosikertomus sisältää kaksi erillistä osaa: Liiketoimintakatsaus ja Tilinpäätös. Kestävä kehitys sisältyy Liiketoimintakatsaukseen.

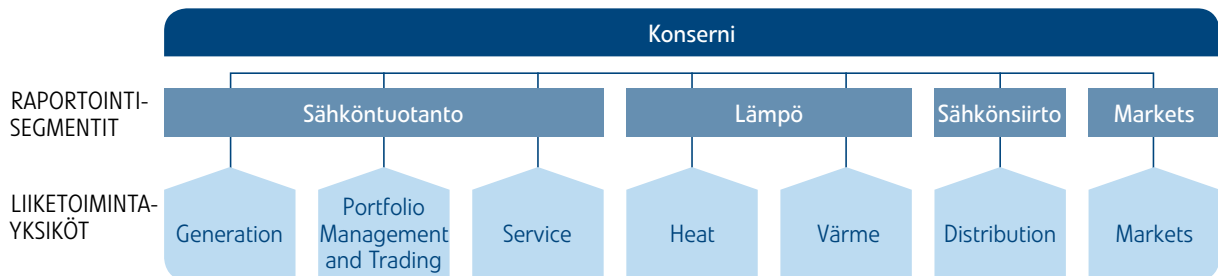
Fortum lyhyesti

Fortum on johtava energiayhtiö Pohjoismaiden ja Itämeren alueella. Liiketoimintaamme on sähkön ja lämmön tuotanto, myynti ja jakelu sekä voimalaitosten käyttö- ja kunnossapito. Huolehdimme vastuullisesti palveluiden saatavuudesta – nyt ja tulevaisuudessa.

Fortumin liiketoiminta on jaettu neljään raportointisegmenttiin. Sähköntuotanto-segmentti tuottaa sähköä Fortumin kokonaan ja osittain omistamissa voimalaitoksissa ja Lämpö-segmentti yhdistetyissä sähkön- ja lämmöntuotantolaitoksissa. Sähköntuotanto myy tuottamansa sähkön markkinoille pohjoismaisen Nord Pool -sähköpörssin kautta. Markets-segmentti ostaa sähköä Nord Poolin kautta ja myy sitä kotitalous- ja yritysasiakkaille sekä muille sähkön vähittäismyymyjille. Lämpö-segmentti myy höyryä ja kaukolämpöä teollisuudelle, kunnille ja kiinteistöyhtiöille. Fortumin sähkön jakelu- ja alueverkkosiirto raportoidaan Sähkönsiirto-segmentissä.

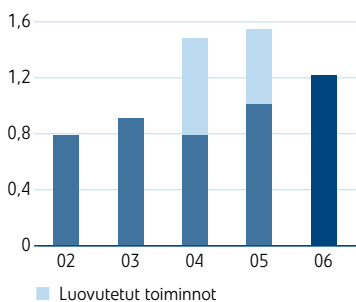
Konsernirakenne

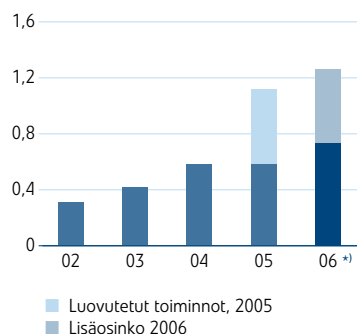
Fortum Oyj on listattu Helsingin Pörssissä. Fortum julkaisee vuosittain Suomen lainsäädännön mukaiset tilinpäätöstitotteet ja osavuosikatsaukset suomeksi, ruotsiksi ja englan-

niksi. Kansainväliset IFRS-raportointistandardit otettiin käyttöön vuonna 2005. 31.12.2006 yhtiön markkina-arvo oli 19 132 miljoonaa euroa.

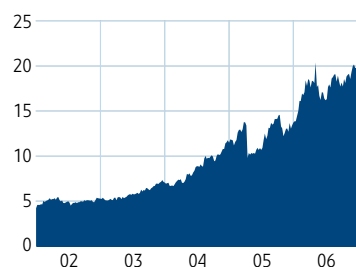
Tulos/osake, euroa

Osinko/osake, euroa

Markkina-arvo, mrd. euroa

* Hallituksen ehdotus yhtiökokoukselle maaliskuussa 2007.

Vuodet 2004, 2005 ja 2006 ovat IFRS:n mukaisia. Vuodet 2002 ja 2003 on esitetty suomalaisen tilinpäätöskäytännön (FAS) mukaisesti. Konsernitiilinpäätöksen liitteessä 45 sivuilla 84–85 on esitetty osaketietoa.

Hyvä tulos 2006 huolimatta pienemmistä vesi- ja ydinvoimavolyymeista

- Vertailukelpoinen liikevoitto 1 437 (1 334) miljoonaa euroa, +8 %
- Tulos ennen veroja 1 421 (1 267) miljoonaa euroa, +12 %
- Osakekohtainen tulos 1,22 (1,01) euroa, +21 %
- Edistystä Venäjällä ja Puolassa
- Esitetty osinko yhteensä 1,26 euroa osaketta kohden

Konsernin taloudelliset tavoitteet, jatkuvat toiminnot

	Tavoite	2006	2005
Sijoitetun pääoman tuotto, %	12 %	13,4	13,5
Oman pääoman tuotto, %	14 %	14,4	13,5
Pääomarakenne: nettovelka / käyttökate	3.0–3.5x	2,3	1,8

Vuonna 2005 öljyliiketoiminnot eriytettiin jakamalla osakkeita osinkona ja osakkeiden myynnillä. Öljyliiketoiminnot on esitetty luovutettuina liiketoimintoina Fortumin konsernitilinpäätöksessä.

Talouden yhteenveto, jatkuvat liiketoiminnot

	2006	2005	2004
Liikevaihto, milj.euroa	4 491	3 877	3 835
Käyttökate, milj.euroa	1 884	1 754	1 583
Liikevoitto, milj.euroa	1 455	1 347	1 195
Vertailukelpoinen liikevoitto, milj.euroa	1 437	1 334	1 148
Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden voitto, milj.euroa	1 071	884	670
Sijoitettu pääoma, milj.euroa	12 663	11 357	10 739
Korollinen nettovelka, milj.euroa	4 345	3 158	5 095
Nettovelka / käyttökate	2,3	1,8	N/A
Käyttöomaisuusinvestoinnit ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin, milj.euroa	1 395	479	514
Liiketoiminnan kassavirta, milj.euroa	1 151	1 271	1 232

Tunnusluvut ja niiden laskentakaavat on esitetty konsernitilinpäätöksen sivuilla 84, 86–87 ja 96–97.

Jatkuvien toimintojen liikevaihto segmenteittäin vuosineljänneksittäin

milj.euroa	I/2006	II/2006	III/2006	IV/2006	2006	I/2005	II/2005	III/2005	IV/2005	2005
Sähköntuotanto	643	560	569	667	2 439	534	476	450	598	2 058
Lämpö	480	229	178	381	1 268	385	206	147	325	1 063
Sähkönsiirto	219	162	162	210	753	202	160	149	196	707
Markets	547	400	436	529	1 912	392	298	284	391	1 365
Muut	20	20	19	19	78	23	22	26	20	91
Eliminoinnit	-566	-423	-418	-552	-1 959	-403	-304	-282	-418	-1 407
Yhteensä	1 343	948	946	1 254	4 491	1 133	858	774	1 112	3 877

Jatkuvien toimintojen vertailukelpoinen liikevoitto segmenteittäin vuosineljänneksittäin

milj.euroa	I/2006	II/2006	III/2006	IV/2006	2006	I/2005	II/2005	III/2005	IV/2005	2005
Sähköntuotanto	293	208	195	289	985	224	172	161	297	854
Lämpö	126	35	-3	95	253	107	37	12	97	253
Sähkönsiirto	81	53	39	77	250	66	55	47	76	244
Markets	0	2	2	-8	-4	7	8	7	8	30
Muut	-14	-12	-8	-13	-47	-11	-11	-7	-18	-47
Yhteensä	486	286	225	440	1 437	393	261	220	460	1 334

Vuosineljänneksitiedot on saatavissa Fortumin www-sivuilta www.fortum.fi/sijoittajat/osavuositiedot.

Hallituksen toimintakertomus

Vuotta 2006 Fortumissa leimasivat parantunut tulos, yhtiön strategisen aseman vahvistuminen Venäjällä ja Puolassa sekä uusien sähkön- ja lämmöntuotannon kapasiteetti-investointien vauhdittuminen. Lyhyesti, vuosi 2006 oli Fortumille menestyksenkäs. Yhtiön liiketoiminnan tulos parani ja sen taloudellinen asema säilyi vahvana. Tärkeimmät

taloudelliset tavoitteet, sijoitetun pääoman tuotto 12% ja uusi oman pääoman tuottotavoite 14%, ylittyivät. Fortumin nettovelan ja käyttökatteen suhde oli 2,3 vuoden lopussa. Jatkuvien toimintojen liiketoiminnan kassavirta supistui hieman 1 151 (1 271) miljoonaan euroon.

Tunnuslukuja, jatkuvat toiminnot	2006	2005	2004
Liikevaihto, milj. euroa	4 491	3 877	3 835
Liikevoitto, milj. euroa	1 455	1 347	1 195
Liikevoitto, % liikevaihdosta	32,4	34,7	31,2
Vertailukelpoinen liikevoitto, milj. euroa	1 437	1 334	1 148
Tulos ennen veroja, milj. euroa	1 421	1 267	962
Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden voitto, milj. euroa	1 071	884	670
Tulos/osake, euroa	1,22	1,01	0,79
Liiketoiminnan kassavirta, milj. euroa	1 151	1 271	1 232
Oma pääoma per osake, euroa	8,91	8,17	8,65
Sijoitettu pääoma, milj. euroa	12 663	11 357	10 739
Korollinen nettovelka, milj. euroa	4 345	3 158	5 095
Osakkeiden määrä keskimäärin, tuhatta	881 194	872 613	852 625

Tunnuslukuja, jatkuvat toiminnot	2006	2005	2004
Sijoitetun pääoman tuotto, %	13,4	13,5	11,4
Oman pääoman tuotto, % *)	14,4	13,5	–
Nettovelka/käyttökate	2,3	1,8	–

*) Vuoden 2005 jatkuvien toimintojen oman pääoman tuotto on laskettu jakamalla jatkuvien toimintojen tilikauden voitto kauden lopussa olevalla omalla pääomalla. Luovutettujen toimintojen tilikauden voitto on vähennetty 31.12.2005 omasta pääomasta.

Tunnuslukuja, koko Fortum	2006	2005 *)	2004 *)
Liikevaihto, milj. euroa	4 491	5 918	11 659
Liikevoitto, milj. euroa	1 455	1 864	1 916
Liikevoitto, % liikevaihdosta	32,4	31,5	16,4
Tulos/osake, euroa	1,22	1,55	1,48
Sijoitetun pääoman tuotto, %	13,4	16,6	15,8
Oman pääoman tuotto, %	14,4	18,7	18,2
Omavaraisuusaste, %	48	49	44

*) Vuosina 2004 ja 2005 Fortumin öjyliiketoiminnot raportoitiin luovutettuina toimintoina 31. maaliskuuta 2005 asti. Tällöin Fortumin yhtiökokous päätti jakaa osinkona noin 85 % Fortumin öjyliiketoiminnoista Neste Oil Oyj:n osakkeina. Loput Neste Oil Oyj:n osakkeista (Fortumin öjyliiketoiminnoista) myytiin huhtikuussa 2005.

Fortumin Sähköntuotanto-segmentin toteutunut sähkön tukkumyyntihinta Pohjoismaissa oli 37,1 (31,2) euroa eli 19% suurempi kuin vuonna 2005. Sähkön keskimääräinen spot-hinta Nord Poolissa oli 48,6 (29,3) euroa megawattitunnilta (MWh) eli noin 66% suurempi kuin vuonna 2005.

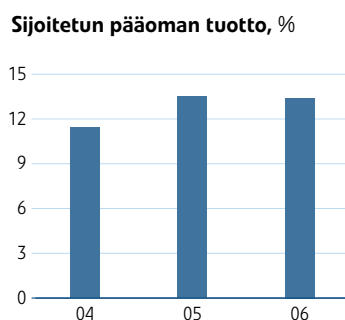
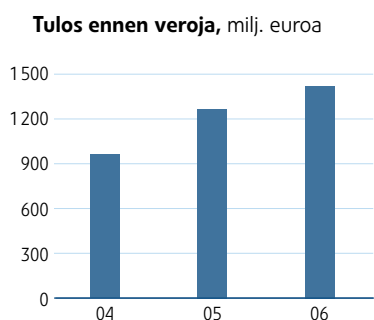
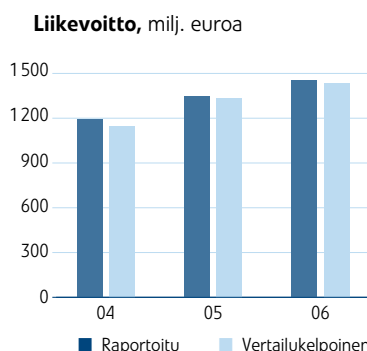
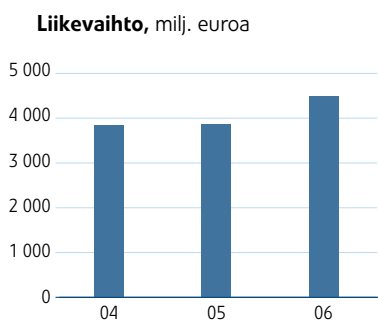
Vuonna 2006 Fortum käynnisti useita tuotantokapasiteetin lisäämiseen tähtääviä hankkeita. Meneillään oleviin tai suunniteltuihin kapasiteetti-investointeihin kuuluvat Olkiluoto 3 -ydinreaktori Suomessa, ydinvoimalaitosyksiköiden tehonkorotukset Ruotsissa, kaksi yhdistettyä sähkön- ja lämmöntuotantolaitosta (Suomenojalla Espoossa

ja Värtanilla Tukholmassa) sekä uusi kaasuturbiinivoimala (Inkoossa). Ohjelma kasvattaa sähköntuotantokapasiteettia noin 1 500 megawattilla (MW) pääasiassa vuoteen 2010 mennessä. Fortumin kapasiteetti-investointiohjelman kokonaisarvo osakkuusyhtiöiden kautta tehtävät investoinnit mukaan lukien on noin 2,8 miljardia euroa.

E.ON Finland (nyt Fortum Espoo) ostettiin ja poistettiin pörssistä. Vuoden 2006 toisen neljänneksen lopusta lähtien Fortum Espoo on konsolidoitu Fortumiin, ja kaikki Fortum Espoon liiketoiminnot on yhdistelty Fortumin liiketoimintayksiköihin.

Fortum vahvisti asemaansa Venäjän markkinoilla 2006 ja lisäsi omistustaan Luoteis-Venäjän alueellisessa sähkön- tuotantoyhtiössä Territorial Generating Company 1:ssä (TGC-1) hieman yli 25%:iin.

Fortum jatkoi kaukolämpöliiketoiminnan laajentamista Puolassa. Joulukuussa Fortum ilmoitti rakentavansa uuden yhdistetyn sähkön- ja lämmöntuotantolaitoksen Czeŝtochowaan Puolaan.

Markkinatilanne

Alustavien tilastotietojen mukaan Pohjoismaissa kulutettiin vuonna 2006 sähköä 392 (392) TWh. Vuoden jälkimmäinen puolisko oli selvästi tavanomaista lämpimämpi, minkä vuoksi kulutus oli normaalia kulutusta vähäisempi. Viimeisellä vuosineljänneksellä kulutus oli 102 (108) TWh eli 6 % vähemmän kuin vuotta aiemmin.

Vuoden 2006 alussa Pohjoismaiden vesivarannoissa oli 7 TWh:n ylijäämä pitkän ajan keskiarvoon verrattuna. Vesitilanne heikkeni vuoden mittaan syksyyn saakka. Elokuussa vaje oli suurimmillaan, 30 TWh. Lämmin sää ja siitä johtunut tavallista pienempi kulutus sekä suuri sademäärä aiheuttivat sen, että vesivarannot täytyivät loppuvuodesta. Joulukuun lopussa Pohjoismaiden vesivarannot olivat vain noin 2 TWh pitkän ajan keskiarvoa pienemmät ja 9 TWh pienemmät kuin vastaavana aikana vuonna 2005.

Viimeisellä neljänneksellä sähkön keskimääräinen spot-hinta Nord Poolissa oli 44,6 (32,3) euroa megawattitunnilta eli 38 % enemmän kuin vastaavalla jaksolla 2005 ja 25 %

vähemmän kuin edellisellä neljänneksellä. Viimeisellä neljänneksellä vesitilanne parantui nopeasti ja Ruotsin ydinvoimaloiden käytettävyyssaste kasvoi. Samanaikaisesti sähkönkulutus oli pienempää selvästi normaalia lämpimämmän sään vuoksi. Näiden markkinatekijöiden äärimmäisten muutosten seurauksena sekä spot-hinta että sähkön johdannaisnoteeraukset kääntyivät jyrkkään laskuun.

Vuonna 2006 sähkön keskimääräinen spot-hinta Nord Poolissa oli 48,6 (29,3) euroa megawattitunnilta eli 66 % edellisvuotta korkeampi. Korkeampi spot-hinta vuonna 2006 johtui heikosta vesitilanteesta ja Ruotsin suunnittelemattomista ydinvoimalaseisokeista.

Saksassa sähkön spot-hinta on vuonna 2006 ollut keskimäärin hieman korkeampi kuin Pohjoismaissa. Se johti sähkön nettovientiin Pohjoismaista Saksaan.

Vuonna 2006 vuoden 2007 päästöoikeuksien keskimääräinen markkinahinta oli 18,5 (17,9) euroa hiilidioksiditonnilta eli 3 % korkeampi kuin edellisvuonna. Viime-

sellä vuosineljänneksellä vuoden 2007 hiilidioksidipäästö-oikeuksien markkinahinta oli keskimäärin 9,7 (22,1) euroa hiilidioksiditonnilta eli 56% pienempi kuin vastaavalla jaksolla vuonna 2005. Neljänneksen aikana hinta laski 12–13 eurosta 6–7 euroon hiilidioksiditonnilta. Vuoden 2006 lopussa Kioton sopimuksen kattaman jakson (2008–2012) päästöoikeuksien hinnat olivat kuitenkin selvästi vuoden 2007 päästöoikeuksien hintoja korkeammat. Esimerkiksi vuoden 2008 hinta oli noin 17–18 euroa

Sähkön- ja lämmöntuotannon kokonaisluvut

Fortumin koko sähköntuotanto oli vuoden 2006 aikana 54,4 (52,3) TWh, josta 53,2 (51,2) TWh tuotettiin Pohjoismaissa. Tämä on noin 14% (13%) Pohjoismaiden sähkönkulutuksesta.

Vuoden lopussa Fortumin sähköntuotannon kokonaiskapasiteetti oli 10 913 (11 281) MW, josta Pohjoismaiden

osuus oli 10 768 (11 136) MW. Muutokset johtuvat pääasiassa Suomessa ja Ruotsissa myydyistä lämpövoimaloista. Fortum Espoon hankinta kasvatti Fortumin yhdistettyä sähkön- ja lämmöntuotantokapasiteettia.

Hiilidioksidittoman sähköntuotannon osuus Fortumin sähköntuotannosta oli 84% (93%) vuonna 2006. Alustava arvio Fortumin omien voimalaitosten hiilidioksidipäästöistä vuonna 2006 on 11,0 miljoonaa tonnia eli 4,5 miljoonaa tonnia edellisvuotista enemmän. Euroopan päästökauppa-järjestelmän alaiset päästöt olivat alustavan arvion mukaan noin 10,4 miljoonaa tonnia. Fortumin eri maissa sijaitseville laitoksille jaettujen vuosien 2005–2007 päästöoikeuksien keskimääräinen volyyymi on yhteensä noin 9 miljoonaa tonnia vuodessa.

Seuraavassa esitetään Fortumin koko sähkön- ja lämmöntuotannon luvut. Tämän lisäksi segmenttikatsauksissa esitetään vastaavat segmenttikohtaiset luvut.

Fortumin koko sähkön- ja lämmöntuotanto, TWh	2006	2005	2004
Sähköntuotanto	54,4	52,3	55,5
Lämmöntuotanto	25,8	25,1	25,4
Fortumin oma sähköntuotanto Pohjoismaissa lähteittäin, TWh	2006	2005	2004
Vesivoima	19,8	21,2	19,1
Ydinvoima	24,4	25,8	25,8
Lämpövoima	9,0	4,2	9,5
Yhteensä	53,2	51,2	54,4
Fortumin sähköntuotanto Pohjoismaissa lähteittäin, %	2006	2005	2004
Vesivoima	37	42	35
Ydinvoima	46	50	47
Lämpövoima	17	8	18
Yhteensä	100	100	100

Sähkön- ja lämmönmyynnin kokonaisluvut

Fortumin koko sähkönmyynti oli 61,6 (59,7) TWh, josta 60,2 (58,2) TWh myytiin Pohjoismaissa. Tämä on noin 15 (15) %

alueen kokonaiskulutuksesta. Lämmönmyynti Pohjoismaissa oli 20,1 (19,4) TWh ja muissa maissa 6,7 (4,4) TWh.

Fortumin koko sähkön ¹⁾ ja lämmönmyynti, milj. euroa	2006	2005	2004
Sähkönmyynti	2 437	2 002	2 017
Lämmönmyynti	1 014	867	809
Fortumin koko sähkönmyynti¹⁾ alueittain, TWh	2006	2005	2004
Ruotsi	28,5	30,4	27,6
Suomi	29,6	26,0	31,1
Muut maat	3,5	3,3	3,6
Yhteensä	61,6	59,7	62,3
Fortumin koko lämmönmyynti alueittain, TWh	2006	2005	2004
Ruotsi	9,3	9,5	9,6
Suomi	10,7	9,8	10,5
Muut maat ²⁾	6,8	4,5	3,7
Yhteensä	26,8	23,8	23,8

¹⁾ Nord Poolissa tehdyt ostot ja myynnit on netotettu tunneittain konsernitasona.

²⁾ Sisältää Ison-Britannian, joka raportoidaan Sähköntuotanto-segmentin muu myynti -sarakeessa.

Jatkuvien toimintojen taloudellinen tulos

Jatkuvien toimintojen liikevaihto segmenteittäin

milj. euroa	2006	2005	2004
Sähköntuotanto	2 439	2 058	2 084
Lämpö	1 268	1 063	1 025
Sähkönsiirto	753	707	707
Markets	1 912	1 365	1 387
Muut	78	91	90
Eliminoinnit	-1 959	-1 407	-1 458
Yhteensä	4 491	3 877	3 835

Jatkuvien toimintojen vertailukelpoinen liikevoitto/-tappio segmenteittäin

milj. euroa	2006	2005	2004
Sähköntuotanto	985	854	730
Lämpö	253	253	207
Sähkönsiirto	250	244	240
Markets	-4	30	23
Muut	-47	-47	-52
Yhteensä	1 437	1 334	1 148

Jatkuvien toimintojen liikevoitto/-tappio segmenteittäin

milj. euroa	2006	2005	2004
Sähköntuotanto	980	825	763
Lämpö	264	269	218
Sähkönsiirto	252	251	234
Markets	-6	32	34
Muut	-35	-30	-54
Yhteensä	1 455	1 347	1 195

Konsernin liikevaihto oli 4 491 miljoonaa euroa (3 877 miljoonaa euroa vuonna 2005).

Konsernin raportoitu liikevoitto oli 1 455 (1 347) miljoonaa euroa. Vertailukelpoinen liikevoitto oli 1 437 (1 334) miljoonaa euroa.

Tammi-joulukuussa keskimääräinen spot-hinta Nord Poolissa oli 48,6 (29,3) euroa megawattitunnilta eli 66% enemmän kuin vuonna 2005. Sähköntuotannon toteutunut sähkön tukkumyynthinta Pohjoismaissa oli 37,1 (31,2) euroa megawattitunnilta, mikä on 19% suurempi kuin vuonna 2005.

Sähköntuotanto-segmentin kokonaistuotantovolyymi kasvoi edellisvuotisesta. Ydinvoimatuotannon vähentyminen johtui Ruotsin ydinvoimaloiden suunnittelematomista seisokeista. Niiden takia menetetty volyyymi oli noin 1,6 TWh. Vesivoimatuotanto oli 1,4 TWh pienempi kuin edellisvuonna, mikä johtui heikommasta vesitilanteesta.

Sähköntuotanto-segmentin vertailukelpoinen liikevoitto oli 131 miljoonaa euroa suurempi kuin edellisvuonna huolimatta ydinvoimatuotantokapasiteetin verojen ja vesivoiman kiinteistöverojen kasvusta. Edelliseen vuoteen verrattuna verojen kasvun negatiivinen vaikutus oli noin 65 miljoonaa euroa vuonna 2006.

Nord Pool tukkusähkön hinta 2004–2006, euroa/MWh

Tukkusähkön vuosikeskihinta ja Fortumin saavuttama tukkumyynthinta Pohjoismaissa

Lämpö-segmentin liikevaihto oli 205 miljoonaa euroa suurempi kuin edellisvuonna. Tämä johtui pääasiassa uusien liiketoimintojen aiheuttamasta volyymin kasvusta ja sähkön hinnan noususta. Lämpö-segmentin vertailukelpoinen liikevoitto oli samalla tasolla kuin edellisvuonna. Poltto-aineiden hinnan nousun vaikutusta tasoitti osittain jätteenpolton lisääminen Ruotsissa.

Sähkönsiirto-segmentin myynti oli 753 miljoonaa euroa, mikä oli 46 miljoonaa euroa suurempi kuin vuotta aiemmin. Pääasiallinen syy kasvuun oli Fortum Espoon integraatio. Segmentin vertailukelpoinen liikevoitto oli 250 miljoonaa euroa eli 6 miljoonaa euroa suurempi kuin edellisvuonna lähinnä samasta syystä.

Markets-segmentin liikevaihto oli vuonna 2006 korkeampi kuin vuonna 2005 lähinnä Fortum Espoon integraation vuoksi. Haastavan markkinatilanteen takia Marketsin liiketulos oli vuonna 2006 tappiollinen, kun se vuonna 2005 oli voitollinen. Hankintakustannukset pysyivät korkeina, ja erityisesti Suomen vähittäismarkkinoiden kovan kilpailun vuoksi katteet pysyivät pieninä.

Uuden asiakas- ja laskutusjärjestelmän käynnistysvaikeuksiin liittyvät kulut ja varaus vaikuttivat negatiivisesti operatiiviseen tulokseen Markets- ja Sähkönsiirto-segmenteissä Ruotsissa.

Voitto ennen veroja oli 1 421 (1 267) miljoonaa euroa.

Konsernin nettorahoituskulut olivat 103 (135) miljoonaa euroa. Tärkein syy nettorahoituskulujen pienenemiseen oli alempi korkotaso. Nettorahoituskuluihin on kirjattu johdannaisten käyvänarvon muutoksia 30 (40) miljoonaa euroa.

Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta oli 69 (55) miljoonaa euroa. Suurimman yksittäisen osan muodosti norjalainen Hafslund ASA. Hafslund ASA sisällyttää Renewable Energy Corporation ASAn (REC) omistuksen käyvän arvon muutoksen tuloslaskelmaansa, kun taas Fortum sisällyttää käyvän arvon muutoksen omaan pääomaansa. Fortumin omaan pääomaan kirjattu käyvän arvon muutos tilikaudella 2006 perustuu Hafslundin raportoinnissaan ilmoittamaan osakkeiden lukumäärään. Vuoden 2006 joulukuun lopussa käyvän arvon muutos oli noin 440 miljoonaa euroa.

Vähemmistöosuus oli 49 (52) miljoonaa euroa. Vähemmistöosuudet liittyvät pääasiassa Fortum Värme Holdingiin, jossa Tukholman kaupungilla on 50 prosentin taloudellinen omistusosuus.

Tilikauden verot olivat 301 (331) miljoonaa euroa. Tuloslaskelman mukainen veroprosentti oli 21,2 (26,1) %.

Tilikauden tulos oli 1 120 (936) miljoonaa euroa. Fortumin osakekohtainen tulos oli 1,22 euroa (1,01). Sijoitetun pääoman tuotto vuodelta 2006 oli 13,4 (13,5) %, ja oman pääoman tuotto oli 14,4 (13,5) %.

Segmenttikatsaukset

Sähkön tuotanto

Segmentin toimintaan kuuluu sähkön tuotanto ja myynti Pohjoismaissa sekä käyttö- ja kunnossapitopalvelujen tarjoaminen Pohjoismaissa ja valituilla kansainvälisillä mark-

kinoilla. Segmentti myy tuottamansa sähkön Nord Pooliin. Segmenttiin kuuluvat liiketoimintayksiköt Generation, Portfolio Management and Trading (PMT) sekä Service.

milj. euroa	2006	2005	2004
Liikevaihto	2 439	2 058	2 084
– sähkönmyynti	2 059	1 682	1 695
– muu myynti	380	376	389
Liikevoitto	980	825	763
Vertailukelpoinen liikevoitto	985	854	730
Sidottu pääoma	6 734	5 954	6 218
Sidotun pääoman tuotto, %	16,1	14,0	12,1
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %	16,1	14,5	11,5

Vuonna 2006 segmentin sähköntuotanto Pohjoismaissa oli 48,3 (47,2) TWh, josta noin 19,8 (21,2) TWh eli 41 (45) % oli vesivoimaa, 24,4 (25,8) TWh eli 51 (55) % ydinvoimaa ja 4,1 (0,2) TWh eli 8 (0) % lämpövoimaa. Vesivoimatuotannon väheneminen johtui heikentyneestä vesitilanteesta. Ydinvoimatuotannon väheneminen johtui Ruotsin ydinvoimaloiden suunnittemattomista seisokeista. Lämpö-

voimatuotanto kasvoi vesivoima- ja ydinvoimatuotannon alhaisen volyymin ja korkeiden spot-hintojen takia.

Vuoden lopussa segmentin sähköntuotantokapasiteetti oli 9 540 (10 003) MW, josta 9 400 (9 863) MW oli Pohjoismaissa ja 140 (140) MW muissa maissa. Muutokset johtuvat pääasiassa Suomessa ja Ruotsissa myydyistä lämpövoimaloista.

Sähköntuotanto alueittain, TWh	2006	2005	2004
Ruotsi	27,1	28,4	25,8
Suomi	21,1	18,8	24,0
Muut maat	1,2	1,1	1,1
Yhteensä	49,4	48,3	50,9
Sähkön myynti Pohjoismaissa, TWh	53,9	52,6	55,7
josta läpikulkueriä	4,5	4,5	4,7
Hinta, €/MWh	2006	2005	2004
Sähkön tukkumyyntihinta Pohjoismaissa *)	37,1	31,2	29,2

*) Sähköntuotanto-segmentti Pohjoismaissa, ilman läpikulkueriä.

Vuoden 2006 aikana Fortumin toteutunut sähkön tukkumyyntihinta Pohjoismaissa oli 37,1 euroa/MWh, 19% edellisvuotta korkeampi. Nord Poolissa keskimääräinen spot-hinta oli 48,6 euroa/MWh, 66% edellisvuotta korkeampi. Fortumin vuoden 2006 tukkumyyntivolyyymi oli 49,4 (48,1) TWh.

Vuoden 2006 aikana Fortum vahvisti asemaansa Venäjällä Luoteis-Venäjän alueellisessa sähköntuotantoyhtiössä Territorial Generating Company no. 1:ssä (TGC-1).

Lokakuussa 2006 Fortum osti 12,5%:n osuuden St. Petersburg Generating Companysta. Yhdessä Fortumin aiemman omistusosuuden kanssa ostettu osuus St. Petersburg Generating Companysta antaa Fortumille oikeuden hieman yli 25%:n osuuteen TGC-1:ssä. Marraskuussa 2006 alueellisten tuotantoyhtiöiden fuusio saatettiin loppuun ja TGC-1 rekisteröitiin yhtiöksi. Kun alueellisten tuotantoyhtiöiden osakkeet on konvertoitu TGC-1:n osakkeiksi, suurimmat omistajat ovat RAO UES noin 56% osuudella, Fortum hieman yli 25% osuudella, ja Interros noin 7% omistusosuudella.

Lokakuun lopussa Fortum osallistui myös venäläisen Wholesale Generating Company No. 5 (WGC-5:n) listautumisasiin. WGC-5:llä on neljä tuotantopaikkaa Venäjällä. Listautumisasiassa Fortum hankki alle prosentin WGC-5:n osakkeista.

Ruotsin Forsmarkin ja Oskarshamnin ydinvoimalaitosten suunnittelemissa seisokeista on joulukuun loppuun mennessä aiheutunut Fortumin ydinvoimatuoannolle noin 1,6 TWh:n menetys.

Fortum osallistuu noin 25%:n osuudella Suomen vii-

dennen ydinvoimalaitosyksikön (Olkiluoto 3) rakentamiseen. Toimittaja (AREVA-Siemens) on ilmoittanut ydinvoimalaitoksen rakennuttajalle ja omistajalle, TVO:lle, että laitos valmistuu vuodenvaihteessa 2010–2011.

Lokakuussa Fortum saattoi loppuun teollisuuden kunnossapitoliiketoimintansa myynnin. Kaupan yhteydessä siirtyi noin 900 työntekijää.

Marraskuussa Fortum allekirjoitti nelivuotisen sopimuksen Isossa-Britanniassa Lontoon Heathrow'n lentokentän läheisyydessä rakenteilla olevan jätteenpolttolaitoksen käytöstä ja kunnossapidosta. Laitos valmistuu kesällä 2008.

Marraskuussa Fortum haki uutta 20 vuoden toimilupaa Loviisan voimalalle. Joulukuussa Fortum teki pitkäaikaisen sopimuksen ydinpolttoaineen ostamisesta Loviisaan venäläiseltä TVEL-konsernilta.

Marraskuussa Fortum myi Haapavedellä sijaitsevan 154 megawatin turvevoimalansa. Fortum myi 1 TWh:a vuodessa vastaavan vakiotehoisen palkkikapasiteetin Suomessa alkaen marraskuusta 2006 ja päättyen maaliskuun 2011 loppuun. Fortum vuokrasi 308 MW:n tuotantokapasiteettiosuutensa Meri-Porin voimalaitoksessa tammikuusta 2007 kesäkuun 2010 loppuun saakka. Nämä toimenpiteet olivat Kilpailuviraston asettamia edellytyksiä Fortum Espoon -kaupan toteuttamiselle.

Joulukuussa Fortum ilmoitti suunnitelmistaan rakentaa uuden kaasuturbiinivoimalan Inkooseen Suomeen. Suunnitelman mukaan voimala on kaupallisessa käytössä vuonna 2009. Voimalan polttoaineena käytetään kevyttä polttoöljyä, ja sen tuotanto on noin 250–300 MW.

Lämpö

Segmentin toimintaan kuuluu lämmön tuotanto ja myynti Pohjoismaissa ja muualla Itämeren alueella. Fortum on Pohjoismaiden johtava lämmöntuottaja. Segmentti tuottaa myös sähköä yhdistetyissä sähkön- ja lämmöntuotantolai-

toksissaan ja myy sitä loppuasiakkaille pääasiassa pitkäaikaisin sopimuksin sekä Nord Pooliin. Segmenttiin kuuluvat liiketoimintayksiköt Heat ja Värme.

milj. euroa	2006	2005	2004
Liikevaihto	1 268	1 063	1 025
– lämmönmyynti	976	834	779
– sähkönmyynti	198	145	159
– muu myynti	94	84	87
Liikevoitto	264	269	218
Vertailukelpoinen liikevoitto	253	253	207
Sidottu pääoma	3 407	2 551	2 440
Sidotun pääoman tuotto, %	9,6	11,6	9,8
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %	9,2	11,0	9,3

Segmentin lämmönmyynti vuonna 2006 oli 24,7 (21,7) TWh. Volyymin kasvu johtuu pääasiassa Puolassa tehdyistä yritysostoista ja Fortum Espoon integroinnista.

Sähköntuotanto yhdistetyissä lämmön- ja sähköntuo-

tantolaitoksissa (CHP) oli 5,0 (4,1) TWh vuonna 2006. Kasvu johtui pääasiassa Fortum Espoon tuomista volyymilisäyksistä.

Lämmönmyynti alueittain, TWh	2006	2005	2004
Ruotsi	9,3	9,5	9,6
Suomi	10,7	9,8	10,5
Muut maat	4,7	2,4	1,7
Yhteensä	24,7	21,7	21,8
Sähkönmyynti, TWh	2006	2005	2004
Yhteensä	5,0	4,1	4,8

Toukokuussa Fortum aloitti Tukholman eteläosan ja keskuksen kaukolämpöjärjestelmien yhdistämisprojektin. Tämä tehostaa lämmöntuotantokapasiteetin käyttöä Tukholmassa. Projekti valmistuu toukokuuhun 2007 mennessä, ja investoinnin suuruus on noin 20 miljoonaa euroa.

Toukokuussa Fortum Värme haki ympäristölupaa suunnitellulle biopolttoaineisiin perustuvalla yhdistetyllä CHP-laitokselle Värtaniin. Uuden laitoksen arvioidaan olevan toiminnassa aikaisintaan vuoden 2009 loppupuolella.

Fortum suunnittelee uuden CHP-laitoksen rakentamista nykyisen sähkövoimalan yhteyteen Suomenojalle Espooseen. Investoinnin arvon arvioidaan olevan noin 200 miljoonaa euroa. Voimalaitos käyttää polttoaineenaan maa-kaasua ja sen suunnitellaan olevan kaupallisessa käytössä vuoden 2009 lopussa. Uuden laitoksen sähköntuotantokapasiteetti on noin 260–300 MW ja kaukolämmöntuotantokapasiteetti noin 200–240 MW.

Syyskuussa Fortum sopi myyvänsä Hämeenlinnassa sijaitsevan CHP-laitoksensa Vattenfallille. Omistus siirtyi 24. lokakuuta. Kauppa oli yksi Kilpailuviraston Fortum Espoo -kaupan toteutumiseksi asettamista ehdoista.

Joulukuussa Fortum ilmoitti investoivansa uuteen CHP-laitokseen Czestochowassa Puolassa. Investoinnin arvo on noin 95 miljoonaa euroa. Laitoksen suunnitellaan olevan tuotantovalmis vuoden 2009 loppuun mennessä.

Fortum solmi Vattenfallin kanssa sopimuksen, jonka mukaan se ostaa Vattenfallin Virossa ja Latviassa sijaitsevat lämpöliiketoiminnat.

Vuoden aikana Fortum myi ruotsalaisten Sölvensborgs Fjärrvärme AB:n, Bromölla Fjärrvärme AB:n ja Karskär Energi AB:n osakkeensa.

Sidottu pääoma kasvoi pääasiassa Fortum Espoon yhdistämisen takia.

Sähkönsiirto

Fortum omistaa ja käyttää jakelu- ja alueverkkoja sekä jakaa sähköä kaikkiaan noin 1,6 miljoonalle asiakkaalle Ruotsissa, Suomessa, Norjassa ja Virossa.

milj. euroa	2006	2005	2004
Liikevaihto	753	707	707
– jakeluverkot	636	592	593
– alueverkot	80	82	83
– muu myynti	37	33	31
Liikevoitto	252	251	234
Vertailukelpoinen liikevoitto	250	244	240
Sidottu pääoma	3 412	3 021	3 091
Sidotun pääoman tuotto, %	8,4	8,8	8,1
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %	8,3	8,6	8,3

Vuonna 2006 jakelu- ja alueverkosiirron kokonaismäärät olivat 24,6 (23,1) TWh ja 18,1 (18,0) TWh. Alueverk-

kosiirron määrä oli yhteensä 15,0 (14,8) TWh Ruotsissa ja 3,1 (3,2) TWh Suomessa.

Sähkösiirto jakeluverkoissa, TWh	2006	2005	2004
Ruotsi	14,4	14,4	14,2
Suomi	7,7	6,3	6,2
Norja	2,3	2,2	2,1
Viro	0,2	0,2	0,2
Yhteensä	24,6	23,1	22,7

Sähkösiirtoasiakkaitten lukumäärä alueittain, tuhansia	31.12.2006	31.12.2005	31.12.2004
Ruotsi	865	860	860
Suomi	580	410	405
Norja	97	97	93
Viro	23	23	22
Yhteensä	1 565	1 390	1 380

Ruotsin energiamarkkinaviranomaisen (EMI) siirtohintojen laskemiseen käyttämä valvontamalli (NNM) on saanut kritiikkiä toimialalta. Kaikista EMI:n päätöksistä on valitettu.

Fortumiin (kaksi aluetta ja pieni tytäryhtiö) sovellettujen vuoden 2003 sähkösiirtohintojen valvonta on kesken, eikä lopullisia Fortumia koskevia päätöksiä ole edelleenkään annettu. Viranomaiset eivät ole myöskään vielä antaneet tietoja vuoden 2004 tariffien (neljä aluetta ja pieni tytäryhtiö) valvonnasta. Joulukuussa EMI ilmoitti, että sen tariffivalvonta vuodelta 2005 koskee kahta Fortumin jakelualueita ja yhtä pientä tytäryhtiötä.

Uuden asiakas- ja laskutusjärjestelmän kehitys ja käyttöönotto aiheutti edelleen ylimääräisiä kustannuksia ja epätasaisuutta Sähkösiirron asiakaspalvelun laadussa Ruotsissa.

Vuonna 2006 segmentti investoi asiakkaiden keskimääräisen sähkökatkosten keston lyhentämiseen. Ohjelma käynnistettiin vuonna 2005, ja se odotetaan saatavan päätökseen vuoteen 2011 mennessä. Vuoteen 2011 mennessä Fortum investoi 700 miljoonaa euroa verkkoihin Pohjoismaissa. Näihin investointeihin sisältyvä 200 miljoonan euron sähkösiirron luotettavuuden parantamiseen tähtäävä ohjelma, joka käynnistettiin vuonna 2005, jatkui suunnitelmien mukaisesti.

Toinen keskeinen hanke on automaattisen mittarinluentajärjestelmän (AMM) käyttöönotto Ruotsissa. Kaikki Fortumin asiakkaat Ruotsissa tulevat automaattisen mittarinluennan piiriin. Mittarien käyttöönotto alkaa vuonna 2007, ja asennukset saatetaan loppuun vuoden 2008 loppuun mennessä. AMM-hankkeen kokonaiskustannus on noin 240 miljoonaa euroa.

Markets

Markets vastaa sähkön vähittäismyynnistä 1,3 miljoonalle asiakkaalle, joita ovat muut sähkön vähittäismyyjät, kotita-

loudet ja yritykset Ruotsissa, Suomessa ja Norjassa. Markets ostaa sähkönsä Nord Poolista.

milj. euroa	2006	2005	2004
Liikevaihto	1 912	1 365	1 387
Liikevoitto/-tappio	-6	32	34
Vertailukelpoinen liikevoitto/-tappio	-4	30	23
Sidottu pääoma	176	228	194
Sidotun pääoman tuotto, %	-1,6	17,4	25,3
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %	-0,8	16,4	17,1

Vuonna 2006 Markets-segmentin sähkönmyynti oli 42,1 (40,2) TWh. Viimeisen vuosineljänneksen myynti oli edellisvuotista suurempi, vaikka suuria asiakassopimuksia päättyikin vuoden 2005 kolmannella neljänneksellä. Kasvu aikaansai pääasiassa Fortum Espoon yhdistäminen sekä uusien yksityis- ja yritysasiakkaiden määrän kasvu.

Viimeisellä neljänneksellä sähkön vähittäismyyntihinnat Pohjoismaissa olivat korkeampia kuin toisella ja kolmannella neljänneksellä. Ruotsissa ja Norjassa sähkön vähittäis-

hinnat seuraavat Nord Poolin futuurien markkinahintoja nopeasti, kun taas Suomessa vähittäishinnat eivät seuraa täysin futuurimarkkinoiden vaihtelua.

Fortum Espoon myyntitoiminnot yhdistettiin Fortum Marketsiin viimeisellä vuosineljänneksellä.

Marketsin asiakasmäärä jatkoi kasvuaan vuonna 2006.

Uuden asiakas- ja laskutusjärjestelmän kehitys ja käyttöönotto aiheutti edelleen ylimääräisiä kustannuksia ja epätasaisuutta Marketsin asiakaspalvelun laadussa Ruotsissa.

Investoinnit käyttöomaisuuteen ja osakkeisiin sekä osakkeiden myynnit

Investoinnit käyttöomaisuuteen ja osakkeisiin vuonna 2006 olivat 1 395 (479) miljoonaa euroa. Investoinnit ilman yri-tyskauppoja olivat 485 (346) miljoonaa euroa.

Tammikuussa Fortumin omistusosuus Fortum Wrocław -yhtiöstä Puolassa nousi 90,2 prosenttiin osakepääomasta ja 94,4 prosenttiin äänivallasta. Fortum poisti Fortum Wrocław S.A.:n Varsovan pörssistä 29.4.2006. Fortum Wrocław on kaukolämmön jakeluyhtiö, jonka liikevaihto oli noin 71 miljoonaa euroa ja lämmönmyynti noin 2,1 TWh vuonna 2005.

Vuonna 2006 Fortum saattoi päätökseen Fortum Espoon oston 766 miljoonalla eurolla. Fortum Espoo pois-tettiin pörssistä 13.9. Toisen vuosineljänneksen lopusta lähtien Fortum Espoo on yhdistelty kokonaan Fortumiin, ja luvut on sisällytetty asianomaisiin segmenttikoh-tai-siin lukuihin. Fortum Espoon yhdistely vaikutti pääasiassa Lämpö-, Sähkönsiirto- ja Markets-segmentteihin. Kolman-nen vuosineljänneksen aikana kaikki Fortum Espoon liiketoi-minnot yhdistettiin Fortumin liiketoimintayksiköihin. Fortum odottaa yhdistymisen tuovan konsernille 15–20 miljoonan euron synergiaedun vähittäin vuodesta 2007 lähtien.

Fortum on täyttänyt Kilpailuviraston Fortum Espoo -kaupan toteutumiseksi asettamat ehdot. Lokakuussa Fortum saattoi päätökseen Hämeenlinnassa sijaitsevan CHP-tuotantolaitoksensa myynnin Vattenfallille. Marraskuussa Fortum myi Haapavedellä sijaitsevan 154 MW turvevoima-lansa Kanteleen Voima Oy:lle, jonka omistaa ryhmä alueelli-sia sähköyhtiöitä. Fortum myi myös 1 TWh:a vuodessa vas-taavan vakioitehoisen palkkikapasiteetin Suomessa alkaen marraskuusta 2006 ja päättyen maaliskuun 2011 lopussa. Fortum vuokrasi 308 MW:n tuotantokapasiteettiosuutensa Meri-Porin voimalaitoksessa tammikuusta 2007 kesäkuun 2010 loppuun saakka.

Fortum myi noin 40 prosentin osuutensa Enprima Oy:ssä ruotsalaiselle ÅF Groupille. Kauppa tehtiin 24.4.2006.

Syyskuussa Fortum ilmoitti oikeestaan myydä teol-lisuuden kunnossapitopalveluliiketoimintansa. Kaupan yhteydessä siirtyi noin 900 työntekijää. Kauppasopimus allekirjoitettiin 21.9.2006 ja kauppa saatettiin päätökseen 31.10.2006.

Lokakuussa 2006 Fortum osti noin 12,5%:n osuuden St. Petersburg Generating Companysta. Osakkeiden ostohinta oli noin 120 miljoonaa euroa. Kaupan myötä Fortumin osuus venäläisessä alueellisessa tuotantoyhtiössä Territorial Gene-rating Company No. 1:ssä nousi runsaaseen 25 prosenttiin.

Lokakuun lopussa Fortum osallistui myös venäläisen Wholesale Generating Company No. 5:n (WGC-5) listau-tumisasiin. WGC-5:llä on neljä tuotantopaikkaa Venäjällä. Listautumisannissa Fortum hankki alle prosentin WGC-5:n osakkeista.

Rahoitus

Vuoden lopussa korollinen nettovelka oli 4 345 miljoonaa euroa (3 158 miljoonaa euroa). Vuoden kokonaisnettove-lan kasvu siten oli 1 187 miljoonaa euroa. Nettovelan kasvu liittyy ensisijaisesti maaliskuussa maksettuihin osinkoon ja Fortum Espoon oston kesäkuussa. Nettovelka/käyttökate oli 2,3 (1,8).

Konsernin nettorahoituskulut olivat vuonna 2006 103 (135) miljoonaa euroa. Tärkein syy nettorahoituskulujen pienenemiseen oli alempi korkotaso. Nettorahoituskuluihin on kirjattu johdannaisten käyvän arvon nousua 30 (40) mil-joonaa euroa.

Vuoden lopussa Fortumin korollisten lainojen keski-määräinen vuosikorko oli noin 4,6%.

Konsernin maksuvalmius säilyi hyvänä. Vuoden lopussa likvidit varat olivat yhteensä 157 miljoonaa euroa. Lisäksi konsernilla oli käytettävissään 1 314 miljoonaa euroa nostamattomia valmiusluottoja, kuten 1 200 miljoonnan euron syndikoitu valmiusluotto ja kahdenvälisiä sopi-muksia luotollisista tileistä.

Kesäkuussa Fortum laski liikkeelle 750 miljoonan euron 10 vuoden Eurobondin osana EMTN (Euro Medium Term Note) -ohjelmaansa. Joukkolainat on listattu Luxemburgin pörssiin. Liikkeellelaskussa hankitut varat käytettiin konsernin yleisiin liiketoiminta- ja jälleenerahoitustarpeisiin.

Moody'sin ja Standard & Poor'sin Fortumille antamat pitkän aikavälin luottoluokitukset olivat A2 (vakaa) ja A- (vakaa).

Riskit ja riskienhallinta

Riskienhallinta

Fortumin riskienhallinnan tavoitteena on tukea asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja estää operatiivisia sekä rahoitus- ja markkinariskejä toteutumasta.

Laajamittaisen energialiiketoiminnan harjoittaminen saattaa Fortumin alttiiksi monenlaisille riskeille. Merkittä-vimpiä niistä ovat pohjoismaisen säätötilan vaikutus ja maa-ilman hyödykemarkkinoiden vaikutus sähkön hintaan sekä kotimaisten, alueellisten ja eurooppalaisten sähkömarkki-noiden sääntelyn ja verotuksen muutokset.

Vuonna 2006 toteutettiin useita riskienhallinnan tehos-tamiseen tähtäviä hankkeita. Markkinariskien mallinnusta kehitettiin ottamaan entistä tarkemmin huomioon markki-natilanteessa tapahtuvat muutokset. Operatiivisten riskien hallinnassa otettiin koko konsernissa käyttöön riskien tun-nistamiseen ja arviointiin kehitetty yhtenäistetty toiminta-tapa. Fortum jatkaa riskienhallinnan kehittämistä liiketoi-mintojen ja markkinoiden kehityksen mukaisesti.

Strategiset riskit

Fortum tavoittelee kasvua sekä hyödyntämällä orgaanisen kasvun mahdollisuuksia että osallistumalla aktiivisesti poh-joismaiseen energia-alan keskittymiseen. Fortumin tavoite on kasvaa kannattavasti valituilla markkina-alueilla: Pohjois-maissa, Venäjällä, Puolassa ja Baltian maissa. Kasvumahdol-lisuuksiin vaikuttavat muun muassa markkinoiden sääntely ja poliittiset päätökset.

Pohjoismaiden ja Euroopan unionin sähkömarkki-noiden sääntelyn harmonisointi, infrastruktuurin kehi-tys ja pohjoismaisten sähkömarkkinoiden yhdentymisen Manner-Euroopan markkinoiden kanssa riippuvat osittain viranomaisten toimista. Markkinaympäristön ja sääntelyn muutokset voivat vaarantaa sähkömarkkinoiden markkina-ehtoisen kehityksen. Fortum tukee tätä markkinaehtoista kehitystä ylläpitämällä aktiivista keskustelua kaikkien sidos-ryhmien kanssa.

Rahoitus- ja markkinariskit

Fortumin määritelmän mukaan rahoitus- ja markkinariskit johtuvat markkinahintojen ja volyymien vaihtelusta sekä maksuvalmiudesta ja vastapuolien kyvystä vastata sitoumuksistaan. Konsernissa käytetään rahoitus- ja markkinariskien kvantifiointiin useita eri menetelmiä, kuten Value-at-Risk- ja Profit-at-Risk -analyyskejä. Erityisesti sähkön, säätötilan, hiilidioksidin ja tärkeimpien polttoaineiden hinta- ja volyyminmuutosten vaikutuksia analysoidaan huomioiden niiden keskinäiset riippuvuudet. Lisäksi tehdään stressitestejä, joilla arvioidaan suurten hinnanmuutosten vaikutusta Fortumin tulokseen.

Liiketoimintayksiköt voivat ottaa tietyssä määrin rahoitus- ja markkinariskejä tavoitteenaan saavuttaa lisähyötyjä optimoimalla suojausta tai harjoittamalla trading-toimintaa. Riskinottoa rajoittavat riskinottovaltuudet. Näitä ovat toimitusjohtajan liiketoimintayksiköille asettamat liikevoiton vähimmäismäärät. Lisäksi riskinottoa rajataan volyymi- ja Value-at-Risk -limiiteillä, stop loss -limiiteillä ja vastapuolilimiiteillä.

Sähkömarkkinoiden hintakehitys vaikuttaa pääasiassa Fortumin sähköntuotanto- ja myyntiliiketoimintoihin. Lyhyellä aikavälillä sähkön hintaan pohjoismaisilla markkinoilla vaikuttavia tekijöitä ovat vesitilanne, lämpötila, hiilidioksidin päästöoikeuksien hinnat, polttoaineiden hinta sekä vienti- ja tuontitilanne.

Fortum suojaaa sähkön hintariskejä tekemällä johdannaispimuksia. Fortumin johtoryhmä ohjaa suojaustoimintaa suojausstrategioiden avulla, joita liiketoimintayksiköt toteuttavat valtuuksiensa puitteissa. Strategioita ja niiden toteutumista arvioidaan jatkuvasti. Suojaustaso 31.12.2006 vuodelle 2007 oli 65% ja vuodelle 2008 35%. Jos tuotantomäärät, suojaustaso ja kustannusrakenne eivät muutu, vaikuttaisi yhden euron suuruinen markkinahinnan muutos megawattitunnilta Fortumin vuoden 2007 tulokseen ennen veroja noin 18 miljoonaa euroa.

Fortum käy kauppaa sähkötermiineillä, -futuureilla, -optioilla ja -hinnanerosopimuksilla pääasiassa pohjoismaisessa sähköpörssissä NordPoolissa sekä hiilidioksidin päästöoikeuksilla Euroopan markkinoilla. Trading-toiminnan tarkat päätöksenteko- ja raportointimenettelyt rajoittavat mahdollisia tappioita ja varmistavat, että riskinottovaltuuksia noudatetaan.

Fortumin liiketoiminta on pääomavaltaista, ja konsernilla on säännöllisesti tarvetta hankkia rahoitusta. Fortumilla on hajautettu lainasalkku, joka koostuu pääasiassa pitkäaikaisista joukkovelkakirjalainoista ja myös erilaisista muista pitkän ja lyhyen ajan rahoitusjärjestelyistä. Fortum hallitsee likviditeetti- ja jälleenrahoitusriskejä kassavaroilla ja keskeisten yhteistyöpankkien kanssa tehtyjen valmiusluottosopimusten avulla. Korkoriskiä hallinnoidaan velkasalkun duraatiolla, jota muutetaan tarvittaessa tiettyjen rajojen sisällä tekemällä erilaisia rahoitus- ja johdannaispimuksia.

Fortumilla on myös muita kuin euromääräisiä kassavirtoja, varoja ja velkoja. Siten valuuttakurssien muutokset voivat vaikuttaa Fortumin tulokseen ja taseeseen. Fortumin poliittikkana on suojata huomattavat transaktioriskit, kun taas translaatoriskejä suojataan valikoiden.

Fortumin toiminta sähkömarkkinoilla ja muussa liike-

toiminnassa perustuu sopimusjärjestelyihin vastapuolten kanssa. Vastapuoliriskiä ja vastapuolten luottokelpoisuutta seurataan jatkuvasti. Tällä varmistetaan, että vastapuoliriskit ovat hyväksytyllä tasolla.

Operatiiviset riskit

Operatiiviset riskit aiheutuvat riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista, inhimillisistä virheistä ja laitteisiin tai järjestelmiin liittyvistä toimintahäiriöistä sekä ulkopuolisista tekijöistä. Operatiivisten riskienhallinnan pää tavoite on vähentää riskien haittavaikutuksia käyttämällä selkeästi dokumentoituja ja automatisoituja prosesseja sekä varmistamalla päätöksenteon ja valvonnan erillään pysyminen. Vakuutettavien riskien varalta Fortum on tehnyt koko konsernia koskevia vakuutus sopimuksia.

Sähkön- ja lämmöntuotantolaitoksissa tai sähkönjake- lussa operatiiviset riskit voivat johtaa fyysisiin vahinkoihin, liiketoiminnan keskeytymiseen tai niistä voi aiheutua kolmansia osapuolia koskevia vastuuvollisuuksia. Ruotsissa patovahingoista johtuvat kolmansia osapuolia koskevat vastuuvollisuudet ovat yksin laitoksen omistajan vastuulla. Fortumilla on yhdessä muiden vesivoimatuottajien kanssa yhteinen vakuutusjärjestelmä, joka kattaa vastuut enintään 7000 miljoonan Ruotsin kruunun arvosta. Fortum omistaa Loviisan ydinvoimalan, ja sillä on lisäksi vähemmistöosuksia yhdessä suomalaisessa ja kahdessa ruotsalaisessa ydinvoimayhtiössä. Loviisan osalta Fortumilla on noin 240 miljoonan euron määräinen lakisääteinen vakuutus ydinvoimalaonnettomuuden aiheuttamien vahinkojen kattamiseksi. Vastaavanlaisia vakuutuksia on käytössä myös niissä ydinvoimayhtiöissä, joissa Fortum on vähemmistöosakkaana.

Poliittisen ilmapiirin ja lainsäädännön kehityksellä on merkittävä vaikutus energia-alaan ja sen toimintaedellytksiin. Hallitukseen poliittisia ja lainsäädännöllisiä riskejä Fortum on aktiivisessa ja jatkuvassa vuorovaikutuksessa niiden toimielinten kanssa, jotka valmistelevat ja toimeenpanevat lakeja ja säädöksiä.

Fortumin toimintaan sovelletaan kilpailuviranomaisten, pörssien sekä muiden sääntelyelinten sääntöjä ja määräyksiä. Fortumilla on tiukat sisäiset markkinakäyttäytymissääntö- nöt ja -menettelyt, joilla estetään muun muassa julkistamattoman tiedon käyttöä.

Lisätietoja riskienhallinnasta, riskienhallintaorganisaatiosta ja -prosesseista on esitetty liitetiedossa 3 Rahoitusriskien hallinta ja liiketoimintakatsauksen sivuilla 51–55.

Tutkimus ja kehitys

Vuonna 2006 Fortumin tutkimus- ja kehitystoiminta vilkastui, kun useita uusia ohjelmia aloitettiin ja painopiste siirtyi pitkän aikavälin kehityshankkeisiin. Viime vuosiin verrattuna useampia ohjelmia on nyt kohdistettu pitkän aikavälin kilpailuedun saavuttamiseen kuin lähinnä nykyisten toimintojen kilpailukyvyyn turvaamiseen.

Keskeinen piirre Fortumin lähestymistavassa tutkimus- ja kehitystoimintaan on hyvin toimivien verkostojen ja kumppanuussuhteiden rakentaminen tutkimusorganisaatioiden, suunnitteluyritysten sekä teknologian toimittajien kanssa. Sisäiset panostukset keskittyvät vallittuihin avain-

alueisiin, kuten ydinturvallisuuteen, joilla Fortum pyrkii saavuttamaan ensiluokkaisen osaamistason.

Konsernin tutkimus- ja kehitysmenot olivat vuonna 2006 yhteensä 17 miljoonaa euroa (14 miljoonaa euroa vuonna 2005). Menojen lisäys johtuu pääasiassa vuonna 2006 käynnistetyistä uusista ohjelmista ja toiminnoista.

	2006	2005	2004
T&K-menot, milj. euroa	17	14	13
T&K-menot, % liikevaihdosta	0,4	0,4	0,3
T&K-menot, % kaikista kuluista	0,6	0,6	0,6

Lisätietoja tutkimus- ja kehitystoiminnasta on liiketoimintakatsauksen sivulla 17 vuosikertomuksessa.

Ympäristö ja turvallisuusasiat

Fortum on sitoutunut edistämään kestävästä kehitystä ja uskoo, että se lisää myös kilpailukykyä. Kaikessa yhtiön päätöksenteossa ja toiminnassa ohjaavana tekijänä on taloudellisten, ympäristöllisten ja yhteiskunnallisten näkökulmien tasapaino. Fortum on ottanut käyttöönsä kestävästä kehityksen politiikan, jota sovelletaan koko konsernissa. Poliitiikan lähtökohta on toimintamme tarkoitus: Energiamme edesauttaa nykyisten ja tulevien sukupolvien elämää.

Fortum pyrkii jatkuvasti parantamaan kilpailukykyään ilmastoasioissa, ja sen tavoitteena on pitää sähköntuotantonsa kasvihuonekaasupäästöt yhtenä pienimmistä Euroopan sähköteollisuudessa. Tämä tavoite vahvistui entisestään vuonna 2006, jolloin hiilidioksidipäästöille asetettiin vuotuinen tavoite 200 g hiilidioksidia kilowattituntia kohden, ja viiden vuoden keskiarvotavoitteeksi asetettiin 120 g hiilidioksidia kilowattituntia kohden.

Vuonna 2006 Fortumin tuottamasta sähköstä 84 % tuotettiin ilman hiilidioksidipäästöjä. Alustava arvio Fortumin omien voimalaitosten hiilidioksidipäästöjen kokonaismäärästä vuodelle 2006 on yhteensä 11,0 miljoonaa tonnia eli noin 69 % suurempi kuin edellisenä vuonna. Päästöjen selvä kasvu johtui vesivoiman vähäisestä tuotannosta Pohjoismaiden markkina-alueella ja siitä seuranneesta lauhdevoimalaitosten käytön kasvusta.

Päästökaupan piiriin kuuluvien voimalaitosten vuotuiset hiilidioksidipäästöt olivat alustavan arvion mukaan noin 8,1 miljoonaa tonnia vuosina 2005–2006. Fortumin eri maissa sijaitseville laitoksille jaettujen vuosien 2005–2007 päästöoikeuksien keskimääräinen volyyymi on yhteensä noin 9 miljoonaa tonnia vuodessa.

Fortum sai kaksi merkittävää huomionosoitusta ympäristö- ja yhteiskuntavastuullisuudestaan vuonna 2006. Syyskuussa Fortum varmisti paikkansa Dow Jones Sustainability World -indeksissä, ja joulukuussa Storebrand nimesi Fortumin vastuullisimmaksi toimivaksi energiayhtiöksi maailmanlaajuisessa Best in Class raportissaan.

Vuonna 2006 tapahtui 55 enemmän kuin yhden päivän poissaoloon johtanutta työtaturmaa. Tämä tarkoittaa 3,7:ää tapaturmaa miljoonaa työtuntia kohti, mikä alitti vuodelle 2006 asettamamme tavoitetason 4,0 tapaturmaa miljoonaa työtuntia kohti. Vuoden 2007 tavoitetaso on alle 2 tapaturmaa miljoonaa työtuntia kohti.

Vaikka tapaturmataajuus on vähentynyt, vuonna 2006 tapahtui kaksi kuolemaan johtanutta tapaturmaa. Fortumin

Fortumin T&K-menot ovat 0,4 % liikevaihdosta (0,4 % vuonna 2005) ja 0,6 % (0,6 %) kaikista kuluista. Fortumin T&K-menot ovat keskimääräisellä tasolla verrattuna muiden eurooppalaisten sähkö- ja lämpöyhtiöiden tyypillisesti raportoimiin T&K-menoihin.

työntekijä menehtyi onnettomuudessa asiakkaan tuotantolaitoksessa, ja urakoitsijan työntekijä menehtyi onnettomuudessa kaukolämpöverkon rakennustyömaalla. Nämä onnettomuudet, kuten kaikki Fortumilla sattuvat onnettomuudet, on tutkittu perinpohjaisesti, jotta vastaavat onnettomuudet voitaisiin ehkäistä tulevaisuudessa.

Lisätietoja ympäristö- ja turvallisuusasioista on esitetty liiketoimintakatsauksen sivuilla 31–39 vuosikertomuksessa.

Konsernin henkilöstö

Fortum-konsernin henkilöstön lukumäärä vuonna 2006 oli keskimäärin 8 910 (8 939). Vuoden lopussa henkilöstön määrä oli 8 134 (8 955), joista 7 681 (8 769) oli vakinaisia työntekijöitä. Fortum Espoon integraatio kasvatti henkilöstöä kaikkiaan 336 henkilöllä, ja kahden puolalaisen yhtiön osto joulukuun 2005 lopussa kasvatti henkilöstöä 988 henkilöllä. Teollisuuden kunnossapitopalveluliiketoiminnan myynti pienensi henkilöstöä noin 930 henkilöllä. E moyhtiö Fortum Oyj:n henkilöstön määrä oli vuoden lopussa 566 (550).

	2006	2005	2004
Keskimääräinen henkilömäärä	8 910	8 939	8 592
Palkkojen ja palkkioiden kokonaissumma, milj. euroa	508	481	462

Lisätietoja konsernin henkilöstöstä konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 14 Henkilöstökulut ja johdon palkkiot ja liiketoimintakatsauksen sivuilla 36–39 vuosikertomuksessa.

Osakkeet ja osakepääoma

Vuonna 2006 osakevaihto oli yhteensä 830,8 (900,1) miljoonaa osaketta arvoltaan 16 936 miljoonaa euroa. Fortumin markkina-arvo vuoden viimeisen päivän päätöskurssin mukaan laskettuna oli 19 132 miljoonaa euroa. Fortumin osakkeen korkein hinta Helsingin Pörssissä vuonna 2006 oli 23,48 euroa, alin 15,71 euroa ja keskihinta 20,39 (13,87) euroa. Vuoden viimeisen päivän päätöskurssi oli 21,56 (15,84) euroa.

Fortum Oyj:n optio-ohjelman 2001A mukaisesti vaihdettiin vuonna 2006 kaikkiaan 1,6 miljoonaa optiota yhteensä 25,7 miljoonalla eurolla ja optio-ohjelmaan 2001B liittyen vaihdettiin vuonna 2006 kaikkiaan 5,5 miljoonaa

optiota yhteensä 85,3 miljoonalla eurolla. Fortum Oyj:n optio-ohjelman 2002A mukaisesti vaihdettiin vuonna 2006 kaikkiaan 0,5 miljoonaa optiota yhteensä 7,2 miljoonalla eurolla ja optio-ohjelmaan 2002B liittyen vaihdettiin vuonna 2006 kaikkiaan 5,3 miljoonaa optiota yhteensä 96,0 miljoonalla eurolla.

Vuonna 2006 kaupparekisteriin rekisteröitiin yhteensä 13 759 621 (8 210 120) edellä mainittujen optio-ohjelmien mukaisilla optio-oikeuksilla merkittyä osaketta. Fortum Oyj:n hallitus on mitätöinyt yhteensä 1 660 000 takaisinostettua Fortumin osaketta (30 390 150 euroa) hallituksen yhtiökokoukselta 16.3.2006 saaman valtuutuksen mukaisesti. Takaisin ostettujen osakkeiden keskihinta oli 18,31 euroa, alin hinta 17,55 euroa ja ylin hinta 19,15 euroa. Vuoden 2006 lopussa Fortum Oyj ei omistanut omia osakkeitaan.

Merkintöjen ja mitätöinnin jälkeen vuoden 2006 lopussa Fortum Oyj:n osakepääoma on 3 022 782 396 euroa ja rekisteriin merkittyjen osakkeiden kokonaismäärä 887 393 646 (875 294 025). Fortumin osakepääoma kasvoi yhteensä 46 782 711 (27 914 408) eurolla.

Optio-ohjelmien mukaisesti merkittäviksi tarjotut ja vuoden 2006 lopussa merkitsemättömät osakkeet oikeuttavat enintään 0,8%:n osuuteen (6 883 429 osaketta) Fortumin vuoden 2006 lopun osakepääomasta ja äänioikeudesta.

Vuoden lopussa Suomen valtion omistusosuus Fortumista oli 50,8 (51,5)%. Ulkomaisten osakkeenomistajien osuus kasvoi 35,4 prosenttiin (33,2%).

Hallituksella ei ole tällä hetkellä yhtiökokouksen myöntämiä käyttämättömiä valtuuksia vaihtovelkakirjojen tai optiolainojen liikkeelle laskemiseksi tai uusien osakkeiden liikkeelle laskemiseksi. Hallituksella on Fortum Oyj:n 16.3.2006 pidetyn yhtiökokouksen valtuutus yhtiön omien osakkeiden takaisinostoon. Valtuutus koskee 500 miljoonaa euroa tai 35 miljoonaa osaketta ja on voimassa yhden vuoden viime vuoden yhtiökokouksesta lukien.

Katsauskauden jälkeisiä tapahtumia

Tammikuussa myrskyt etenkin Ruotsissa ovat aiheuttaneet Sähkönsiirto-segmentille noin 10 miljoonan euron lisäkulutannukset.

Tammikuussa Fortumin virolainen tytäryhtiö Fortum Tartu AS ilmoitti investoivansa Tartossa sijaitsevaan uuteen CHP-voimalaitokseen. Investoinnin suuruus on noin 60 miljoonaa euroa. Fortum omistaa yhtiöstä noin 60%.

Näkymät

Fortumin tuloksen kannalta tärkein markkinatekijä on pohjoismainen sähkön tukkuhinta. Markkinahinnan kehityksen avaintekijöitä ovat Pohjoismaiden vesitilanne, hiilidioksidin päästöoikeuksien hinnat sekä polttoaineiden hinnat. Ruotsin kruunun vaihtokurssi vaikuttaa myös Fortumin raportoituun tulokseen, koska Fortumin Ruotsissa tekemä tulos muunnetaan euroiksi.

Sähkön käytön arvioidaan yleisesti lähivuosien aikana kasvavan Pohjoismaissa noin yhden prosentin vuosivauhtia.

Tammikuun lopussa pohjoismaiset vesivarannot olivat noin 4 TWh pitkän ajan keskiarvoa suuremmat ja 1 TWh pienemmät kuin vastaavana ajankohtana vuonna 2005.

Tammikuun lopussa vuoden 2007 päästöoikeuksien markkinahinnat olivat 2 - 3 euroa hiilidioksiditonnilta ja vuoden 2008 päästöoikeuksien 15–16 euroa hiilidioksiditonnilta. Samaan aikaan sähkön hinta futuurimarkkinoilla vuodeksi 2007 oli 28–29 euroa megawattitunnilta ja vuodeksi 2008 noin 40–41 euroa megawattitunnilta.

Sähkö- ja lämpöliiketoiminnan tulos on yleensä paras vuoden ensimmäisellä ja viimeisellä neljänneksellä.

Fortumin Sähköntuotanto-segmentin toteutuneeseen sähkön tukkumyynthintaan Pohjoismaissa vaikuttavat muun muassa suojaustasot, suojaushinta, spot-hinta, Fortumin joustavan tuotantorakenteen käytettävyyden ja optimointi jopa tuntitasolla sekä valuuttojen kurssivaihtelut. Jos Fortum ei suojaisi lainkaan tuotantoaan, spot-hinnan yhden euron muutos megawattitunnilta voisi aiheuttaa noin 50 miljoonan euron muutoksen Fortumin vuotuisessa liikevoitossa.

Tammikuun alussa Fortumin Sähköntuotanto-segmentin arvioidusta sähkön tukkumyynnistä Pohjoismaissa oli suojattu kalenterivuoden 2007 ajaksi noin 65% noin 42 euroon megawattitunnilta. Vuoden 2007 suojauspositiota alennettiin vuoden 2006 viimeisen vuosineljänneksen aikana kohti neutraalimpaa tasoa. Tämä perustui Fortumin senhetkiseen näkemykseen sähkön tulevasta hinnasta. Tammikuun alussa Fortumin Sähköntuotanto-segmentin arvioidusta sähkön tukkumyynnistä oli suojattu noin 35% noin 42 euroon megawattitunnilta kalenterivuodeksi 2008. Nämä suojaukset voivat vaihdella huomattavasti Fortumin sähköjohtannaismarkkinoilla tekemien toimien mukaan. Myös Ruotsin kruunun kurssivaihtelu euroon nähdään vaikuttavaa suojaushintaan, koska osa suojauksista tehdään Ruotsin kruunuina.

Vesi- ja ydinvoimatuoiantovolyyymien supistumisesta huolimatta Fortumin tulos vuonna 2006 oli hyvä ja sen taloudellinen asema on vahva. Joustavan ja ilmastomyötäisen tuotantorakenteensa ansiosta Fortum on hyvissä asemissa myös vuonna 2007.

Osingonjakoehdotus

Emoyhtiön jakokelpoiset varat 31.12.2006 olivat 2 065 miljoonaa euroa. Yhtiön taloudellisessa tilanteessa ei ole tilikauden päättymisen jälkeen tapahtunut olennaisia muutoksia.

Hallitus esittää yhtiökokoukselle, että Fortum Oyj jakaa vuodelta 2006 rahaosinkona 1,26 euroa osaketta kohti eli yhteensä 1 119 miljoonaa euroa perustuen rekisteröityyn osakemäärään 30.1.2007. Tästä osingosta 0,73 euroa osakkeelta on konsernin osingonjakopolitiikan mukaista. Lisäksi hallitus ehdottaa 0,53 euron suuruista lisäosinkoa osakkeelta yhtiön pääomarakenteen ohjaamiseksi kohti sovittua tavoitetasoa.

Yhtiökokous pidetään 28.3. kello 15.00 alkaen Kaapelitehtaalla Helsingissä.

Espoossa 30. tammikuuta 2007

Fortum Oyj:n hallitus

Konsernitilinpäätös, IFRS

Konsernin tuloslaskelma

16

Konsernitilinpäätös, IFRS

Fortum-konsernin tilinpäätös 2006

milj. euroa	Liite	2006	2005
Jatkuvat toiminnot:			
Liikevaihto	4, 5, 10	4 491	3 877
Muut tuotot	11	80	101
Materiaalit ja palvelut	12	-1 673	-1 325
Henkilöstökulut	14	-508	-481
Poistot ja arvonalentumiset	4, 15	-429	-407
Muut kulut	13	-506	-418
Liikevoitto	4	1 455	1 347
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten voitosta	4	69	55
Korkokulut	16	-176	-203
Korkotuotot	16	50	46
Johdannaisten käyvän arvon muutokset	16	30	40
Muut rahoituserät - netto	16	-7	-18
Rahoitustuotot ja -kulut	16	-103	-135
Voitto ennen veroja		1 421	1 267
Tuloverot	17	-301	-331
Jatkuvien toimintojen tilikauden voitto		1 120	936
Luovutetut toiminnot:			
Luovutettujen toimintojen tilikauden voitto	7	-	474
Tilikauden voitto		1 120	1 410
Jakautuminen:			
Emoyhtiön omistajille		1 071	1 358
Vähemmistölle		49	52
		1 120	1 410
Emoyhtiön omistajille kuuluvasta konsernin voitosta laskettu osakekohtainen tulos (euroa per osake)			
Laimentamaton	18	1,22	1,55
Laimennettu		1,21	1,53
Emoyhtiön omistajille kuuluvasta jatkuvien toimintojen voitosta laskettu osakekohtainen tulos (euroa per osake)			
Laimentamaton	18	1,22	1,01
Laimennettu		1,21	1,00
Emoyhtiön omistajille kuuluvasta luovutettujen toimintojen voitosta laskettu osakekohtainen tulos (euroa per osake)			
Laimentamaton	18	-	0,54
Laimennettu		-	0,53

Konsernin tase

milj. euroa	Liite	31.12.2006	31.12.2005
VARAT			
Pitkäaikaiset varat			
Aineettomat hyödykkeet	21	96	80
Rakennukset, koneet ja kalusto	22	11 471	10 176
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	23	2 197	1 610
Osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta	36	450	418
Muut pitkäaikaiset sijoitukset	24	101	66
Laskennalliset verosaamiset	30	5	18
Johdannaisinstrumentit	3	103	87
Pitkäaikaiset korolliset saamiset	25	680	620
Pitkäaikaiset varat yhteensä		15 103	13 075
Lyhytaikaiset varat			
Vaihto-omaisuus	26	329	256
Johdannaisinstrumentit	3	198	129
Myyntisaamiset ja muut saamiset	27	1 052	882
Rahat ja pankkisaamiset	28	157	788
Lyhytaikaiset varat yhteensä		1 736	2 055
Varat yhteensä		16 839	15 130
OMA PÄÄOMA			
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma			
Osakepääoma	29, 30	3 023	2 976
Muu oma pääoma	29	4 885	4 175
Yhteensä		7 908	7 151
Vähemmistöosuus	31	253	260
Oma pääoma yhteensä		8 161	7 411
VELAT			
Pitkäaikainen vieras pääoma			
Korollinen pitkäaikainen vieras pääoma	32	4 060	3 118
Johdannaisinstrumentit	3	134	123
Laskennalliset verovelat	33	1 795	1 512
Ydinvoimaan liittyvät varaukset	36	450	418
Eläkevaraukset ja muut varaukset	34, 35	186	188
Muu pitkäaikainen vieras pääoma	37	485	312
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä		7 110	5 671
Lyhytaikainen vieras pääoma			
Korollinen lyhytaikainen vieras pääoma	32	442	828
Johdannaisinstrumentit	3	198	235
Verovelka		84	119
Ostovelat ja muu lyhytaikainen vieras pääoma	38	844	866
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä		1 568	2 048
Vieras pääoma yhteensä		8 678	7 719
Oma pääoma ja velat yhteensä		16 839	15 130

Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista

18

Konsernitilinpäätös, IFRS

Fortum-konsernin tilinpäätös 2006

milj. euroa	Osake- pääoma	Ylikurssi- rahasto	Muu sidottu pääoma	Käyvän arvon ja muut rahasto	Omat osakkeet	Kertyneet voittovarat	Emoyhtiön omistajille kuuluva osuus	Vähem- mistö- osuus	Yhteensä
Oma pääoma 31.12.2005	2 976	70	2	-117	-	4 220	7 151	260	7 411
Muut käyvän arvon muutokset ¹⁾	-	-	-	442	-	-	442	-	442
Kassavirran suojaukset	-	-	-	198	-	-	198	-1	197
Muuntoerot ja muut muutokset	-	-	-	-	-	38	38	6	44
<i>Suoraan omaan pääomaan kirjatut erät yhteensä</i>	0	0	0	640	-	38	678	5	683
Tilikauden voitto	-	-	-	-	-	1 071	1 071	49	1 120
Kaudella kirjatut tuotot ja kulut yhteensä	0	0	0	640	-	1 109	1 749	54	1 803
Käytetyt optio-oikeudet	47	3	-1	-	-	-	49	-	49
Omien osakkeiden ostot	-	-	-	-	-30	-	-30	-	-30
Omien osakkeiden mitätöinti	-	-	-	-	30	-30	0	-	0
Muutos osakekannustinjärjestelmän käsittelyssä ²⁾	-	-	-	-12	-	-12	-24	-	-24
Osingonjako	-	-	-	-	-	-987	-987	-	-987
Vähemmistöosuuden muutos yrityshankintojen yhteydessä	-	-	-	-	-	-	0	-61	-61
Oma pääoma 31.12.2006	3 023	73	1	511	-	4 300	7 908	253	8 161
Oma pääoma 31.12.2004	2 948	62	13	134	-	4 343	7 500	150	7 650
Muut käyvän arvon muutokset	-	-	-	6	-	-	6	-	6
Kassavirran suojaukset	-	-	-	-257	-	-	-257	3	-254
Muuntoerot ja muut muutokset	-	-	-	-	-	-55	-55	-7	-62
<i>Suoraan omaan pääomaan kirjatut erät yhteensä</i>	0	0	0	-251	-	-55	-306	-4	-310
Tilikauden voitto	-	-	-	-	-	1 358	1 358	52	1 410
Kaudella kirjatut tuotot ja kulut yhteensä	0	0	0	-251	-	1 303	1 052	48	1 100
Käytetyt optio-oikeudet	28	8	-11	-	-	-	25	-	25
Osingonjako	-	-	-	-	-	-506	-506	-	-506
Osinkona jaetut osakkeet ³⁾	-	-	-	-	-	-920	-920	-	-920
Vähemmistöosuuden muutos yrityshankintojen yhteydessä	-	-	-	-	-	-	0	62	62
Oma pääoma 31.12.2005	2 976	70	2	-117	-	4 220	7 151	260	7 411

¹⁾ Sisältää Hafslundin omistamien Renewable Energy Corporation (REC) yhtiön osakkeiden käyvän arvon muutoksen. Katso liite 23 Sijoitukset osakkuus- ja yhteisytyksiin.

²⁾ Osakekannustinjärjestelmä on tilikauden 2006 aikana virallisesti luokiteltu käteisenä selvitettäväksi järjestelyksi, mikä on vaikuttanut sen kirjanpitokäsittelyyn. Katso liite 30 Henkilöstön palkkiot ja kannustinohjelmat.

³⁾ Osinkona jaettujen osakkeiden (noin 85 % Neste Oilin osakkeista) vaikutus Fortum -konsernin omaan pääomaan oli 920 miljoonaa euroa. Katso liite 7 Luovutetut toiminnot.

Konsernin kassavirtalaskelma

milj. euroa	Liite	2006	2005
Liiketoiminnan kassavirta			
Kauden voitto, jatkuvat toiminnot		1 120	936
Oikaisuerät:			
Verot		301	331
Rahoitustuotot ja -kulut		103	135
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten voitosta		-69	-55
Poistot ja arvonalentumiset		429	407
Liikevoitto ennen poistoja ja arvonalentumisia, jatkuvat toiminnot		1 884	1 754
Muut tuotot ja kulut joihin ei liity maksua		-92	15
Saadut korot		50	51
Maksetut korot		-193	-261
Saadut osingot		40	36
Muut rahoituserät ja toteutuneet kurssierot		14	67
Maksetut välittömät verot		-374	-298
Kassavirta ennen käyttöpääoman muutosta		1 329	1 364
Lisäykset lyhytaikaisiin korottomiin liikesaamisiin		-88	-93
Lisäykset vaihto-omaisuuteen		-51	-20
Vähennykset/lisäykset lyhytaikaisiin korottomiin velkoihin		-39	20
Käyttöpääoman muutos		-178	-93
Jatkuvien toimintojen liiketoiminnan kassavirta		1 151	1 271
Luovutettujen toimintojen liiketoiminnan kassavirta		-	133
Liiketoiminnan kassavirta yhteensä		1 151	1 404
Investointien kassavirta			
Investoinnit käyttöomaisuuteen	4, 21, 22	-485	-346
Ostetut tytäryhtiöosakkeet pl. ostettujen yhtiöiden rahavarat	8	-754	-79
Ostetut osakkuusyritysosakkeet	23	-124	-47
Muiden osakkeiden ostot		-21	-1
Käyttöomaisuuden myynnit		83	30
Myydyt tytäryhtiöosakkeet pl. myytyjen yhtiöiden rahavarat	8	11	3
Myydyt osakkuusyritysosakkeet	23	30	12
Muiden osakkeiden myynnit		1	11
Muiden sijoitusten muutos		-47	19
Jatkuvien toimintojen investointien kassavirta		-1 306	-398
Luovutettujen toimintojen investointien kassavirta		-	1 155
Investointien kassavirta yhteensä		-1 306	757
Kassavirta ennen rahoitusta		-155	2 161
Rahoituksen kassavirta			
Pitkäaikaisten velkojen nostot		1 263	28
Pitkäaikaisten velkojen lyhennykset		-803	-706
Lyhytaikaisten velkojen muutos		32	-384
Osakepääoman korotus liittyen optioiden käyttöön	29	49	22
Osingonjako yhtiön osakkeenomistajille	19	-987	-506
Omien osakkeiden ostot	29	-30	-
Muut rahoituserät		0	-1
Jatkuvien toimintojen rahoituksen kassavirta		-476	-1 547
Luovutettujen toimintojen rahoituksen kassavirta ¹⁾		-	29
Rahoituksen kassavirta yhteensä		-476	-1 518
Laskelman mukainen likvidien varojen muutos		-631	643
Likvidit varat 1.1.		788	145
Likvidit varat 31.12.		157	788

¹⁾ Tärkein ei-kassavirtavaikutteinen liiketoimi vuonna 2005 oli noin 85 % Neste Oilin osakkeiden jakaminen osinkona osana öljyliiketoiminnan eriyttämistä. Öljyliiketoiminnan eriyttämisestä kerrotaan enemmän liitteessä 7 Luovutetut toiminnot.

Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

1 Laadintaperiaatteet

Liiketoiminnan kuvaus

Fortum Oyj (jäljempänä "Yhtiö") on suomalainen julkinen osakeyhtiö, jonka kotipaikka on Espoo, Suomi. Yhtiö noteerataan Helsingin Pörssissä.

Fortum Oyj tytäryhtiöineen (yhdessä Fortum-konserni) on Pohjoismaiden ja muun Itämeren alueen johtavia energiayhtiötä. Fortumin liiketoimintaan kuuluvat sähkön ja lämmön tuotanto, myynti ja jakelu, voimalaitosten käyttö- ja kunnossapitopalvelut sekä energiaan liittyvät muut palvelut. Neste Oil oli 31.3.2005 asti osa Fortum-konsernia, kunnes varsinainen yhtiökokous teki lopullisen päätöksen eriyttää öljyliiketoiminta jakamalla n. 85% Neste Oilin osakeista osinkona. Loput n. 15% osakeista myytiin sijoittajille huhtikuussa 2005. Öljyliiketoiminta on esitetty luovutettuna toimintona.

Fortumin kilpailukyky sähkö- ja lämpöliiketoiminnassa perustuu yhteispohjoismaiseen toimintamalliin, jolle on ominaista tehokas toiminta ja laaja asiakaskanta.

Laadintaperusta

Fortum-konsernin konsernitilinpäätös on laadittu EU:n yhteisössä sovellettaviksi hyväksymien kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards (IFRS) / International Accounting Standards (IAS)) mukaisesti.

Konsernitilinpäätös on laadittu alkuperäisiin hankintamenoihin perustuen, lukuun ottamatta myytävissä olevia rahoitusvaroja, jotka on arvostettu käypään arvoon, ja käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavia rahoitusvaroja ja -velkoja (mukaan lukien johdannaiset).

Arvioiden käyttö

Tilinpäätöksen laatiminen IFRS-standardien mukaisesti edellyttää tiettyjen merkittävien kirjanpidollisten arvioiden tekemistä ja yrityksen johdolta myös harkintaa konsernin tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden soveltamisessa. Niitä tilinpäätöksen osa-alueita, jotka ovat tavanomaista monimutkaisempia tai joiden osalta on käytetty tavanomaista suuremman määrän harkintaa, tai joihin liittyvät oletukset ja arviot ovat konsernitilinpäätöksen kannalta merkittäviä, on esitetty liitetiedossa 2 Kriittiset tilinpäätösarviot ja -harkinnat.

Vuonna 2006 voimaan tulleet muutokset olemassa oleviin standardeihin ja uudet tulkinnat

- IAS 19 (Muutos) Vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot, konsernitason järjestelyt ja tilinpäätöksessä esitettävät tiedot (voimassa 1.1.2006 alkaen). Koska konserni ei ole muuttanut vakuutusmatemaattisten voittojen ja tappioiden kirjaamistapaa, tämä muutos vaikuttaa ainoastaan tilinpäätöksessä esitettävien tietojen muotoon ja laajuuteen.
- IAS 21 (Muutos) Valuuttakurssien muutosten vaikutukset – Netto-sijoitus ulkomaiseen yksikköön (voimassa 1.1.2006 alkaen).
- IAS 39 (Muutos) Rahoitusinstrumentit: kirjaaminen ja arvostaminen – Käyvän arvon vaihtoehto (voimassa 1.1.2006 alkaen). Konserni ei tällä hetkellä sovelle käyvän arvon vaihtoehtoa.

- IAS 39 ja IFRS 4 Vakuutus sopimukset (Muutos) Takaussopimukset (voimassa 1.1.2006 alkaen).
- IFRIC 10 Interim Financial Reporting and Impairment (voimassa 1.11.2006 alkaen)

Muutokset olemassaoleviin standardeihin ja tulkinnat, joita on sovellettu ennen niiden pakollista voimaantuloa

Fortum aloitti seuraavien muutettujen standardien ja tulkintojen soveltamisen tilikaudelta 2004 vuonna 2005 tapahtuneen IFRS-siirtymän yhteydessä:

- IFRIC 4 Miten määritetään, sisältääkö järjestely vuokrasopimuksen (voimassa 1.1.2006 alkaen)
- IFRIC 5 Oikeudet osuuksiin rahastoista, jotka on tarkoitettu käytöstä poistamiseen, alkuperäiseen tilaan palauttamiseen ja ympäristön kunnostamiseen (voimassa 1.1.2006 alkaen)
- IAS 39 (Muutos) Ennakoituihin konsernin sisäisiin liiketoimiin liittyvä rahavirran suojauslaskenta (voimassa 1.1.2006 alkaen)

Vuonna 2006 sovellettavat standardit ja tulkinnat, jotka eivät koske Fortum-konsernia

Seuraavilla 1.1.2006 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla sovellettavilla standardeilla ja tulkinnoilla ei ole merkitystä konsernin toimintojen kannalta:

- IFRS 6 Mineraalivarantojen etsintä ja arviointi sekä muutos standardiin (voimassa 1.1.2006 alkaen)
- IFRIC 6 Tietyille markkinoille osallistumisesta aiheutuvat velat – sähkö- ja elektroniikkalaiteromu (voimassa 1.12.2005 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla)

Uudet muutokset ja tulkinnat, jotka eivät ole vielä voimassa

Seuraavat uudet standardit ja tulkinnat on julkaistu ja niiden soveltaminen on pakollista konsernissa 1.1.2007 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla, mutta konserni ei ole soveltanut niitä aiemmin:

- IFRS 7 Rahoitusinstrumentit: tilinpäätöksessä esitettävät tiedot ja täydentävät muutokset IAS 1, Tilinpäätöksen esittäminen — Tilinpäätöksessä esitettävät pääomatiedot (voimassa 1.1.2007 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Konserni soveltaa tätä muutosta 1.1.2007 alkavalla tilikaudelta lähtien. IFRS 7 edellyttää uusien liitetietojen esittämistä rahoitusinstrumenteista. Standardilla ei ole vaikutusta konsernin rahoitusinstrumenttien luokitteluun tai arvostamiseen.
- IFRS 8 Operating Segments (voimassa 1.1.2009 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Johto arvioi parhaillaan muutosten vaikutuksia. Konserni aloittaa standardin soveltamisen viimeistään 1.1.2009 alkavalla tilikaudella.
- IFRIC 9 Kytettyjen johdannaisten uudelleenarviointi (voimassa 1.6.2006 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla).
- IFRIC 11 IFRS 2 - Group and Treasury Share Transactions (voimassa 1.3.2007 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla).

Seuraavilla tulkinnoilla ei ole merkitystä konsernin toimintojen kannalta

- IFRIC 7 Tilinpäätöksen oikaisemiseen perustuvan lähestymistavan soveltaminen IAS 29:n Taloudellinen raportointi hyperinflaatioissa mukaisesti (voimassa 1.3.2006 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla).
- IFRIC 8 IFRS 2:n soveltamisala (voimassa 1.5.2006 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla).
- IFRIC 12 Service Concession Arrangements (voimassa 1.1.2008 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla).

Lyhyt- ja pitkäaikaisten varojen ja velkojen luokittelu

Omaisuserä tai velka luokitellaan lyhytaikaiseksi omaisuseräksi tai velaksi silloin, kun sitä pidetään ensisijaisesti kaupallisessa tarkoituksessa tai se odotetaan realisoitavan 12 kuukauden kuluessa tilinpäätöspäivästä. Rahavarat luokitellaan lyhytaikaisiksi varoiksi.

Kaikki muut varat ja velat luokitellaan pitkäaikaisiksi varoiksi ja veloiksi.

Yhdistely konsernitilinpäätökseen

Tytärtyhtiöt

Konsernitilinpäätös sisältää emoyhtiö Fortum Oyj:n ja kaikki ne tyhtiöt, joissa Fortum Oyj:llä on välittömästi tai välillisesti yhteensä yli 50%:n osuus osakkeiden tuottamasta äänimäärästä tai muutoin oikeus määrätä yhteisön tai liiketoiminnan talouden ja toiminnan periaatteista. Fortum Oyj:n tytäryhtiöt on esitetty liitetiedossa 39 Tytäryhtiöt segmenteittain 31.12.2006.

Fortum muodostettiin vuonna 1998 käyttämällä yhdistelmä- eli pooling-menetelmää Fortum Power and Heat Oy:n sekä Fortum Oil and Gas Oy:n yhdistelemiseksi konsernitilinpäätökseen (näistä jälkimmäinen jakautui Fortum Oil Oy:ksi ja Fortum Heat and Gas Oy:ksi 1.5.2004). Vuonna 2005 Fortum Oil Oy eriytettiin Fortumista jakamalla 85% yhtiön osakkeista Fortumin osakkeenomistajille ja myymällä loput 15% osakkeista. Pooling-menetelmän käyttö tarkoittaa sitä, että Fortum Power and Heat Oy:n ja Fortum Heat and Gas Oy:n hankintamenot on eliminoitu näiden yhtiöiden osakepääomia vastaan. Tästä syntyvä eliminointiero on kirjattu oman pääoman vähenykseksi.

Fortum-konsernin tilinpäätökset on yhdistelty hankintameno-menetelmällä. Hankintamenoiksi muodostuu hankintahetken käypiin arvoihin arvostettujen vastikkeeksi annettujen varojen ja syntyneiden tai vastuulle otettujen velkojen sekä hankinnasta välittömästi johtuneiden menojen yhteissumma. Liiketoimintojen yhdistämisessä hankitut, yksilöitävissä olevat varat ja velat arvostetaan alun perin hankinta-ajankohdan käypiin arvoihin, riippumatta mahdollisen vähemmistöosuuden suuruudesta. Se määrä, jolla hankintameno ylittää konsernin osuuden hankittujen yksilöitävissä olevien nettovarojen käyvistä arvosta kirjataan liikearvoksi. Jos hankintameno on pienempi kuin hankitun tytäryhtiön nettovarojen käypä arvo, tämä erotus kirjataan suoraan tuloslaskelmaan.

Tytärtyhtiöt yhdistellään täysimääräisesti konsernitilinpäätökseen siitä päivästä lähtien, jolloin määräysvalta siirtyy konsernille ja yhdistely päättyy sinä päivänä, kun määräysvalta lakkaa.

Konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset ja velat sekä konsernin sisäisistä liiketapahtumista syntyneet realisoitumattomat voitot eliminoidaan konsernitilinpäätöksessä. Myös realisoitumattomat tappiot eliminoidaan, ellei liiketapahtuma anna näyttöä siitä, että siirretyn omaisuserän arvo on alentunut. Tytäryhtiöiden tilinpäätösten laadintaperiaatteita on tarvittaessa muutettu konsernin laadintaperiaatteiden mukaisiksi, jotta voidaan varmistua niiden yhdenmukaisuudesta konsernin noudattamien laadintaperiaatteiden kanssa.

Osakkuusyrietykset ja osuudet yhteisyrietyksissä

Osakkuusyrietyksiä ovat yhteisöt, joissa konsernilla on huomattava vaikutusvalta, mutta ei määräysvaltaa. Huomattava vaikutusvalta liittyy yleensä 20–50% omistusosuuteen äänivallasta. Yhteisyrietykset ovat yrietyksiä, joissa konserni on sopimukseen perustuen sitoutunut jakamaan määräysvallan kyseisen yrietyksen taloudellisista ja liiketoiminnallisista periaatteista toisen osapuolen tai toisten osapuolten kanssa. Konsernin sijoitukset osakkuusyrietyksiin ja yhteisessä määräysvallassa oleviin yrietyksiin käsitellään pääomaosuusmenetelmällä. Osakkuus- tai yhteisyrietykseen tehdyn sijoituksen yhteydessä hankitut varat ja vastuulle otetut velat arvostetaan alun perin niiden hankinta-ajankohdan käypiin arvoihin. Se määrä, jolla sijoituksen hankintameno ylittää konsernin osuuden hankittujen yksilöitävissä olevien nettovarojen käyvistä arvosta, kirjataan liikearvoksi. Jos hankintameno alittaa tehtyyn osakkuus- tai yhteisyrietyksijointukseen liittyvien nettovarojen käyvän arvon, tämä erotus kirjataan suoraan tuloslaskelmaan.

Konsernin osuus sen osakkuus- tai yhteisyrietysten hankinnan jälkeisistä voitoista tai tappioista verojen jälkeen kirjataan tuloslaskelmaan vähennettynä kuluilla, jotka syntyvät varojen ja velkojen käypien arvojen oikaisuista. Sijoituksen kirjanpitoarvoa oikaistaan hankinnan jälkeisillä oman pääoman muutoksilla. Konsernin osuus osakkuus- tai yhteisyrietysten hankinnan jälkeisistä oman pääoman oikaisuista, joita ei ole kirjattu osakkuus- tai yhteisyrietysten tuloslaskelmaan, kirjataan suoraan konsernin omaan pääomaan ja sijoituksen kirjanpitoarvon oikaisuksi.

Kun konsernin osuus osakkuus- tai yhteisyrietyksen tappioista on yhtä suuri tai suurempi kuin sen sijoitus osakkuus- tai yhteisyrietykseen, muut vakuudettomat saamiset mukaan lukien, konserni ei kirjaa sijoitusta suurempaa tappiota, ellei konsernilla ole näihin liittyviä veloitteita tai ellei se ole suorittanut maksuja osakkuus- tai yhteisyrietyksen puolesta.

Konsernin ja sen osakkuus- tai yhteisyrietyksen välisistä liiketoimista syntyneet realisoitumattomat voitot eliminoidaan konsernin omistusosuuden mukaisesti. Myös realisoitumattomat tappiot eliminoidaan, ellei liiketapahtuma anna näyttöä siitä, että siirretyn omaisuserän arvo on alentunut. Osakkuus- tai yhteisyrietysten tilinpäätösten laadintaperiaatteita on tarvittaessa muutettu, jotta voidaan varmistua niiden yhdenmukaisuudesta konsernin noudattamien laadintaperiaatteiden kanssa. Jos tietoja ei ole saatavilla, osuus eräiden osakkuus- tai yhteisyrietysten voitoista on sisällytetty konsernitilinpäätökseen perustuen edellisen neljännesvuoden tietoihin.

Laskentaperiaatteet, jotka liittyvät Fortumin osakeomistukseen Hafslund ASA:ssa ja viidessä venäläisessä osakkuusyhtiössä TGC-1 ja Lenenergo mukaan lukien, on esitetty liitetiedossa 23 Sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrietyksiin.

Segmenttiraportointi

Fortumin esittämät ensisijaiset segmenttiedot perustuvat organisaatio- ja liiketoimintarakenteeseen. Liiketoimintasegmentti on omaisuserien ja toimintojen ryhmä, jossa tuotetaan tuotteita tai palveluja ja jonka riskit ja kannattavuus poikkeavat muiden liiketoimintasegmenttien riskeistä ja kannattavuudesta. Konsernin liiketoiminta-alueet jakautuvat seuraaviin ensisijaisiin raportoitaviin segmentteihin:

- Sähköntuotanto-segmentin toimintaan kuuluu sähkön tuotanto ja myynti Pohjoismaissa sekä käyttö- ja kunnossapitopalvelut Pohjoismaissa ja valituilla kansainvälisillä markkinoilla.
- Lämpö-segmentin toimintaan kuuluu lämmön tuotanto ja myynti Pohjoismaissa ja muualla Itämeren alueella. Segmentti myös tuottaa sähköä yhdistetyissä sähkön- ja lämmöntuotantolaitoksissaan ja myy sitä loppuasiakkaille pääasiassa pitkäaikaisin sopimuksin sekä Nord Pooliin.

- Sähkönsiirto-segmentti omistaa ja käyttää jakelu- ja alueverkkoja sekä jakaa sähköä asiakkaille Ruotsissa, Suomessa, Norjassa ja Virossa.
- Markets-segmentti vastaa sähkön vähittäismyynnistä asiakkaille, joita ovat muut sähkön vähittäismyyjät, kotitaloudet ja yritykset Ruotsissa, Suomessa ja Norjassa. Markets ostaa sähkön Nord Poolista.
- Muut - sisältää pääasiassa konsernihallinnon.

Lisätietoja ensisijaisista raportoitavista segmenteistä on esitetty liitetiedossa 4 Liiketoimintasegmentit, jatkuvat toiminnot.

Vuonna 2005 Fortum esitti tilinpäätöksessään luovutetun toiminnon, mikä johtui yhtiökokouksen 31.3.2005 tekemästä päätöksestä jakaa noin 85% Neste Oil Oyj:n osakkeista osinkona. Loput osakkeet myytiin huhtikuussa 2005. Liitetiedossa 7 Luovutetut toiminnot on esitetty tiedot luovutetuista toiminnoista ja ne eivät sisälly segmentti-informaatioon.

Liitetiedossa 5 Maantieteelliset segmentit, jatkuvat toiminnot esitetään toissijaiset segmenttitiedot, jotka perustuvat niihin maantieteellisiin alueisiin joilla Fortum toimii. Esitetty informaatio sisältää myyntituotot asiakkaan sijaintimaan mukaan, sekä varat, investoinnit ja henkilökunnan määrän varojen ja henkilökunnan sijaintimaan mukaan.

Luovutetut toiminnot ja myytävänä olevat omaisuuserät

Luovutetut toiminnot edustavat erillistä keskeistä liiketoimintaluuetta, josta on luovuttu tai joka on luokiteltu myytävänä olevaksi. Luovutettuihin toimintoihin liittyvät varat ja velat on voitava selkeästi erottaa muista konsernitilinpäätöksen yhdisteltävistä yksiköistä sekä toiminnallisina että kassavirtaa tuottavina yksikköinä. Lisäksi raportoivalla yksiköllä ei saa olla mitään merkittävää yhteyttä toimintoihin, jotka on luokiteltu luovutetuiksi toiminnoiksi. Luovutettujen toimintojen varojen jälkeinen voitto kaudelta, luovutuksesta syntynyt voitto tai tappio mukaan lukien, esitetään erillisenä eränä tuloslaskelmassa. Luovutettujen toimintojen vaikutus kassavirtaan on joko esitetty erikseen kassavirtalaskelmassa tai liitetiedoissa.

Pitkäaikaiset varat (tai luovutettavien erien ryhmät), jotka on luokiteltu myytävänä oleviksi omaisuuseriksi arvostetaan kirjanpitoarvoonsa tai sitä alempana myynnistä aiheutuvilla menoilla vähennettyyn käypään arvoon, mikäli niiden kirjanpitoarvoa vastaava määrä kertyy pääasiallisesti myynnistä sen sijaan, että se kertyisi omaisuuserien jatkuvasta käytöstä. Näihin luokkiin eivät sisälly käytöstä poistamisen jälkeen romutettavat käyttöomaisuuserät tai sellaiset erät, jotka on tilapäisesti poistettu käytöstä. Arvon alentumistappio (tai myöhemmin syntyvä voitto) vähentää (tai lisää) myytävänä olevien pitkäaikaisen varojen tai luovutettavien ryhmien kirjanpitoarvoa. Näistä omaisuuseristä ei tehdä poistoja. Niihin liittyvät korkokulut tai muut kulut kirjataan samalla tavalla kuin ennen myytävänä olevaksi luokittelemista.

Ulkomaanrahan määräiset erät ja niiden muuntaminen Toimintavaluutta ja esittämivaluutta

Jokaisen konserniyrityksen tilinpäätöksiin sisältyvät erät arvostetaan käyttäen sen taloudellisen ympäristön valuuttaa, jossa yritys pääasiallisesti toimii ("toimintavaluutta"). Konsernitilinpäätös esitetään euroissa, joka on emoyhtiön toiminta- ja esittämivaluutta.

Liiketahtumat ja tase-erät

Ulkomaanrahan määräiset liiketahtumat kirjataan tapahtumahetken kurssiin. Tilinpäätöshetkellä taseessa olevat ulkomaanrahan määräiset saatavat ja velat arvostetaan tilinpäätöspäivän kurssiin. Kurssierot kirjataan tuloslaskelmaan. Rahoituseriin liittyvät kurssierot kirjataan nettomääräisinä rahoitustuottoihin tai -kuluihin. Suojauslaskennan soveltamisedellytykset täyttävien kassavirran suojausten kurssivoitot ja -tappiot kirjataan omaan pääomaan. Myytävissä olevien rahoitusvarojen aiheuttamat kurssierot kirjataan omaan pääomaan käyvän arvon rahastoon.

Konserniyhtiöt

Niiden tytäryhtiöiden, joiden toiminta- ja esittämivaluutta ei ole euro, tuloslaskelmat ja kassavirrat muunnetaan konsernin esittämivaluutan määräisiksi käyttämällä kuukauden lopun kurssien perusteella laskettua tilikauden keskikurssia. Tytäryhtiöiden taseet muunnetaan euroiksi käyttämällä tilinpäätöspäivän valuuttakursseja. Konsernitilinpäätöksessä kurssierot, jotka syntyvät ulkomaisiin yrityksiin tehtyjen nettosijoitusten sekä lainojen ja muiden tällaisten sijoitusten suojausiksi määritettyjen valuuttainstrumenttien muuntamisesta, kirjataan omaan pääomaan. Kun ulkomainen yritys myydään, nämä kurssierot kirjataan tulosvaikutteisesti osana myyntivoittoa tai -tappiota. Ulkomaisen yrityksen hankinnasta johtuvaa liikearvoa ja hankinnan yhteydessä tehtäviä käypien arvojen oikaisuja käsitellään ulkomaisen yrityksen varoina ja velkoina ja ne muunnetaan tilinpäätöspäivän kurssiin. IFRS-standardeihin siirtymähetkellä, eli 1.1.2004 konserni oletti kaikkien ulkomaisista yrityksistä kertyneiden muuntoerojen olevan nolla.

Konsernitilinpäätöksen laadinnassa käytetyt valuuttakurssit on esitetty liitetiedossa 9 Valuuttakurssit.

Tuottojen määrittäminen

Tuotot määritetään saadun tai saatavan vastikkeen käyvän arvon perusteella tuotteita tai palveluksia luovutettaessa. Tuotot esitetään vähennettynä nettohyvityksillä, alennuksilla sekä myyntiin perustuvilla välillisillä veroilla kuten arvonlisäveroilla ja valmistajana suorite- tuilla valmisteveroilla. Tuotot on kirjattu seuraavasti:

Sähkön, lämmön, jäähdytyksen ja sähköjakelun myyntituotot

Sähkön, lämmön, jäähdytyksen ja sähköjakelun myyntituotot kirjataan toimituksen perusteella. Kirjatut myyntituotot teollisille ja kaupallisille asiakkaille sekä loppuasiakkaille perustuvat toimitettuihin määriin, mukaan lukien se arvioitu määrä, joka on toimitettu asiakkaille vuoden lopun ja viimeisimmän mittarinluennan välillä.

Fyysiset energian myynti- ja ostosopimukset jaksotetaan suoritteperiaatteella konsernin odotettavissa olevien ostojen, myynnin ja käytön vaatimuksien mukaisesti.

Ruotsissa peritään sähkövero paikallisten yhtiöiden jälleennyijille toimittamasta sähköstä. Vero lasketaan kilowattituntikohtaisen kiinteän verokannan mukaan. Verokanta vaihtelee eri asiakasryhmien mukaan. Tuloslaskelmassa sähkön myyntituotot on esitetty ilman sähköveron osuutta.

1.1.2004 lähtien Fortum on korvannut segmenttien väliset fyysiset sähkönmyyntisopimukset käymällä kauppaa Nord Poolissa. Tuntiperusteiset myynnit ja ostot Nord Poolilta netotetaan konsernitasolla ja esitetään joko tuottona tai kuluna sen mukaan, onko Fortum tiettyä hetkenä nettomyyjä vai netto-ostaja.

Viranomaiset säätelevät sähköjakelusta asiakkailta perittäviä hintoja. Sääntelyjärjestelmä vaihtelee maittain. Viranomaisen määrittelemä yli- tai alilaskutus käsitellään sääntelystä johtuvana omaisuuseränä tai velkana, jota ei kirjata taseeseen sillä asiakkaan kanssa

ei ole tehty sopimusta jossa olisi määritelty viranomaissäätelyyn liittyvät seikat ja siten saaminen riippuu tulevasta toimituksesta. Yli- tai alilaskutus hyvitetään tai veloitetaan yleensä tulevina vuosina asiakkaalta, joka tuolloin käyttää kyseistä sähköliittymää. Takautuvia hyvityksiä tai veloituksia ei anneta tai tehdä.

Liittymismaksut

Maksut, jotka asiakas maksaa liittyessään sähkö-, kaukolämpö- tai kaukokylmäverkkoon, kirjataan tuotoksi siihen määrään asti, joka ei kata tulevaisuudessa syntyviä kuluvelvoitteita. Jos liittymismaksu on sidoksissa asiakassopimukseen, tuotto kirjataan asiakassopimuksen voimassaoloajalle. Ne sähköverkkoon liittymismaksut, jotka on suoritettu ennen vuotta 2003, on maksettava takaisin asiakkaille Suomessa, mikäli asiakas haluaisi joskus irtisanoutua sähköverkkoliittymästä kokonaan. Näitä liittymismaksuja ei ole kirjattu tuloslaskelmaan, vaan ne on kirjattu taseeseen muihin velkoihin.

Pitkäaikaishankkeet

Konserni käyttää valmistusasteeseen perustuvaa menetelmää määrittääkseen kirjattavien tuottojen ja kulujen asianmukaiset määrät kyseisellä kaudella. Valmistusaste määritetään laskemalla kunkin hankkeen tilinpäätöspäivään mennessä kertyneiden menojen prosenttiosuus kyseisen hankkeen arvioiduista kokonaismenoista. Valmistusastetta määritettäessä kyseisenä vuonna syntyneitä, hankkeen tuleviin toimintoihin liittyviä menoja ei ole otettu mukaan hankkeen menoihin. Ne on esitetty niiden luonteesta riippuen vaihtomaisuutena, ennakomaksuina tai muina varoina.

Konserni esittää taseessa varoina hankkeita koskevat saami- set asiakkailla kaikista keskeneräisistä hankkeista, joista syntyneet menot kirjatulla voitoilla lisättyinä (ja kirjatulla tappiolla vähennettyinä) ylittävät työn edistymiseen perustuvan laskutuksen. Työn edistymiseen perustuva laskutus, jota asiakkaat eivät ole vielä suorittaneet ja pidätetyt määrät sisältyvät ryhmään ”myyntisaamiset ja muut saamiset”. Konserni esittää taseessa velkoina hankkeita koskevat bruttovelat asiakkailla kaikista keskeneräisistä hankkeista, joiden työn edistymiseen perustuva laskutus on suurempi kuin menot kirjatulla voitoilla lisättyinä (ja kirjatulla tappiolla vähennettyinä).

Muut tuotot

Tavanomaisen liiketoiminnan ulkopuoliset tuotot sisältyvät muihin tuottoihin. Tähän ryhmään luetaan toistuvat erät, kuten vuokratuotot sekä kertaluonteiset erät, kuten osakkeiden, aineellisen käyttöomaisuuden ja päästöoikeuksien myyntivoitot. Muihin tuottoihin sisältyvät myös toistuvina erinä välittömästi tuloslaskelmaan kirjattavat, suojauslaskennan ulkopuolelle jäävien johdannaisinstrumenttien käypien arvojen muutokset.

Julkiset avustukset

Julkiset avustukset merkitään kirjanpitoon niiden käypään arvoon silloin, kun on kohtuullisen varmaa, että avustukset tullaan saamaan ja että konserni täyttää niiden saamiseen liittyvät ehdot. Menoihin liittyvät avustukset merkitään tuloennakoksi taseeseen ja kirjataan tuloslaskelmaan samalla kaudella, jolloin niihin liittyvät menot kirjataan. Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden hankintoihin liittyvät avustukset vähennetään asianomaisen käyttöomaisuushyödykkeen hankintamenoista ja kirjataan tulosvaikutteisesti vähentäen kyseisen käyttöomaisuushyödykkeen poistoja.

Päästöoikeudet

Päästöoikeudet kirjataan konsernissa perustuen voimassaoleviin IFRS-standardeihin. Näiden mukaan ostetut päästöoikeudet kirjataan aineettomiin hyödykkeisiin hankintahintaisina ja ilmaiseksi saadut päästöoikeudet kirjataan nimellisarvoonsa. Palautettavia päästöoikeuksia varten kirjataan varaus. Jos konsernilla on riittävästi päästöoikeuksia kattamaan palautusvelvoitteet, varaus kirjataan ko. päästöoikeuksia vastaavalla kirjanpitoarvolla. Jos päästöoikeuksia ei ole riittävästi kattamaan palautusvelvollisuutta, arvostetaan varaus ko. päästöoikeuksien markkina-arvoon. Varauksista johtuva kulu kirjataan tuloslaskelmaan materiaalit ja palvelut -ryhmän kuluihin. Päästöoikeuksien myyntivoitot sisältyvät muihin tuottoihin.

Vieraan pääoman menot

Vieraan pääoman menot kirjataan kuluksi sillä tilikaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet paitsi jos ne johtuvat välittömästi sellaisen hyödykkeen rakentamisesta, joka täyttää määrättyt ehdot. Nämä ehdot ovat: (a) rakentamisinvestoinnista johtuvat menot ylittävät 100 miljoonaa euroa, (b) kyseisen omaisuuserän tai -erien toimintakykyiseksi saattaminen vie kauemmin kuin 18 kuukautta, (c) investointi on uusinvestointi.

Tutkimus- ja kehittämismenot

Tutkimus- ja kehittämismenot kirjataan kuluksi, kun ne syntyvät, ja ne sisältyvät konsernituloslaskelman muihin kuluihin, ellei ole varmuutta siitä että ne kerryttävät tuloja tulevaisuudessa jolloin ko. kulut aktivoidaan aineettomiksi hyödykkeiksi ja kirjataan poistoina kuluksi tulovirtojen kertymisen aikana.

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet koostuvat pääasiassa sähkön ja lämmön tuotantoon käytettävistä rakennuksista ja koneista, sähkön alue- ja jakeluverkoista, tunneleista, vesiputousoikeuksista ja kaukolämpöverkoista. Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet on merkitty konsernitaseeseen alkuperäiseen hankintamenoonsa vähennettyinä kertyneillä poistoilla ja mahdollisilla kertyneillä arvonalentumistappioilla. Alkuperäinen hankintameno sisältää menot, jotka johtuvat välittömästi kyseisen hyödykkeen hankinnasta. Hankintameno on voi myös sisältyä omasta pääomasta siirrettyjä voittoja ja tappioita, jotka liittyvät ulkomaan rahan määräisten aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden ostoja suojaaviin, suojauslaskennan soveltamisedellytykset täyttäviin rahavirran suojaus-sopimuksiin. Uuden tytäryrityksen hankinnan yhteydessä hankitut omaisuuserät merkitään taseeseen niiden hankinta-ajankohdan käypään arvoon.

Myöhemmin syntyvät menot sisältyvät kyseisen hyödykkeen kirjanpitoarvoon tai ne on soveltuvin osin kirjattu taseeseen erillisenä omaisuuseränä vain silloin, kun on todennäköistä, että hyödykkeeseen liittyvä vastainen taloudellinen hyöty koituu konsernin hyväksi ja että hyödykkeen hankintameno on luotettavasti määritettävissä. Kaikki muut korjaus- ja ylläpitokulut kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan sillä tilikaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet.

Lisäksi aineellisen käyttöomaisuushyödykkeen hankintameno sisältää arvioidut hyödykkeen purkamisesta, siirtämisestä ja alkupe- räiseen tilaan palauttamisesta aiheutuvat menot.

Maa- ja vesialueista, vesiputousoikeuksista sekä tunneleista

ei tehdä poistoja, koska niiden taloudellista vaikutusaikaa ei voida määritellä. Poistot muista omaisuuseristä lasketaan tasapoistoina kirjaamalla hankintamenot kuluksi arvioitujen taloudellisten vaikutusaikojen kuluessa seuraavasti:

Vesivoimalaitosten rakennukset, rakennelmat ja koneet	40–50 vuotta
Lämpövoimalaitosten rakennukset, rakennelmat ja koneet	25 vuotta
Ydinvoimalaitoksen rakennukset, rakennelmat ja koneet	25 vuotta
Yhdistettyjen sähkön ja lämmön tuotantolaitosten (CHP) rakennukset, rakennelmat ja koneet (kullakin CHP-laitoksella on oma poistoajankansa)	15–25 vuotta
Sähköasemien rakennukset, rakennelmat ja koneet	30–40 vuotta
Voimajohdot	15–40 vuotta
Kaukolämpöverkko	30–40 vuotta
Muut rakennukset ja rakennelmat	20–40 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet	20–40 vuotta
Muut koneet ja muu kalusto	3–20 vuotta
Muut pitkäaikaiset omaisuuserät	5–10 vuotta

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden jäännösarvot ja taloudelliset vaikutusajat arvioidaan ja oikaistaan tarvittaessa jokaisena tilinpäätöspäivänä. Jos omaisuuserän kirjanpitoarvo on sen arvioitua kerrytettävissä olevaa rahamäärää suurempi, kyseisen omaisuuserän kirjanpitoarvoa alennetaan välittömästi siten, että se vastaa kerrytettävissä olevaa rahamäärää.

Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat hyödykkeet, paitsi liikearvo, arvostetaan alkuperäiseen hankintamenoonsa vähennettyinä kertyneillä poistoilla ja mahdollisilla kertyneillä arvonalentumistappioilla. Ne poistetaan tasapoistoina arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa.

Atk-ohjelmat

Hankitut atk-ohjelmien lisenssit aktivoidaan hankinnasta ja käyttöönotosta johtuvien menojen määräisinä. Näistä menoista tehdään poistot niiden arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa (3–5 vuotta). Atk-ohjelmien kehittämiseen tai ylläpitoon liittyvät kustannukset kirjataan kuluksi sillä kaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet. Sellaiset menot, jotka liittyvät välittömästi konsernin määräysvallassa ja yksilöitävissä olevien, ainutlaatuisien tietokoneohjelmien kehittämiseen ja jotka todennäköisesti tuottavat vastaavat kulut ylittävää taloudellista hyötyä yli yhden vuoden ajan, merkitään taseeseen aineettomiksi hyödykkeiksi. Tällaiset välittömät kulut sisältävät tietokoneohjelmien kehittämiseen liittyvät henkilöstökulut ja kehittämiseen liittyvät kohtuulliset yleiskulut. Aktivoidut atk-ohjelmien kehittämiskulut poistetaan niiden arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa (alle kolmessa vuodessa).

Tavaramerkit ja lisenssit

Tavaramerkit ja lisenssit merkitään taseeseen alkuperäiseen hankintamenoonsa kertyneillä poistoilla ja mahdollisilla arvonalentumistappioilla vähennettyinä. Poistot lasketaan tasapoistoina kirjaamalla hankintamenot kuluksi arvioitujen taloudellisten vaikutusaikojen kuluessa (15–20 vuotta).

Asiakaskanta

Asiakaskannan hankintaan liittyvät kulut merkitään taseeseen hankinta-ajankohdan käypään arvoon. Asiakaskannalla tarkoitetaan

asiakasryhmää tai markkinaosuutta. Asiakaskannan hankintameno poistetaan taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Asiakaskannan arvoa tarkastellaan arvonalentumisen varalta jokaisena tilinpäätöspäivänä arvioimalla onko viitteitä siitä, että sen kirjanpitoarvo saattaisi olla alentunut.

Liikearvo

Liikearvo on se määrä, jolla hankintameno ylittää konsernin osuuden hankitun tytäryhtiön tai osakkuusyrityksen yksilöitävissä olevien nettovarojen käyvästä arvosta hankintahetkellä. Tytäryhtiöiden hankinnoista syntynyt liikearvo sisältyy aineettomiin hyödykkeisiin. Osakkuusyritysten hankinnoista syntynyt liikearvo sisältyy osakkuusyrityssijoituksen tasearvoon ja nämä liikearvot testataan arvonalentumisen varalta ao. kokonaisuuden osana. Erikseen taseeseen merkityt liikearvot testataan vuosittain arvonalentumisen varalta ja ne on merkitty taseeseen hankintamenoonsa kertyneillä arvonalentumistappioilla vähennettyinä. Liikearvosta kirjattuja arvonalentumistappioita ei peruuteta. Tytäryhtiön tai osakkuusyrityksen luovutuksen yhteydessä syntyneet voitot ja tappiot sisältävät myydyin yhtiön liikearvon kirjanpitoarvon.

Liikearvo on kohdistettu rahavirtaa tuottaville yksiköille arvonalentumistestausta varten. Liikearvo on kohdistettu niille rahavirtaa tuottaville yksiköille tai rahavirtaa tuottavien yksiköiden ryhmille, joiden odotetaan hyötyvän niistä liiketoimintojen yhdistämisistä, joista liikearvot syntyivät.

Rahoitusvaroihin kuulumattomien omaisuuserien arvon alentuminen

Taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamattomista omaisuuseristä ei kirjata poistoja, vaan ne testataan vuosittain arvonalentumisen varalta. Omaisuuseriä, joista tehdään poistot, tarkastellaan arvonalentumisen varalta aina kun tapahtumat tai olosuhteiden muutokset viittaavat siihen, että kirjanpitoarvoa vastaava rahamäärä ei ehkä ole kerrytettävissä. Arvonalentumistappio kirjataan tulosvaikutteisesti siltä osin kuin omaisuuserän kirjanpitoarvo ylittää siitä kerrytettävissä olevan rahamäärän. Kerrytettävä rahamäärä on se, joka on korkeampi seuraavista: omaisuuserän käypä arvo myyntikuluilla vähennettynä tai käyttöarvo. Arvonalentumistestausta varten omaisuuserät on jaettu ryhmiin sen alimman tason mukaan, jolla ko. ryhmät tuottavat erikseen laskettavissa olevaa kassavirtaa (kassavirtaa tuottavat yksiköt). Rahoitusvaroihin kuulumattomia omaisuuseriä lukuunottamatta liikearvoa, josta on kirjattu arvonalentumistappio, tarkastellaan jokaisena tilinpäätöspäivänä mahdollisen arvonalentumisen peruutuksen varalta.

Rahoitusvarat

Konserni luokittelee rahoitusvaransa seuraaviin ryhmiin: käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvaroihin kuuluvat erät, lainat ja muut saamiset sekä myytävissä olevat rahoitusvarat. Luokittelu riippuu sijoitusten käyttötarkoituksesta. Konsernin johto määrittää rahoitusvarojen luokittelun alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä ja arvioi tämän luokittelun uudelleen jokaisena tilinpäätöspäivänä.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat

Rahoitusvaroihin kuuluva erä luokitellaan tähän ryhmään, jos se on hankittu pääasiallisena tarkoituksena myydä se lyhyen ajan kuluessa. Johdannaissopimukset on myös ryhmitelty kaupankäyntitar-

koituksessa pidettäväksi, ellei niitä ole määritetty suojauksiksi. Tämän ryhmän omaisuuserät luokitellaan lyhytaikaisiin varoihin, jos ne ovat kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviä tai niiden odotetaan realisoiduvan 12 kuukauden kuluessa tilinpäätöspäivästä.

Lainat ja muut saamiset

Lainat ja muut saamiset ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia rahoitusvaroja, joihin liittyvät maksut ovat kiinteitä tai määritettävissä olevia ja joita ei noteerata toimivilla markkinoilla. Ne syntyvät, kun konserni antaa lainaa tai toimittaa tuotteita ja palveluja suoraan velalliselle. Ne sisältävät pitkäaikaisiin saamisiin, lukuunottamatta erä, joiden maturiteetti on lyhyempi kuin 12 kuukautta tilinpäätöspäivästä lukien. Tällaiset erät luokitellaan lyhytaikaisiin saamisiin.

Myytävissä olevat rahoitusvarat

Myytävissä olevat rahoitusvarat ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia rahoitusvaroja, jotka on joko määritetty tähän erään kuuluviksi tai joita ei ole luokiteltu mihinkään muuhun rahoitusvarojen ryhmään. Ne sisältävät pitkäaikaisiin varoihin, ellei sijoituksesta aiota luopua 12 kuukauden kuluessa tilinpäätöspäivästä.

Sijoitusten ostot ja myynnit merkitään kirjanpitoon kaupankäyntipäivänä, joka on se päivä jolloin konserni sitoutuu ostamaan tai myymään kyseisen omaisuuserän. Kaikki ne rahoitusvarat, joita ei arvosteta käypään arvoon tulosvaikutteisesti merkitään taseeseen alun perin käypään arvoon transaktiokustannuksilla lisättyinä. Sijoitukset kirjataan pois taseesta, kun oikeudet sijoituksen kassavirtoihin lakkaavat olemasta voimassa tai ne on siirretty ja konserni on siirtänyt olennaisilta osin omistamiseen liittyvät riskit ja edut. Myytävissä olevat ja käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat merkitään taseeseen käypään arvoon. Lainat kirjataan taseeseen jaksotettuun hankintamenuon käyttäen efektiivisen koron menetelmää. Voitot ja tappiot, jotka johtuvat "käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat" -ryhmän käyvän arvon muutoksista sisältyvät sen kauden tuloslaskelmaan, jonka aikana ne syntyvät. Myytävissä oleviksi rahoitusvaroiksi luokiteltujen arvopaperien käypien arvojen muutoksista syntyvät voitot ja tappiot kirjataan omaan pääomaan. Kun myytävissä oleviksi rahoitusvaroiksi luokitellut arvopaperit myydään tai niiden arvo on alentunut, kertyneet käyvän arvon oikaisut kirjataan tuloslaskelmaan.

Noteerattujen sijoitusten käyvät arvot perustuvat kyseisen hetken ostokursseihin. Jos rahoitusvaroihin kuuluvan erän (ja noteeraamattomien sijoitusten) markkinat eivät ole toimivat, konserni määrittää käyvän arvon arvostusmenetelmien avulla. Näitä ovat viimeaikaisten markkinatransaktioiden käyttö, vertaaminen toisiin olennaisilta osin samanlaisiin instrumentteihin, rahavirtojen diskonttaaminen ja optionhinnoittelumallit, jotka heijastavat liikkeeseenlaskijan erityisiä olosuhteita.

Konserni arvioi jokaisena tilinpäätöspäivänä, onko olemassa objektiivista näyttöä siitä, että rahoitusvaroihin kuuluvan erän tai erien ryhmän arvo on alentunut. Jos tällaista näyttöä on myytävissä olevien rahoitusvarojen osalta, kertynyt tappio kirjataan pois omasta pääomasta ja tuodaan tuloslaskelmaan. Kertynyt tappio on hankintamenuon ja tarkasteluhetken käyvän arvon erotus vähennettynä kyseisestä rahoitusvaroihin kuuluvasta erästä aikaisemmin tulosvaikutteisesti kirjatulla arvonalentumistappiolla.

Myyntisaamiset

Myyntisaamiset on kirjattu taseeseen niiden käypään arvoon. Varaus myyntisaamisten arvonalentumisen johdosta kirjataan välittömästi, kun on näyttöä siitä, että konserni ei pysty saamaan

myyntisaamisiaan alkuperäisten sopimusten mukaisesti. Tällaisiksi arvonalentumisiin johtaviksi näytöiksi voidaan lukea velallisen vakavat taloudelliset ongelmat, todennäköisyys, että velallinen ajautuu konkurssiin tai muihin taloudellisiin järjestelyihin sekä maksujen eräpäivien laiminlyönti. Arvonalentumisen määrä on taseessa olevan saamisen ja arvioitujen tulevien rahavirtojen nykyarvon erotus.

Myyntisaamisiin sisältyy myyntituloja, jotka perustuvat arvioon jo toimitetusta, mutta vielä mittaamattomasta ja siten laskuttamattomasta sähköön, lämmön, jäähdytyksen ja sähkönjakelun myynnistä.

Rahavarat

Rahavarat koostuvat käteisestä rahasta, irtisanottavissa olevista pankkitalletuksista ja muista lyhytaikaisista erittäin likvideistä sijoituksista, joiden maturiteetti on kolme kuukautta tai sitä lyhyempi. Käytössä olevat luottolimitit esitetään lainojen ryhmässä taseen lyhytaikaisissa veloissa.

Omat osakkeet

Jos jokin konserniyhtiö hankkii Fortum Oyj:n osakkeita (omat osakkeet), maksettu vastike ja välittömästi hankinnasta johtuvat kulut (verojen jälkeen) vähennetään Yhtiön omistajille kuuluvasta omasta pääomasta. Kun näitä osakkeita myöhemmin myydään tai lasketaan liikkeeseen, saadut vastikkeet sisällytetään omaan pääomaan.

Lainat

Lainat merkitään alun perin kirjanpitoon käypään arvoon ja transaktiomenoilla vähennettyinä. Myöhemmillä kausilla ne kirjataan taseeseen jaksotettuun hankintamenuon; maksetun rahamäärän (josta transaktiomenot on vähennetty) ja lunastusarvon välinen erotus kirjataan korkokuluksi kyseisen lainan laina-ajalle käyttäen efektiivisen koron menetelmää. Sellaiset lainat tai niiden osa, jotka ovat käyvän arvon suojauksen kohde-etuutena, merkitään taseeseen käypään arvoon.

Vuokrasopimukset

Rahoitusleasingisopimukset

Aineellisen käyttöomaisuuden vuokrasopimukset, joissa konsernille siirtyä olennainen osa omistamiselle ominaisista eduista ja riskeistä, luokitellaan rahoitusleasingisopimuksiksi. Ne merkitään taseeseen vuokra-ajan alkamisajankohtana varoiksi määrään, joka on yhtä suuri kuin sopimuksen syntymisajankohtana määritetty vuokratun hyödykkeen käypä arvo tai sitä alempi vähimmäisvuokrien nykyarvo. Maksettava leasingvuokra jaetaan velan vähennykseen ja rahoitusmenuon. Vastaavat leasingvuokraveloitteet rahoituskustannuksella vähennettynä sisältyvät pitkä- ja lyhytaikaisiin korollisiin velkoihin erääntymisensä mukaan. Rahoitusmenon korko-osuus kirjataan tuloslaskelmaan vuokrasopimuksen aikana siten, että jäljellä olevalle velalle tulee kullakin tilikaudella samansuuruinen korkoprosentti. Rahoitusleasingillä vuokratusta aineellisesta käyttöomaisuudesta tehdään poistot joko taloudellisen vaikutusajan tai sitä lyhyemmän vuokra-ajan kuluessa.

Sellaiset myynti- ja takaisinvuokraussopimukset, joiden tuloksesta syntyy rahoitusleasingisopimus, merkitään taseeseen ylläkuvattujen periaatteiden mukaisesti. Myyntihinnan ja kirjanpitoarvon välinen erotus kirjataan taseeseen ja tuloutetaan vuokrasopimuksen kuluessa.

Rahoitusleasingosimuksella konsernin ulkopuolelle vuokrattu aineellinen käyttöomaisuus esitetään korollisissa saamisissa määrään, joka on yhtä suuri kuin nettosijoitus vuokrasopimukseen. Jokainen saatava vuokraerä jaetaan pääoman palautukseen ja rahoitustuottoon. Rahoitustuotto kirjataan tuotoksi tuloslaskelmaan vuokratuotokauden aikana siten, että jäljellä olevalle saamiselle tulee kullakin tilikaudella samansuuruinen tuottoaste.

Muut vuokrasopimukset

Ne aineellisen käyttöomaisuuden vuokrasopimukset, joissa omistamiselle ominaiset riskit ja edut eivät ole olennaisilta osin siirtyneet konsernille, luokitellaan muiksi vuokrasopimuksiksi. Muun vuokrasopimuksen perusteella määrättyvät vuokrat kirjataan tuloslaskelmaan tasasuuruusina erinä vuokra-ajan kuluessa.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus arvostetaan alempaan arvoonsa hankinta- tai netto-realisointi-arvoista. Hankintameno määritetään käyttämällä FIFO (first in, first out) -menetelmää. Valmiiden tuotteiden ja tavaroiden sekä keskeneräisten tuotteiden hankintameno koostuu raaka-aineista, välittömistä henkilökuluista, muista välittömistä kuluista ja tuotantoa vastaavista kiinteistä kuluista (perustuen normaaliin tuotantokapasiteettiin). Netto-realisointi-arvo on arvioitu normaalin toiminnan mukainen myyntihinta vähennettynä muuttuvilla myyntikuluilla.

Laskennalliset verot

Laskennalliset verot on kirjattu konsernitilinpäätökseen täysimääräisesti varojen ja velkojen verotuksellisten arvojen sekä näiden kirjanpitoarvojen väliaikaisista eroista velkamenetelmää käyttäen. Laskennallista veroa ei kuitenkaan kirjata, jos se syntyy, kun omaisuuserä tai velka alun perin merkitään kirjanpitoon ja kyseinen liiketoimi ei ole liiketoimintojen yhdistäminen, ja joka ei vaikuta kirjanpidon tulokseen eikä verotettavaan tuloon (tai verotukselliseen tappioon) liiketapahtuman toteutumisajankohtana. Laskennallinen vero määritetään käyttämällä niitä verokantoja (ja soveltaen niitä verolakeja), joista on säädetty tai joiden hyväksytystä sisällöstä on ilmoitettu tilinpäätöspäivään mennessä ja joiden oletetaan olevan voimassa, kun kyseinen laskennallinen verosaaminen realisoituu tai verovelka suoritetaan.

Laskennalliset verosaamiset kirjataan siihen määrään asti kuin on todennäköistä, että se voidaan hyödyntää tulevaisuudessa syntyvää verotettavaa tuloa vastaan. Laskennalliset verosaamiset vähennetään laskennallisista verovelkoista, jos ne liittyvät saman veronsaajan perimiin tuloveroihin.

Laskennallinen vero kirjataan väliaikaisista eroista, jotka johtuvat tytäryhtiöihin sekä osakkuus- ja yhteisyrityksiin tehdyistä sijoituksista, paitsi silloin, kun konserni voi määrätä väliaikaisen eron purkautumisajankohdan ja väliaikainen ero ei todennäköisesti purkautu ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa.

Työsuhde-etuudet

Eläkeveloitteet

Konserniyrityksillä on erilaisia eläkejärjestelyjä kunkin toimintamaan paikallisten olosuhteiden ja käytäntöjen mukaisesti. Järjestelyt on yleensä rahoitettu vakuutusyrityksiin tai konsernin eläkesäätiöihin suoritettuilla, määrärajojen tehtäviin eläkevastuulaskelmiin perustuvilla

maksuilla. Konsernilla on sekä etuus- että maksupohjaisia järjestelyjä.

Konsernin maksuperusteisiin järjestelyihin suorittamat maksut kirjataan tuloslaskelmaan sillä kaudella, johon kyseiset maksut kohdistuvat.

Etuuspohjaisissa järjestelyissä eläkekulut arvioidaan käyttämällä ennakoitua etuusosueyksikköön perustuvaa menetelmää. Eläkkeiden suorittamisesta johtuvat kulut kirjataan tuloslaskelmaan tavoitteena jakaa työsuoritukseen perustuva meno työntekijöiden palvelusajalle. Etuuspohjaiseen järjestelyyn liittyvä velvoite arvostetaan arvioitujen vastaisten rahavirtojen nykyarvoon käyttäen selkeiden korkealuokkaisten yritysten joukkovelkakirjalainojen korkoa, joiden juoksuaika suunnilleen vastaa kyseisen eläkevelan kestoaikaa. Taseeseen merkitty velka on etuuspohjaisen järjestelyn velvoite tilinpäätöspäivänä vähennettynä järjestelyyn kuuluvien varojen käyvällä arvolla sekä kirjaamattomilla vakuutusmatemaattisilla voitoilla tai tappioilla. Ennakkomaksut kirjataan varoiksi siihen määrään asti, kuin rahana saatava palautus tai vastaisten maksujen vähennys on saatavissa.

Ne vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot, jotka ylittävät 10 % kaikkien etuuspohjaisista järjestelyistä johtuvien veloitteiden nykyarvosta tai järjestelyyn kuuluvien varojen käyvästä arvosta (sen mukaan kumpi näistä on suurempi), kirjataan tuloslaskelmaan henkilöiden odotetun keskimääräisen jäljellä olevan työssöoloajan kuluessa. Takautuvaan työsuoritukseen perustuvat menot kirjataan välittömästi tulosvaikutteisesti. Eläkekuluihin liittyvä korkokulu sisältyy tuloslaskelman henkilöstösisäkköihin.

Osakeperusteinen palkitseminen

Konsernissa on käytössä johdon pitkäaikainen osakepohjainen kannustinohjelma. Kannustinohjelman mahdollinen palkkio perustuu konsernin, sen liiketoimintayksiköiden ja järjestelmän piiriin kuuluvan yksittäisen henkilön omaan suoritukseen sekä yhtiön pörssikursin kehitykseen. Kannustinohjelman mahdollinen palkkio käsitellään rahana selvitetävänä järjestelyinä. Palkkio kirjataan kuluksi oikeuden syntymisajankohdan aikana ja vastaava lisäys merkitään velkoihin. Mahdollisen palkkion käypä arvo perustuu Fortumin osakkeen markkinahintaan jokaisena tilinpäätöspäivänä ja myöntämispäivänä. Arvioidut poikkeamat otetaan huomioon mahdollisen palkkion käypää arvoa määritettäessä. Mahdollisen palkkion käyvän arvon muutokset jaksotetaan jäljellä olevan oikeuden syntymisajankohdan aikana. Järjestelyyn liittyvistä henkilöstösisäkköistä kirjataan varaus.

Mahdollisten palkkioiden käypien arvojen muutoksilta suojautumiseksi konserni on solminut osaketermiinisopimuksia, jotka selvitetään rahana. Osaketermiinisopimukset eivät täytä suojauslaskennan edellytyksiä ja siksi niiden kausikohtaiset käypien arvojen muutokset kirjataan tulosvaikutteisesti.

Osakeoptiot

Konserni soveltaa IFRS 2 Osakeperusteiset maksut -standardia IFRS 1:n Ensimmäinen IFRS-standardien käyttöönotto salliman helpotuksen mukaisesti niihin optiojärjestelyihin, joissa optiot on myönnetty 7.11.2002 jälkeen ja joihin on syntynyt oikeus 1.1.2005 jälkeen. Optio-oikeudet arvostetaan käypään arvoon niiden myöntämishetkellä ja ne kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan tasaerinä myöntämisen ja käyttämisoikeuden alkamisen väliselle ajanjaksolle. Optioiden myöntämishetkellä määritetty kulu perustuu arvioon siitä optioiden määrästä, joihin oletetaan syntyvän oikeus käyttämisoikeuden alkamisen hetkellä. Optioiden käypä arvo määritetään Black-Scholes - tai binomi-hinnoittelumallin perusteella. Arviot lopullisesta optioiden määrästä päivitetään jokaisena tilinpäätöspäivänä ja näiden arvioi-

den muutosten vaikutukset kirjataan tuloslaskelmaan. Optio-oikeuksiin liittyvät sosiaalikulut kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan ja varaukseksi taseeseen sillä kaudella, kun optio-oikeudet myönnetään. Varaus arvostetaan optioiden käyvän arvon mukaisesti, ja varausta oikaistaan sen mukaan kuin Fortumin osakkeen hinta muuttuu. Kun optio-oikeuksia käytetään, osakemerkintöjen perusteella saadut rahasuoritukset (kuluilla oikaistuina) kirjataan osakepääomaan (nimellisarvo) ja ylikurssirahastoon.

Varaukset

Konserni kirjaa varaukset ympäristön alkuperäiseen tilaan palauttamisesta, hyödykkeen käytöstä poistamisesta, uudelleenjärjestelykuluista ja lakiin perustuvista vaateista silloin kun konsernilla on aikaisemman tapahtuman seurauksena olemassa oleva oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite kolmatta osapuolta kohtaan, on todennäköistä että velvoitteen täyttäminen edellyttää voimavarojen siirtymistä yhtiöstä ja että velvoitteen määrä on luotettavasti arvioitavissa.

Varauksen määrä on niiden menojen nykyarvo, joita velvoitteen täyttämisen odotetaan edellyttävän. Arvostamisessa käytetään ennen veroja määritettyä korkoa, joka kuvastaa markkinoiden näkemystä tarkasteluhetkellä rahan aika-arvosta ja kyseistä velkaa koskevista erityisriskeistä. Ajan kulumisesta johtuva varauksen määrän kasvu kirjataan korkokuluksi.

Ympäristön alkuperäiseen tilaan palauttaminen

Ympäristölakien ja -säännöksiin tämänhetkiseen tulkintaan perustuvat, ympäristöön liittyvät varaukset kirjataan silloin kun on todennäköistä, että on syntynyt olemassa oleva velvoite, jonka määrä on luotettavasti arvioitavissa. Ne ympäristökustannukset, jotka ovat syntyneet aikaisempien toimintojen aiheuttamien olemassa olevien olosuhteiden korjaamisesta ja jotka vaikuttavat tämänhetkisiin tai tuleviin tuottoihin, kirjataan kuluksi sillä tilikaudella kun kyseiset kustannukset syntyvät.

Hyödykkeen käytöstä poistamiseen liittyvät veloitteet

Hyödykkeen käytöstä poistamiseen liittyvä velvoite kirjataan joko silloin, kun on olemassa kolmanteen osapuoleen kohdistuva sopimukseen perustuva velvoite tai kun on olemassa oikeudellinen velvoite ja tämän velvoitteen määrä sekä sen rajattu taloudellinen vaikutusaika voidaan arvioida luotettavasti. Velvoitteen synnyttävä tapahtuma on esimerkiksi se, kun vuokratulle maa-alueelle rakennetaan laitos, jota koskee purkamis- ja poistamisvelvoite tai kun Fortumia koskeva oikeudellinen velvoite muuttuu. Hyödykkeen käytöstä poistamiseen liittyvä velvoite kirjataan osana kyseisen hyödykkeen hankintamenoa kun laitos otetaan käyttöön tai kun ympäristön vahingoittuminen tapahtuu. Menot kirjataan poistoina hyödykkeen jäljellä olevan taloudellisen vaikutusajan kuluessa.

Uudelleenjärjestelyvaraukset

Uudelleenjärjestelyvaraukset koostuvat pääasiassa työntekijöiden irtisanomiskustannuksista.

Ydinvoimalaitosten käytöstä poistamiseen ja käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoittamiseen liittyvät varat ja velat

Fortum omistaa Suomessa Loviisan ydinvoimalaitoksen. Fortumin rahasto-osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta ja siihen liittyvästä ydinjätehuoltovastuusta esitetään bruttomääräisenä pitkäaikaisissa korollisissa varoissa ja varauksissa. Fortumin rahasto-osuus Valtion ydinjätehuoltorahastossa on käsitelty IFRIC 5 Oikeudet osuuksiin rahastoista, jotka on tarkoitettu käytöstä poistamiseen, alkuperäiseen tilaan palauttamiseen ja ympäristön kunnostamiseen -tulkin-

nan mukaisesti, jossa todetaan, että rahaston varat arvostetaan joko käypään arvoon tai sitä alempaan kyseisten velkojen arvoon, koska Fortumilla ei ole määräysvaltaa tai yhteistä määräysvaltaa Valtion ydinjätehuoltorahastossa.

Varauksen käypä arvo on laskettu diskonttaamalla kassavirrat, jotka perustuvat arvioituihin tuleviin kustannuksiin ja jo tehyihin toimenpiteisiin. Käytöstä poistamiseen liittyvän varauksen alkuperäinen netto nykyarvo (ydinvoimalaitoksen käyttöönottohetkellä) on kirjattu kyseisen investoinnin osana taseeseen ja sitä oikaistaan myöhemmin mahdollisilla suunnitelmaan tulevilla muutoksilla. Käytöstä poistamiseen liittyvästä investoinnista tehdään poistot ydinvoimalaitoksen ennakoitun käyttöajan kuluessa.

Käytettyyn ydinpolttoaineeseen liittyvä varaus kattaa tulevat loppusijoittamiskustannukset kunkin tilikauden loppuun saakka. Käytetyn polttoaineen loppusijoittamiseen liittyvät kustannukset kirjataan kuluksi laitoksen käyttöaikana polttoaineen käytön perusteella. Suunnitelmiin mahdollisesti tulevien muutosten vaikutus kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan perustuen käytetyn polttoaineen määrään kunkin tilikauden loppuun mennessä.

Aikatekijä otetaan huomioon kirjaamalla ydinjätehuoltovaruksen diskonttaukseen liittyvä korkokulu. Fortumin Valtion ydinjätehuoltorahaston osuudelle kertyvä korko esitetään rahoitustuotoissa.

Fortumin Loviisan ydinvoimalaitoksen liittyvä rahasto-osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta on suurempi kuin rahasto-osuutta vastaava taseessa esitetty omaisuuserä. Ydinjätehuoltovastuun tulee olla maksuilla täysin katettu Valtion ydinjätehuoltorahastossa Suomen ydinenergilain mukaisesti. Ydinjätehuoltovastuuta ei diskontata. Vuosittainen maksu Valtion ydinjätehuoltorahastoon perustuu ydinjätehuoltovastuun/rahastotavoitteen muutokseen, osuuteen Valtion ydinjätehuoltorahaston tuloksesta ja tehdyistä toimenpiteistä johtuviin kustannuksiin.

Fortumilla on myös vähemmistöosuuksia ydinvoimaa tuottavissa osakkuusyhtiöissä, joita ovat Teollisuuden Voima Oy (TVO) Suomessa ja sekä suorat että epäsuorat omistukset OKG AB ja Forsmarks Kraftgrupp AB -yhtiöissä Ruotsissa. Edellä kuvatun tyyppiset oikaisu on tehty myös osakkuusyhtiöitä koskeviin kirjauksiin. Lisätietoja ydinvoimaan liittyvistä varoista ja veloista liitetiedossa 36 Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat.

Ehdolliset velat

Ehdollinen velka esitetään tilinpäätöksessä silloin, kun kyseessä on mahdollinen velvoite, joka on syntynyt aikaisempien tapahtumien seurauksena ja jonka olemassaolo varmistuu vasta yhden tai useamman epävarman tapahtuman myötä tulevaisuudessa, tai kun kyseessä on velvoite, jota ei merkitä taseeseen velaksi tai varaukseksi, koska voimavarojen poistuminen yhtiöstä ei ole todennäköistä.

Osakekohtainen tulos

Laimentamaton osakekohtainen tulos lasketaan jakamalla kantaosakkeiden omistajille kuuluva voitto liikkeeseen laskettujen kantaosakkeiden lukumäärän painotetulla keskiarvolla, josta on vähennetty konsernin hankkimat ja omistuksessaan pitämät omat osakkeet.

Laimennusvaikutuksella oikaistu osakekohtainen tulos lasketaan oikaisemalla ulkona olevien kantaosakkeiden painotettua keskiarvoa olettaen, että kaikki laimentavat potentiaaliset kantaosakkeet olisi vaihdettu osakkeisiin. Osakkeiden merkintäoikeuksien ja osakeoptioiden osalta on tehty laskelma sen määrittämiseksi, mikä määrä osakkeita olisi voitu hankkia käypään arvoon (määritettynä Fortumin osakkeen vuosittaisen markkinahinnan keskiarvona) perustuen ulkona olevien osakeoptioihin liittyvien merkintäoikeuksien rahalliseen arvoon.

Edellä kuvatun mukaisesti laskettu osakkeiden lukumäärä vähennetään siitä osakemäärästä, joka olisi laskettu liikkeeseen olettaen että osakeoptiot olisi käytetty. Optioiden ja merkintäoikeuksien käyttöä koskevan oletuksen perusteella saadut ylimääräiset osakkeet lisätään ulkona olevien osakkeiden painotettuun keskiarvoon.

Optioilla ja merkintäoikeuksilla on laimentava vaikutus vain silloin, kun kantaosakkeen keskimääräinen markkinahinta kauden aikana ylittää optioiden tai merkintäoikeuksien toteutushinnan. Aikaisemmin esitettyjä osakekohtaisia tuloksia ei ole oikaistu takautuvasti kantaosakkeen hinnan muutosten kuvaamiseksi.

Osingot

Hallituksen yhtiökokoukselle ehdottamaa osingonjakoa ei kirjata tilinpäätökseen ennenkuin Yhtiön osakkeenomistajat ovat hyväksyneet sen yhtiökokouksessa.

Johdannaisinstrumentteihin ja suojaustoimenpiteisiin liittyvät laskentaperiaatteet

Konsernin tavanomaiseen liiketoimintaan kuuluvat hyödykkeiden myynti- ja ostoliiketoimet. Suurin osa näistä liiketoimista koskevista sopimuksista on sellaisia sopimuksia, jotka on solmittu ja jotka pidetään edelleen voimassa hyödykkeiden vastaanottoa ja toimittamista varten konsernin odotettavissa olevien osto-, myynti- ja käyttötarpeiden mukaisesti. Tällaiset sopimukset eivät kuulu IAS 39:n soveltamisalaan. Kaikki muut nettomääräisinä toteutettavat hyödykesopimukset arvostetaan käypään arvoon ja niiden voitot ja tappiot kirjataan tuloslaskelmaan.

Johdannaiset merkitään taseeseen alun perin käypään arvoon sinä päivänä, jolloin johdannais sopimus tehdään ja arvostetaan aina jatkossa tilinpäätöshetken käypään arvoonsa. Arvostuserosta syntyvän voiton tai tappion kirjaamista riippuu siitä, onko johdannainen määritetty suojausinstrumentiksi, ja jos on, suojatun kohteen luonteesta. Konserni määrittää tietyt johdannaiset joko: 1) erittäin todennäköisten ennakoitujen liiketoimien suojausiksi (rahavirran suojaus); 2) taseeseen merkittyjen varojen tai velkojen tai taseeseen merkitsemättömien kiinteäehtoisten sitoumusten käypien arvojen suojausiksi (käyvän arvon suojaus); tai 3) ulkomaisiin yksiköihin tehtyjen nettosijoitusten suojausiksi. Konserni dokumentoi liiketoimen syntymisajankohtana suojausinstrumenttien ja suojattujen kohteiden välisen suhteen, sekä riskienhallinnan tavoitteensa ja erilaisiin suojauksiin ryhtymisen strategiansa. Konserni dokumentoi myös sekä suojausta aloittaessa että sen jälkeen arvionsa siitä, ovatko suojausliiketoimissa käytettävät johdannaiset erittäin tehokkaita kumoamaan suojattavien kohteiden käypien arvojen tai rahavirtojen muutokset. Johdannaiset jaetaan pitkäaikaisiin ja lyhytaikaisiin niiden erääntymisajankohdan perusteella. Sähköjohdannaisien käyvät arvot jaetaan pitkäaikaisiin ja lyhytaikaisiin varoihin sekä velkoihin vain niiden sähköjohdannaisien osalta, joiden rahavirrat ajoittuvat eri vuosille.

Rahavirran suojaus

Rahavirtojen suojausiksi määritettyjen ja rahavirran suojauksen ehdot täyttävien johdannaisinstrumenttien käypien arvojen muutosten tehokas osuus merkitään omaan pääomaan. Tehottomaan osuuteen liittyvä voitto tai tappio kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan. Omaan pääomaan kertyneet käypien arvojen muutokset merkitään tuloslaskelmaan sillä kaudella, jolloin suojattu erä vaikuttaa voittoon tai tappioon (esimerkiksi silloin, kun ennakoitu suojattu myyntitapahtuma toteutuu). Kuitenkin kun suojattu ennakoitu liiketoimi johtaa rahoitusvaroihin tai -velkoihin kuulumattoman omaisuuserän tai velan kirjaamiseen (esimerkiksi varasto), omaan pääomaan kir-

jatut voitot ja tappiot siirretään omasta pääomasta ja sisällytetään kyseisen omaisuuserän tai velan alkuperäiseen kirjanpitoarvoon. Kun suojaus ei enää täytä suojauslaskennan soveltamisedellytyksiä, kyseisellä hetkellä omassa pääomassa oleva kertynyt voitto tai tappio kirjataan tulosvaikutteisesti, kun myös ennakoitu liiketoimi toteutuu ja merkitään tuloslaskelmaan. Kun ennakoitun liiketoimen ei enää odoteta tapahtuvan, omassa pääomassa oleva kertynyt voitto tai tappio kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan.

Käyvän arvon suojaukset

Käyvän arvon suojausiksi määritettyjen ja nämä ehdot täyttävien johdannaisten käypien arvojen muutokset kirjataan tuloslaskelmaan, samoin ne suojatun omaisuuserän tai velan käyvän arvon muutokset, jotka ovat kohdistettavissa suojatulle riskille.

Jos suojaus ei enää täytä suojauslaskennan soveltamisedellytyksiä, suojattavan kohteen kirjanpitoarvoon efektiivisen koron menetelmällä tehdyt oikaisut jaksotetaan tulosvaikutteisesti juoksuajalle.

Ulkomaisiin yksiköihin tehtyjen nettosijoitusten suojaus

Ulkomaisiin yksiköihin tehtyjen nettosijoitusten suojaukset käsitellään kirjanpidossa rahavirran suojausten tavoin. Se osa suojausinstrumentin voitosta tai tappiosta, joka liittyy suojauksen tehokkaiseen osuuteen, merkitään omaan pääomaan, tehotomaan osuuteen liittyvä voitto tai tappio kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan. Omaan pääomaan kertyneet voitot ja tappiot kirjataan tulosvaikutteisesti, kun ulkomaisesta yksiköstä luovutaan.

Johdannaiset, jotka eivät täytä suojauslaskennan soveltamisedellytyksiä

Tietyt johdannaisinstrumentit eivät täytä suojauslaskennan ehtoja. Tällaisten johdannaisinstrumenttien käypien arvojen muutokset kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan muihin tuottoihin.

Käypien arvojen arviointi

Toimivilla markkinoilla noteerattujen rahoitusinstrumenttien, mukaan lukien sähköjohdannaisten käypä arvo perustuu tilinpäätöspäivänä noteerattuihin markkinahintoihin. Näitä instrumentteja ovat esimerkiksi julkisesti noteeratut johdannaiset sekä kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät että myytävissä olevat sijoitukset. Sellaisten rahoitusinstrumenttien käypä arvo, joilla ei käydä kauppaa toimivilla markkinoilla, määritetään käyttämällä arvostusmenetelmiä. Konserni käyttää erilaisia menetelmiä ja tekee oletuksia, jotka perustuvat kunakin tilinpäätöspäivänä vallinneeseen markkinatilanteeseen.

Yli kolmen vuoden kuluttua erääntyvien sähköjohdannaisten, jotka eivät ole standardoituja Nord Pool tuotteita, käyvän arvon määrittäminen perustuu hintoihin, jotka on koottu luotettavilta markkinaosapuolilta. Muita menetelmiä, kuten arvioituja diskontattuja rahavirtoja, käytetään jäljelle jäävien rahoitusinstrumenttien käyvän arvon määrittämiseksi. Koronvaihtosopimusten käypä arvo lasketaan arvioitujen vastaisten rahavirtojen nykyarvona. Valuuttatermiinisopimusten käypä arvo määritetään käyttämällä tilinpäätöspäivän termiinikurssia. Optioiden käyvät arvot määritetään optioiden arvostusmallien avulla. Rahoitusvelkojen käypä arvo arvioidaan diskonttaamalla vastaiset sopimusperusteiset rahavirrat vastaavalla markkinakorkokannalla, jolla konserni saisi samantyyppisen velkainstrumentin. Muutokset näiden tekijöiden oletuksissa vaikuttavat rahoitusinstrumenttien esitettyihin käyppiin arvoihin.

Myyntisaamisten ja ostovelkojen nimellisarvojen, arvioiduilla oikaisuilla vähennettyinä, oletetaan suunnilleen vastaavan niiden käyppiä arvoja.

2 Kriittiset tilinpäätösarviot ja -harkinnat

Konsernitilinpäätöksen laatiminen hyvän tilinpäätöskäytännön mukaisesti edellyttää, että yhtiön johto tekee tiettyjä arvioita ja oletuksia, jotka vaikuttavat raportoitavien varojen ja velkojen määriin, ehdollisten varojen ja velkojen esittämiseen konsernitilinpäätöksen laatimishetkellä sekä tuottojen ja kulujen määriin raportoitavalla kaudella. Ennusteita ja harkintoja arvioidaan jatkuvasti ja ne perustuvat historiallisiin kokemuksiin ja muihin tekijöihin sisältäen odotukset tulevaisuuden tapahtumista, joiden uskotaan olevan perusteltuja. Toteutuneet tulokset voivat kuitenkin olla erilaisia verrattuna näihin ennusteisiin. Yhtiön kriittiset tilinpäätösarviot ja -harkinnat on kuvattu alla.

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden arvon alentuminen

Konsernin merkittäviä käyttöomaisuushyödykkeiden kirjanpitoarvoja testataan arvonalentumisen varalta liitteessä numero 1 Laadintaperiaatteet kuvattujen tilinpäätösperiaatteiden mukaisesti. Kassavirtaa tuottavien yksiköiden kerrytettävissä olevat rahamäärät perustuvat käyttöarvolaskelmiin. Nämä laskelmat edellyttävät kassavirtaennusteiden laatimista.

Konserniyhtiöissä ei ole kirjattu arvonalentumistappioita vuoden 2006 aikana edellä mainittuihin käyttöarvolaskelmiin perustuen. Jos arvioitu liikevoitto ennen poistoja 31.12.2006 olisi ollut 10% pienempi kuin johdon arvio 31.12.2006 tai kassavirtojen laskennassa käytetty diskonttokorko ennen veroja olisi ollut 10% korkeampi, konserniyhtiöillä ei olisi ollut tarvetta kirjata arvonalentumista aineellisista käyttöomaisuushyödykkeistä.

Laskennalliset verot ja tuloverot

Fortumilla on laskennallisia verosaamisia ja -velkoja, joiden arvioidaan realisoituvan tuloslaskelmaan kirjattavaksi tiettyinä ajanjaksoina tulevaisuudessa. Laskennallisten verosaamisten ja -velkojen laskennassa Fortumin pitää tehdä tiettyjä oletuksia ja arvioita liittyen tulevaisuuden veroseuraamuksiin, jotka johtuvat varojen ja velkojen tilinpäätökseen kirjattujen kirjanpitoarvojen sekä niiden verotuksellisten arvojen eroista.

Olettamukset sisältävät odotuksia, että tulevaisuudessa tytäryhtiöiden liiketoiminnalliset tulokset ovat johdonmukaisia historiallisiin tasoihin verrattuna, vähennyskelpoisten vahvistettujen verotappioiden hyödyntämisaika pysyy muuttumattomana, ulkomaisten tytäryhtiöiden jakamattomat kertyneet voittovarot ovat pysyvästi investoituja, ja että voimassaolevat verolait ja verokannat pysyvät muuttumattomina lähitulevaisuudessa. Fortum pitää laskennallisten verosaamisten- ja velkojen laskennassa käyttämiään oletuksia varovaisina.

Konsernissa kirjataan verovelkoja ennakoitavissa olevien verotarkastuksessa ilmenneiden kysymysten varalta perustuen odotetussa oleviin ennusteisiin lisäveroista. Jos lopulliset verot poikkeavat alun perin kirjatuista veroista, tällaiset erot vaikuttavat tilikauden veroihin ja verovarausten määriin kaudella, jolloin ratkaisu on tehty.

Jos lopulliset ratkaisut (verotarkastuksiin liittyen) poikkeavat 10%:lla johdon tekemistä arvioista, verovelat kasvavat miljoonalla eurolla.

Ydinvoiman tuottamiseen liittyvät velat

Fortumin ydinvoimalan tulevaan käytöstä poistoon ja käytetyn ydinjätteen loppusijoittamiseen liittyvä varaus perustuu pitkäaikaisiin kassavirtaennusteisiin arvioituista syntyvistä kustannuksista. Pääasialliset oletukset liittyvät teknisiin suunnitelmiin, aikatekijään, kustannusennusteisiin ja diskonttokorkoon. Valtion viranomaiset hyväksyvät tekniset suunnitelmat, aikatekijän ja kustannusennusteet.

Muutokset oletetussa diskonttokorossa vaikuttavat varauksen määrään. Jos diskonttokorkoa pienennetään, varaus kasvaa. Fortumin maksut Valtion Ydinjätehuoltorahastolle ovat perustuneet diskonttaamattomaan velkaan, mikä johtaa siihen, että varauksen kasvun vaikutus kompensoituisi taseeseen kirjattavalla vastaavalla Fortumin osuuden kasvulla Valtion Ydinjätehuoltorahaston varoista. Tämä pätee niin kauan kun maksut Valtion Ydinjätehuoltorahastoon perustuvat diskonttaamattomaan velkaan, ja kun IFRS:n mukaan varojen kirjanpitoarvo ei voi ylittää varauksen arvoa, koska Fortumilla ei ole määräysvaltaa Valtion ydinjätehuoltorahastossa (katso liite 36 Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat).

3 Rahoitusriskien hallinta

Riskienhallinnan tavoitteet ja periaatteet

Aktiivisella riskienhallinnalla on keskeinen asema konsernin taloudellisten ja strategisten tavoitteiden saavuttamisessa.

Fortumin riskienhallinnan tavoitteena on tukea asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja estää operatiivisia sekä rahoitus- ja markkinariskejä toteutumasta.

Laajamittaisen energialiiketoiminnan harjoittaminen saattaa Fortumin alttiiksi monenlaisille riskeille. Merkittävimpiä niistä ovat pohjoismaisen säätötilan ja maailman hyödykemerkkinoiden vaikutus sähkön hintaan sekä kotimaisten, alueellisten ja eurooppalaisten sähkömarkkinoiden sääntelyn ja verotuksen muutokset.

Vuonna 2006 toteutettiin useita riskienhallinnan tehostamiseen tärkeitä hankkeita. Markkinariskien mallinnusta kehitettiin ottaen entistä tarkemmin huomioon markkinatilanteesta tapahtuvat muutokset. Operatiivisten riskien hallinnassa otettiin koko konsernissa käyttöön riskien tunnistamiseen ja arviointiin kehitetty yhte-

näistetty toimintatapa. Fortum jatkaa riskienhallinnan kehittämistä liiketoimintojen ja markkinoiden kehityksen mukaisesti.

Riskienhallinnan periaatteet

Hallinnointi ja riskipolitiikat

Fortumin hallitus hyväksyy konsernin riskipolitiikan, jossa määritellään konsernin riskienhallinnan tavoitteet, periaatteet, vastuualueet ja prosessit. Poliittika sisältää ohjeet riskien tunnistamiseen, arviointiin, käsittelyyn, valvontaan ja raportointiin. Kukin liiketoiminta- ja palveluyksikkö valmistelee oman riskipolitiikkansa, jonka tulee olla yhteneväinen konsernin ohjeistuksen kanssa. Toimitusjohtaja hyväksyy yksiköiden riskipolitiikat ja vahvistaa niiden riskinottovaltuudet. Liiketoiminta- ja palveluyksiköt vastaavat riskienhallinnasta politiikojen ja valtuuksiensa asettamien rajoitusten puitteissa.

Organisaatio

Hallituksen tarkastusvaliokunta valvoo konsernin riskienhallintaa. Talousjohtaja vastaa konsernin riskipositioiden konsolidoinnista ja arvioinnista sekä raportoi riskeistä ja riskinottovaltuuksien käytöstä konsernin toimitusjohtajalle ja hallitukselle. Riskienhallintajohtajan johtama liiketoiminta- ja palveluyksiköistä riippumaton konsernin riskienhallintayksikkö on talousjohtajan käytettävissä ja avustaa häntä riskienhallintaan liittyvien velvollisuuksien täyttämässä.

Liiketoiminta- ja palveluyksiköt järjestävät oman toimintansa riskienhallinnan ja valvonnan. Riskien valvontatoiminnot on eriytetty organisatorisesti riskienhallintaan liittyvästä päätöksenteosta ja ne vastaavat riskien raportoinnista konsernin riskienhallintayksikölle.

Synergiaetujen saavuttamiseksi joitakin riskejä hallinnoidaan konsernitasolla. Konsernin rahoitus vastaa konsernin valuutta-, korko-, likviditeetti- ja jälleenrahoitusriskien hallinnasta sekä vakuustustoiminnosta. Lisäksi tiettyjä luotto- ja tietotekniikkariskejä hallitaan konsernitasolla.

Prosessi

Riskien tunnistamisesta ja arvioimisesta vastaavat pääasiassa liiketoiminta- ja palveluyksiköt. Kvantitatiivisia arviointimenetelmiä käytetään mahdollisuuksien mukaan, ja eri tuotteisiin ja yksiköihin sovelletaan yhdenmukaisia menetelmiä. Riskiarvioita käytetään myös päätettäessä mahdollisista toimenpiteistä, jotka voivat perustua riskin minimointiin, siirtämiseen tai tietoiseen riskinottoon. Kysymykseen tulee usein myös näiden eri toimenpiteiden yhdistelmä.

Riskien valvonnasta ja raportoinnista huolehtivat liiketoiminta- ja palveluyksikköjen riskienhallintatoiminnot. Raportoinnin tiheys riippuu liiketoiminnan luonteesta: esimerkiksi trading-toiminnasta raportoidaan päivittäin. Konsernin riskienhallinta konsolidoi konsernin rahoitus- ja markkinariskejä koskevat positiot ja raportoi konsernin johdolle ja hallitukselle kuukausittain. Strategisista ja operatiivisista riskeistä raportoidaan vuotuisen liiketoimintasuunnittelun yhteydessä tai tarpeen mukaan.

Rahoitus- ja markkinariskit

Fortumin määritelmän mukaan rahoitus- ja markkinariskit johtuvat markkinahintojen ja volyymien vaihtelusta sekä maksuvalmiudesta

ja vastapuolien kyvystä vastata sitoumuksistaan. Konsernissa käytetään rahoitus- ja markkinariskien kvantifointiin useita eri menetelmiä, kuten Value-at-Risk- ja Profit-at-Risk-analyyssejä. Erityisesti sähkön, säätötilan, hiilidioksidin ja tärkeimpien polttoaineiden hinta- ja volyyminmuutosten vaikutuksia analysoidaan huomioiden niiden keskinäiset riippuvuudet. Lisäksi tehdään stressitestejä, joilla arvioidaan suurten hinnanmuutosten vaikutusta Fortumin tulokseen.

Liiketoimintayksiköt voivat ottaa tiettyssä määrin rahoitus- ja markkinariskejä tavoitteenaan saavuttaa lisähyötyjä optimoimalla suojausta tai harjoittamalla trading-toimintaa. Riskinottoa rajoittavat riskinottovaltuudet. Näitä ovat toimitusjohtajan liiketoimintayksiköille asettamat liikevoiton vähimmäismäärät, volyymi- ja Value-at-Risk-limiitit. Lisäksi käytössä ovat Stop Loss -limiitit ja vastapuolilimiitit.

Sähkön hintariskit

Sähkömarkkinoiden hintakehitys vaikuttaa pääasiassa Fortumin sähköntuotanto- ja myyntiliiketoimintoihin. Lyhyellä aikavälillä sähkön hintaan pohjoismaisilla markkinoilla vaikuttavia tekijöitä ovat vesitilanne, lämpötila, hiilidioksidin päästöoikeuksien hinnat, polttoaineiden hinta sekä vienti- ja tuontitilanne.

Fortum suojaa sähkön hintariskejä tekemällä sähköjohdannaissopimuksia. Fortumin johtoryhmä ohjaa suojaustoimintaa suojausstrategioiden avulla, joita liiketoimintayksiköt toteuttavat valtuuksiensa puitteissa. Strategioita ja niiden toteuttamista arvioidaan jatkuvasti. Jos muut tekijät pysyvät ennallaan, Fortumin herkkyyden sähkön markkinahinnalle määräytyy tietyn ajanjakson suojausasteen mukaan. Suojaustaso 31.12.2006 vuodelle 2007 oli 65 % ja 35 % vuodelle 2008. Jos tuotantomäärät, suojaustaso ja kustannusrakenne eivät muutu, vaikuttaisi markkinahinnan yhden euron suuruinen muutos megawattitunnilta Fortumin tulokseen ennen veroja vuonna 2007 noin 18 miljoonaa euroa.

Alla olevissa taulukoissa on esitetty konsernin sähköjohdannaisten, joita käytetään pääasiassa sähkön hintariskin suojaamiseen. Käyvät arvot edustavat taseeseen kirjattuja arvoja. Katso myös Liite 1 Laadintaperiaatteet ja Käypien arvojen arviointi sekä Liite 6 Johdannaisten käypien arvojen muutokset sekä suojausten kohteet tuloslaskelmassa, missä kerrotaan suojauslaskennan ulkopuolelle jäävien sähköjohdannaisten vaikutukset tuloslaskelmaan.

Sähköjohdannaisten käytön mukaan

Brutto	31.12.2006				Käypä arvo, milj. euroa		
	Alle 1 vuosi	1-5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Posi- tiivinen	Nega- tiivinen	Netto
Myydyt termiinisopimukset	98	35	1	134	773	258	515
Ostetut termiinisopimukset	80	20	1	101	208	634	-426
Ostetut optiot	0	-	-	0	-	0	0
Asetetut optiot	3	-	-	3	3	0	3
Yhteensä	181	55	2	238	984	892	92
Nord Pool netotus ¹⁾							
Yhteensä					-745	-745	0
Tasearvo					239	147	92

¹⁾ Kun Nord Poolin kanssa tehdyillä standardijohdannaissopimuksilla on samanaikainen toimitus, saamiset ja velat netotetaan.

Sähköjohdannaiset kirjanpitokäsittelytavan mukaan

Brutto	Määrä, TWh				31.12.2006		
	Alle 1 vuosi	1–5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Käypä arvo, milj. euroa		Netto
					Posi- tiivinen	Nega- tiivinen	
Johdannaiset, joihin sovelletaan suojauslaskentaa	70	35	1	106	398	334	64
Johdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa ¹⁾	111	20	1	132	586	558	28
Yhteensä	181	55	2	238	984	892	92
Nord Pool netotus²⁾							
Johdannaiset, joihin sovelletaan suojauslaskentaa					-284	-284	0
Johdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa ¹⁾					-461	-461	0
Yhteensä					-745	-745	0
Tasearvo					239	147	92
Pitkäaikaisia					63	70	-7
Lyhytaikaisia					176	77	99

Sähköjohdannaiset käytön mukaan

Brutto	Määrä, TWh				31.12.2005		
	Alle 1 vuosi	1–5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Käypä arvo, milj. euroa		Netto
					Posi- tiivinen	Nega- tiivinen	
Myydyt termiinisopimukset	54	30	-	84	10	473	-463
Ostetut termiinisopimukset	30	19	-	49	281	5	276
Ostetut optiot	1	-	-	1	-	1	-1
Asetetut optiot	3	-	-	3	2	0	2
Yhteensä	88	49		137	293	479	-186
Nord Pool netotus ²⁾							
Yhteensä					-216	-216	0
Tasearvo					77	263	-186

Sähköjohdannaiset kirjanpitokäsittelytavan mukaan

Brutto	Määrä, TWh				31.12.2005		
	Alle 1 vuosi	1–5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Käypä arvo, milj. euroa		Netto
					Posi- tiivinen	Nega- tiivinen	
Johdannaiset, joihin sovelletaan suojauslaskentaa	47	28	0	75	96	305	-209
Johdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa ¹⁾	41	19	2	62	197	174	23
Yhteensä	88	47	2	137	293	479	-186
Nord Pool netotus ²⁾							
Johdannaiset, joihin sovelletaan suojauslaskentaa					-84	-84	0
Johdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa ¹⁾					-132	-132	0
Yhteensä					-216	-216	0
Tasearvo					77	263	-186
Pitkäaikaisia					48	74	-26
Lyhytaikaisia					29	189	-160

¹⁾ Ne johdannaisopimukset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa, koostuvat trading-johdannaisista ja rahavirran suojauksista, jotka eivät täytä suojauslaskennan edellytyksiä.

²⁾ Kun Nord Poolin kanssa tehdyillä standardijohdannaisopimuksilla on samanaikainen toimitus, saamiset ja velat netotetaan.

Volyyimirikit

Sähkön ja lämmön tuotannon, myynnin ja sähköjakelun volyymit vaihtelevat huomattavasti liiketoiminnan luonteesta johtuen. Vaihtelu johtuu esimerkiksi muutoksista vesitilanteesta ja lämpötilasta.

Volyyimuutoksia seurataan tiiviisti, jotta suojauksia voidaan sopeuttaa. Volyyimiriskejä pienentää osittain myös sähkön ja lämmön tuotantoportfolion joustavuus.

Polttoaineen hintariskit

Sähkön ja lämmön tuotanto vaatii maailmanlaajuisilta tai paikallisilta markkinoilta ostettavien polttoaineiden käyttöä. Tärkeimmät konsernin käyttämät polttoaineet ovat uraani, hiili, maakaasu, turve, öljy ja monet biopolttoaineet, kuten puupelletit ja palmuöljy.

Polttoaineisiin liittyvä hintariski on rajallinen, koska Fortum voi joustavien tuotantovaihtoehtojensa johdosta käyttää eri polttoaineita vallitsevien markkinaolojen mukaan. Polttoaineiden hintariskejä minimoidaan kiinteähintaisilla ennustettua kulutusta vastaavilla ostoilla, sekä joissain tapauksissa asiakassopimuksilla. Kiinteähintaiset ostot voivat olla fyysisiä toimituksia tai ne voivat liittyä markkina-riskisuojauksiin.

Alla olevissa taulukoissa on esitetty konsernin öljyjohdannaiset, joita käytetään pääasiassa öljyn hintariskin suojaamiseen. Käyvät arvot edustavat taseeseen kirjattuja arvoja. Katso myös Liite 1 Laadintaperiaatteet ja Käypien arvojen arviointi sekä Liite 6 Johdannaisen käypien arvojen muutokset sekä suojausten kohteet tuloslaskelmassa, missä kerrotaan suojauslaskennan ulkopuolelle jäävien öljyjohdannaisen vaikutukset tuloslaskelmaan.

Öljyjohdannaiset

	31.12.2006				Käypä arvo, milj. euroa		
	Määrä, 1 000 bbl				Positiivinen	Negatiivinen	Netto
	Alle 1 vuosi	1–5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä			
Myyntisopimukset	508	389	–	897	1	1	0
Ostosopimukset	180	0	–	180	0	0	0
Yhteensä	688	389	–	1 077	1	1	0
Pitkäaikaisia					0	0	0
Lyhytaikaisia					1	1	0
Johdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa	688	389	–	1 077	1	1	0

Öljyjohdannaiset

	31.12.2005				Käypä arvo, milj. euroa		
	Määrä, 1 000 bbl				Positiivinen	Negatiivinen	Netto
	Alle 1 vuosi	1–5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä			
Myyntisopimukset	30	60	–	90	0	0	0
Ostosopimukset	391	180	–	571	7	1	6
Yhteensä	421	240	–	661	7	1	6
Pitkäaikaisia					1	0	1
Lyhytaikaisia					6	1	5
Johdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa	421	240	–	661	7	1	6

Hiilidioksidin päästöoikeuksiin liittyvät riskit

Euroopan unionin päästökauppajärjestelmä tähtää hiilidioksidipäästöjen rajoittamiseen. Osaan Fortumin sähkön ja lämmön tuotantoon sovelletaan päästökauppajärjestelmän mukaisia vaatimuksia hiilidioksidin päästöoikeuksista.

Fortum hallinnoi hiilidioksidin päästöoikeuksien hintariskiä käyttämällä hiilidioksidijohdannaisia sekä varmistamalla, että tuotannosuunnittelussa otetaan huomioon kaikki päästöoikeuksista aiheutuvat kustannukset.

Hiilidioksidipäästöoikeusjohdannaiset

	31.12.2006				Käypä arvo, milj. euroa ¹⁾		
	Määrä, ktCO ₂				Positiivinen	Negatiivinen	Netto
	Alle 1 vuosi	1–5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä			
Myyty	230	175	–	405	0	0	0
Ostettu	250	165	–	415	0	0	0
Yhteensä	480	340	–	820	0	0	0
Pitkäaikaisia					0	0	0
Lyhytaikaisia					0	0	0
Hiilidioksidipäästöoikeusjohdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa	480	340	–	820	0	0	0

¹⁾ Taseeseen sisältyvät positiiviset ja negatiiviset käyvät arvot ovat alle 1 miljoona euroa.

Sähkö- ja öljyjohdannaisten erääntyminen

Alla esitetyt määrät ovat sähkö- ja öljyjohdannaisten diskonttaamattomia rahavirtoja

milj. euroa	31.12.2006			
	Alle 1 vuosi	1–5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä
Sähköjohdannaiset	768	140	3	911
Öljyjohdannaiset		1		1
Yhteensä	768	141	3	912

Trading-toiminnan riskit

Fortum käy kauppaa sähkötermineillä, -futuureilla, -optioilla ja -hinnanerosopimuksilla pääasiassa pohjoismaisessa sähköpörssissä Nord Poolissa sekä hiilidioksidin päästöoikeuksilla Euroopan markkinoilla.

Fortumin johto on asettanut tiukat limiitit estämään trading-tappioita. Stop-Loss -limiitit rajoittavat tappioiden kumulatiivisen enimmäismäärän vuoden aikana. Lisäksi niin sanotut red flag-tasot varoittavat tappioiden kertymisestä hyvissä ajoin ennen stop loss-tason saavuttamista. Value-at-Risk-limiiteillä rajoitetaan yhden päivän aikana otettavan riskin enimmäismäärää. Tarkat päätöksenteko- ja raportointimenettelyt rajoittavat mahdollisia tappioita ja varmistavat, että riskinottovaltuuksia noudatetaan.

Rahoitus ja likviditeetin hallinta

Fortumin liiketoiminta on pääomavaltaista, ja konsernilla on säännöllisesti tarvetta hankkia rahoitusta. Fortumilla on hajautettu luotosalkku, joka koostuu pääasiassa pitkäaikaisesta joukkovelkakirja-rahoituksesta sekä erilaisista muista pitkä- ja lyhytaikaisista rahoit-

tusjärjestelyistä. Fortumin korollinen kokonaisvelka 31.12.2006 oli yhteensä 4 502 (3 946) miljoonaa euroa ja korollinen nettovelka oli 4 345 (3 158) miljoonaa euroa.

Fortum hallitsee likviditeetti- ja jälleenrahoitusriskejä kassavaroilla ja keskeisten yhteistyöpankkien kanssa tehtyjen valmiusluottojen avulla. Konsernilla on aina oltava käytettävissään käteisvaroja tai niihin verrattavissa olevia jälkimarkkinakelpoisia arvopapereita sekä käyttämättömiä valmiusluottoja (tililuotot mukaan lukien) riittävästi kattamaan kaikki 12 seuraavan kuukauden aikana erääntyvät luotot. Käteisvaroja ja jälkimarkkinakelpoisia arvopapereita sekä käyttämättömiä valmiusluottoja on aina oltava vähintään 500 miljoonaa euroa. Lyhyen aikavälin rahoituksen (laina-aika alle vuoden) määrä ei saa olla yli 1 200 miljoonaa euroa.

Vuoden 2006 lopussa 12 seuraavan kuukauden aikana erääntyviä luottoja oli yhteensä 442 (828) miljoonaa euroa, käteistä ja jälkimarkkinakelpoisia arvopapereita oli 157 (788) miljoonaa euroa, ja käyttämättömien valmiusluottojen määrä oli 1 314 (1 314) miljoonaa euroa. Näiden lisäksi Fortumilla oli vuoden lopussa käytettävissään noin 2,2 (3,5) miljardin euron arvosta luotto-ohjelmia.

Korollisten lainojen erääntyminen

milj. euroa	2006
2007	442
2008	583
2009	319
2010	552
2011	304
2012 ja myöhemmin	2 302
Yhteensä	4 502

Likvidit varat sekä tärkeimmät luottolimiitit ja luotto-ohjelmat 31.12.2006

milj. euroa	Kokonaismäärä	Nostettu määrä	Jäljellä
Likvidit varat			157
Luottolimiitit			
1 200 miljoonan euron syndikoitu luottolimiitti	1 200	–	1 200
Luotolliset tilit	116	2	114
Luottolimiitit yhteensä	1 316	2	1 314
Luottolimiitit (ei sitoumuksia)			
Fortum Oyj, yritystodistusohjelma 500 milj. euroa	500	–	500
Fortum Oyj, yritystodistusohjelma 5 000 milj. SEK	553	55	498
Fortum Oyj, EMTN-ohjelma 4 000 milj. euroa	4 000	2 785	1 215
Luotto-ohjelmat yhteensä	5 053	2 840	2 213

Korollisten velkojen ja johdannaissopimusten eräänntyminen

Alla esitetyt määrät ovat korollisten velkojen sekä korko- ja valuuttajohdannaisten diskonttaamattomia rahavirtoja ja näistä kahdesta ryhmästä odotettuja rahavirtoja (tulevat koronmaksut ja lyhennykset).

milj. euroa	31.12.2006			Yhteensä
	Alle 1 vuosi	1–5 vuotta	Yli 5 vuotta	
Korolliset velat	620	2 355	2 880	5 855
Korko- ja valuuttajohdannaisiin liittyvät velat	6 348	2 144	147	8 639
Korko- ja valuuttajohdannaisiin liittyvät saamiset	-6 271	-2 088	-156	-8 515
Netto	697	2 411	2 871	5 979

Korkoriski ja valuuttariski

Korkoriskit

Fortumin velkasalkku koostuu kiinteä- ja vaihtuvakorkoisista korollisista varoista ja veloista, jotka eräänntyvät eri ajankohtina. Fortum hallinnoi velkasalkun duraatiota erilaisilla rahoitussopimuksilla sekä korkojohdannaissopimuksilla, kuten koronvaihtosopimuksilla ja korkoterminisopimuksilla (FRA-sopimuksia).

Treasuryn riskipolitiikassa määrätään, että velkasalkun keskimääräisen duraation on oltava aina 12–24 kuukautta ja että korkojen muutokset eivät saa vaikuttaa konsernin nettokorkomenoihin seuraavien liukuvien 12 kuukauden jaksolla enemmän kuin 40 miljoonaa euroa. Koronhallintastrategioita arvioidaan ja kehitetään näiden valtuuksien puitteissa, jotta löydetään optimaalinen suhde riskien ja rahoituskustannusten välillä.

Vuoden 2006 lopussa Fortumin velkasalkun (johdannaiset mukaan lukien) keskimääräinen duraatio oli 1,5 vuotta (1,3 vuotta). Noin 66% (84%) velkasalkusta oli vaihtuvakorkoisia tai seuraavien 12 kuukauden aikana jälleenrahoitettavia lainoja. Korkotason yhden prosenttiyksikön suuruisen muutoksen vaikutus velkasalkun nykyarvoon oli 56 miljoonaa euroa 31.12.2006. Virtariski, joka lasketaan korkotason yhden prosenttiyksikön suuruisen muutoksen vaikutuksena velkasalkun nettorahoituskuluihin seuraavien 12 kuukauden aikana, oli 18 miljoonaa euroa.

Valuuttariskit

Fortumilla on myös muita kuin euromääräisiä kassavirtoja, varoja ja velkoja. Siten valuuttakurssien muutokset voivat vaikuttaa Fortumin tulokseen ja taseeseen. Fortumin merkittävin valuuttariski liittyy Ruotsin kruunun ja euron väliseen kurssiin, joka aiheutuu konsernin laajoista Ruotsin toiminnoista.

Konsernin valuuttariskit jaetaan transaktioriskeihin (valuuttariskit, jotka liittyvät sovituihin kassavirtoihin ja sellaisiin tase-eriin, joiden muutokset valuuttakurssien johdosta vaikuttavat tulokseen ja kassavirtoihin) sekä translaatoriskeihin (oma pääoma ulkomaisissa tytäryhtiöissä).

Fortumin politiikkana on suojata huomattavat transaktioriskit, kun taas translaatoriskejä suojataan valikoiden. Suojaus tapahtuu pääasiassa termiinisopimuksilla. Valuuttariskin määrittelyssä käytetään Value-at-Risk-laskelmaa (VaR) yhden päivän jaksolle 95%:n luottavuustasolla. Transaktioriskin Value-at-Risk-raja on 5 miljoonaa euroa ja translaatoriskin raja 10 miljoonaa euroa. 31.12.2006 avoimet transaktiopoositio ja translaatiopoositio olivat 9 miljoonaa euroa ja 1 378 miljoonaa euroa. Transaktiopoositio VaR oli nolla ja translaatiopoositioille laskettu VaR, johon ei ole otettu mukaan Hafslundin omistamien Renewable Energy Corporation (REC) -yhtiön osakkeiden käyvän arvon muutosta, oli 6 miljoonaa euroa. Lisätietoja Hafslundin osakeomistuksen käsittelystä liitetiedossa 23 Sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrityksiin.

Konsernirahoituksen transaktiopoositio 31.12.2006

milj. euroa	Netto	Suojaus	Avoin positio
SEK	6 763	-6 761	2
USD	-37	37	0
NOK	525	-528	-3
Muut	140	-130	10
Yhteensä	7 391	-7 382	9

Konsernirahoituksen translaatiopoositio 31.12.2006

milj. euroa	Investointi	Suojaus	Avoin
SEK	630	-	630
NOK ¹⁾	505	-	505
PLN	113	-	113
Muut	130	-	130
Yhteensä	1 378	-	1 378

¹⁾ NOK määrään sisältyy Hafslundin omistamien Renewable Energy Corporation (REC) -yhtiön osakkeiden käyvän arvon muutos noin 440 miljoonaa euroa.

Korko- ja valuuttajohdannaiset instrumenteittain

milj. euroa	31.12.2006				Käypä arvo		
	Nimellismäärä Eräntymisprofiili				Posi- tiivinen	Nega- tiivinen	Netto
	Alle 1 vuosi	1–5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä			
Koronvaihtosopimukset	1 357	648	1 016	3 021	23	20	3
Valuuttatermiinit	5 191	65	–	5 256	5	66	–61
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset	796	1 779	–	2 575	20	96	–76
Yhteensä	7 344	2 492	1 016	10 852	48	182	–134
Pitkäaikaisia ¹⁾					22	63	–41
Lyhytaikaisia					26	119	–93

Korko- ja valuuttajohdannaiset käyttötarkoituksen mukaan

milj. euroa	31.12.2006				Käypä arvo		
	Nimellismäärä Eräntymisprofiili				Posi- tiivinen	Nega- tiivinen	Netto
	Alle 1 vuosi	1–5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä			
Käyvän arvon suojaus korkojohdannaisilla ¹⁾	–	300	950	1 250	5	–	5
Rahavirran suojaus korkojohdannaisilla	–	317	66	383	5	–	5
Korkojohdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa ²⁾	1 357	31	–	1 388	13	20	–7
Koronvaihtosopimukset yhteensä	1 357	648	1 061	3 021	23	20	3
Ulkomaiseen yksikköön tehdyn nettosijoituksen suojaus	–	–	–	–	–	–	–
Rahavirran suojaus korkojohdannaisilla	353	51	–	404	3	5	–2
Valuuttajohdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa ²⁾	4 838	14	–	4 852	2	61	–59
Valuuttatermiinit yhteensä	5 191	65	–	5 256	5	66	–61
Korko- ja valuuttajohdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa ²⁾	796	1 779	–	2 575	20	96	–76
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset yhteensä	796	1 779	–	2 575	20	96	–76
Yhteensä	7 344	2 492	1 016	10 852	48	182	–134

Korko- ja valuuttajohdannaiset instrumenteittain

milj. euroa	31.12.2005				Käypä arvo		
	Nimellismäärä Eräntymisprofiili				Posi- tiivinen	Nega- tiivinen	Netto
	Alle 1 vuosi	1–5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä			
Koronvaihtosopimukset	969	1 132	535	2 636	69	58	11
Valuuttatermiinit	5 253	44	–	5 297	88	19	69
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset	–	1 958	211	2 169	22	19	3
Yhteensä	6 222	3 134	746	10 102	179	96	83
Pitkäaikaisia ¹⁾					85	51	34
Lyhytaikaisia					94	45	49

¹⁾ Suojaavien korkojohdannaisien käyvät arvot on kirjattu taseessa suojaattavan joukkovelkakirjalainan käyvän arvon muutosta vastaan.

²⁾ Koostuu sopimuksista, jotka eivät täytä suojauslaskennan edellytyksiä.

Korko- ja valuuttajohdannaiset käyttötarkoituksen mukaan

31.12.2005

milj. euroa	Nimellismäärä Erääntymisprofiili				Käypä arvo		
	Alle 1 vuosi	1–5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Posi- tiivinen	Nega- tiivinen	Netto
Käyvän arvon suojaus korkojohdannaisilla ¹⁾	–	300	500	800	47	–	47
Rahavirran suojaus korkojohdannaisilla	–	114	–	114	–	–	–
Korkojohdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskelmaa ²⁾	969	718	35	1 722	22	58	–36
Koronvaihtosopimukset yhteensä	969	1 132	535	2 636	69	58	11
Ulkomaiseen yksikköön tehdyn nettosijoituksen suojaus	395	–	–	395	8	–	8
Rahavirran suojaus korkojohdannaisilla	222	44	–	266	10	6	4
Valuuttajohdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa ²⁾	4 636	–	–	4 636	70	13	57
Valuuttatermiinit yhteensä	5 253	44	–	5 297	88	19	69
Korko- ja valuuttajohdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa ²⁾	–	1 958	211	2 169	22	19	3
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset yhteensä	–	1 958	211	2 169	22	19	3
Yhteensä	6 222	3 134	746	10 102	179	96	83

¹⁾ Suojaavien korkojohdannaisten käyvät arvot on kirjattu taseessa suojattavan joukkovelkakirjalainan käyvän arvon muutosta vastaan.

²⁾ Koostuu sopimuksista, jotka eivät täytä suojauslaskennan edellytyksiä.

Osakejohdannaiset

milj. euroa	31.12.2006		31.12.2005	
	Nimellisarvo	Netto käypä arvo	Nimellisarvo	Netto käypä arvo
Osaketermiinit ¹⁾	24	37	11	14

¹⁾ Käiteisellä selvitettäviä osaketermiinejä käytetään Fortum- konsernin osakekannustinjärjestelmään liittyvän Fortumin osakekurssin muutoksien suojaukseen. Katso Liite 30 Henkilöstön palkkiot ja kannustinjärjestelmät, jossa on lisätietoja konsernin osakekannustinjärjestelmään liittyen. Osaketermiinit erääntyvät 1–5 vuoden kuluessa. Tässä esitetyt määrät ovat osakejohdannaisten diskonttaamattomia arvoja.

Vastapuoliriskit

Fortumin toiminta sähkömarkkinoilla ja muussa liiketoiminnassa perustuu sopimusjärjestelyihin vastapuolten kanssa. Sopimussuhteen alkaessa konsernin luotonvalvonta selvittää vastapuolen luottokelpoisuuden ja määrittelee vastapuoleen sovellettavan enimmäisriskin määrän. Vastapuoliriski määritellään kuhunkin sopimukseen liittyvän suurimman mahdollisen tappion mukaan tilanteessa, jossa vastapuoli ei pystyisi täyttämään velvollisuuksiaan.

Vastapuoliriskiä ja vastapuolten luottokelpoisuutta seurataan jatkuvasti. Tällä varmistetaan, että vastapuoliriskit ovat hyväksytyillä

tasolla. Mikäli vastapuoliriskin määrä näyttää nousevan tasolle, joka ei ole hyväksyttävissä riskipolitiikkojen perusteella, konsernin luotonvalvonta ryhtyy toimenpiteisiin riskien minimoimiseksi.

Rahoitusjohdannaisiin liittyvät vastapuoliriskit vaihtelevat usein voimakkaasti. Suurin osa konsernin hyödykejohdannaiskaupoista selvitetään Nord Poolissa. Johdannaissopimuksia tehdään myös itenäisten ulkopuolisten vastapuolien kanssa rahoitus- tai hyödyke-markkinoilla. Vähittäis- ja tukkukaupan vastapuoliriski on hajautunut laajalle yksityisasiakkaiden ja teollisuusyritysten joukolle.

Alla on esitetty korollisten saamisten ilman leasing-saamisia ja johdannaissaamisten tasearvot vastapuolittain.

milj. euroa	2006	
	Tasearvo	josta erääntynyt
Saamiset yhtiöiltä, joilla on hyvä luottokelpoisuus (investment grade)	79	–
Sähköpörssit	101	–
Osakkuusyhtiöt	603	–
Muut	112	–
Yhteensä	895	–

4 Liiketoimintasegmentit, jatkuvat toiminnot

Fortumin liiketoiminnot on organisoitu seitsemään liiketoimintayksikköön. Taloudellisten tavoitteiden asettaminen, seuranta ja resursien kohdentaminen konsernin taloudellisessa ohjauksessa perustuu liiketoimintayksiköiden vertailukelpoisiin liikevoittolukuihin, joihin sisältyy osuus osakkuusyritysten tuloksista sekä vertailukelpoisen sidotun pääoman tuottoon liiketoimintayksiköittäin. Fortumin liiketoimintayksiköt on yhdistelty liiketoimintasegmenteiksi ulkoista raportointia varten.

Fortumin palveluyksiköitä ovat talouden palvelukeskus, IT -palvelut ja konsernin tukipalvelut. Palveluyksiköt ovat solmineet liiketoimintayksiköiden kanssa palvelusopimukset.

Sähköntuotanto-segmentti tuottaa ja myy sähköä pääasiassa pohjoismaiden sähkömarkkinoille. Se on myös vastuussa riskienhallintatoiminnoista sähköntuotannossa. Tähän segmenttiin kuuluvat Generation ja Portfolio Management and Trading-liiketoimintayksiköt ja Service. Portfolio Management and Trading -liiketoimintayksikkö on vastuussa voimalaitosten käytön optimoinnista ja sähkön myynnistä Pohjoismaiselle sähköpörssille Nord Poolille. Generation -liiketoimintayksikkö on vastuussa Fortumin voimalaitosten omistamisesta, käytöstä ja kunnossapidosta. Service-liiketoimintayksikkö tarjoaa käyttö- ja kunnossapitopalveluja pohjoismaisilla ja valituilla kansainvälisillä markkinoilla.

Lämpö tuottaa kaukolämpöä, kaukokylmää, prosessihöyryä ja jätepolttolaitoksissa tuotettua energiaa teollisille asiakkaille, kunnille ja loppukäyttäjille Pohjoismaissa, Baltian maissa ja Puolassa. Lämpösegmentti myy myös sähköä yhdistetyistä sähkön ja lämmön tuotantolaitoksistaan (CHP) Pohjoismaiden sähköpörssiin Nord Pooliin. Lämpö koostuu kahdesta liiketoimintayksiköstä, jotka ovat Heat ja Värme. Heat ja Värme ovat samankaltaisia liiketoimintoja, mutta ne on jaettu kahdeksi eri liiketoimintayksiköksi, koska Tukholman kaupungilla on 50%:n taloudellinen omistusosuus Värme-yksikössä. Värmen liiketoiminnot keskittyvät pääasiassa suur-Tukholman alueelle Ruotsissa, kun taas Heat-liiketoimintayksiköllä on toimintoja Suomessa, Norjassa, Puolassa ja muissa Itämeren alueen maissa.

Sähkönsiirto on vastuussa luotettavasta ja varmasta sähkönjake- lusta pohjoismaisille ja virolaisille asiakkailleen. Fortum omistaa ja käyttää jakelu- ja alueverkkoja sekä jakaa sähköä kaikkiaan noin 1,6 miljoonalle asiakkaalle Ruotsissa, Suomessa, Norjassa ja Virossa. Sähkönjakelun katsotaan ja hyväksytään olevan tiukasti säännelty toimiala ja siksi sitä valvovat kansalliset energiaviranomaiset. Valvonnan mallit ja periaatteet sekä näkemykset kohtuullisista tarifeista vaihtelevat maittain.

Markets vastaa energiaratkaisujen tarjoamisesta 1,3 miljoonalle asiakkaalle Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa. Markets-segmentti ostaa sähkönsä Nord Poolista ja myy sen edelleen kotitalouksille ja yritysasiakkaille sekä muille pohjoismaisille sähkön vähittäismyynnille. Varsinaisen sähkönmyynnin lisäksi Markets tarjoaa kattavia riskien- ja salkunhallintaratkaisuja yritysasiakkaille. Sähkönjakelu Pohjoismaissa vapautettiin säännöstelystä vuonna 1995, mikä tarkoittaa että asiakkaat voivat vapaasti vaihtaa sähkön toimittajaa.

Muut-toiminnot sisältää pääasiassa konsernihallinnon sekä konserninlaajuiset yhteiset palveluyksiköt. Palveluyksiköt laskuttavat yhtiöitä solmittujen palvelusopimusten perusteella.

Luovutetut toiminnot, jotka raportoitin vuonna 2005 muodostuvat Fortum Oilista, jonka nimi vaihdettiin Neste Oil Oyj:ksi, ja joka eriytet- tiin vuonna 2005 osingonjaon ja osakkeiden myynnin kautta. Öljylii-

ketoiminnot käsiteltiin luovutettuina toimintoina tilikauden 2005 tilin- päätöksessä. Vuonna 2006 ei ole lopetettuja toimintoja. Luovutetut toiminnot on esitetty liitetiedossa 7 Luovutetut toiminnot.

Segmenttien väliset tapahtumat ja eliminoinnit

Sähköntuotanto-segmentti myy kaiken tuottamansa sähkön Nord Pooliin ja Markets-segmentti ostaa kaiken sähkönsä Nord Poolista. Myyntien eliminoinnit sisältävät ostot ja myynnit Nord Poolin kanssa, jotka netotetaan konsernitasolla tuntiperusteisiin myyntei- hin ja ostoihin perustuen. Ne esitetään joko tuottona tai kuluna sen mukaan, onko Fortum tiettyinä hetkenä nettomyyjä vai netto-ostaja.

Konsernin sisäiset toimitukset vaikuttavat eri liiketoimintaseg- menttien välisiin myynteihin, kuluihin ja tuloksiin, mitkä eliminoidaan konsernitiilinpäätöksessä. Sisäiset hinnat ovat markkinaperusteiset.

Tiedot liiketoimintasegmenteittäin

Fortum esittää liiketoimintasegmenteittäin liikevoiton ja vertailukel- poisen liikevoiton sekä sidotun pääoman tuoton ja vertailukelpoisen sidotun pääoman tuoton.

Vertailukelpoinen liikevoitto esitetään, jotta liiketoimintaseg- mentin toiminnan tuloksesta saataisiin parempi kuva. Seuraavat erät oikaistaan liikevoitosta, kun lasketaan vertailukelpoinen liikevoitto.

- kertaluonteiset erät, jotka ovat pääasiassa käyttömaisuuden myyntivoittoja ja -tappioita
- niiden tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien rahoitusinstrumenttien, jotka eivät täytä suojauslaskennan edellytyksiä IAS 39 - standardin mukaan, arvostus käypään arvoon. Suurin osa Fortumin tulevaisuuden kassavirtoja suojaavista rahoitusinstrumenteista täyttää suojauslaskennan edellytykset ja niiden käyvän arvon muutokset kirjataan omaan pääomaan, katso Liitetieto 6 Johdannaisten käypien arvojen muutokset sekä suojausten kohteet tuloslaskelmassa.
- IFRIC tulkinnan nro 5 vaikutus, joka aiheutuu siitä, että taseen saamiin kirjattu Fortumin osuus ydinjätehuoltorahastosta ei voi ylittää vastaavaa saatavaa, katso liitetieto 36 Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat.

Segmentin sidottu pääoma koostuu pääasiassa korottomista varoista ja veloista kuten aineellisesta käyttömaisuudesta, aineetto- mista hyödykkeistä, osakkuusyrityssijoituksista, varastoista, toiminta- an liittyvistä siirtävistä eristä sekä myynti- ja muista saamisista ja veloista. Sidottuun pääomaan sisältyy myös Fortumin rahasto-osuus Valtion ydinjätehuoltorahastossa, ydinvoimaan liittyvät varaukset, eläke- ja muut varaukset sekä IAS 39 -standardin mukaan suojaus- laskennan piiriin kuulumattomien tulevaisuuden kassavirtaa suojaavien johdannaisten käypään arvoon arvostamisesta johtuvat varat ja velat.

Segmentin sidottuun pääomaan eivät sisälly korolliset saamiset ja velat eikä niihin liittyvät siirtyvät erät, tulo- ja laskennalliset verot eivätkä IAS 39 -standardin mukaan suojauslaskennan piiriin kuuluvat tulevaisuuden kassavirtaa suojaavien johdannaisten käypään arvoon arvostamisesta johtuvat varat ja velat.

Jotta segmentin vertailukelpoinen sidottu pääomaa vastaa vertailukelpoista liikevoittoa, sitä oikaistaan IAS 39 -standardin mukaan suojauslaskennan piiriin kuulumattomilla varoilla ja veloilla, jotka syntyvät tulevaisuuden kassavirtaa suojaavien erien arvostamisesta käypään arvoon.

Bruttoinvestoinnit osakkeisiin sisältävät investoinnit tytäryhtiö- osakkeisiin, osakkuusyrityksien osakkeisiin ja muihin myytävissä ole- viin osakkeisiin. Investoinneista tytäryhtiöosakkeisiin on vähennetty tytäryhtiön kassavarat ja siihen on lisätty hankitun yhtiön korolliset velat.

Katso Tunnuslukujen laskentakaavat sivulla 96–97.

2006 Tiedot liiketoimintasegmenteittäin

milj. euroa	Sähkön- tuotanto	Lämpö	Sähkön- siirto	Markets	Muut	Elimi- noinnit	Yhteensä
Liikevaihto	2 439	1 268	753	1 912	78	-1 959	4 491
Sisäinen liikevaihto	-133	-32	8	149	62	-54	0
Liikevaihto konsernin ulkopuolelle	2 572	1 300	745	1 763	16	-1 905	4 491
Poistot ja arvonalentumiset	108	144	147	19	11		429
Liikevoitto	980	264	252	-6	-35		1 455
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten voitosta	30	23	15	1	0		69
Rahoitustuotot ja -kulut (netto)							-103
Tuloverot							-301
Luovutettujen toimintojen kauden voitto							-
Tilikauden voitto							1 120

Vertailukelpoinen liikevoitto

milj. euroa	Sähkön- tuotanto	Lämpö	Sähkön- siirto	Markets	Muut	Yhteensä
Liikevoitto	980	264	252	-6	-35	1 455
Kertaluonteiset erät	-29	-20	-2	0	-10	-61
Muut vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	34	9	0	2	-2	43
Vertailukelpoinen liikevoitto	985	253	250	-4	-47	1 437

Muut tiedot

milj. euroa	Sähkön- tuotanto	Lämpö	Sähkön- siirto	Markets	Muut	Yhteensä
Kuluksi kirjatut epävarmat saamiset	-	-	-2	-2	-	-4
Aineellisen käyttöomaisuuden arvonalentumiset	-1	-1	-	-	-	-2
Kulut uudelleenjärjestelyistä	-1	-2	-2	-3	-2	-10
Henkilöstö keskimäärin	4 147	2 345	983	825	610	8 910

Varat ja velat segmenteittäin

milj. euroa	Sähkön- tuotanto	Lämpö	Sähkön- siirto	Markets	Muut	Yhteensä
Korottomat varat	5 379	3 720	3 624	610	255	13 588
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	1 752	150	287	8	0	2 197
Sidottuun pääomaan sisältyvät varat	7 131	3 870	3 911	618	255	15 785
Korolliset saamiset						693
Laskennalliset verot						5
Muut varat						199
Rahat ja pankkisaamiset						157
Varat yhteensä						16 839

milj. euroa	Sähkön- tuotanto	Lämpö	Sähkön- siirto	Markets	Muut	Yhteensä
Sidottuun pääomaan sisältyvät velat	397	463	499	442	170	1 971
Laskennalliset verovelat						1 795
Muut velat						410
Sijoitettuun pääomaan sisältyvät velat						4 176
Korollinen vieras pääoma						4 502
Oma pääoma						8 161
Oma ja vieras pääoma yhteensä						16 839

Bruttoinvestoinnit osakkeisiin	145	589	130	6	40	910
Investoinnit käyttöomaisuuteen	95	184	183	8	15	485

milj. euroa	Sidottu pääoma	Sidotun pääoman tuotto (%)	Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto %
Sähköntuotanto	6 734	16,1	16,1
Lämpö	3 407	9,6	9,2
Sähkönsiirto	3 412	8,4	8,3
Markets	176	-1,6	-0,8

2005 Tiedot liiketoimintasegmenteittäin

milj. euroa	Sähkön- tuotanto	Lämpö	Sähkön- siirto	Markets	Muut	Elimi- noinnit	Yhteensä
Liikevaihto	2 058	1 063	707	1 365	91	-1 407	3 877
Sisäinen liikevaihto	97	12	8	101	63	-281	0
Liikevaihto konsernin ulkopuolelle	1 961	1 051	699	1 264	28	-1 126	3 877
Poistot ja arvonalentumiset	112	123	145	15	12		407
Liikevoitto	825	269	251	32	-30		1 347
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten voitosta	23	12	20	1			55
Rahoitustuotot ja -kulut (netto)							-135
Tuloverot							-331
Luovutettujen toimintojen kauden voitto							474
Tilikauden voitto							1 410

Vertailukelpoinen liikevoitto

milj. euroa	Sähkön- tuotanto	Lämpö	Sähkön- siirto	Markets	Muut	Yhteensä
Liikevoitto	825	269	251	32	-30	1 347
Kertaluonteiset erät	3	-14	-1	0	-18	-30
Muut vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	26	-2	-6	-2	1	17
Vertailukelpoinen liikevoitto	854	253	244	30	-47	1 334

Muut tiedot

milj. euroa	Sähkön- tuotanto	Lämpö	Sähkön- siirto	Markets	Muut	Yhteensä
Kuluksi kirjatut epävarmat saamiset	-1	-2	0	-3	-	-6
Aineellisen käyttöomaisuuden arvonalentumiset	-1	-	-	-	-	-1
Kulut uudelleenjärjestelyistä	-	-	-	-	-	-
Henkilöstö keskimäärin	4 374	2 186	1 008	745	626	8 939

Varat ja velat segmenteittäin

milj. euroa	Sähkön- tuotanto	Lämpö	Sähkön- siirto	Markets	Muut	Yhteensä
Korottomat varat	5 263	2 762	3 238	507	216	11 986
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	1 259	133	210	8	0	1 610
Sidottuun pääomaan sisältyvät varat	6 522	2 895	3 448	515	216	13 596
Korolliset saamiset						620
Laskennalliset verot						18
Muut varat						108
Rahat ja pankkisaamiset						788
Varat yhteensä						15 130

milj. euroa	Sähkön- tuotanto	Lämpö	Sähkön- siirto	Markets	Muut	Yhteensä
Sidottuun pääomaan sisältyvät velat	568	344	427	287	77	1 703
Laskennalliset verovelat						1 512
Muut velat						558
Sijoitettuun pääomaan sisältyvät velat						3 773
Korollinen vieras pääoma						3 946
Oma pääoma						7 411
Oma ja vieras pääoma yhteensä						15 130

Bruttoinvestoinnit osakkeisiin	47	87	-	-	-	134
Investoinnit käyttöomaisuuteen	83	124	115	10	14	346

milj. euroa	Sidottu pääoma	Sidotun pääoman tuotto (%)	Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto %
Sähköntuotanto	5 954	14,0	14,5
Lämpö	2 551	11,6	11,0
Sähkösiiro	3 021	8,8	8,6
Markets	228	17,4	16,4

5 Maantieteelliset segmentit, jatkuvat toiminnot

Konsernin liiketoimintasegmentit toimivat pääasiassa kolmella maantieteellisellä alueella. Sähköntuotanto, Sähkönsiirto ja Markets toimivat lähinnä Suomessa ja Ruotsissa, kun taas Lämpö toimii näillä kaikilla maantieteellisillä alueilla. "Muut Euroopan maat" kattaa pääasiassa Baltian maat ja Ison-Britannian. Kotivaltio on Suomi.

Liikevaihtoluvut perustuvat asiakkaan sijaintivaltioon. Segmenttien varat, käyttöomaisuusinvestoinnit ja henkilöstö on esitetty varojen ja henkilöstön sijaintipaikan mukaan. Sijoituksia osakkuus- ja yhteisyrityksiin ei ole jaoteltu maantieteellisiin segmentteihin, koska näillä kyseisillä yhtiöillä voi olla liiketoimintaa useilla maantieteellisillä alueilla.

Liikevaihto kohdemaan mukaan

milj. euroa	2006	2005
Suomi ¹⁾	1 171	1 415
Ruotsi	2 471	2 140
Norja ¹⁾	539	134
Puola	128	39
Muut Euroopan maat	182	149
Liikevaihto yhteensä	4 491	3 877

¹⁾ Vuodesta 2006 lähtien Suomessa tuotettu sähkö on myyty Norjan Nord Pooliin, kun taas Ruotsissa tuotettu sähkö on myyty Nord Pooliin Tukholmassa. Nord Poolin kanssa tehdyt myynnit ja ostot netotetaan tunneittain maittain ja kirjataan joko tuotoksi tai kuluksi sen mukaan, onko Fortum nettomyyjä vai -ostaja kunkin tunnin aikana.

Käyttöomaisuusinvestoinnit segmentteittäin

milj. euroa	2006	2005
Suomi	146	102
Ruotsi	299	223
Norja	17	8
Puola	6	3
Muut Euroopan maat	17	10
Käyttöomaisuusinvestoinnit	485	346

Maantieteellisten segmenttien varat

milj. euroa	2006	2005
Suomi	3 739	2 578
Ruotsi	9 712	9 046
Norja	207	203
Puola	219	253
Muut Euroopan maat	214	191
Eliminoinnit	-503	-285
Korottomat saamiset	13 588	11 986
Sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrityksiin	2 197	1 610
Maantieteellisten segmenttien varat yhteensä	15 785	13 596

Henkilöstön lukumäärä 31.12.

	2006	2005
Suomi	2 976	3 476
Ruotsi	3 321	3 463
Norja	261	268
Puola	990	1 187
Muut Euroopan maat	586	561
Henkilöstön lukumäärä yhteensä	8 134	8 955

6 Johdannaisten käypien arvojen muutokset sekä suojausten kohteet tuloslaskelmassa

Alla eritelty liikevoittoon sisältyvät käypien arvojen muutokset johdettavat suojauslaskennan ulkopuolelle IAS 39 standardin mukaisesti jäävistä tulevia kassavirtoja suojaavista rahoitusinstrumenteista sekä suojausten tehottomuudesta.

Rahoituseriin sisältyvät IAS 39:n mukaan suojauslaskennan ulkopuolelle jäävistä valuuttajohdannaisista syntyvät käyvän arvon muutokset, jotka liittyvät pääosin tase-erien suojaukseen. Nämä

muodostavat luonnollisen suojauksen saataville ja veloille. Tästä syntyvä nettovaikutus rahoituskuluihin on 9 (12) miljoonaa euroa. Suojauslaskennan ulkopuolelle jäävien korkojohdannaisten käypien arvojen muutos oli 17 (31) miljoonaa euroa.

Suojausinstrumenttien ja suojattujen joukkovelkakirjojen käypien arvojen nettomuutos oli 4 (1) miljoonaa euroa.

milj. euroa	2006	2005
Sisältyy liikevoittoon		
Suojauslaskennan ulkopuolelle jäävien johdannaisten käypien arvojen muutokset		
Sähköjohdannaiset	-31	-2
Valuuttajohdannaiset	-1	-12
Öljyjohdannaiset	-6	-1
Osakejohdannaiset ¹⁾	2	-
Rahavirran suojausten tehoton osuus	-6	1
Kokonaisvaikutus liikevoittoon	-42	-14
Suojauslaskennan ulkopuolelle jäävien johdannaisten käypien arvojen muutokset, jotka sisältyvät osuuksiin osakkuusyritysten tuloksista	3	-1
Sisältyy rahoituskuluihin		
Lainojen ja saatavien valuuttakurssierot	185	-155
Suojauslaskennan ulkopuolelle jäävien johdannaisten käypien arvojen muutokset		
Valuuttajohdannaiset	-176	167
Korkojohdannaiset	17	31
Käyvän arvon suojauksesta syntyneet suojausinstrumenttien käypien arvojen muutokset	-27	8
Käyvän arvon suojauksesta syntyneet suojattavien kohteiden käypien arvojen muutokset	31	-7
Kokonaisvaikutus rahoituskuluihin	30	44
Kokonaisvaikutus tulokseen ennen veroja	-9	29

¹⁾ Osakejohdannaiset liittyvät Fortum konsernin osakekannustinjärjestelmän suojaukseen.

Fortum esittää segmenttiraportoinnissaan vertailukelpoisen liikevoiton, jotta liiketoimintasegmentin toiminnan tuloksesta saataisiin parempi kuva. Seuraavat erät oikaistaan liikevoitosta, kun lasketaan vertailukelpoinen liikevoitto.

- kertaluonteiset erät, jotka ovat pääasiassa käyttömaisuuden myyntivoittoja ja -tappioita
- rahoitusinstrumenttien käypään arvoon arvostamisen vaikutus

liikevoittoon yllä olevan taulukon mukaisesti. Suurin osa Fortumin tulevaisuuden kassavirtoja suojaavista rahoitusinstrumenteista täyttää suojauslaskennan edellytykset ja niiden käyvän arvon muutokset kirjataan omaan pääomaan.

- IFRIC tulkinnan nro 5 vaikutus, joka aiheutuu siitä, että taseen saamiin kirjattu Fortumin osuus ydinjätehuoltorahastosta ei voi ylittää vastaavaa saatavaa.

7 Luovutetut toiminnot

Luovutetut toiminnot 2006

Vuonna 2006 ei ollut luovutettuja toimintoja. Vuoden aikana tehdyt yritysmyyntit eivät ole merkittäviä Fortumin liiketoimintojen kannalta. Teollisuuden kunnossapito liiketoiminnan myynti pienensi konsernin henkilöstömäärää n. 930 henkilöllä. Liiketoiminnan myynnillä on noin 70 miljoonan euron vaikutus konsernin liikevaihtoon. Vaikeus liikevoittoon, tilikauden voittoon ja sidottuun pääomaan on vähäinen.

Luovutetut toiminnot 2005

Neste Oilin eriyttäminen v. 2005 osinkoa jakamalla ja loppujen osakkeiden myynnillä

Lopullinen päätös eriyttää Fortum Oil, jonka nimi vaihdettiin helmikuussa Neste Oil Oyj:ksi, jakamalla n. 85% Neste Oilin osakkeista

osinkoina osakkeenomistajille hyväksyttiin Fortumin yhtiökokouksessa 31. maaliskuuta 2005. Loput n. 15% osakkeista, yhteensä 38 440 137 osaketta, myytiin institutionaalisille ja yksityisille sijoittajille huhtikuussa. Osakkeen hinta oli 15 euroa osakkeelta sekä instituutio- että yleisömyynnissä. Neste Oil Oyj:n osakkeiden listaus alkoi Helsingin Pörssin prelistalla 18.4.2005 ja päälistalla 21.4.2005

Neste Oilin perustaminen

Neste Oil yhtiöitettiin erilliseksi yhtiöksi siten, että Fortumin kokonaan omistama tytäryhtiö, Fortum Oil and Gas Oy, jakautui kahdeksi yhtiöksi. Jakautuminen astui voimaan 1. toukokuuta 2004. Suomen osakeyhtiölain mukaan jakautuvan yhtiön varat ja velat siirtyvät kokonaan tai osittain yhdelle tai useammalle perustetulle vastaanottavalle yhtiölle ja jakautuvan yhtiön osakkeenomistajat saavat vastikkeena vastaanottavan yhtiön osakkeita, tai jakautuvan yhtiön muuta omaisuutta tai sitoumuksia. Jakautumissuunnitelman mukaan

Fortum Oil and Gas Oy:n öljyliiketoimintaan liittyvät varat ja velat siirtyivät Neste Oilille. Koska Fortum Oil Oy (sitten nimi muutettu Neste Oil Oyj:ksi) perustettiin 1. toukokuuta 2004, ei yhtiötä ole ollut olemassa erillisenä juridisena yhtiönä ennen tuota perustamispäivää.

Liiketoiminnot, jotka sisältyvät luovutettuihin liiketoimintoihin ja niiden esittäminen

Fortumin öljyliiketoiminnat on esitetty luovutettuina toimintoina per 31. maaliskuuta 2005 perustuen IFRS 5 -standardiin "Myytävä" olevat pitkäaikaiset omaisuuserät ja lopetetut toiminnot". Luovutettujen toimintojen voitto tai tappio verojen jälkeen on esitetty tuloslaskelmassa yhtenä rivinä. Rahavirtalaskelmassa luovutettujen toimintojen nettorahavirrat liiketoiminnasta, investoinneista ja rahoituksesta on esitetty erikseen.

Tuloslaskelma-analyysi

Luovutetut toiminnot sisältävät pääasiassa Fortumin öljyliiketoiminnot, mutta eriytymisestä syntyneet rahoituskulut ja konsernin sisäisten erien vaikutukset on myös sisällytetty mukaan. Luovutetuille toiminnoille kohdistetut nettorahoituskulut perustuvat siihen, että rahoitustoiminnot ja riskienhallinta ovat olleet Fortumissa keskitettyjä toimintoja ja konsernin sisäinen rahoitus on perustunut lyhytaikaiseen vaihtuvaan korkoon. Fortumin aiemmin esittämät konsernihallinnon ja muiden yhteisten toimintojen kulut on sisällytetty vain jatkuvien liiketoimintojen tulokseen, eikä mahdollisia tulevia kustannussäästöjä ole huomioitu. Osakkeina jaettuun osinkoon liittyvät varainsiirtoverot, 21 miljoonaa euroa, on kirjattu luovutettujen toimintojen tuloslaskelmaan muihin kuluihin v. 2005. Osakkeiden verovapaa myyntivoitto kulujen jälkeen, 390 miljoonaa euroa, on kirjattu luovutettujen toimintojen muihin tuottoihin v. 2005.

Luovutetut toiminnot (sisältää Fortumin ja luovutettujen toimintojen väliset eliminoinnit)

milj. euroa	2005
Liikevaihto	2 061
Muut tuotot	395
Materiaalit ja palvelut	-1 726
Henkilöstökulut	-57
Poistot ja arvonalentumiset	-36
Muut kulut	-120
Liikevoitto	517
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten voitosta	-2
Rahoitustuotot ja -kulut (netto)	-6
Voitto ennen veroja	509
Tuloverot	-35
Luovutettujen toimintojen tilikauden voitto	474

Neste Oil Oyj:n 15 %:n osuuden myyntivoitto, 390 miljoonaa euroa, sisältyy v. 2005 muihin tuottoihin.

Kassavirta-analyysi

Luovutettujen toimintojen kassavirta sisältää öljyliiketoiminnot, vaikutukset keskitettyjen rahoitustoimintojen kohdistamisesta luovutetuille toiminnoille, kohdistetut verot, osakkeiden myynnin vaikutuksen ja uudelleenrahoitettujen korollisten saamisten takaisinmaksun.

Osakkeiden myynnistä saadut bruttotulot olivat 577 miljoonaa euroa ja Neste Oil Oyj:n huhtikuussa 2005 takaisin maksamien korol-

listen saamisten arvo 804 miljoonaa euroa. Edellä mainitut tuotot, joista on vähennetty palkkiot, kulut ja luovutettujen toimintojen rahavarat, on sisällytetty luovutettujen toimintojen investointien kassavirtaan v. 2005. Osakkeina jaettuun osinkoon liittyvät varainsiirtoverot, 21 miljoonaa euroa, on kirjattu luovutettujen toimintojen liike-toiminnan kassavirtaan v. 2005.

Luovutettujen toimintojen liiketoiminnan, investointien ja rahoituksen kassavirrat

milj. euroa	2005
Liiketoiminnan kassavirta	133
Investointien kassavirta	1 155
Rahoituksen kassavirta	29
Kassavirrat yhteensä	1 317

Osakkeina jaettu osinko

Fortum Oyj:n yhtiökokous päätti 31. maaliskuuta 2005 yhteensä 217 963 549 Neste Oil Oyj:n osakkeen (noin 85% koko osakemäärästä) jakamisesta osinkona Fortum Oyj:n osakkeenomistajille siten, että kukin osakkeenomistaja oli oikeutettu saamaan neljää omistamaansa Fortum Oyj:n osaketta kohden yhden Neste Oil Oyj:n osak-

keen. Neste Oilin irtautuminen osakkeina jaettuna osinkona vaikutti Fortum-konsernin omaan pääomaan. Vaikutus omaan pääomaan oli Fortum-konsernissa 920 miljoonaa euroa ja Fortum Oyj:ssä 969 miljoonaa euroa.

Neste Oilin lyhennetty tase 31.3.2005

milj. euroa	31.3.2005
VARAT	
Pitkäaikaiset varat	1 927
Konsernitilisaamiset	129
Lyhytaikaiset varat	1 348
Rahavarat	64
Varat yhteensä	3 468
OMA PÄÄOMA JA VELAT	
Emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva oma pääoma	1 083
Vähemmistöosuus	6
Korolliset velat	1 147
Korottomat velat	1 232
Oma pääoma ja velat yhteensä	3 468

8 Yrityshankinnat ja -myynnit

Viime vuosien merkittävimmät yritysstot ovat E.ON Finland Oyj:n (nimi muutettu Fortum Espoo Oyj:ksi) hankinta kesäkuussa 2006 ja MPEC Wroclawin hankinta (nimi muutettu Fortum Wroclaw S.A.:ksi) joulukuussa 2005.

Vuonna 2006 Fortum investoi 765 miljoonaa euroa tytäryhtiö-osakkeisiin, mistä Fortum Espoo-hankinnan osuus oli 713 miljoonaa euroa.

Hankintojen vaikutus vuoden 2006 liikevaihtoon on 205 miljoonaa euroa koostuen seuraavista:

- Fortum Espoo Oy, ulkoinen liikevaihto, heinäkuu-joulukuu 131 miljoonaa euroa
- Fortum Wroclaw S.A., ulkoinen liikevaihto, koko vuodelta 2006, 74 miljoonaa euroa

Bruttoinvestoinnit tytäryhtiöosakkeisiin segmenteittäin

milj. euroa	2006	2005
Sähköntuotanto	2	–
Lämpö	587	87
Sähkön siirto	130	–
Markets	6	–
Muut ja eliminoinnit	40	–
Yhteensä	765	87

Bruttoinvestoinnit tytäryhtiöosakkeisiin maittain

milj. euroa	2006	2005
Suomi	714	–
Ruotsi	–	–
Muut Euroopan maat	51	87
Yhteensä	765	87

Bruttoinvestoinnit tytäryhtiöosakkeisiin koostuvat kauppasopimuksen mukaisesta käteissuorituksesta, johon on lisätty hankittavan yhtiön korolliset velat sekä hankintaan välittömästi liittyvät menot. Lisäksi on vähennetty hankittavan tytäryhtiön rahavarat.

Hankinnat vuonna 2006

26.6.2006 Fortum hankki 99,8% Fortum Espoo Oy:n osakkeista (aiemmin nimeltään E.On Finland Oyj) Suomen kilpailuviranomaisilta saadun luvan jälkeen. 13.9.2006 Fortum sai kaikkien Fortum Espoon vähemmistöosakkeiden omistusoikeuden Suomen osakeyhtiölain mukaisen vähemmistölunastusmenettelyn seurauksena. Fortum Espoon osakkeen noteeraus Helsingin Pörssissä päättyi 13.9.2006. Fortum Espoo Oy jakaantui 31.12.2006 kolmeksi yhtiöksi: Fortum Espoo Markets Oy, Fortum Espoo Distribution Oy ja Fortum Espoo Power and Heat Oy. Fortum Espoo on yhdistelty Fortum-konsernin lukuihin 30.6.2006 lähtien.

Hankinta on käsitelty kirjanpidossa hankintamenomenetelmällä, jota sovellettaessa Fortum kohdisti koko kauppahinnan varoille ja veloille niiden käypien arvojen perusteella. Fortum Espoon liiketoimintoihin kuuluvat sähkön myynti yksityis- ja yritysasiakkaille, sähkön siirtoverkkojen omistaminen ja käyttäminen sekä sähkön ja lämmön tuotanto ja myynti lähinnä Espoossa ja Joensuussa. Vuoden lopussa yhtiön palveluksessa oli 336 henkilöä ja yhtiön vuoden 2006 liikevaihto oli 271 miljoonaa euroa, josta 131 miljoonaa euroa syntyi hankinnan jälkeen.

Fortum Espoo-konsernin vaikutus Fortumin liikevoittoon oli hankinnan jälkeiseltä kuudelta kuukaudelta 16 miljoonaa euroa sisältäen 5 miljoonan euron uudelleenjärjestelykulut. Tilikauden voitto oli 13 miljoonaa euroa. Nämä luvut on laskettu Fortumin laskenta-periaatteita käyttäen siten, että tytäryhtiön tulokseen on sisällytetty hankinnan yhteydessä aineettomaan ja aineelliseen käyttöomaisuuteen kohdistettujen erien poistot ja niiden verovaiikutukset.

Fortum on täyttänyt Kilpailuviraston Fortum Espoo -kaupan toteutumiselle asettamat ehdot. Lokakuussa Fortum saattoi päätökseen Hämeenlinnassa sijaitsevan yhdistetyn sähkön- ja lämmöntuotantolaitoksensa myynnin Vattenfallille. Marraskuussa Fortum myi Haapavedellä sijaitsevan 154 megawatin turvevoimalansa Kanteleen Voima Oy:lle, jonka omistaa ryhmä alueellisia sähköyhtiöitä. Fortum myi myös 1 TWh:a vuodessa vastaavan vakioitehoisen palkkikapasiteetin Suomessa alkaen marraskuusta 2006 ja päättyen maaliskuun 2011 lopussa. Fortum vuokrasi 308 MW:n tuotantokapasiteettiosuutensa Meri-Porin voimalaitoksessa tammikuusta 2007 kesäkuun 2010 loppuun saakka.

Lisätietoja Fortum Espoo Oy:n hankinnasta on esitetty alla olevassa taulukossa, konsernitason lukujen ohessa; minkään muun yksittäisen hankinnan ei ole katsottu olevan olennainen. Fortum Espoo Oy:tä koskeva informaatio on alustavaa, koska tarkempia tietoja voidaan saada 12 kuukauden kuluessa hankinnasta. Tämä voi aiheuttaa muutoksia hankittuihin nettovaroihin tai käypien arvojen kohdistuksiin.

Muihin vuoden 2006 hankintoihin sisältyvät:

Lokakuussa 2006 Fortum sai päätökseen Fortum Wroclawin hankinnan. Kyseisen yhtiön koko vuoden liikevaihto vuonna 2006 oli 74 miljoonaa euroa. Vuoden lopussa yhtiön palveluksessa oli 203 henkilöä. Liikevoitto sisältäen hankinnan yhteydessä aineelliseen käyttöomaisuuteen kohdistettujen erien poistot ja niiden verovaiikutukset oli 5 miljoonaa euroa ja tilikauden tulos 5 miljoonaa euroa.

Vastikkeen muodostuminen milj. euroa	Kaikki hankinnat yhteensä	Fortum Espoo -konserni
Vastikkeen muodostuminen		
Maksettu rahana	812	761
Hankinnalle kohdistettavat välittömät kulut	6	5
Kokonaisvastike	818	766
Hankitun nettovarallisuuden käypä arvo	817	766
Kurssierot	1	–
Liikearvo	0	0

Hankitun nettovarallisuuden erittely milj. euroa	Kaikki hankinnat			Fortum Espoo-konserni		
	Arvo yht.	Käypien arvojen kohdistukset	Hankitun omaisuuden kirjanpito- arvo	Arvo yht.	Käypien arvojen kohdistukset	Hankitun omaisuuden kirjanpito- arvo
Rahavarat	64	–	64	64	–	64
Aineettomat hyödykkeet	13	–28	41	13	–28	41
Rakennukset, koneet ja kalusto	995	683	312	1,008	696	312
Osakkeet	3	1	2	3	1	2
Vaihto-omaisuus	18	–	18	18	–	18
Saamiset	185	23	162	185	23	162
Laskennalliset verosaamiset	19	18	1	19	18	1
Vähemmistöosuus	0	–	0	0	–	0
Koroton vieras pääoma	–307	–17	–290	–307	–17	–290
Korollinen vieras pääoma	–11	–	–11	–11	–	–11
Laskennalliset verovelat	–224	–188	–36	–226	–190	–36
Hankittu nettovarallisuus	755	492	263	766	503	263
Hankittu vähemmistöosuus	62	62	0	0	0	0
Hankitun nettovarallisuuden käypä arvo	817	554	263	766	503	263

	Kaikki hankinnat yhteensä	Fortum Espoo -konserni
Rahana suoritettu vastike	818	766
Rahavarat hankituissa tytäryhtiöissä	64	64
Hankinnan rahavirta	754	702
Korollinen velka hankituissa tytäryhtiöissä	11	11
Bruttoinvestoinnit hankittuihin tytäryhtiöihin	765	713

Yrityshankinnat vuonna 2005

Fortum-konserni hankki enemmistön kahden puolalaisen kaukolämpöjaketuhtiön, MPEC Wroclawin ja Plocka Energetyka Cieplna Sp z o.o:n osakekannoista joulukuussa 2005. Lisäksi Fortum hankki toukokuussa enemmistön liettualaisen kaukolämpöyhtiön UAB Suo-

mijos Energijan osakkeista. Tiedot näistä hankinnoista on esitetty yhdisteltyinä alla. 28.12.2005 konserni sai määräysvallan 57,03%:n osakkeenomistuksellaan MPEC Wroclaw'ssa. Hankittu liiketoiminta ei kerryttänyt liikevaihtoa tai voittoa konsernille vuonna 2005.

Vastikkeen muodostuminen milj. euroa	Kaikki hankinnat yhteensä	MPEC Wroclaw
Vastikkeen muodostuminen		
Maksettu rahana	91	78
Hankinnalle kohdistettavat välittömät kulut	1	1
Kokonaisvastike	92	79
Hankitun nettovarallisuuden käypä arvo	96	82
Kurssierot	-4	-3
Liikearvo	0	0

Vastikkeen muodostuminen milj. euroa	Kaikki hankinnat			MPEC Wroclaw		
	Arvo yhteensä	Käypien arvojen kohdistukset	Hankitun kirjanpito- arvo	Arvo yht.	Käypien arvojen kohdistukset	Hankitun kirjanpito- arvo
Rahavarat	13	-	13	12	-	12
Aineettomat hyödykkeet	1	-	1	1	-	1
Rakennukset, koneet ja kalusto	170	50	120	146	43	103
Vaihto-omaisuus	1	-	1	-	-	-
Saamiset	21	-	21	18	-	18
Laskennalliset verosaamiset	2	-	2	1	-	1
Vähemmistöosuus	-1	-1	-	-	-	-
Koroton vieras pääoma	-24	-	-24	-17	-	-17
Korollinen vieras pääoma	-9	-	-9	-4	-	-4
Laskennalliset verovelat	-14	-10	-4	-13	-9	-4
Hankittu nettovarallisuus	160	39	121	144	34	110
Hankittu vähemmistöosuus	-64	-64	-	-62	-62	-
Hankitun nettovarallisuuden käypä arvo	96	-25	121	82	-28	110

	Kaikki hankinnat yhteensä	MPEC Wroclaw
Rahana suoritettu vastike	92	79
Rahavarat hankituissa tytäryhtiöissä	13	12
Hankinnan rahavirta	79	67
Korollinen velka hankituissa tytäryhtiöissä	8	4
Bruttoinvestoinnit hankittuihin tytäryhtiöihin	87	71

Yritysmyyntit vuosina 2006 ja 2005

Fortum myi Suomessa ja Ruotsissa toimivan, teollisuuden kunnossapitopalveluja tuottavan liiketoimintansa 31.10.2006. Teollisuuden kunnossapito oli liiketoiminta-alue Sähköntuotanto segmenttiin kuuluvassa Service liiketoimintayksikössä, jonka liikevaihto tammi-lokakuulta 2006 oli 70 miljoonaa euroa. Kaupassa siirtyi noin 900 työntekijää. Kauppaan sisältyi sekä tytäryhtiöosakkeita että käyttöomaisuutta. Fortum myi myös ruotsalaisen tytäryhtiönsä Bromölla

Fjärrvärme AB:n osakkeet. Kokonaiskauppahinta oli yhteensä 11 miljoonaa euroa.

Vuonna 2005 Fortum toteutti vain joitain pieniä yritysmyyntejä. Fortum myi enemmistöosuutensa norjalaisesta Fortum Elsikkerhet AS -tytäryhtiöstä ja ruotsalaisesta ÅPS Combustion AB -tytäryhtiöstä. Kokonaiskauppahinta oli 3 miljoonaa euroa.

9 Valuuttakurssit

Niiden tytäryhtiöiden, joiden toiminta- tai raportointivaluutta ei ole euro, tuloslaskelmat ja kassavirrat muunnetaan konsernin raportointivaluutan määräisiksi käyttämällä tilikauden keskikurssia, kun taas taseet muunnetaan tilinpäätöspäivän valuuttakursseja käyttäen. Tilinpäätöspäivän kurssi on Euroopan keskuspankin kyseisen päivän

valuuttakurssi. Tilikauden keskikurssi lasketaan Euroopan keskuspankin kyseisen vuoden kunkin kuukauden lopun kurssien ja edellisen vuoden päätöskurssin keskiarvona. Fortum-konsernin kannalta tärkeimmät valuuttakurssit ovat seuraavat:

	Valuutta	Tilikauden keskikurssi		Tilinpäätöspäivän kurssi	
		2006	2005	31.12.2006	31.12.2005
Ruotsi	SEK	9,2637	9,2783	9,0404	9,3885
Norja	NOK	8,0376	8,0240	8,2380	7,9850
Puola	PLN	3,8965	4,0268	3,8310	3,8600

10 Liikevaihto

milj. euroa	2006	2005
Sähkön myynti ilman välillisiä veroja	2 437	2 002
Lämmön myynti	1 014	867
Sähkönsiirto	716	674
Muut myynnit	324	334
Yhteensä	4 491	3 877

Keskeneräisistä hankkeista valmistusasteen mukaan tuotoksi kirjattu liikevaihto on 44 (14) miljoonaa euroa vuonna 2006. Lämmön myyntiin sisältyvät lämmön toimitukset ja lämmön jakelu.

11 Muut tuotot

milj. euroa	2006	2005
Käyttöomaisuuden myyntituotot	71	56
Vuokratuotot	9	10
Suojauslaskennan ulkopuolelle jäävien johdannaisten käypien arvojen muutokset, katso liitetieto 6.	-43	-14
Muut	43	49
Yhteensä	80	101

Muina tuottoina esitetään tavanomaisen liiketoiminnan ulkopuoliset tuotot. Tähän ryhmään sisältyy toistuvia eriä, kuten vuokratuottoja ja kertaluonteisia eriä, kuten osakkeiden luovutusvoitot. Osakkeiden, aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden ja päästöoikeuksien luovutusvoitot sisältyvät erään Käyttöomaisuuden myyntituotot. Vuonna 2006 Käyttöomaisuuden myyntituotot -erään sisältyi pääs-

töoikeuksien luovutusvoittoja 10 (24) miljoonaa euroa. Kulut syntyneistä päästöistä, joita vastikkeettomasti saadut päästöoikeudet eivät kata, olivat 10 (0) miljoonaa euroa vuonna 2006. Kustannukset sisältyvät Materiaalit ja palvelut -erään. Niiden rahoitusinstrumenttien käypien arvojen muutokset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa, kirjataan välittömästi tuloslaskelman muihin tuottoihin.

12 Materiaalit ja palvelut

milj. euroa	2006	2005
Ostot	971	668
Ostot osakkuusyhtiöiltä	487	446
Ostot yhteisyrityksiltä	1	2
Sähkön siirtokulut	122	122
Varastojen muutos	-3	-5
Ulkopuoliset palvelut	95	92
Yhteensä	1 673	1 325

Ostot koostuvat pääosin ydinpolttoaine- ja hiilihankinnoista sähkön ja lämmön tuotantoon. Ostot osakkuusyhtiöiltä koostuvat ydin- ja vesivoimahankinnoista omakustannushintaan sisältäen korkokulut ja välittömät verot. Katso liitetieto 23 Sijoitukset osakkuus- ja yhteis-

yrityksiin. Materiaalit ja palvelut -erä sisältää valmisteveroja ja tulleja 149 (113) miljoonaa euroa, josta ydinvoimat tuotantoon liittyvät kiinteistöverot olivat 66 (38) miljoonaa euroa ja vesivoimat tuotantoon liittyvät kiinteistöverot olivat 10 (5) miljoonaa euroa.

13 Muut kulut

milj. euroa	2006	2005
Käyttö- ja kunnossapitokulut	115	83
Kiinteistöverot	56	26
Atk- ja tietoliikennekulut	92	56
Tutkimus- ja kehittämismenot	17	14
Muut kulut	226	239
Yhteensä	506	418

Suurimmat 'Muihin kuluihin' kirjatut erät ovat voimalaitosten ja sähköverkkojen käyttö- ja kunnossapitokuluja. Kiinteistöveroihin sisäl-

tyy vesivoimatuotantoon liittyviä kiinteistöveroja 52 (20) miljoonaa euroa.

Tilintarkastajien palkkiot ja tilintarkastukseen liittymättömät palvelut

milj. euroa	2006	2005
Tilintarkastustoimeksiannot	1,0	1,1
Muut toimeksiannot	0,2	0,5
Yhteensä	1,2	1,6

14 Henkilöstökulut ja johdon palkkiot

milj.euroa	2006	2005
Palkat ja palkkiot	339	320
Eläkkeet		
Maksupohjaiset järjestelyt	36	35
Etuuspohjaiset järjestelyt (liitetieto 35)	15	17
Sosiaalikulut	91	74
Pitkän aikavälin kannustinohjelmät (liitetieto 30)	9	13
Muut työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet	1	1
Muut henkilöstökulut	17	21
Yhteensä	508	481
Ei-rahamääräiset etuudet	0	4

Nimitys- ja palkkiovaliokunnan tehtävänä on käsitellä, arvioida ja tehdä hallitukselle esityksiä konsernin ja sen johdon palkkausraken-teista sekä palkitsemis- ja kannustinjärjestelmistä ja valmistella osal-taan konsernin nimityskysymyksiä. Palkitsemisperiaatteista päättää hallitus.

Fortumin työntekijöille tarjoamat kokonaispalkkiot muodostu-vat palkoista, luontoiseduista ja sekä lyhyen että pitkän tähtäimen kannustinjärjestelmistä. Enemmistö Fortumin työntekijöistä kuuluu vuosipalkkiojärjestelmän piiriin. Pitkän tähtäimen palkkiojärjestelmät on tarkoitettu yhtiön avainhenkilöille.

Tarkempia tietoja Fortumin työntekijöiden palkitsemis- ja kan-nustinjärjestelmistä liitteessä 30 Henkilöstön palkkiot ja kannustin-ohjelmat ja eläkevastuista liitteessä 35 Eläkevelvoitteet.

Hallintoneuvoston jäsenten palkkiot

Hallintoneuvostoon kuuluu vähintään kuusi ja enintään 12 jäsentä. Hallintoneuvoston kokouksiin osallistuu myös henkilöstöryhmien edustajia, jotka eivät ole hallintoneuvoston jäseniä. Yhtiökokous valitsee hallintoneuvoston jäsenet

Kullekin hallintoneuvoston jäsenelle maksetaan kiinteä kuukau-sipalkkio ja kokouspalkkio. Henkilöstöryhmien edustajat saavat vain kokouspalkkion. Kaikki jäsenet ovat oikeutettuja yhtiön matkustus-sääntöjen mukaisiin matkakorvauksiin. Hallintoneuvoston jäsenille ei tarjota optioita, optiolainoja eikä mahdollisuutta osallistua muihin kannustinojelmiin. Fortumilla ei myöskään ole heitä koskevaa eläke-järjestelmää.

Hallintoneuvoston jäsenten palkkiot vuonna 2006 olivat yhteensä 85 (89) tuhatta euroa.

Hallituksen jäsenten palkkiot

tuhatta euroa	2006	2005
Puheenjohtaja, Peter Fagernäs	63	61
Varapuheenjohtaja, Birgitta Kantola	50	49
Muut hallituksen jäsenet	190	180
Yhteensä	303	290

Hallitukseen kuuluu viidestä seitsemään jäsentä. Yhtiökokous valitsee jäsenet yhden vuoden mittaiseksi toimikaudeksi, joka päättyy valintaa seuraavaan ensimmäiseen varsinaiseen yhtiökokoukseen. Vuonna 2006 hallituksessa oli seitsemän jäsentä.

Varsinainen yhtiökokous vahvistaa hallituksen jäsenten palkkiot. Lisäksi valiokunnan kokouksista maksetaan 500 euron kokouspalkkio. Jäsenet ovat oikeutettuja yhtiön matkustussääntöjen mukai-

siin matkakorvauksiin. Hallituksen jäsenille ei tarjota optioita, optio-lainoja eikä mahdollisuutta osallistua muihin kannustinohjelmiin. Yhtiöllä ei ole eläkejärjestelmää, joka koskisi sellaisia hallituksen jäseniä, jotka eivät ole palkkasuhteessa yhtiöön.

Hallituksen jäsenille maksetut palkkiot on esitetty yllä olevassa taulukossa.

Toimitusjohtajan ja konsernin johtoryhmän palkkiot

tuhatta euroa	2006		2005	
	Toimitusjohtaja	Muut johtoryhmän jäsenet	Toimitusjohtaja	Muut johtoryhmän jäsenet
Palkat ja muut lyhytaikaiset työsuhte-etuudet	796	1 415	769	1 460
Vuosipalkkiot	385	585	366	709
Pitkän aikavälin kannustinohjelmat	571	1 802	504	1 379
Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet	377	776	452	858
Yhteensä	2 129	4 578	2 091	4 406

Konsernin johtoryhmään kuuluu seitsemän jäsentä mukaan lukien toimitusjohtaja, jolle johtoryhmän jäsenet raportoivat.

Fortum tarjoaa kilpailukyiset kokonaispalkkiot konsernijohtajalle ja muulle johdolle. Tarkoituksena on avainresurssien saaminen yhtiöön ja heidän sitouttamisensa. Kokonaispalkkio on suunniteltu siten, että peruspalkka on kilpailukyinen, mutta samalla kohtuullinen. Palkan lisäksi tarjotaan tarkoituksenmukaiset muut edut, haasteellisia lyhyen aikavälin kannustimia sekä osakepohjaisia pitkän aikavälin kannustimia.

Ylimmän johdon suorituspalkkioiden määrätymisperusteet vahvistaa hallitus vuosittain nimitys- ja palkkiovaliokunnan esityksen pohjalta. Toimitusjohtajalle ja konsernin johtoryhmälle maksetaan palkan ja luontoisetujen lisäksi vuosittaiseen suoritukseen perustuva palkkiota. Ylimpään johtoon kuuluville johtajille maksettavien

vuosipalkkioiden määrä riippuu konsernin taloudellisesta tuloksesta ja henkilökohtaisten tavoitteiden saavuttamisesta. Nimitys- ja palkkiovaliokunta määrittelee arvioinnin perusteella toimitusjohtajan palkkiotason, jonka se esittää hallitukselle hyväksyttäväksi.

Toimitusjohtajan ja konsernin johtoryhmän jäsenten eläkeikä on 60 vuotta. Eläkkeen määrä on 66% tai 60% palkasta. Ensiksi mainitussa tapauksessa eläkkeet vakuuttaa ja maksaa Fortumin eläkesäätiö, ja viimeksi mainitussa tapauksessa eläkkeet vakuuttaa vakuutusyhtiö. Toimitusjohtajan eläkkeen määrä on 60% palkasta.

Mikäli Fortum irtisanoo toimitusjohtajan, tämä on oikeutettu saamaan 24 kuukauden palkkaa vastaavan korvauksen. Muut johtoryhmän jäsenet ovat oikeutettuja 12 - 18 kuukauden palkkaa vastaavaan korvaukseen.

15 Poistot ja arvonalentumiset

milj. euroa	2006	2005
Aineellisen käyttöomaisuuden poistot		
Rakennukset ja rakennelmat	60	52
Koneet ja kalusto	331	323
Muut aineelliset hyödykkeet	5	5
Poistot aineettomista hyödykkeistä	31	26
Yhteensä	427	406
Aineellisen käyttöomaisuuden arvonalentumiset		
Muut aineettomat oikeudet	1	0
Rakennukset ja rakennelmat	1	1
Yhteensä	2	1
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	429	407

16 Rahoituskulut (netto)

milj. euroa	2006		2005	
	Fortum yhteensä	Jatkuvat toiminnot	Luovutetut toiminnot	Fortum yhteensä
Korkokulut				
Lainat	-174	-201	-9	-210
Muut korkokulut	-2	-2	0	-2
Yhteensä	-176	-203	-9	-212
Korkotuotot				
Saamiset	40	40	5	45
Muut korkotuotot	10	6	0	6
Yhteensä	50	46	5	51
Rahoitusinstrumenttien käypien arvojen muutoksista johtuvat voitot ja tappiot	30	40	2	42
Valuuttakurssierot				
Lainat ja saamiset	185	-155	7	-148
Johdannaiset	-185	159	-11	148
Osinkotuotot	1	1	0	1
Korkotuotto rahasto-osuudelle Valtion ydinjätehuoltorahastossa	18	13	0	13
Ydinjätehuoltovaruksen diskonttauksen purkautuminen	-24	-22	0	-22
Muiden varausten diskonttauksen purkautuminen	0	2	0	2
Muut rahoitustuotot	2	1	0	1
Muut rahoituskulut	-4	-17	0	-17
Yhteensä	-7	-18	-4	-22
Rahoituskulut (netto)	-103	-135	-6	-141

Korkokuluihin sisältyvät korollisten lainojen ja koron- ja valuutanvaihtosopimusten korkokulut sekä lainoja ja saamia suojaavien valuuttatermiinien termiinipisteet. Muut korkokulut koostuvat pääasiassa rahoitusleasingisopimusten koroista.

Korkotuottoihin sisältyy Suomen ja Ruotsin ydinvoimayhtiöille annetuista osakaslainoista johtuvia korkotuottoja 20 (24) miljoonaa euroa. Muut korkotuotot liittyvät lähinnä rahoitusleasingisopimukseen, joissa Fortum on vuokralle antaja.

Rahoitusinstrumenttien käypään arvoon arvostamisesta syntyvät voitot ja tappiot sisältävät suojauslaskennan ulkopuolelle jäävien koron- ja valuutanvaihtosopimusten muutokset ilman kertyneitä korkoja. Tähän ryhmään kuuluvat myös korkojohdannaisten ja suojattujen kohteiden käypien arvojen muutokset. Näiden johdannaisten kertynyt korko kirjataan lainojen korkokuluihin. Käypään arvoon

arvostamisesta johtuviin voittoihin ja tappioihin sisältyvät myös suojauslaskennan ulkopuolelle jäävien, lainoja ja saamia suojaavien termiinisopimusten korkopisteiden erot. Vuoden 2006 osalta tähän ryhmään sisältyy myös realisoituneita kurssivoittoja 4 miljoonaa euroa.

Valuuttakurssivoitot ja -tappiot sisältävät kurssierot, jotka syntyvät ulkomaanvaluutan määräisten lainojen ja saamisten muuntamisesta sekä valuuttatermiinien ja koron- ja valuutanvaihtosopimukseen liittyvät kurssierot.

Luovutettujen toimintojen rahoituskulut vuonna 2005 perustuvat siihen, että rahoitustoiminnot ja riskien hallinta on hoidettu keskitetysti konsernitasolla ja että sisäisen rahoituksen perustana on käytetty lyhytaikaista muuttuvaa korkoa. Luovutetut toiminnot on esitetty liitetiedossa 7.

Korko- ja valuuttajohdannaisten realisoitumattomat käypien arvojen muutokset

milj. euroa	2006	2005 ²⁾
Koron- ja valuuttavaihtosopimukset		
Lainojen korkokulut	1	-5
Johdannaisten valuuttakurssierot	-80	-8
Rahoitusinstrumenttien käypien arvojen muutokset – korkoero ¹⁾	-10	39
Korkojohdannaisten käypien arvojen muutos yhteensä rahoituskuluissa (netto)	-89	26
Valuuttatermiinit		
Lainojen korkokulut	14	-7
Johdannaisten valuuttakurssierot	-101	167
Rahoitusinstrumenttien käypien arvojen muutokset – korkoero	5	8
Valuuttajohdannaisten käypien arvojen muutos yhteensä rahoituskuluissa (netto)	-82	168
Korko- ja valuuttajohdannaisten käypien arvojen muutos yhteensä rahoituskuluissa (netto)	-171	194

¹⁾ Johdannaisten käyvän arvon muutokset jatkuvista toiminnoista sisältävät käypien arvojen muutokset niistä koronvaihtosopimuksista, jotka eivät täytä suojauslaskennan vaatimuksia, määrältään 17 miljoonaa euroa vuonna 2006 ja 31 miljoonaa euroa vuonna 2005.

²⁾ Fortumin jatkuvat toiminnot.

Tuloslaskelmaan kirjatut valuuttakurssierot

milj. euroa	2006	2005
Liikevoittoon sisältyvät	-4	1
Rahoitustuottoihin ja -kuluihin sisältyvät	0	4
Yhteensä	-4	5

17 Tuloverot

Voitto ennen veroja

milj. euroa	2006	2005
Suomalaiset yhtiöt	600	570
Ruotsalaiset yhtiöt	546	631
Muut yhtiöt	275	66
Yhteensä	1 421	1 267

Tuloverot maittain (merkittävimmät)

milj. euroa	2006	2005
Kauden verotettavaan tuloon perustuva vero		
Suomalaiset yhtiöt	-135	-160
Ruotsalaiset yhtiöt	-186	-128
Muut yhtiöt	-19	-4
<i>Kauden verotettavaan tuloon perustuvat verot yhteensä</i>	<i>-340</i>	<i>-292</i>
Laskennalliset verot		
Suomalaiset yhtiöt	2	16
Ruotsalaiset yhtiöt	32	-54
Muut yhtiöt	6	2
<i>Laskennalliset verot yhteensä</i>	<i>40</i>	<i>-36</i>
Aikaisempien tilikausien verojen oikaisut		
Suomalaiset yhtiöt	5	-3
Ruotsalaiset yhtiöt	-1	0
Muut yhtiöt	-5	0
<i>Aikaisempien tilikausien verojen oikaisut</i>	<i>-1</i>	<i>-3</i>
Tuloverot yhteensä	-301	-331

Vero konsernin tuloksesta ennen veroja eroaa Suomen nimellisen verokannan mukaan lasketusta verosta seuraavasti:

milj. euroa	2006	%	2005	%
Voitto ennen veroja	1 421		1 267	
Vero laskettuna suomalaisella nimellisellä verokannalla	-369	26,0	-329	26,0
Suomen ja ulkomaisten verokantojen ero	-31	2,2	-7	0,6
Verovapaat tuloerät	80	-5,7	8	-0,7
Verotuksessa vähennyskelvottomat kulut	-8	0,5	-16	1,3
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten voitoista	18	-1,3	15	-1,2
Aiemmin käyttämättömät verotappiot	2	-0,1	0	0,0
Edellisiin tilikausiin perustuva laskennallisten verojen korjaus konsernissa	8	-0,5	1	-0,1
Edellisiin tilikausiin perustuva välittömien verojen korjaus konsernissa	-1	0,1	-3	0,2
Tuloverot tuloslaskelmassa	-301	21,2	-331	26,1

Verokannan painotettu keskiarvo konsernissa oli 27,9% (26,5%). Nousu johtuu tuottojen syntymisestä maihin, joissa on korkeampi nimellisverokanta.

Fortumin efektiivinen verokanta on laskenut vuonna 2006. Tämä johtuu muutamasta pääasiallisesta syystä. Fortumin tulokseen sisältyi merkittävä määrä verovapaita luovutusvoittoja sekä kertaluonteisia verokantaa alentavia korjauksia. Myös osakkuus- ja yhteisyritysten tulosvaikutus laskee verokantaa. Vuonna 2006

Fortum viimeisteli joitakin parannuksia rakenteessaan, mikä johti tehokkaampaan verotuksellisten erien käsittelyyn. Myös huomattava määrä tulosta syntyi sellaisissa EU-maissa, joissa verotuksen tosiasiallinen taso on matalampi kuin Fortumin keskimääräinen veroaste.

Toisaalta verrattuna vuoteen 2005 suurempi määrä tuloa syntyi maissa, joissa verokanta on korkeampi vaikuttaen verokantaan vastakkaiseen suuntaan.

18 Osakekohtainen tulos

Laimentamaton

Osakekohtainen tulos lasketaan jakamalla emoyhtiön omistajille kuuluva voitto tai tappio osakkeiden keskimääräisellä osakeantioikaistulla lukumäärällä tilikauden aikana.

	2006 Fortum yhteensä	Jatkuvat toiminnot	2005 Luovutetut toiminnot	Fortum yhteensä
Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden voitto	1 071	884	474	1 358
Osakkeiden painotettu keskimääräinen lukumäärä, 1 000 kpl	881 194			872 613
Osakekohtainen tulos (euroa)	1,22	1,01	0,54	1,55

Laimennettu

Laimennusvaikutuksella oikaistua osakekohtaista tulosta laskettaessa ulkona olevien osakkeiden painotetussa keskimääräisessä lukumäärässä otetaan huomioon kaikkien potentiaalisten osakkeiden laimentava vaikutus. Konsernilla on kaksi optio-ohjelmaa, joilla on laimentava vaikutus (2001 ja 2002 Avainhenkilöiden optio-ohjelmat). Edellä mainittujen ohjelmien osalta tehdään laskelma siitä osakkeiden määrästä, joka osakkeita olisi voitu hankkia käypään arvoon (Fortumin osakkeen vuoden keskimääräisen hinnan perusteella) vaihtamalla kaikki liikkeessä olevat optio-oikeudet niiden merkintähinnalla osakkeisiin. Laskelman mukaista osakkeiden määrää ver-

rataan siihen osakkeiden määrään, joka laskettaisiin liikkeelle, jos kaikki ulkona olevat optio-oikeudet vaihdettaisiin osakkeisiin.

Yllä mainitulla tavalla laskettu osakkeiden määrä vähennetään siitä osakkeiden määrästä, joka olisi saatu mikäli kaikki optiot olisi merkitty. Lisäosakkeet, jotka saadaan olettaen, että optiot käytetään, lisätään osakkeiden painotettuun keskimääräiseen lukumäärään.

Optioilla on laimentava vaikutus ainoastaan silloin, kun osakkeiden keskimääräinen markkinahintahinta ylittää kauden aikana optioiden merkintähinnan. Aiemmin raportoituja osakekohtaisia tuloksia ei ole muutettu vastaamaan osakkeiden hinnassa tapahtuneita muutoksia.

	2006 Fortum yhteensä	Jatkuvat toiminnot	2005 Luovutetut toiminnot	Fortum yhteensä
Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden voitto, milj. euroa	1 071	884	474	1 358
Osakkeiden painotettu keskimääräinen lukumäärä, 1 000 kpl	881 194			872 613
Avainhenkilöstön optio-ohjelman 2001 vaikutus, 1 000 kpl	1 345			7 033
Avainhenkilöstön optio-ohjelman 2002 vaikutus, 1 000 kpl	4 390			8 007
Laimennettu osakkeiden painotettu keskimääräinen lukumäärä, 1 000 kpl	886 929			887 653
Laimennettu osakekohtainen tulos (euroa)	1,21	1,00	0,53	1,53

19 Osakekohtainen osinko

Vuosina 2006 ja 2005 maksetut osingot olivat 987 miljoonaa euroa (1,12 euroa osakkeelta) ja 505,7 miljoonaa euroa (0,58 euroa osakkeelta). Vuonna 2006 maksetusta osingosta 0,58 euroa osakkeelta tulee jatkuvien toimintojen voitosta vuodelta 2005 ja 0,54 euroa osakkeelta luovutetuista toiminnoista.

Varsinainen yhtiökokous päätti 31.3.2005 jakaa myös 85% Neste Oilin osakkeista osinkona osakkeenomistajille. Osinkona jaettujen osakkeiden vaikutus Fortum-konsernin omaan pääomaan oli 920 miljoonaa euroa ja emoyhtiö Fortum Oyj:n omaan pääomaan 969 miljoonaa euroa.

Yhtiökokoukselle 28.3.2007 on ehdotettu jaettavaksi vuodelta 2006 osinkona 1,26 euroa osakkeelta, yhteensä 1 119 miljoonaa euroa, mikä perustuu 30.1.2007 rekisteröityjen osakkeiden määrään. Tästä osingosta 0,73 euroa osakkeelta on konsernin osingonjakopolitiikan mukaista. Lisäksi hallitus ehdottaa 0,53 euron suuruisia lisäosinkoa osakkeelta yhtiön pääomarakenteen ohjaamiseksi kohti sovittua tavoitetasoa. Ehdotettua osinkoa ei ole kirjattu osinkovelaksi tässä tilinpäätöksessä.

52

20 Rahoitusvarat ja rahoitusvelat luokittain

Rahoitusvarat ja -velat on alla olevassa taulukossa jaettu IAS 39:n mukaisiin kategorioihin. Kategoriat on edelleen jaettu luokkiin, joiden perusteella rahoitusvarat ja -velat arvostetaan. Lisätietoja löytyy liitetiedoista, joihin taulukossa viitataan.

Rahoitusvarat luokittain

milj. euroa	Liite-tieto	2006					Rahoitusvarat yhteensä
		Lainat ja saamiset	Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat			Myytävissä olevat rahoitusvarat	
			Jaksotettu hankintameno	Sovelletaan suojauslaskentaa	Ei sovelleta suojauslaskentaa		
Rahoitusinstrumentit, pitkäaikaiset varat							
Muut pitkäaikaiset sijoitukset	24	39				62	101
Johdannaisinstrumentit	3						
Sähköjohdannaiset				53	10		63
Korko- ja valuuttajohdannaiset			18	17	5		40
Öljyfutuurit ja -termiinit							-
Pitkäaikaiset korolliset saamiset	25	582					582
Rahoitusinstrumentit, lyhytaikaiset varat							
Johdannaisinstrumentit	3						
Sähköjohdannaiset				73	103		176
Korko- ja valuuttajohdannaiset				18	3		21
Öljyfutuurit ja -termiinit				1			1
Myyntisaamiset	27	847					847
Muut korolliset saamiset		12					12
Rahavarat	28	157					157
Yhteensä		1 637	18	162	121	62	2 000

Rahoitusvarat luokittain

		2005					
		Lainat ja saamiset	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat			Myytäväissä olevat rahoitusvarat	Rahoitusvarat yhteensä
		Jaksotettu hankintameno	Sovelletaan suojauslaskentaa	Ei sovelleta suojauslaskentaa	Käypä arvo kirjataan omaan pääomaan		
milj. euroa	Liite-tieto						
Rahoitusinstrumentit, pitkäaikaiset varat							
Muut pitkäaikaiset sijoitukset	24	26				40	66
Johdannaisinstrumentit	3						
Sähköjohdannaiset				39	9		48
Korko- ja valuuttajohdannaiset			2	34	2		38
Öljyfutuurit ja -termiinit				1			1
Pitkäaikaiset korolliset saamiset	25	524					524
Rahoitusinstrumentit, lyhytaikaiset varat							
Johdannaisinstrumentit	3						
Sähköjohdannaiset				27	2		29
Korko- ja valuuttajohdannaiset				86	8		94
Öljyfutuurit ja -termiinit				6			6
Myyntisaamiset	27	716					716
Muut korolliset saamiset		1					1
Rahavarat	28	788					788
Yhteensä		2 055	2	193	21	40	2 311

Rahoitusvelat luokittain

		2006			Muut rahoitusvelat		Rahoitusvelat yhteensä
		Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat			Jaksotettu hankintameno	Käypä arvo	
		Sovelletaan suojauslaskentaa	Ei sovelleta suojauslaskentaa	Käypä arvo kirjataan omaan pääomaan			
milj. euroa	Liite-tieto						
Rahoitusinstrumentit, pitkäaikaiset velat							
Korolliset velat ¹⁾	32				2 810	1 250	4 060
Johdannaisinstrumentit	3						
Sähköjohdannaiset			49	21			70
Korko- ja valuuttajohdannaiset			62	2			64
Öljyfutuurit ja -termiinit							–
Rahoitusinstrumentit, lyhytaikaiset velat							
Korolliset velat	32				442		442
Johdannaisinstrumentit	3						
Sähköjohdannaiset			49	28			77
Korko- ja valuuttajohdannaiset			117	3			120
Öljyfutuurit ja -termiinit			1				1
Ostovelat	38				242		242
Yhteensä			278	54	3 494	1 250	5 076

¹⁾ Niiden koronvaihtosopimuksien, joihin sovelletaan suojauslaskentaa, käyvät arvot on netotettu joukkovelkakirjojen käyppien arvojen kanssa.

Rahoitusvelat luokittain

2005

milj. euroa	Liite-tieto	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat			Muut rahoitusvelat		Rahoitusvelat yhteensä
		Sovelletaan suojauslaskentaa	Ei sovelleta suojauslaskentaa	Käypä arvo kirjataan omaan pääomaan	Jaksotettu hankintameno	Käypä arvo	
Rahoitusinstrumentit, pitkäaikaiset velat							
Korolliset velat ¹⁾	32				2 284	834	3 118
Johdannaisinstrumentit	3						
Sähköjohdannaiset			32	41			73
Korko- ja valuuttajohdannaiset			50				50
Öljyfutuurit ja -termiinit							–
Rahoitusinstrumentit, lyhytaikaiset velat							
Korolliset velat	32				828		828
Johdannaisinstrumentit	3						
Sähköjohdannaiset			14	175			189
Korko- ja valuuttajohdannaiset			39	6			45
Öljyfutuurit ja -termiinit			1				1
Ostovelat	38				262		262
Yhteensä			136	222	3 374	834	4 566

¹⁾ Niiden koronvaihtosopimuksien, joihin sovelletaan suojauslaskentaa, käyvät arvot on netotettu joukkovelkakirjojen käypien arvojen kanssa.

21 Aineettomat hyödykkeet

milj. euroa	2006	2005
Hankintameno 1.1.	238	370
Luovutetut toiminnot	–	–128
Kurssierot ja muut oikaisut	2	–1
Yritysten yhteenliittymät	39	4
Lisäykset	21	11
Päästöoikeuksien ostot	9	–
Vähennykset	–4	–18
Uudelleenryhmittelyt	12	–
Hankintameno 31.12.	317	238
Kertyneet poistot 1.1.	158	254
Luovutetut toiminnot	–	–105
Yritysten yhteenliittymät	26	2
Kurssierot ja muut oikaisut	–	–1
Vähennykset	–3	–18
Uudelleenryhmittelyt	9	–
Tilikauden poisto	31	26
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	221	156
Tasearvo 31.12.	96	80

Aineettomien hyödykkeiden merkittävimmät erät ovat asiakaskanta, tietokoneohjelmat ja ohjelmalienssit, jotka kaikki poistetaan taloudellisten vaikutusajankohden kuluessa. Asiakaskannalla tarkoitetaan asiakasryhmää tai markkinaosuutta, joka merkitään taseeseen hankinta-ajankohdan käypään arvoon. Asiakaskannan arvo testataan arvonalentumisen varalta vuosittain.

Hankitut päästöoikeudet kirjataan taseeseen aineettomiksi hyödykkeiksi alkuperäiseen hankintamenuun tai sitä alempaan käypään arvoon. Vastikkeetta saadut päästöoikeudet on kirjattu nimellisarvoon. Aineettomiin hyödykkeisiin sisältyvien päästöoikeuksien arvo on 9 (0) miljoonaa euroa.

22 Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

milj. euroa	Maa- ja vesialueet sekä tunnelit	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakko-maksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2006	3 077	2 056	9 832	197	242	15 404
Kurssierot ja muut oikaisut	116	44	261	-3	2	420
Yritysten yhteenliittymät	6	179	1 132	27	13	1 357
Investoinnit	-	32	109	1	322	464
Vähennykset	-8	-48	-168	-5	-2	-231
Uudelleenryhmittelyt	-2	-26	197	4	-176	-3
Hankintameno 31.12.2006	3 189	2 237	11 363	221	401	17 411
Kertyneet poistot 1.1.2006	-	916	4 182	130	-	5 228
Kurssierot ja muut oikaisut	-	15	89	2	-	106
Yritysten yhteenliittymät	-	49	312	1	-	362
Vähennykset	-	-35	-116	-3	-	-154
Tilikauden poistot	-	60	330	6	-	396
Tilikauden arvonalentumiset	-	1	1	-	-	2
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2006	-	1 006	4 798	136	-	5 940
Tasearvo 31.12.2006	3 189	1 231	6 565	85	401	11 471
Tasearvo 31.12.2005	3 077	1 140	5 650	67	242	10 176

milj. euroa	Maa- ja vesialueet sekä tunnelit	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakko-maksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2005	3 255	2 931	11 560	272	481	18 499
Luovutetut toiminnot	-55	-1 089	-1 631	-73	-242	-3 090
Kurssierot ja muut oikaisut	-124	-11	-232	1	-18	-384
Yritysten yhteenliittymät	5	186	67	1	2	261
Investoinnit	0	27	77	1	230	335
Vähennykset	-1	-18	-195	-1	-4	-219
Uudelleenryhmittelyt	-3	30	186	-4	-207	2
Hankintameno 31.12.2005	3 077	2 056	9 832	197	242	15 404
Kertyneet poistot 1.1.2005	-	1 378	5 032	164	-	6 574
Luovutetut toiminnot	-	-566	-969	-38	-	-1 573
Kurssierot ja muut oikaisut	-	9	-66	-2	-	-59
Yritysten yhteenliittymät	-	54	38	1	-	93
Vähennykset	-	-11	-176	-1	-	-188
Tilikauden poistot	-	52	322	6	-	380
Tilikauden arvonalentumiset	-	0	1	0	-	1
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2005	-	916	4 182	130	-	5 228
Tasearvo 31.12.2005	3 077	1 140	5 650	67	242	10 176
Tasearvo 31.12.2004	3 255	1 553	6 528	108	481	11 925

Aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin liittyy rajoituksia, jotka johtuvat kiinteistökiinnityksistä määrältään 102 (115) miljoonaa euroa, katso liite 40 Pantatut varat.

Merkittävimmät investointihankkeet vuonna 2006

milj. euroa	Projekti	Ennen 2006	2006
Sähköntuotanto			
Suomi	Loviisa, automaation uusinta	12	19
Ruotsi	Avestaforsen, vesivoimalaitos	11	17
Lämpö			
Ruotsi	CHP-laitos Värtan, Tukholma	0	5
Ruotsi	Junarata Bristan CHP-laitokselle	2	5
Ruotsi	Kaukolämpöverkkojen yhdistäminen Tukholmassa	0	9
Sähkönsiirto			
Ruotsi	Automaattinen mittarien luenta	3	5
Ruotsi	Verkkoinformaatiojärjestelmä -projekti	2	2
Ruotsi	Automaattisen mittauksen hallinta	0	15
Suomi ja Ruotsi	Luotettavuus	3	39
Markets			
Ruotsi	Customer Service, laskutusjärjestelmä	12	6

Loviisan ydinvoimalaitoksella on käynnissä laitoksen automaatiojärjestelmien uusiminen. Kokonaisuudessaan uudet automaatiojärjestelmät tulevat käyttöön vuonna 2014.

Mittavin meneillään oleva vesivoimalaitoksien perusparannus Månsbossa Ruotsissa on edennyt aikataulun mukaisesti. Vanha vesivoimalaitos on uudistettu kokonaan ja se aloittaa toiminnan vuonna 2007 uudella nimellä, Avestaforsen.

Toukokuussa 2005 Fortum aloitti projektin, jonka tarkoituksen on yhdistää eteläinen ja keskinen kaukolämpöverkko Tukholmassa. Tämän seurauksena lämmön tuotannon tehokkuus nousee Tukholmassa. Projekti valmistuu toukokuuhun 2007 mennessä ja investoinnin koko on noin 20 miljoonaa euroa.

Toukokuussa 2006 Fortum allekirjoitti palvelusopimuksen automatisoidusta mittariluennasta Ruotsissa. Tämä järjestelmä mahdollistaa asiakkaiden laskuttamisen todellisen sähkönkulutuksen perus-

teella. Fortumin Ruotsin verkkoalueet tulevat tämän järjestelmän piiriin vuoden 2008 loppuun mennessä ja investoinnin kokonaisarvo on noin 240 miljoonaa euroa.

Sähkönsiirto on sitoutunut jatkuvasti parantamaan verkkonsa luotettavuutta tavoitteenaan puolittaa vuosittainen keskimääräinen sähkökatkoihin kuluva aika. Vuonna 2005 Sähkönsiirto aloitti sähköverkkojen luotettavuuden parantamiseen tähtäävän investointiohjelman, suuruudeltaan 200 miljoonaa euroa. Hanke on jatkunut suunnitelmien mukaisesti vuonna 2006.

Vuonna 2006 Markets otti käyttöön uuden asiakaspalvelu- ja laskutusjärjestelmän (CAB) Ruotsissa. Järjestelmää käytetään kaikissa asiakaspalvelutoiminnoissa ja se tukee sähkön myyntiä ja jakelua vahvistamalla asiakassuhteita, lisäämällä palvelun tasoa ja vähentämällä kustannuksia.

Rahoitusleasing-sopimuksilla hankitut hyödykkeet

milj. euroa	2006	2005
Hankintameno	63	61
Kertyneet poistot	-17	-13
Tasearvo	46	48

Rahoitusleasing-sopimuksilla vuokratut hyödykkeet on kirjattu koneisiin ja kalustoon.

Fortum toimii myös vuokralleantajana ja on vuokrannut konsernin ulkopuolelle aineellista käyttöomaisuutta 97 (97) miljoonan euron arvosta. Nämä varat eivät sisälly konsernitaseeseen aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin

Aktivoidut korkomenot

Koneisiin ja kalustoon aktivoidut korkomenot olivat 19 (20) miljoonaa euroa vuonna 2006. Korkomenoja ei ole aktivoitu vuosina 2006 ja 2005.

23 Sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrityksiin

milj. euroa	2006	2005
Hankintameno 1.1.	1 610	1 680
Luovutetut toiminnot	–	–140
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	69	55
Hankinnat	124	47
Lisäykset tytäryhtiöhankintojen kautta	2	–
Myyntit	–5	–1
Kurssierot	3	–8
Käyvän arvon oikaisut ja muut oman pääoman muutokset	394	–23
Hankintameno 31.12.	2 197	1 610

Osakkuusyrityssijoitusten tasearvoon sisältyy julkisesti noteerattuja osakkeita 1 026 miljoonan euron verran. Näiden investointien käypä arvo oli 1 696 miljoonaa euroa. Fortum omistaa kolme (viisi) yhtiötä, jotka luokitellaan yhteisyrityksiksi. Kyseisten yhteisyritysosuuksien tasearvo oli yhteensä 63 (59) miljoonaa euroa.

Vuonna 2006 hankintoihin sisältyy pääasiassa 12,5%:n lisäosakehankinta St. Petersburg Generating Company:sta, lisätietoja seuraavalla sivulla Territorial Generating Company 1 'TGC-1' ja Lenenergo-yhtiöistä. Myynnit sisältävät Sölvesborgs Fjärvärme AB ja Karskär Energi AB yhtiöiden osakkeiden myynnit Ruotsissa sekä Enprima Oy:n ja Enermet Oy:n osakkeiden myynnit Suomessa.

Käyvän arvon oikaisu sekä Muut oman pääoman muutokset -eriin sisältyy 440 miljoonan euron käyvän arvon oikaisu Hafslund ASA:n osakkuusyritystulokseen liittyen ko. yrityksen omistukseen Renewable Energy Corporation (REC) -nimisessä yhtiössä. Hafslundin osakkuusyritystulosta laskettaessa Fortum on omien laskentaperi-

atteidensa mukaisesti luokitellut uudelleen Hafslundin Renewable Energy Corporation (REC) osakeomistusta koskevat laskentaperiaatteet. Hafslund on luokitellut osakeomistuksensa REC-yhtiössä erään 'Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat', kun taas Fortum on luokitellut osakeomistuksen REC-yhtiössä 'Myytävisissä oleviksi rahoitusvaroiksi, joiden käypien arvojen muutokset kirjataan suoraan omaan pääomaan'.

Kumulatiivinen käypien arvojen muutos kirjataan Fortumin tuloslaskelmaan siinä tapauksessa, että Hafslund myy omistuksensa REC-yhtiössä. Fortum laskee REC-yhtiön osakkeen käyvän arvon muutokset joka välitilinpäätöksen yhteydessä, sillä REC-yhtiö on ollut listattuna Oslon pörssissä 9.toukokuuta 2006 lähtien. Laskennassa käytettyjen osakkeiden lukumäärä perustuu Hafslundin edellisen neljänneksen raportoinnissaan ilmoittamiinsa omistamiinsa osakkeiden lukumäärään ellei uudempaa tietoa ole saatavilla.

Merkittävimpien osakkuusyritysten tasearvot

Yhtiö	Segmentti	Kotipaikka	Omistusosuus, %		Tasearvo konsernitaseessa	
			2006	2005	2006	2005
Kemijoki Oy	Sähköntuotanto	Suomi	18	18	266	268
Hafslund ASA	Sähköntuotanto	Norja	34	34	750	308
Teollisuuden Voima Oy	Sähköntuotanto	Suomi	26	26	199	202
OKG AB	Sähköntuotanto	Ruotsi	46	46	94	96
Forsmarks Kraftgrupp AB	Sähköntuotanto	Ruotsi	26	26	94	89
Territorial Generating Company 1 "TGC-1"	Sähköntuotanto	Venäjä	26	–	207	–
St. Petersburg Generating Company	Sähköntuotanto	Venäjä	–	31	–	84
Gasum Oy	Lämpö	Suomi	31	31	105	91
Fingrid Oyj	Sähkönsiirto	Suomi	25	25	91	83
Lenenergo	Sähkönsiirto	Venäjä	35	31	66	66
Yhteensä					1 872	1 287
Muut					325	321
Osakkuusyritysten tasearvot 31.12.					2 197	1 608

Konsernin sijoitukset osakkuusyrityksiin käsitellään pääomaosuusmenetelmällä. Osakkuusyritykseen tehdyn sijoituksen yhteydessä hankitut varat ja velat arvostetaan alun perin niiden hankinta-ajan kohdan käyppiin arvoihin. Konsernin osuus sen osakkuusyritysten hankinnan jälkeisistä voitoista tai tappioista kirjataan tuloslaskelmaan vähennettynä kuluilla, jotka syntyvät varojen ja velkojen käypien arvojen oikaisuista. Osakkuusyritysten tilinpäätösten laadintaperiaatteita on tarvittaessa muutettu, jotta voidaan varmistua niiden yhdenmukaisuudesta konsernin noudattamien laadintaperiaatteiden kanssa.

Listattujen osakkuusyritysosakkeiden markkina-arvoihin perustuva (Hafslund ASA, TGC-1 ja Lenenergo) käypä arvo oli 1 665 miljoonaa euroa.

Fortum omistaa 63,8% vesivoimaosakkeista ja 15,4% rahoosakkeista Kemijoki Oy:ssä. Jokainen vesivoimaosakkeiden omistaja on oikeutettu osakeomistusta vastaavaan osuuteen vesivoimatuotannosta. Fortumin omistusosuus koko osakepääomasta on 17,5%. Kemijoki yhdistellään konsernitilinpäätökseen osakkuusyrityksenä, koska Fortumilla on merkittävä määräysvalta yhtiön hallituksessa ja koska Fortum osallistuu yhtiön päätöksentekoprosesseihin.

JSC Lenenergo jakautui 1.10.2005. Yhtiö jaettiin viiteen erilliseen yritykseen liiketoiminnoittain. Sähkösiirtoliiketoiminta (vähemmän kuin 110 kV) jäi JSC Lenenergoon, sähkösiirtoliiketoiminta (yli 100 kV) siirrettiin St. Petersburg Main Power Circuits yhtiöön, sähkön tuotanto sekä lämmön tuotanto ja myynti St. Petersburg Generating Companyyn, sähkön myynti St. Petersburg Sale Companyyn ja muut toiminnot NW Energy Management Companyyn. Lenenergon omistajat saivat suoran omistussuuden näiden neljän yhtiön osakannasta jakautumisen seurauksena. Fortum omistaa 31,02% osakeista ja 29,98% äänivallasta kussakin näistä yhtiöistä. Fortum omistussuus Lenenergossa säilyi 35,45% osakepääomasta ja 33,2% äänivallasta.

Lokakuussa 2006 Fortum hankki 12,5% lisäosuuden St. Petersburg Generating Companyn osakkeista. Fortumin hankinnan jälkeinen omistussuus St. Petersburg Generating Company oli 43,5% osakkeista ja 39,7% äänistä. Marraskuussa 2006 St. Petersburg Generating Company, JSC Kola Generating Company ja JSC Karel-energogeneraatiya ja JSC Apatity CHPP sulautuivat Territorial Generating Company 1:ksi, TGC-1. Fuusion seurauksena Fortum omistaa 25,7% TGC-1 yhtiön osakkeista ja äänistä.

JSC Lenenergo on listattu yhtiö, St. Petersburg Main Power Circuit listattiin lokakuussa 2006 ja TGC-1 listattiin tammikuussa 2007.

Venäjän energiasektorin uudelleenjärjestelyprosessi jatkuu ja

muutoksia on odotettavissa tulevaisuudessa. Yhtiöt eivät laadi IFRS standardien mukaisia konsernitilinpäätöksiä, tosin TGC-1 valmistele IFRS:n käyttöönottoa keväällä 2007. Näihin seikkoihin perustuen, Fortum on päättänyt yhdistellä nämä viisi yhtiötä konsernitilinpäätökseen historiallisen menon määrään eikä pääomaosuusmenetelmällä. Johto uskoo, että pääomaosuusmenettelyn käyttäminen ei aiheuttaisi merkittävää vaikutusta Fortumin tuloslaskelmaan. Kolmen listatun yhtiön markkinoiden noteerauksiin perustuvat markkina-arvot, 725 miljoonaa euroa, ylittävät yhtiöiden tasearvon, 277 miljoonaa euroa, 448 miljoonalla eurolla 31.12.2006. Fortum tulee soveltamaan pääomaosuusmenetelmää, kun yhtiöt julkaisevat IFRS tilinpäätöksensä.

Lenenergon arvoa Fortumin taseessa 2005 on muutettu vuonna 2006 ja se on allokoitu jakautumisen yhteydessä perustetuille viidelle yhtiölle lokakuussa 2005. Tasearvojen jako yhtiöille on perustunut yhtiöiden suhteellisiin käypiin arvoihin. Lenenergon osakeomistus esitettiin Fortumissa sähköntuotantosegmentissä vuonna 2005, koska arvojen jakaminen viidelle yhtiölle ei ollut mahdollista. Vuonna 2006 viisi osakeomistusta sisältäviä liiketoiminnan mukaiseen segmenttiin Fortumissa. Lenenergo ja St. Petersburg Main PowerCircuits Company sisältyvät sähkösiirtosegmenttiin, TGC-1 sähköntuotantosegmenttiin, St Petersburg Sale Company Markets segmenttiin ja NW Energy Management segmenttiin Muut.

Merkittävimpien osakkuusyritysten varat, velat, liikevaihto ja voitto/tappio milj. euroa

2006	Kotipaikka	Varat	Velat	Liikevaihto	Voitto/tappio	Omistusosuus %	Äänimäärä %
Kemijoki Oy ^{2) 5)}	Suomi	420	269	38	-4	18	
Hafslund ASA ³⁾	Norja	3 654	1 724	2 089	1 240	34	33
Teollisuuden Voima Oy ²⁾	Suomi	2 651	1 980	242	0	26	26
OKG AB ^{2) 4)}	Ruotsi	1 354	995	185	0	46	46
Forsmarks Kraftgrupp AB ^{2) 4)}	Ruotsi	1 152	878	226	0	26	26
Territorial Generating Company 1 "TGC-1" ¹⁾	Venäjä	-	-	-	-	26	26
Gasum Oy ³⁾	Suomi	578	227	637	41	31	31
Fingrid Oyj ³⁾	Suomi	1 515	1 121	256	47	25	33
Lenenergo	Venäjä	-	-	-	-	35	33

2005	Kotipaikka	Varat	Velat	Liikevaihto	Voitto/tappio	Omistusosuus %	Äänimäärä %
Kemijoki Oy ²⁾	Suomi	420	269	38	-4	18	
Hafslund ASA ³⁾	Norja	2 504	1 709	771	109	34	33
Teollisuuden Voima Oy ²⁾	Suomi	2 519	1 890	199	0	26	26
OKG AB ^{2) 4)}	Ruotsi	1 283	928	168	0	46	46
Forsmarks Kraftgrupp AB ^{2) 4)}	Ruotsi	1 144	832	215	0	26	26
Gasum Oy ³⁾	Suomi	503	178	433	22	31	31
Fingrid Oyj ³⁾	Suomi	1 467	1 128	223	41	25	33
Lenenergo	Venäjä	-	-	-	-	31	30

¹⁾ Marraskuun alussa 2006 tapahtuneiden fuusioiden myötä syntyneestä TGC-1:stä ei ole vielä saatavissa vuosikertomusta. TGC-1 yhtiö noudattaa Venäjän kirjanpitoperiaatteita. Yhtiö valmistelelee kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja noudattavan tilinpäätöksen käyttöönottoa vuoden 2007 aikana.

²⁾ Voimalaitokset rakennetaan usein yhteisesti muiden sähköntuottajien kanssa. Osakassopimuksen nojalla jokaisella omistajalla on oikeus sähkөөn osakeomistuksensa suhteessa tai muiden sopimusten perusteella ja jokainen omistaja on vastuussa vastaavasta kustannusosuudesta. Osakkuusyritykset eivät ole voittoa tuottavia, koska omistajat ostavat sähköä tuotantokustannuksiin perustuvalla hinnalla. Katso liitetieto 44 Lähipiiritapahtumat.

³⁾ Perustuu syyskuun 2006 ja 2005 lukuihin.

⁴⁾ Perustuu kesäkuun 2006 ja 2005 lukuihin.

⁵⁾ Perustuu vuoden 2005 lukuihin.

Liiketoimet osakkuusyritysten kanssa

milj. euroa	2006	2005
Myyntit osakkuusyrityksille	101	67
Korot osakkuusyritysten lainasaamisista	20	24
Ostot osakkuusyrityksiltä	487	446

Ostot osakkuusyrityksiltä koostuvat ydin- ja vesivoimaostoista tuotantokustannuksiin perustuvalla hinnalla, katso liitetieto 44 Lähipiiritapahtumat.

Avoimet saldot

milj. euroa	2006	2005
Saamiset osakkuusyrityksiltä		
Pitkäaikaiset korolliset lainasaamiset	575	517
Myyntisaamiset	28	19
Muut saamiset	7	17
Velat osakkuusyrityksille		
Pitkäaikaiset velat	164	157
Ostovelat	12	63
Muut velat	23	18

Pitkäaikaiset korolliset saamiset ovat pääasiassa ruotsalaisilta ydinvoimayhtiöiltä, OKG AB:lta ja Forsmarks Kraftgrupp AB:lta, suuruudeltaan 504 (462) miljoonaa euroa. Sijoitukset näihin yhtiöihin on rahoitettu kyseisten yhtiöiden omistajilta saaduilla lainoilla, omistusosuuden suhteessa.

Liiketapahtumat ja saldot yhteisyritysten kanssa

milj. euroa	2006	2005
Myyntit	0	0
Ostot	1	2
Saamiset yhteisyrityksiltä	3	7
Velat yhteisyrityksille	0	8

Yhteisyrityksiltä ei ollut lainasaamisia 31.12.2006 tai 31.12.2005.

24 Muut pitkäaikaiset sijoitukset

milj. euroa	2006	2005
Myytävässä olevat rahoitusvarat	62	40
Muut	39	26
Yhteensä	101	66

Myytävässä olevat rahoitusvarat, jotka ovat muita kuin osakkuus- ja yhteisyritysosakkeita, koostuvat pääosin listaamattomien yhtiöiden osakkeista, arvoltaan 39 (40) miljoonaa euroa, joiden käypää arvoa ei pystytä määrittelemään luotettavasti. Nämä sijoitukset on arvostettu hankintamenoonsa vähennettynä mahdollisilla arvonalentum-

mistappioilla. Myytävissä oleviin sijoituksiin sisältyvien noteerattujen osakkeiden käypä arvo oli 23 (0) miljoonaa euroa. Vuoden 2006 aikana Fortum on investoinut 17 miljoonaa euroa Wholesale Generating Company 5:een (Venäjällä listattu yhtiö WGC5). Käyvän arvon muutokset 6 (0) miljoonaa euroa on kirjattu omaan pääomaan.

25 Pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset korolliset saamiset

milj. euroa	2006	2005
Pitkäaikaiset lainasaamiset	582	524
Rahoitusleasingsaamiset	98	96
Pitkäaikaiset korolliset saamiset yhteensä	680	620
Muut lyhytaikaiset korolliset saamiset	12	1
Lyhytaikaiset rahoitusleasingsaamiset	1	3
Lyhytaikaiset korolliset saamiset yhteensä ¹⁾	13	4
Korolliset saamiset yhteensä	693	624

¹⁾ Sisältyy taseessa myyntisaamisiin ja muihin saamisiin

Pitkäaikaisiin lainasaamisiin sisältyy saamia osakkuusyhtiöiltä, yhteensä 575 (517) miljoonaa euroa.

60

Korolliset saamiset

milj. euroa	Efektiivinen korkokanta	Tase-arvo 2006	Uudelleenhinnoittelu			Käypä arvo 2006	Tase-arvo 2005	Käypä arvo 2005
			alle 1 vuosi	1–5 vuotta	yli 5 vuotta			
Pitkäaikaiset lainasaamiset	3,9	591	586	1	4	606	524	543
Rahoitusleasingsaamiset	6,3	99	62	6	31	114	99	114
Pitkäaikaiset korolliset saamiset yhteensä ²⁾	4,2	690	648	7	35	720	623	657
Muut lyhytaikaiset saamiset	1,5	3	3	–	–	3	1	1
Korolliset saamiset yhteensä	4,2	693	651	7	35	723	624	658

²⁾ Sisältää pitkäaikaisen saamisen lyhennysosuuden

Rahoitusleasingsaamiset

Fortum omistaa käyttöomaisuutta (lähinnä CHP- ja lämpövoimalaitoksia), joita se vuokraa rahoitusleasingsopimuksella asiakkailleen Suomessa, Ruotsissa ja Virossa. Tämä käyttöomaisuus on kirjattu taseeseen määrään, joka on yhtä suuri kuin nettosijoitus vuokra-

sopimukseen. Keskimääräinen sopimusaika on 7 vuotta. Vuonna 2006 tehtyjen uusien sopimusten keskimääräinen sopimusaika on 10 vuotta. Kaikista rahoitusleasingsopimuksista 95,1% on sidottu kiinteään korkoon ja 4,9% muuttuvaan korkoon.

milj. euroa	2006	2005
Bruttosijoitus vuokrasopimukseen	130	132
Tulevat korkotuotot	31	33
Vähimmäisvuokrasaamisten nykyarvo	99	99

Rahoitusleasingsaamisten erääntymisajat

milj. euroa	2006	2005
Bruttosijoitus vuokrasopimukseen		
Enintään 1 vuosi	15	15
1–5 vuotta	64	60
Yli 5 vuotta	51	57
Yhteensä	130	132

Vähimmäisvuokrasaamisten nykyarvo

milj. euroa	2006	2005
Enintään 1 vuosi	10	3
1–5 vuotta	47	48
Yli 5 vuotta	42	48
Yhteensä	99	99
Tilikaudella tuloutetut muuttuvat vuokrat	1	0

26 Vaihto-omaisuus

milj. euroa	2006	2005
Ydinpolttoaine	56	54
Hiili	104	97
Öljy	58	20
Muu vaihto-omaisuus	111	85
Yhteensä	329	256

Arvonlentumisia ei ole kirjattu vuosina 2006 tai 2005.

27 Myyntisaamiset ja muut saamiset

milj. euroa	2006	2005
Myyntisaamiset	847	716
Tuloverosaamiset	26	31
Korkosaamiset	1	7
Siirtosaamiset	67	66
Muut saamiset	98	58
Rahoitusleasingsaamiset	1	3
Muut korolliset saamiset	12	1
Yhteensä	1 052	882
Myyntisaamisista vähennetyt epävarmat saamiset	32	32
Tuloslaskelmassa kului kirjattut epävarmat saamiset	-4	-6

Myyntisaamisista oli erääntynyt 31.12.2006 42 (28) miljoonaa euroa.

Erääntyneiden myyntisaamisten ikäjakama 31.12.2006:

milj. euroa	2006	2005
Alle 3 kuukautta	30	21
3-6 kuukautta	6	4
Yli 6 kuukautta	6	3
Yhteensä	42	28

Myyntisaamisten ja muiden saamisten käypä arvo ei poikkea olennaisesti tasearvosta.

28 Rahavarat

milj. euroa	2006	2005
Rahat ja pankkisaamiset	157	191
Lyhytaikaiset pankkitalletukset	-	450
Yritystodistukset	-	147
Yhteensä	157	788

Pankkitalletukset ja yritystodistukset erääntyvät kolmen kuukauden kuluessa.

29 Oma pääoma

Osakepääoma

Yhtiöjärjestyksen mukaan Fortum Oyj:n vähimmäisosakepääoma on 2 miljardia euroa ja enimmäisosakepääoma 8 miljardia euroa. Näissä rajoissa osakepääomaa voidaan korottaa tai alentaa yhtiöjärjystä muuttamatta. Fortumilla on yksi osakelaji. Vuoden 2006 loppuun mennessä osakkeita oli laskettu liikkeeseen kaikkiaan 887 393 646 kappaletta. Osakkeen nimellisarvo on 3,40 euroa, ja

jokainen osake oikeuttaa yhteen ääneen yhtiökokouksessa. Kaikki osakkeet oikeuttavat samansuuruiseen osinkoon. Yhtiön kokonaan maksettu ja kaupparekisteriin merkitty osakepääoma 31.12.2006 oli 3 022 782 396 euroa.

Fortum Oyj:n hallitus ehdottaa maaliskuun 28. päivänä 2007 pidettävälle varsinaiselle yhtiökokoukselle, että vähimmäis- ja enim-

mäispääomaa koskeva yhtiöjärjestyksen 3 §:n 1 momentti poistetaan.

Vuoden 2006 alussa Suomen valtion omistusosuus oli 51,52% yhtiön osakkeista. Avainhenkilöiden optio-ohjelmien 2001 ja 2002 perusteella merkityistä osakkeista johtuvan osakepääoman korotuksen jälkeen Suomen valtio omisti 50,82% yhtiön osakkeista vuoden 2006 lopussa. Eduskunta on valtuuttanut valtioneuvoston vähentämään valtion osakkeenomistusta Fortum Oyj:ssä enintään 50,1 prosenttiin yhtiön osakkeista ja äänivallasta.

Vuoden 2006 lopussa toimitusjohtaja ja muut johtoryhmän jäsenet omistivat 369 591 (322 431) osaketta, mikä vastaa alle 0,0% yhtiön osakkeista.

Liitetiedossa 30 on esitetty kuvaus Fortumin suoriteperusteisesta pitkän aikavälin osakekannustinojelmasta mukaanlukien toimitusjohtajan ja muiden johtoryhmän jäsenten osakeomistukset ja osuudet kannustinojelmassa. Liitetiedossa 45 on kuvaus osakkeista, osakepääomasta ja osakkeenomistajista.

Omat osakkeet

Fortum Oyj:n 16.3.2006 pidetty varsinainen yhtiökokous valtuutti hallituksen päättämään yhtiön omien osakkeiden hankinnasta voitonjakokelpoisilla varoilla. Valtuutus on voimassa yhden vuoden ajan yhtiökokouksesta lukien. Hankittavien osakkeiden enimmäismäärä on 35 miljoonaa osaketta. Lisäksi hankintaan käytettävät varat eivät saa ylittää 500 miljoonaa euroa. Hankittavien osakkeiden enimmäismäärä vastaa noin neljää prosenttia yhtiön koko osakepääomasta ja äänivallasta.

Osakkeet hankitaan Helsingin Pörssin järjestämässä julkisessa kaupankäynnissä hankintahetken markkinahintaan. Osakkeet hankitaan ja maksetaan Helsingin Pörssin sääntöjen ja Suomen Arvopaperekeskuksen sääntöjen mukaisesti.

Yhtiön hankkimat osakkeet mitätöidään joko alentamalla osakepääomaa yhtiökokouksen päätöksellä tai alentamalla osakepääomaa Fortumin hallituksen päätöksellä. Osakkeiden hankinta vähentää yhtiön jakokelpoista vapaata omaa pääomaa. Osakkeiden hankinnalla ei ole merkittävää vaikutusta osakkeiden ja äänivallan jakautumiseen.

Tilikauden aikana hankittiin omia osakkeita yhteensä 1 660 000 kappaletta, yhteensä 30 miljoonalla eurolla. Joulukuussa 2006 yhtiön hallitus päätti mitätöidä kaikki hankitut omat osakkeet alentamalla yhtiön osakepääomaa. Mitätöinti vietiin kaupparekisteriin 19.12.2006.

Muut vaihtovelkakirjalainat, optiolainat tai käyttämättömät valtuudet

Fortum-konserni ei ole laskenut liikkeelle vaihtovelkakirjalainoja eikä optiolainoja, jotka oikeuttaisivat velkakirjojen haltijaa merkitsemään Fortumin osakkeita. Hallituksella ei ole tällä hetkellä yhtiökokouksen myöntämiä käyttämättömiä valtuuksia vaihtovelkakirjojen tai optiolainojen liikkeelle laskemiseksi, yhtiön osakepääoman korottamiseksi tai uusien osakkeiden liikkeelle laskemiseksi.

milj. euroa	Osakkeiden määrä	Osakepääoma	Osakeanti	Ylikurssi-rahasto
1.1.2005	867 083 905	2 948	13	62
Optioilla merkityt osakkeet	8 210 120	28	-13	8
Rekisteröimättömät osakkeet	483 000	0	2	0
31.12.2005	875 777 025	2 976	2	70
Optioilla merkityt osakkeet	13 276 621	47	-1	3
Omien osakkeiden mitätöinti	-1 660 000	-	-	-
31.12.2006	887 393 646	3 023	1	73

Yksityiskohtaiset tiedot osakkeista ja osakepääomasta on esitetty liitetiedossa 45 Osakkeet ja osakkeenomistajat.

Käyvän arvon rahasto ja muut rahastot

milj. euroa	Nettoinvestointi	Suojausrahasto	Optioiden käypä arvo	Muut käyvän arvon muutokset	Yhteensä
31.12.2005	20	-151	16	-2	-117
Rahavirran suojaukset					
Käypään arvoon arvostuksesta syntyneet voitot/tappiot kaudella	-	103	-	-	103
Verot käypään arvoon arvostuksesta	-	-27	-	-	-27
Siirrot tuloslaskelmaan	-	170	-	-	170
Verot siirroista tuloslaskelmaan	-	-45	-	-	-45
Nettosijoituksen suojaus	-4	-	-	-	-4
Verot nettosijoituksen suojauksesta	1	-	-	-	1
Optiot	-	-	6	-	6
Muut oman pääoman muutokset osakkuusyrietyksissä ja myytävissä olevissa varoissa ¹⁾	-	-	-	436	436
Muutos osakekannustinojelman käsittelyssä ²⁾	-	-	-12	-	-12
31.12.2006	17	50	10	434	511

¹⁾ Sisältää Hafslundin omistamien Renewable Energy Corporation (REC) osakkeiden käyvän arvon muutoksen. Katso liite 23 Sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrietyksiin.

²⁾ Osakekannustinojelman on tilikauden 2006 aikana virallisesti luokiteltu käteisenä selvitettäväksi järjestelyksi, mikä on vaikuttanut kirjanpitoikäisyyteen. Katso liite 30 Henkilöstön palkkiot ja kannustinojelmät.

milj. euroa	Netto- investointi	Suojaus- rahasto	Optioiden käypä arvo	Muut käyvän arvon muutokset	Yhteensä
31.12.2004	-2	128	8	-	134
Rahavirran suojaukset					
Käypään arvoon arvostuksesta syntyneet voitot/tappiot kaudella	-	-176	-	-	-176
Verot käypään arvoon arvostuksesta	-	46	-	-	46
Siirrot tuloslaskelmaan	-	-157	-	-	-157
Verot siirroista tuloslaskelmaan	-	41	-	-	41
Luovutetut toiminnot	-	-45	-	-	-45
Verot luovutetuista toiminnoista	-	12	-	-	12
Nettosijoituksen suojaus	30	-	-	-	30
Verot nettosijoituksen suojauksesta	-8	-	-	-	-8
Optiot	-	-	8	-	8
Muut oman pääoman muutokset osakkuusyrityksissä ja myytävissä olevissa varoissa	-	-	-	-2	-2
31.12.2005	20	-151	16	-2	-117

Rahavirran suojaukset - omasta pääomasta tuloslaskelmaan siirretty määrä, tuloslaskelman rivit

milj. euroa	2006	2005
Sisältyy liikevoittoon	174	-157
Sisältyy rahoituskuluihin	4	-4
Rahavirran suojaukset, omasta pääomasta tuloslaskelmaan siirretyt määrät yhteensä	178	-161

30 Henkilöstön palkkiot ja kannustinohjelmat

Vuosipalkkiojärjestelmä

Fortumin lyhyen aikavälin kannustinjärjestelmä (jäljempänä vuosipalkkio) tukee konsernin arvojen, taloudellisten tavoitteiden ja rakennemuutosten toteuttamista. Lisäksi sen avulla varmistetaan, että yksittäisten työntekijöiden tulostavoitteet eivät poikkea heidän liiketoimintayksikkönsä ja konsernin tavoitteista. Suuri osa fortumlaisista kuuluu tulos- ja suoritusperusteiseen palkitsemisjärjestelmään.

Ylimmän johdon suorituspalkkioiden määräytymisperusteet vahvistaa hallitus vuosittain nimitys- ja palkkiovaliokunnan esityksen pohjalta. Toimitusjohtajalle ja konsernin johtoryhmälle maksetaan palkan ja luontoisetujen lisäksi vuosittaiseen suoritukseen perustuva palkkiota. Ylimpään johtoon kuuluville johtajille maksettavien vuosipalkkioiden määrä riippuu konsernin taloudellisesta tuloksesta ja henkilökohtaisten tavoitteiden saavuttamisesta. Vuosipalkkioiden tavoitetaso ylimmällä johdolla on 25%, kuitenkin enintään 40% saajan vuosipalkasta luontoisuuineen.

Liiketoimintayksiköiden johtajien palkkiot määräytyvät sekä liiketoimintayksikön että koko konsernin tuloksen perusteella. Liiketoimintayksikön johtajan ja hänen esimiehensä välillä käydään aina alkuvuodesta suorituskeskustelu, jossa sovitaan johtajan henkilökohtaisen suorituksen arvioinnin perusteista. Lisätietoja johdon palkkiosta liitetiedossa 14 Henkilöstökulut ja johdon palkkiot.

Fortumin henkilöstörahassto

Vain Suomessa työskentelevää henkilöstöä koskeva Fortumin henkilöstörahassto on toiminut vuodesta 2000 alkaen. Fortumin hallitus määrittelee vuosittain rahastoon maksettavan voittopalkkioerän määräytymisperusteet. Konsernin pitkän aikavälin osakekannustinohjelmaan kuuluvat henkilöt eivät voi olla rahaston jäseniä. Henkilöstörahasston jäseniä ovat sekä vakituisessa että määräaikaisessa työsuhteessa olevat konsernin työntekijät. Rahaston jäsenyys alkaa sitä kuukautta seuraavana kuukautena, jolloin työntekijän työsuhte

on kestänyt yhtäjaksoisesti kuusi kuukautta. Rahaston jäsenyys päättyy, kun jäsen on saanut osuutensa rahastosta täysimääräisenä.

Konsernin rahastoon maksamat voittopalkkioerät jaetaan rahaston jäsenille tasasuuruksina. Kunkin työntekijän rahasto-osuudet on jaettu sidottuun osaan ja nostettavissa olevaan osaan. Työntekijät voivat valita, nostavatko he rahasto-osuutensa käteisenä vai Fortumin osakkeina. Kun työntekijä on ollut rahaston jäsen viisi vuotta, hän voi vuosittain siirtää sidotusta osasta nostettavaksi enintään viittätoista prosenttia pääomasta vastaavan määrän.

Nostettavissa oleva osa määritellään vuosittain ja maksetaan niille jäsenille, jotka haluavat käyttää nosto-oikeuttaan. Työntekijät ovat vuodesta 2005 alkaen voineet valita, haluavatko he nostettavissa olevan osan henkilöstörahasston hankkimina Fortumin osakkeina.

Rahaston edellinen tilivuosi päättyi 30.4.2006, ja rahastossa oli tällöin 3 659 jäsentä. Huhtikuun 2006 lopussa Fortum maksoi vuoden 2005 tuloksen perusteella henkilöstörahasston 2,9 miljoonan euron vuotuisen voittopalkkioerän. Rahaston jäsenten rahasto-osuuksien yhteenlaskettu määrä oli 25,2 miljoonaa euroa.

Henkilöstörahasstolle maksettava voittopalkkio kirjautuu kuluksi saatua työsuoritusta vastaavasti.

Kannustinohjelmat

Suoritusperusteinen pitkän aikavälin osakekannustinohjelma

Vuonna 2003 käynnistetty Fortumin avainhenkilöiden pitkän aikavälin osakekannustinohjelma tukee konsernin pitkän aikavälin tavoitteiden saavuttamista, sillä se houkuttelee ja sitouttaa avainhenkilöitä. Järjestelmä on Fortum-konsernin ylimmälle johdolle ja muille avainhenkilöille tarkoitettu suoritusperusteinen pitkän aikavälin kannustinohjelma. Järjestely jakaantuu vuosittain alkaviin kuusivuotisiin kan-

nustinohjelmiin, joille kullekin tarvitaan hallituksen hyväksyntä. Noin 150 hallituksen valitsemaa avainhenkilöä on mukana ainakin yhdessä kuudesta meneillään olevasta pitkän aikavälin ohjelmasta. Uusi kannustinohjelma alkaa vuosittain jos hallitus sen hyväksyy ja jatkuu kuusi vuotta. Vuosina 2006–2011 toteutettava ohjelma on tarkoitettu vain henkilöille, jotka eivät ole mukana optio-ohjelmissa. Vuoden 2006 lopussa hallitus hyväksyi vuodeksi 2007 noin 120 henkilöä mukaan ohjelmiin, joiden ansaintajako on meneillään vuonna 2007. Mahdollinen palkkio pitkän aikavälin kannustinohjelman puitteissa on riippuvainen konsernin taloudellisesta tuloksesta, liiketoimintayksikön tuloksesta ja henkilökohtaisten tavoitteiden saavuttamisesta.

Kukin kannustinohjelma alkaa kolmen vuoden pituisella ansaintajaksolla, jona aikana osanottaja ansaitsee vuosipalkkiojärjestelmän mukaista kannustinpalkkiota, jonka määrä riippuu konsernin taloudellisesta tuloksesta, liiketoimintayksikön tuloksesta ja henkilökohtaisten tavoitteiden saavuttamisesta. Myöntämispäivän määrittää hallitus ansaintajakson päättymisen jälkeen konsernin edellisen vuoden vuosituloksen julkaisemisen jälkeen. Myöntämispäivänä määritetään mahdollinen euromääräinen ansaitun palkkion laskennallinen vasta-arvo Fortum Oyj:n osakkeiden kappalemäärän. Palkkion määrä ei voi ylittää osallistujan vuosipalkan määrää luonnetuineen.

Ansaintajaksoa seuraava noin kolmivuotinen rajoitusjakso päättyy ansaitun kannustinpalkkion suorittamiseen rahavaroina edellyttäen, että osanottaja on sillä hetkellä yhtiön palveluksessa. Laskennallista osakkeiden kappalemäärää hyvitetään ansaintajaksoa seuraavan rajoitusjakson aikana rajoitusjakson päättymistä seuraavaan suorituspäivään saakka maksetuilla osingoilla. Osallistuessaan ohjel-

maan osanottaja hyväksyy sen, että kertyneet varat käytetään osakkeiden hankkimiseen osanottajan puolesta ja nimiin sekä tuloveron ja muiden pakollisten työsuhteeseen perustuvien osanottajan maksettavaksi kuuluvien kulujen ja vakuutusmaksujen maksamiseen.

Ensimmäinen vuosittainen kannustinohjelma alkoi vuonna 2003 (vuoden 2002 tulokseen perustuen). Vuoden 2006 lopussa oli alkanut viisi kannustinohjelmaa. Ohjelmien 2002–2007 ja 2003–2008 ansaintajaksot olivat päättyneet 31.12.2004 ja 31.12.2005 vastaavasti ja niihin liittyvät ansaittujen palkkioiden laskennalliset vasta-arvot on määritetty keväällä 2005 ja 2006. Kannustinohjelman 2004–2009 ansaintajako päättyi vuoden 2006 lopussa. Muut ohjelmat ovat vielä ansaintajaksoilla.

Vuodesta 2006 lähtien kannustinjärjestelmä on luokiteltu rahassa maksettavaksi etuudeksi, eikä omaan pääomaan kirjattavaksi etuudeksi. Laskentaperiaatteen muuttamisen seurauksena on pitkäaikaisiin velkoihin lisätty 13 miljoonaa euroa. Muutos omassa pääomassa oli yhteensä –24 miljoonaa euroa. Kannustinpalkkiovelka sosiaalikuluihin oli vuoden 2006 lopussa 29 (18) miljoonaa euroa. Henkilöstökuluihin on kauden aikana kirjattu kuluja 2 (8) miljoonaa euroa netotettuna järjestelyyn liittyvän suojaussopimuksen käyvän arvon muutoksella.

Suojautukseen järjestelyyn liittyvien mahdollisten palkkioiden käypien arvojen muutoksilta, konserni on tehnyt rahana maksettavia osaketermiinisopimuksia. Kannustinohjelmien 2002–2007 ja 2003–2008 suojaussopimusten käyvän arvon muutos alkuperäiseen arvoon verrattuna oli yhteensä 13 (3) miljoonaa euroa. Muutos vuoden 2006 aikana, 10 miljoonaa euroa, on kirjattu netottamaan henkilöstökuluja ja pitkäaikaisiin saamiin.

Suoritusperusteinen osakekannustinjärjestelmä

Ansaintajako	Osallistujien lukumäärä	Maksut tuhatta euroa	Jaksotetut kulut tuhatta euroa	Kokonaiskustannukset tuhatta euroa
Ohjelma 2002–2007	126	303	14 102	14 405
Ohjelma 2003–2008	149	44	7 451	7 495
Ohjelma 2004–2009	144	–	3 742	3 742
Ohjelma 2005–2010	138	–	1 887	1 887
Ohjelma 2006–2011	22	–	67	67
		347	27 249	27 596

Arvioidun palkkion käypä arvo on määritelty Fortumin osakkeen markkina-arvoon perustuen kunakin tilinpäätöshetkenä ja myöntämishetkellä ottaen lukuun arvion työsuhteen lopettaneiden henkilöiden määrästä. Arvioidun palkkion käyvän arvon muutokset kirjataan tulokseen jäljellä olevalle ansaintajaksolle jaksotettuna.

Laskennallinen myönnettyjen osakeoikeuksien määrä

Ansaintajako	Myöntämispäivä	Myönnettyjen osakeoikeuksien maksimimäärä myöntämispäivänä	Osakeoikeuksien käypä arvo myöntämispäivänä euroa	Ohjelman käypä arvo myöntämispäivänä tuhatta euroa
Ohjelma 2002–2007	11.2.2005	573 885	14,51	8 327
Ohjelma 2003–2008	13.2.2006	514 903	19,07	9 819

Johdolle myönnetty laskennalliset osakeoikeudet

Arvioidut osakeoikeuksien nettomäärät osinko-oikaisujen ja verojen jälkeen (arvioitu verovähennys 56%), jotka toimitusjohtaja ja muut Fortumin johtoryhmän jäsenet tulevat saamaan vuosina 2008 ja 2009 ovat seuraavat:

Nimi	Vuosi 2009	Vuosi 2008
Mikael Frisk	5 102	8 884
Timo Karttinen	4 239	7 406
Tapio Kuula	7 111	12 381
Juha Laaksonen	6 044	10 533
Mikael Lilius	18 750	32 235
Christian Lundberg	6 372	10 674
Carola Teir-Lehtinen	3 952	6 888

Optio-ohjelmat, jotka erääntyvät vuoden 2006 jälkeen

Avainhenkilöiden optio-ohjelma (2001)

Vuonna 2001 päätettiin tarjota Fortum-konsernin avainhenkilöille ja Fortum Oyj:n kokonaan omistamalle tytäryhtiölle merkittäväksi enintään 24 000 000 kappaletta optio-oikeuksia. Optio-oikeuksien kokonaismäärästä tunnuksella A merkittiin 8 000 000 optio-oikeutta, joiden perusteella merkittävien osakkeiden merkintäaika alkoi 15.10.2005 ja päättyi 1.5.2007. Tunnuksella B merkittiin 8 000 000 optio-oikeutta, joiden perusteella merkittävien osakkeiden merkintäaika alkoi 15.1.2006 ja päättyi 1.5.2007. Tunnuksella C merkittiin 8 000 000 optio-oikeutta, joiden perusteella merkittävien osakkeiden merkintäaika olisi alkanut 15.4.2006 ja päättynyt 1.5.2007. Minkään optio-oikeuden merkintäaika ei kuitenkaan olisi alkanut, ellei yhtiön osakekurssi Helsingin Pörssissä olisi kalenterivuosien 2001–2004 aikana kehittynyt vähintään yhtä hyvin kuin Dow Jonesin STOXX 600 Utilities-indeksi ja ellei yhtiön neljän peräkkäisen 1.1.2001 alkaneen vuoden jälkeisen tilikauden keskimääräinen osakekohtainen tulos olisi ollut vähintään 105 prosenttia tilikausien 1998–2000 keskimääräisestä, poikkeuksellisilla kirjauksilla korjatusta osakekohtaisesta tuloksesta.

Maaliskuussa 2002 yhteensä 2 525 000 käyttämätöntä tunnuksella A merkittyä optio-oikeutta, yhteensä 212 500 käyttämätöntä tunnuksella B merkittyä optio-oikeutta ja kaikki 8 000 000 käyttämätöntä tunnuksella C merkittyä optio-oikeutta mitätöitiin. Lokakuussa 2005 mitätöitiin yhteensä 537 500 tunnuksella A merkittyä optio-oikeutta. Joulukuussa 2005 mitätöitiin yhteensä 1 087 500 tunnuksella B merkittyä optio-oikeutta.

Tunnuksella A merkityn optio-oikeuden perusteella merkityn osakkeen merkintähinta on Fortumin osakkeen vaihdolla painotettu keskikurssi Helsingin Pörssissä 1.4.2001–31.3.2005, ja tunnuksella B merkityn optio-oikeuden perusteella merkityn osakkeen merkintähinta on Fortumin osakkeen vaihdolla painotettu keskikurssi Helsingin Pörssissä 1.10.2001–30.9.2005. Kaikkien optio-oikeuksilla merkittävien osakkeiden merkintähintaa alennetaan kuitenkin kaksi kertaa sillä prosenttimäärällä, jolla Fortumin osakkeen arvonnousu ylittää Dow Jones STOXX 600 Utilities-indeksin arvonnousun merkintähinnan määrätymisjaksona. Merkintähinta on kuitenkin vähintään 4,47 euroa. Merkintähintaa alennetaan merkintähinnan määrätymiskauden alun jälkeen mutta ennen osakemerkintää jaettavien osinkojen määrällä. Merkintähinta on aina kuitenkin vähintään 3,40 euroa, joka on sama kuin osakkeen nimellisarvo.

Pörssilistalle otettiin 17.10.2005 kaikkiaan 4 937 500 tunnuksella A merkittyä optio-oikeutta. Kukin optio-oikeus oikeuttaa merkitsemään yhden osakkeen. Optio-oikeuksien perusteella merkittävien osakkeiden merkintäaika alkaa 17.10.2005 ja päättyi 1.5.2007. Vuoden 2006 loppuun mennessä oli tunnuksella A merkittyjen optio-oikeuksien perusteella merkitty ja viety kauppakasteriin yhteensä 4 662 550 osaketta. Tämän jälkeen voidaan vielä merkitä ja viedä kauppakasteriin yhteensä 274 950 osaketta optio-ohjelman 2001A kautta niin, että osakepääoma kasvaa 934 830 eurolla. Tämä vastaa 0,0% vuoden 2006 lopun osakepääomasta. Vuoden 2006 lopussa tunnuksella A merkittyjen optio-oikeuksien merkintähinta oli 3,40 euroa.

Tunnuksella B merkittyjen optio-oikeuksien merkintäaika ja lissaus alkoivat 16.1.2006. Pörssilistalle otettiin yhteensä 6 700 000 optio-oikeutta, joiden merkintähinta oli 4,47 euroa. Vuoden 2006 loppuun mennessä oli tunnuksella B merkittyjen optio-oikeuksien perusteella merkitty ja viety kauppakasteriin yhteensä 5 360 133

osaketta. Tämän jälkeen voidaan vielä tunnuksella 2001B merkityillä optio-oikeuksilla merkitä ja viedä kauppakasteriin yhteensä 1 339 867 osaketta niin, että osakepääoma kasvaa 4 555 548 eurolla. Tämä vastaa 0,2% vuoden 2006 lopun osakepääomasta. Vuoden 2006 lopussa tunnuksella B merkittyjen optio-oikeuksien merkintähinta oli 3,40 euroa.

Vuoden 2001 optio-ohjelmasta on yhä merkittävässä 1 614 817 osaketta (joko tunnuksella A tai B) ja osakepääoma voi nousta enintään 5 490 378 euroa. Tämä vastaa 0,2 prosenttia vuoden 2006 lopun osakepääomasta. Optio-oikeuksien perusteella merkityt osakkeet oikeuttavat osinkoon ja muihin osakkeenomistajien oikeuksiin sen jälkeen, kun osakepääoman korotus on rekisteröity. Optio-oikeudet ovat vapaasti siirrettävissä, kun merkintäaika on alkanut. Optio-ohjelman piirissä on noin 350 henkilöä.

Avainhenkilöiden optio-ohjelma (2002)

Maaliskuussa 2002 päätettiin tarjota Fortum-konsernin avainhenkilöille ja Fortum Oyj:n kokonaan omistamalle tytäryhtiölle enintään 25 000 000 optio-oikeutta. Optio-oikeuksista 12 500 000 merkittiin tunnuksella A, ja niiden perusteella merkittävien osakkeiden merkintäaika alkoi 1.10.2004 ja päättyi 1.5.2007. Tunnuksella B merkittiin 12 500 000 optio-oikeutta, ja niiden perusteella merkittävien osakkeiden merkintäaika alkoi 1.10.2006 ja päättyi 1.5.2009. Hallitus sai jakaa optio-oikeuksia avainhenkilöille vain, jos Fortum-konsernin viimeksi päättyneen tilikauden tulos/osake (EPS) oli kasvanut vähintään viisi prosenttia edellisestä tilikaudesta. Vuosittainen jaettavissa olevaan enimmäismäärään vaikutti yhtiön osakkeen kurssin suhteellinen kehitys verrattuna eurooppalaiseen Utilities-indeksiin jakokautta edeltävän kahdenoista kalenterikuukauden aikana.

Pörssilistalle otettiin 1.10.2004 kaikkiaan 10 767 000 tunnuksella A merkittyä optio-oikeutta. Kukin optio-oikeus oikeuttaa merkitsemään yhden osakkeen. Optio-oikeuksien perusteella merkittävien osakkeiden merkintäaika alkoi 1.10.2004 ja päättyi 30.4.2007. Vuoden 2006 loppuun mennessä oli tunnuksella A merkittyjen optio-oikeuksien perusteella merkitty ja viety kauppakasteriin 10 644 900 osaketta. Tämän jälkeen voidaan vielä merkitä ja viedä kauppakasteriin 122 100 osaketta optio-ohjelman 2002A kautta niin, että osakepääoma kasvaa enintään 415 140 eurolla. Tämä vastaa 0,0 % vuoden 2006 lopun osakepääomasta. Vuoden 2006 lopussa tunnuksella A merkittyjen optio-oikeuksien perusteella merkittyjen osakkeiden merkintähinta oli 3,40 euroa.

Pörssilistalle otettiin 2.10.2006 yhteensä 10 003 000 tunnuksella B merkittyä optio-oikeutta. Kukin optio-oikeus oikeuttaa merkitsemään yhden osakkeen. Optio-oikeuksien perusteella merkittävien osakkeiden merkintäaika alkoi 2.10.2006 ja päättyi 30.4.2009. Vuoden 2006 loppuun mennessä oli tunnuksella B merkittyjen optio-oikeuksien perusteella merkitty ja viety kauppakasteriin 4 856 488 osaketta. Tämän jälkeen voidaan vielä merkitä ja viedä kauppakasteriin 5 146 512 osaketta optio-ohjelman 2002B kautta niin, että osakepääoma kasvaa enintään 17 498 141 eurolla. Tämä vastaa 0,6 % vuoden 2006 lopun osakepääomasta. Vuoden 2006 lopussa tunnuksella B merkittyjen optio-oikeuksien perusteella merkittyjen osakkeiden merkintähinta oli 3,40 euroa.

Vuoden 2002 optio-ohjelmasta on yhä merkittävässä 5 268 612 osaketta (joko tunnuksella A tai B) ja osakepääoma voi nousta enintään 17 913 281 euroa. Tämä vastaa 0,6 % vuoden 2006 lopun osakepääomasta. Optio-oikeuksien perusteella merkityt osakkeet oikeuttavat osinkoon ja muihin osakkeenomistajien oikeuksiin sen jälkeen, kun osakepääoman korotus on rekisteröity. Optio-oikeudet ovat vapaasti siirrettävissä, kun merkintäaika on alkanut. Optio-ohjelman piirissä (joko tunnuksella A tai B) on noin 350 henkilöä.

Vuonna 2005 eräntyneet optio-ohjelmat

Johdon optiojärjestely (1999)

Vuonna 1999 päätettiin laskea liikkeelle yhteensä 15 000 optio-oikeutta yhtiön johdolle. Optio-oikeudet oikeuttivat niiden haltijat merkitsemään enintään 15 000 000 Fortum Oyj:n osaketta. Optiojärjestelyn ehtojen mukaisesti osa optio-oikeuksista on lunastettu takaisin työsuhteiden päättymisen vuoksi ennen 1.10.2002.

Tämän optiojärjestelyn ehdot täyttyivät, ja 1.10.2002 otettiin pörssilistalle yhteensä 11 768 optio-oikeutta. Kukin optio-oikeus oikeutti merkitsemään 1 000 osaketta. Optio-oikeuksien perusteella merkittävien osakkeiden merkintäaika alkoi 1.10.2002 ja jatkui 1.10.2005 saakka. Vuoden 2005 loppuun mennessä oli merkitty ja viety kauppakameriin yhteensä 11 768 000 osaketta. Järjestely loppui lokakuussa 2005, ja sen piirissä oli noin 120 henkilöä.

Henkilöstön optiolainajärjestely (1999)

Vuonna 1999 päätettiin tarjota henkilöstön merkittäväksi korkeintaan 25 000 000 markan (noin 4,2 miljoonan euron) optiolaina. Optiolainaan liittyi yhteensä 7 500 000 optio-oikeutta, jotka oikeuttivat merkitsemään 7 500 000 osaketta. Laina-aika oli kolme vuotta ja lainan vuotuinen korko oli 4%. Laina maksettiin korkoineen takaisin yhtenä eränä 17.5.2002. Optiolainan ehtojen mukaisesti osa optio-oikeuksista on lunastettu takaisin työsuhteen päättymisen johdosta.

Pörssilistalle otettiin 17.5.2002 kaikkiaan 6 159 300 optio-oikeutta. Kukin optio-oikeus oikeuttaa merkitsemään yhden osakkeen. Osakkeiden merkintäaika optio-oikeuksien perusteella alkoi 17.5.2002 ja jatkui 17.5.2005 saakka. Vuoden 2005 loppuun mennessä oli merkitty ja viety kauppakameriin yhteensä 6 153 000 osaketta. Järjestely päättyi toukokuussa 2005, ja sen piirissä oli noin 1 850 henkilöä.

Muutokset optioiden määrässä ja niiden vastaavat merkintähinnat

	2006		2005	
	Painotettu keskim. merkintähinta euroa	Optioiden määrä (tuhatta)	Painotettu keskim. merkintähinta euroa	Optioiden määrä (tuhatta)
Ulkona olevat optiot kauden alussa	3,40	20 664	4,85	29 098
Kauden aikana myönnetty optiot	–	0	–	0
Palautettu kauden aikana	3,40	21	4,42	218
Merkintäoikeus käytetty kauden aikana	3,40	13 760	5,94	8 210
Päätyneet tai peruutetut kauden aikana	–	0	3,40	6
Ulkona olevat optiot kauden lopussa	3,40	6 883	3,75	20 664
Merkittävässä olevat optio-oikeudet kauden lopussa.	3,40	6 883	3,40	3 940

Yhteensä 21 (4 101) tuhatta optiota, jotka olivat Fortum Assets Oy:n hallussa mitätöitiin joulukuussa 2006 (2005).

Merkittävässä olevilla optio-oikeuksilla on vuoden lopussa seuraavat eräpäivät ja merkintähinnat

	Eräntymispäivä	2006		2005	
		Merkintähinta euroa / osake	Optioiden määrä (tuhatta)	Merkintähinta euroa / osake	Optioiden määrä (tuhatta)
Johdon optiojärjestely (1999)	1.10.2005	–	–	5,61	–
Henkilöstön optiolainajärjestely (1999)	17.5.2005	–	–	3,40	–
Avainhenkilöiden optio-ohjelma (2001A)	1.5.2007	3,40	275	3,40	3 301
Avainhenkilöiden optio-ohjelma (2001B)	1.5.2007	3,40	1 340	4,47	6 700
Avainhenkilöiden optio-ohjelma (2002A)	1.5.2007	3,40	122	3,40	639
Avainhenkilöiden optio-ohjelma (2002B)	1.5.2009	3,40	5 146	3,40	10 024
			6 883		20 664

Optioiden käyvät arvot

Käypä arvo on määritetty IFRS:n vaatimusten mukaisesti 2002B optioille, jotka myönnettiin 15.4.2003 ja jotka eräntyivät 2.10.2006. Myöntämispäivän käyvän arvon laskennassa siirtokelpoisille 2002B optioille on käytetty binomimallia. Käypä arvo on jaksotettu kuluksi ansaintajaksolle. Käypää arvoa ei ole määritetty muille optio-ohjelmille eikä niihin liittyvää kuluja ole kirjattu. Vuoden 2006 aikana optio-ohjelman 2002B arvostus käypään arvoon aiheutti 4 (3) miljoonan euron kulun konsernin tulokseen. Vuonna 2006 tähän erään sisältyy 1,5 miljoonan euron lisäkuulu käyvän arvon laskentaan liittyvien parametrien muutoksesta johtuen. Option merkintähinnasta, 6,19 euroa, on vähennetty ennen myöntämistä jaettu osinko 0,31

euroa. Odotettavissa oleva osinko on muutettu nollassi, koska optioiden merkintähintaa oikaistaan optio-ohjelman sääntöjen mukaisesti jaetuilla osingoilla. Optioiden voimassaoloaika on muutettu vastaamaan vastaavien optio-ohjelmien keskimääräistä, toteutunutta voimassaoloaika.

Osakkeen tuoton keskimääräinen volatiliiteetti on määritetty tekemällä tilastollinen arvio osakkeen todellisista kurssimuutoksista myöntämistä edeltäneiden kolmen ja puolen vuoden aikana, lisätynä 7 % marginaalilla. Riskitön korkokanta perustuu myöntämispäivän valtion nolla-kuponkisen viitelainan korkoon, jonka maturiteetti vastaa option voimassaoloaika.

Olettamukset, joita käytetty käyvän arvon määrittämisessä

	2006	Aiemmat vuodet
Myönnettyjen optioiden määrä, tuhatta	7 657	7 657
Arvioitu poistuma, %	5	5
Osakkeen hinta, euroa	6,41	6,41
Merkintähinta, euroa	5,88	6,19
Odotettavissa oleva volatiliiteetti, %	30	30
Odotettavissa olevat osingot, %	0	4,89
Option voimassaoloaika, vuotta	4	6
Riskitön korkokanta, %	4	4

Johdon omistamat osakkeet ja optio-oikeudet

Fortum Oyj:n hallintoneuvoston jäsenet omistivat 31.12.2006 yhteensä 2 400 osaketta eli 0,0% osakkeista ja äänivallasta. Hallituk-

sen jäsenet ja toimitusjohtaja omistivat yhteensä 201 641 osaketta, mikä vastaa 0,0% yhtiön osakkeista ja äänivallasta. Muut Fortum Oyj:n johtoryhmän jäsenet omistivat yhteensä 167 950 osaketta eli 0,0% osakkeista ja äänivallasta.

Hallituksen jäsenten omistamat osakkeet

	2006	2005
Peter Fagernäs	30 591	30 591
Christian Ramm-Schmidt	1 000	n/a
Yhteensä	31 591	30 591

Fortumin johtoryhmän omistamat osakkeet

	2006	2005
Mikael Frisk	14 900	14 900
Timo Karttinen	30 000	18 870
Tapio Kuula	50 050	50 050
Juha Laaksonen	20 000	20 000
Mikael Lilius	170 050	150 050
Christian Lundberg	30 000	20 000
Carola Teir-Lehtinen	23 000	17 970
Yhteensä	338 000	291 840

Fortumin johtoryhmän jäsenten omistamat optio-oikeudet 31.12.2006

	2001A saatu	2001B saatu	2002A saatu	2002B saatu	2002B jäljellä
Mikael Frisk	100 000	100 000	150 000	150 000	–
Timo Karttinen	50 000	75 000	90 000	120 000	–
Tapio Kuula	100 000	100 000	200 000	200 000	–
Juha Laaksonen	100 000	100 000	250 000	175 000	–
Mikael Lilius	200 000	200 000	340 000	340 000	–
Christian Lundberg	–	–	150 000	175 000	–
Carola Teir-Lehtinen	100 000	100 000	150 000	150 000	55 970

Fortumin johtoryhmän jäsenillä ei 31.12.2006 ollut jäljellä optioita optio-ohjelmista 2001A, 2001B ja 2002A.

Fortumin johtoryhmän jäsenten omistamat optio-oikeudet 31.12.2005

	2001A saatu	2001A jäljellä	2001B saatu ja jäljellä	2002A saatu	2002A jäljellä	2002B saatu ja jäljellä
Mikael Frisk	100 000	–	100 000	150 000	–	150 000
Timo Karttinen	50 000	50 000	75 000	90 000	–	120 000
Tapio Kuula	100 000	–	100 000	200 000	–	200 000
Juha Laaksonen	100 000	–	100 000	250 000	–	175 000
Mikael Lilius	200 000	–	200 000	340 000	–	340 000
Christian Lundberg	–	–	–	150 000	–	175 000
Carola Teir-Lehtinen	100 000	–	100 000	150 000	–	150 000

31 Vähemmistöosuudet

Merkittävimmät vähemmistöosuudet

milj. euroa		2006	2005
AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms stad	Ruotsi	228	180
Fortum Wroclaw S.A.	Puola	2	62
Jyväskylän Energiatuotanto Oy	Suomi	4	4
Tartu Energi -konserni	Viro	4	4
Ekerö Energi -konserni	Ruotsi	4	3
Muut		11	7
Vähemmistöosuudet yhteensä		253	260

Vuonna 2006 Fortum hankki 42,97 %:n vähemmistöosuuden Fortum Wroclaw S.A. -yhtiöstä, Puolassa.

Fortum omistaa Fortum Power and Heat AB:n kautta 90,1 % osakkeista AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms stad -yhtiöstä, mikä vastaa 50,1 % äänimäärästä. Tukholman kaupungilla on 9,9 % osakkeista. Tukholman kaupunki omistaa AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms stad -yhtiön etuosakkeita, mikä oikeuttaa kaupungin saamaan 50 % yhtiön taloudellisesta tuotoksesta. Tämän yhtiön omistus ja hallinto on määritelty yhteenliittymäsopimuksessa.

32 Korolliset velat

milj. euroa	2006	2005
Joukkovelkakirjalainat	2 775	1 542
Lainat rahoituslaitoksilta	306	333
Rahoitusleasingvelat	32	32
Muut pitkäaikaiset korolliset velat	947	1 211
Pitkäaikaiset korolliset velat yhteensä	4 060	3 118
Joukkovelkakirjalainat	10	697
Lainat rahoituslaitoksilta	40	92
Muut pitkäaikaiset korolliset velat	321	1
Rahoitusleasingvelat	14	15
Yritystodistukset	55	21
Muut lyhytaikaiset korolliset velat	2	2
Lyhytaikaiset korolliset velat yhteensä	442	828
Korolliset velat yhteensä	4 502	3 946

Korolliset velat

milj. euroa	Efektiivinen korkokanta	Tase-arvo 2006	Uudelleenhinnoittelu			Käypä arvo 2006	Tase arvo 2005	Käypä arvo 2005
			1 vuotta	1–5 vuotta	Yli 5 vuotta			
Joukkovelkakirjalainat	4,6	2 785	835	716	1 234	2 887	2 239	2 354
Lainat rahoituslaitoksilta	3,6	346	345	1	–	348	425	430
Muut pitkäaikaiset korolliset velat ¹⁾	4,9	1 314	1 287	16	11	1 309	1 259	1 376
Pitkäaikaiset korolliset velat yhteensä ²⁾	4,6	4 445	2 467	733	1 245	4 544	3 923	4 160
Yritystodistukset	3,1	55	55	–	–	55	21	21
Muut lyhytaikaiset korolliset velat	4,3	2	5	–	–	2	2	2
Lyhytaikaiset korolliset velat yhteensä	3,1	57	60	–	–	57	23	23
Korolliset velat yhteensä	4,6 ³⁾	4 502	2 527	733	1 245	4 601	3 946	4 183

¹⁾ Sisältää lainat Valtion ydinjätehuolto-rahastolta 627 (605) miljoonaa euroa, Nybroviken Kraft AB:n rahoitusjärjestelyyn liittyen 320 (308) miljoonaa euroa, rahoitusleasingvelat 46 (47) miljoonaa euroa, lainat suomalaiselta Fortumin eläkesäätiöltä 33 (35) miljoonaa euroa ja muut lainat 288 (264) miljoonaa euroa.

²⁾ Sisältää pitkäaikaisen lainan lyhytaikaisen osuuden.

³⁾ Efektiivinen korkokanta, korolliset velat ja johdannaiset mukaanlukien on 4,1 %.

Joukkovelkakirjalainojen liikkeeseenlaskut

Laskettu liikkeeseen – erääntyy	Lainan kuvaus ¹⁾	Koron peruste	Korkokanta	Efektiiivinen korko	Valuutta	Nimellisarvo	Tasearvo 31.12.2006
2003 / 2010	Fortum Oyj EUR 4 000 milj. EMTN-ohjelma	Kiinteää	4,625	4,728	EUR	500	492
2003 / 2013	Fortum Oyj EUR 4 000 milj. EMTN-ohjelma	Kiinteää	5,000	5,164	EUR	500	516
2000 / 2007	Fortum Oyj EUR 4 000 milj. EMTN-ohjelma	Vaihtuva	Euribor 3kk + 0,78		EUR	10	10
2000 / 2008	Fortum Oyj EUR 4 000 milj. EMTN-ohjelma	Vaihtuva	Euribor 3kk + 0,75		EUR	20	20
2000 / 2008	Fortum Oyj EUR 4 000 milj. EMTN-ohjelma	Vaihtuva	Stibor 3kk + 0,60		SEK	200	22
2003 / 2008	Fortum Oyj EUR 4 000 milj. EMTN-ohjelma	Kiinteää	6,100	6,242	EUR	500	500
2006 / 2011	Fortum Oyj EUR 4 000 milj. EMTN-ohjelma	Kiinteää	3,750	3,793	SEK	2 000	221
2006 / 2009	Fortum Oyj EUR 4 000 milj. EMTN-ohjelma	Vaihtuva	Stibor 3kk + 1,00		SEK	2 500	276
2006 / 2016	Fortum Oyj EUR 4 000 milj. EMTN-ohjelma	Kiinteää	4,500	4,615	EUR	750	738
							2 795
	Suojaavat koronvaihtosopimukset						10
	Yhteensä 31.12.2006						2 785

¹⁾ EMTN = Euro Medium Term Note

Nybroviken Kraft AB (Nykab)

Nybroviken Kraft AB (Nykab) on vuonna 1990 tehty vesivoimaa tuottavia omaisuuseriä koskeva rahoitusjärjestely, jossa Fortum omistaa välillisesti Fortum Generation AB:n kautta 52,9% Nykabin äänivallasta ja 10,1% yhtiön osakepääomasta. AP-fonden omistaa loput osakkeista (etuosakkeet, joiden tasearvo on 99 miljoonaa euroa eli 890 miljoonaa Ruotsin kruunua). AP-fonden on rahoitussopimuksen mukaan myöntänyt Nykabille 221 miljoonan euron (2 000 miljoonan Ruotsin kruunun) suuruisen pitkäaikaisen lainan. Sopimuksen voimassaoloaikana AP-fondenille on taattu 4,5%:n inflaatiokorjattu tuotto sen kokonaisinvestoinnille Nykabiin (320 miljoonaa euroa eli 2 890 miljoonaa Ruotsin kruunua). Sopimus on voimassa vuoteen

2015 saakka, mutta Fortum Generation AB:lla on kuitenkin osto-optio hankkia AP-fondenin kaikki osakkeet ja lunastaa Nykabille myönnettyt lainat joko 31.10.2007, 31.10.2011 tai 31.10.2015. AP-fondenilla on oikeus mitätöidä optio-oikeus 31.10.2007. Jos se tekee näin, Fortumilla on oikeus käyttää optio-oikeutta ja ostaa osakkeet itselleen.

IAS 32:n ja IAS 39:n mukaan etuosakkeista johtuva vähemmistöosuus luokitellaan korolliseksi velaksi, jonka inflaatiokorjattu efektiivinen korko on 4,5%.

Nykab on pantannut vesivoimalaitostensa osakkeet AP-fondenilta saamansa lainan vakuudeksi.

Rahoitusleasingvelat

31.12.2006 Fortumilla oli muutamia koneita ja kalustoa koskevia rahoitusleasingisopimuksia. Vuosina 2006 tai 2005 ei ole tehty uusia rahoitusleasingisopimuksia. Vuonna 2005 yksi vuokrasopimus päätettiin osto-option käytöstä johtuen.

milj. euroa	2006	2005
Vähimmäisvuokramaksut	57	56
Tulevat rahoituskulut	11	9
Vähimmäisvuokramaksujen nykyarvo	46	47

Rahoitusleasingvelkojen erääntymisajat

milj. euroa	2006	2005
Vähimmäisvuokramaksut		
Enintään 1 vuosi	15	16
1–5 vuotta	15	12
Yli 5 vuotta	27	28
Yhteensä	57	56

Vähimmäisvuokramaksujen nykyarvo

milj. euroa	2006	2005
Enintään 1 vuosi	14	15
1–5 vuotta	8	8
Yli 5 vuotta	24	24
Yhteensä	46	47

33 Laskennalliset verot

milj. euroa

Laskennallisten verosaamisten ja -velkojen muutokset tilikauden aikana:	1.1. 2006	Tuloslaskelmaan kirjatut	Omaan pääomaan kirjatut erät	Kurssierot, erien väliset siirrot ja muut muutokset	Tytär-yhtiöiden ostot/myynnit	31.12. 2006
Laskennalliset verosaamiset						
Poistoerot	3	6	–	–	8	17
Varaukset	16	4	–	–	9	29
Vahvistetut tappiot ja käyttämättömät hyvitykset	8	1	–	–	–	9
Muut erät	31	–8	–	–10	2	15
Laskennalliset verosaamiset yhteensä	58	3	–	–10	19	70
Vähennetään laskennallisista verovelosta	–40	–	–	–	–	–65
Laskennalliset verosaamiset	18	3	–	–10	19	5
Laskennalliset verovelat						
Poistoerot ja vapaaehtoiset varaukset	1 582	–38	–	70	215	1 829
Rahoitusinstrumentit	–68	8	68	9	2	19
Lyhytaikaiset varat	0	–	–	–	7	7
Muut erät	38	–7	–	–26	–	5
Vähennetään laskennallisista verosaamisista	–40	–	–	–	–	–65
Laskennalliset verovelat	1 512	–37	68	53	224	1 795

Laskennalliset verosaamiset ja verovelat on vähennetty toisistaan vain siinä tapauksessa, kun ne voidaan laillisesti toimeenpantavissa olevan oikeuden nojalla kuitata keskenään ja ne liittyvät saman veronsaajan perimiin tuloveroihin. Laskennallinen verosaaminen verotuksessa vahvistetuista tappioista on kirjattu siihen määrään

saakka kuin on todennäköistä, että niitä voidaan käyttää tulevia verotettavia tuloja vastaan. Kirjatut laskennalliset verosaamiset liittyvät vahvistettuihin tappioihin, joilla ei ole varsinaista vanhentumisaikaa tai joilla on vanhentumisaika, kuten alla on kuvattu:

milj. euroa	Vahvistetut tappiot	Laskennallinen verosaaminen
Vahvistetut tappiot, joilla ei ole vanhentumisaikaa (Norja)	23	6
Vahvistetut tappiot, joilla on vanhentumisaika (Puola)	15	2

Taseeseen ei ole kirjattu 14 (15) miljoonan euron laskennallista verosaamista, koska verosaamisen realisoituminen ei ole todennäköistä. Pääosa kirjaamattomasta verosaamisesta, 13 miljoonaa euroa, liittyy pääomatulolajin tappioon Iso-Britanniassa, jolla ei ole erääntymispäivää. Loput kirjaamattomasta verosaamisesta, 1 miljoonaa euroa, liittyy vahvistettuihin tappioihin, joiden käyttäminen vanhentumisajan kuluessa on epävarmaa.

Taseeseen kirjaamaton laskennallinen verovelka, 4 (4) miljoonaa euroa muodostuu mahdollisista ennakonpidätyksistä tai muista veroista, jotka pitäisi maksaa, jos sataprosenttisesti omistettut tytär-

yhtiöt kotiuttaisivat voittojaan. Tällaiset summat ovat pysyvästi uudelleensijoitetut. Taseeseen on kirjattu 0,8 (0) miljoonan euron laskennallinen verovelka osakkuusyrityksen jakamattomista voittoivoittovaroista, joka tulisi maksaa, jos osakkuusyritys kotiuttaisi voittojaan. Taseeseen on myös kirjattu 0,2 miljoonan euron laskennallinen verovelka virolaisesta tytäryhtiöstä odotettavan voitonjaon vuoksi. Kotiuttamattomat voitot olivat 31.12.2006 yhteensä 25 (16) miljoonaa euroa.

Tytär-yhtiöiden ostojen ja myyntien laskennalliset verosaamiset ja -velat liittyvät 2006 pääasiassa Fortum Espooseen.

milj. euroa

Laskennallisten verosaamisten ja -velkojen muutokset tilikauden aikana:	1.1. 2005	Tuloslaskelmaan kirjatut	Omaan pääomaan kirjatut erät	Kurssierot, erien väliset siirrot ja muut muutokset	Tytär-yhtiöiden ostot/ ¹⁾ myynnit	31.12. 2005
Laskennalliset verosaamiset						
Aineellinen käyttöomaisuus	3	–	–	–	–	3
Varaukset	46	–13	–	–	–17	16
Vahvistetut tappiot ja käyttämättömät hyvitykset	20	–1	–	–	–11	8
Muut erät	37	–17	–	–	11	31
Laskennalliset verosaamiset yhteensä	106	–31	–	–	–17	58
Vähennetään laskennallisista verovelvoista	–	–	–	–	–	–40
Laskennalliset verosaamiset	106	–31	–	–	–17	18
Laskennalliset verovelat						
Aineellinen käyttöomaisuus	1 687	76	–	–52	–129	1 582
Rahoitusinstrumentit	38	–15	–91	–	–	–68
Muut erät	116	–56	–	–23	1	38
Vähennetään laskennallisista verosaamisista	–	–	–	–	–	–40
Laskennalliset verovelat	1 841	5	–91	–75	–128	1 512

¹⁾ Sisältää vaikutukset Neste Oilin irtautumisesta konsernista jakamalla n. 85 % yhtiön osakkeista osinkona.

34 Eläkevaraukset ja muut varaukset

milj. euroa	Eläkevaraukset	Kyllästettyjen pylväiden polttamisvaraukset	Ympäristövaraukset	Muut varaukset	Yhteensä
1.1.2006	119	17	21	31	188
Varausten lisäykset	7	–	2	50	59
Käytetyt varaukset	–	–	–10	–32	–42
Käyttämättömien varausten purku	–	–17	–	–2	–19
31.12.2006	126	0	13	47	186
Jako lyhyt- ja pitkäaikaisiin varauksiin:					
Lyhytaikaiset varaukset	–	–	–	1	1
Pitkäaikaiset varaukset	126	–	13	46	185

Kyllästettyjen pylväiden hävittämisestä tulevaisuudessa aiheutuvia kustannuksia varten kirjattu varaus on purettu sen jälkeen kun EU-lainsäädäntö salli pylväiden uudelleenkäytön. Aiempi lainsäädäntö kielsi uudelleenkäytön ja edellytti, että pylväät hävitetään. Vastaavat käyttöomaisuuteen kirjatut erät peruutetaan. Tuloslaskelman nettovaikutus on alle 1 miljoonaa euroa. Ympäristövaraukset liittyvät pilaantuneilla maa-alueilla sijaitsevien rakennusten ja rakennelmien

purkamiseen. Varaus arvioidaan käytettäväksi seuraavien viiden vuoden kuluessa. Muut varaukset sisältävät vakuutusmaksuvaraukset sekä verovaateisiin ja tappiollisiin sopimuksiin liittyvät varaukset. Varaukset arvioidaan käytettävän 2–5 vuoden kuluessa. Eläkevelvoitteet sisältävät myös maksupohjaisiin järjestelyihin liittyviä maksamattomia velkoja 2 (2) miljoonaa euroa. Katso liitetieto 35 Eläkevelvoitteet.

35 Eläkelvoitteet

Konserniyhtiöillä on erilaisia etuus- ja maksupohjaisia eläkejärjestelyjä kunkin toimintamaan paikallisten olosuhteiden ja käytäntöjen mukaisesti. Kyseiset eläkkeet ovat pääosin vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläkkeitä, mutta niihin sisältyvät myös järjestelyt, joissa työntekijä jää eläkkeelle ennen varsinaista eläkkeellejäämispäivää.

Suomessa merkittävin työeläkejärjestelmä on TEL, jossa etuudet määräytyvät suoraan etuudensaajan ansioiden perusteella. Nämä eläkejärjestelyt on hoidettu eläkevakuutusyhtiöiden kautta ja ne käsitellään maksuperusteisina eläkejärjestelyinä. Suomen TEL-järjestelmän työkyvyttömyyskorvauksia koskevaa osaa on käsitelty etuuspohjaisena järjestelyinä. Suomen sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö hyväksyi joulukuussa 2004 tiettyjä 1.1.2006 voimaan tulevia muutoksia Suomen työeläkejärjestelmän työkyvyttömyyseläkevastuiden laskentaperusteisiin. Uuden käytännön mukaan TEL:n työkyvyttömyysosa käsitellään maksuperusteisena järjestelmänä. Tästä muutoksesta johtuen sekä vuoden lopun vakuutusmatemaattisiin laskelmiin perustuen Fortum tuloutti 20 miljoonaa euroa tästä velvoitteesta joulukuussa 2004 ja loput 4 miljoonaa euroa tuloutuivat vuoden 2005 lopussa. Lisäksi osalla yhtiön suomalaisista työntekijöistä on lisäeläketurva, joka on järjestetty yhtiön omissa eläkesäätiöissä tai eläkevakuutusyhtiöiden kautta.

Ruotsissa konsernilla on useita etuus- ja maksuperusteisia eläkejärjestelyjä, kuten yleinen ITP-järjestelmä sekä PA-KL- ja PA-KFS-järjestelmät, joihin aiemmin kunnan omistamissa yhtiöissä palveluksessa olevat työntekijät ovat oikeutettuja. Eläkejärjestelyihin sisältyvät normaali ja täydentävä vanhuuseläke sekä perhe- ja työkyvyttömyyseläke. Merkittävin eläkejärjestely on tietyt ikäehdot täyttävien,

pysyvissä työsuhteessa olevien toimihenkilöiden ITP-järjestely, johon myös määräaikaiset työntekijät ovat oikeutettuja tietyn odotusajan jälkeen. Saadakseen täyden eläkkeen työntekijällä on oltava ennakoitu eläkkeeseen oikeuttava työjakso, työn aloittamisesta eläkkeeseen saakka, vähintään 30 vuoden ajan. ITP-järjestely on rahoitettu osittain Alectaan suoritettavien vakuutusmaksujen tai omaan taseeseen kirjattujen varausten kautta. Useaa työnantajaa koskeva osuus ITP eläkejärjestelystä, joka katetaan Alectaan suoritettavilla eläkemaksuilla (Fortumissa kollektiiviset perhe-eläkkeet) käsitellään maksuperusteisena järjestelyinä, koska saatavilla ei ole tarvittavia tietoja tämän osuuden etuuspohjaista käsittelyä varten.

Norjalaisissa yhtiöissä on etuuspohjainen eläkejärjestely, joka perustuu henkilön ansiotuloon eläkkeelle siirryttäessä.

Muissa maissa eläkejärjestelyt perustuvat paikallisiin määräyksiin ja käytäntöihin, pääasiassa järjestelyt ovat maksuperusteisia eläkejärjestelyjä.

Vakuutusmatemaattisiin oletuksiin perustuvat eläkelvoitteet lasketaan vuosittain tilinpäätöspäivänä. Maksuperusteisen eläkejärjestelmän mukaisesti tilikaudelle kohdistuva eläkevastuu määritetään tilikaudelle kuuluvien maksusuoritusten perusteella. Etuuspohjaisen eläkejärjestelmän mukainen diskontattu eläkevastuu sekä eläkekulut määritellään vakuutusmatemaattisten laskelmien perusteella. Järjestelyyn kuuluvat varat arvostetaan markkina-arvoihin. Ne nettomääräiset kertyneet kirjaamattomat vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot, jotka ylittävät 10% kaikkien etuuspohjaisista järjestelyistä johtuvien velvoitteiden nykyarvosta tai järjestelyyn kuuluvien varojen käyvästä arvosta, kirjataan tuloslaskelmaan henkilöiden odotetun keskimääräisen jäljellä olevan työssäoloajan kuluessa.

Tuloslaskelmaan merkityt erät

milj. euroa	2006	2005
Työsuorituksen perustuvat menot	-13	-10
Korkomenot	-15	-14
Järjestelyyn kuuluvien varojen odotettu tuotto	13	11
Yritysten yhteenliittymät	0	-5
Tilikaudella kirjattu vakuutusmatemaattinen voitto tai tappio (netto)	0	0
Takautuvaan työsuorituksen perustuvat menot	0	1
Yhteensä (sisältyy henkilöstökuluja käsittelevään liitetietoon 14)	-15	-17

Järjestelyyn kuuluvien varojen toteutunut tuotto Suomessa ja Ruotsissa oli 33 (18) miljoonaa euroa.

Taseeseen merkityt erät

milj. euroa	2006	2005
Rahastoitujen velvoitteiden nykyarvo	361	368
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo	-250	-228
	111	140
Rahastoimattomien velvoitteiden nykyarvo	1	1
Kirjaamattomat vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	12	-24
Velka taseessa	124	117

Järjestelyyn kuuluviin varoihin sisältyy yhtiön osakkeita käyvältä arvoltaan 6 (5) miljoonaa euroa sekä konsernin omissa käytössä olevia rakennuksia, joiden käypä arvo oli 59 (53) miljoonaa euroa.

Tärkeimmät vakuutusmatemaattiset oletukset

milj. euroa	2006			2005		
	Suomi	Ruotsi	Muut maat	Suomi	Ruotsi	Muut maat
Diskonttaus korko, %	4,50	4,00	4,75	4,50	5,00	4,80
Varojen tuotto-odotus, %	6,50	4,00	5,80	6,30	5,00	5,80
Vuotuinen, tuleva palkankorotus oletus, %	3,50	3,50	3,20	3,50	3,00	3,20
Etuuksien korotus oletus, %	2,00	2,00	2,70	2,10	2,00	2,00

Taseeseen merkityt erät

milj. euroa	2006			Yhteensä
	Suomi	Ruotsi	Muut maat	
Rahastoitujen velvoitteiden nykyarvo	190	149	22	361
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo	-210	-24	-16	-250
	-20	125	6	111
Rahastoimattomien velvoitteiden nykyarvo	0	0	1	1
Kirjaamattomat vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	38	-26	0	12
Velka taseessa	18	99	7	124

Taseeseen merkityt erät

milj. euroa	2005			Yhteensä
	Suomi	Ruotsi	Muut maat	
Rahastoitujen velvoitteiden nykyarvo	191	153	24	368
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo	-181	-29	-18	-228
	10	124	6	140
Rahastoimattomien velvoitteiden nykyarvo	0	0	1	1
Kirjaamattomat vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	4	-28	0	-24
Velka taseessa	14	96	7	117

Taseen täsmäytys

milj. euroa	2006	2005
Velka 1.1.	117	86
Yrityshankintojen ja myyntien vaikutus	4	17
Eläkesäätiöihin liittyvät rakennejärjestelyt	3	11
Tuloslaskelmaan merkityt eläkekulut	-15	17
Maksusuoritukset järjestelyyn	15	-14
Velka 31.12.	124	117

Taseeseen sisältyvät vastuut

milj. euroa	2006	2005
Vastuut etuusperusteisista eläkejärjestelyistä	124	117
Ylirahastoidut eläkejärjestelyt taseen vastaavissa ¹⁾	0	-11
Nettomääräinen velka	124	106

¹⁾ Vuoden 2005 erä liittyy luovutettuihin toimintoihin.

36 Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat

Fortum omistaa Suomessa Loviisan ydinvoimalaitoksen. Suomen ydinenergialain mukaan Fortumilla on lainmukainen velvoite rahoittaa kokonaisuudessaan Valtion ydinjätehuoltorahaston kautta

ydinvoimalaitoksen käytöstäpoisto ja käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoitus. Vuoden lopussa taseeseen sisältyvät seuraavat ydinvoimaan liittyvät varat ja velat:

milj. euroa	2006	2005
Ydinvoimaan liittyvät varaukset		
1.1.2006	418	401
Varausten lisäykset	24	9
Käytetyt varaukset	-17	-14
Diskonttauksesta johtuvat muutokset	24	22
31.12.2006	450	418
Fortumin Valtion ydinjätehuoltorahasto-osuuden tasearvo	450	418

Ydinvoimaan liittyvät varaukset

Varaukset liittyvät tuleviin ydinvoimalaitoksen käytöstäpoisto- ja käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoittamisvelvollisuuksiin. IAS 37:n mukainen varausten käypä arvo on laskettu diskonttaamalla tulevat kassavirrat, jotka perustuvat arvioituihin tuleviin kustannuksiin.

Osuus Valtion ydinjätehuoltorahastossa

Fortumin Valtion ydinjätehuoltorahasto-osuuden tasearvo sisältyy Muut pitkäaikaiset sijoitukset -tase-erään. Fortum rahoittaa Valtion ydinjätehuoltorahastoa, joka kattaa tulevat vastuut ydinenergiailain mukaisesti laskettuna. Rahaston kirja-arvo taseessa on esitetty noudattaen IFRIC 5:n 'Oikeudet osuuksiin rahastoissa, jotka on tarkoitettu käytöstä poistamiseen, alkuperäiseen tilaan palauttamiseen ja ympäristön kunnostamiseen' tulkintaa.

Fortumin lainmukainen vastuu ja osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta

Fortumin lainmukainen vastuu ja osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta on vuoden lopussa seuraava:

milj. euroa	2006	2005
Ydinjätehuoltovastuu Suomen ydinenergiailain mukaan	685	618
Fortumin rahastotavoite Valtion ydinjätehuoltorahastossa	649	618
Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta	-636	-610
Erotuksen vakuutena kiinnitetyt haltijavelkakirjalainat	13	8

Suomen ydinenergiailain mukaisesti laskettu ja valtion viranomaisen päättämä lainmukainen vastuu on 685 (618) miljoonaa euroa 31.12.2006 (ja vastaavasti 31.12.2005). Taseeseen IAS 37:n mukaan kirjattu diskontattu velka oli 450 (418) miljoonaa euroa 31.12.2006. Suurin ero lainmukaisen velan ja taseeseen kirjatun velan välillä on se, että lainmukaista vastuuta ei ole diskontattu nettonykyarvoon.

Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta per 31.12.2006 on 636 (610) miljoonaa euroa. Taseessa esitetty osuuden arvo on 450 (418) miljoonaa euroa. Tämä ero johtuu siitä, että IFRIC 5 -tulkinnan mukaan Valtion ydinjätehuoltorahasto-osuuden tasearvo ei voi ylittää siihen liittyvien velkojen määrää taseessa, koska Fortumilla ei ole määräysvaltaa tai yhteistä määräysvaltaa Valtion ydinjätehuoltorahastossa.

Vuoden 2006 lopussa Fortumin osuus lainmukaisesta veloitteesta oli rahoitettu täysimääräisesti Valtion ydinjätehuoltorahaston

kautta. Vuonna 2006 Fortum käytti ydinenergiailain mukaista mahdollisuutta pienentää rahastotavoitetta siten, että ydinvoimavastuu katetaan täysimääräisesti kolmen seuraavan vuoden aikana vuosina 2006–2008. Fortumin rahastotavoite Valtion ydinjätehuoltorahastossa ja osuus rahastosta ovat erisuuruiset vuoden 2006 lopussa johtuen vuosittaisesta vastuumäärän tarkistamisesta. Ero johtuu ajoituksesta, sillä vuotuinen lainmukainen rahastotavoite maksetaan seuraavan tilikauden ensimmäisen neljänneksen aikana. Fortum on antanut vakuudeksi kiinnitettyjä haltijavelkakirjalainoja, jotka kattavat myös mahdolliset odottamattomat tapahtumat ydinenergiailain mukaisesti. Kiinnitetyt haltijavelkakirjalainat sisältyvät Pantattuihin varoihin ja vastuisiin, katso liitetiedot 40 ja 42.

Fortum käyttää oikeuttaan lainata varoja takaisin Valtion ydinjätehuoltorahastolta tiettyjen sääntöjen puitteissa. Lainat sisältyvät korollisiin velkoihin, katso liitetieto 32 Korolliset velat.

37 Muut pitkäaikaiset velat

milj. euroa	2006	2005
Liittymismaksut	400	259
Muut velat	85	53
Yhteensä	485	312

Ennen vuotta 2003 maksetut sähköverkon liittymismaksut Suomessa on palautettava asiakkaalle, jos asiakas haluaa katkaista sähköjakelun.

38 Ostovelat ja muut lyhytaikaiset velat

milj. euroa	2006	2005
Ostovelat	242	262
Siirtovelat		
Henkilöstökulut	93	82
Korkokulut	154	141
Muut siirtovelat	127	159
Muut velat		
ALV-velka	61	56
Energiverot	31	43
Saadut ennakkomaksut	78	42
Muut velat	58	81
Yhteensä	844	866

Ostovelkojen ja muiden velkojen käypä arvo ei poikkea olennaisesti tasearvoista.

Keskeneräisiin pitkäaikaishankkeisiin liittyvien tase-erien käsittely

milj. euroa	2006	2005
Siirtosaamiset	28	8
Saamisten vähennykset	28	8
Saadut ennakkomaksut	2	6
Velkojen vähennykset	2	6

39 Tytäryhtiöt segmenteittäin 31.12.2006

- 1) Nimen vaihtanut yhtiö
 2) Hankittu yhtiö
 3) Perustettu yhtiö
 4) Emoyhtiön omistama yhtiö
 5) Lepäävä yhtiö
 6) Jakautuminen

- = Sähköntuotanto
 ■ = Lämpö
 ▲ = Sähkönsiirto
 ● = Markets
 ▼ = Muut

Yrityksen nimi	Maa	Segmentti	Konsernin omistus-%
Asunto Oy Imatran Voimakaari	Suomi	▼	100,0
Fortum Assets Oy	Suomi	▼	100,0
Fortum Espoo Markets Oy	6) Suomi	●	100,0
Fortum Espoo Power and Heat Oy	6) Suomi	● ■ ▼	100,0
Fortum Espoo Distribution Oy	6) Suomi	▲	100,0
Fortum Espoo Sähkönsiirto Oy	3) Suomi	▲	100,0
Fortum Heat and Gas Oy	4) Suomi	● ■ ▲ ▼ ●	100,0
Fortum Lämpö Oy	Suomi	■	100,0
Fortum Markets Oy	4) Suomi	●	100,0
Fortum Nuclear Services Oy	Suomi	●	100,0
Fortum Power and Heat Oy	4) Suomi	● ■ ▲ ▼ ●	100,0
Fortum Sähkönsiirto Oy	4) Suomi	▲	100,0
Hexivo Oy	Suomi	●	52,0
Imatran Voima Oy	Suomi	▲	100,0
Imatrankosken Voima Oy	Suomi	▲	100,0
Jyväskylän Energiatuotanto Oy	Suomi	■	60,0
Kiinteistö Oy Espoon Energiatalo	Suomi	▼	100,0
Killin Voima Oy	Suomi	●	60,0
Koillis-Pohjan Energiantuotanto Oy	Suomi	●	100,0
Koskivo Oy	Suomi	▲	100,0
KPPV-Sijoitus Oy	Suomi	▲	100,0
Kuopion Kaupunkienergia Oy	2) Suomi	▼	100,0
Linnankosken Voima Oy	Suomi	▲	100,0
Lounais-Suomen Lämpö Oy	Suomi	▲	100,0
Mansikkalan Voima Oy	Suomi	▲	100,0
Oy Pauken Ab	Suomi	▼	100,0
Oy Tersil Ab	Suomi	▲	100,0
Oy Tertrade Ab	Suomi	▲	100,0
Rajapatsaan Voima Oy	Suomi	▲	100,0
Saimaanrannan Voima Oy	Suomi	▲	100,0
Tunturituuli Oy	Suomi	●	55,4
Varsinais-Suomen Sähkö Oy	Suomi	▲	100,0
Viikinki Energia Oy	2) Suomi	▼	100,0
Fortum Liegenschaftsverwaltungs GmbH	5) Itävalta	▼	100,0
Fortum Project Finance N.V.	1)4) Belgia	▼	100,0
Fortum Energi A/S	5) Tanska	●	100,0
AS Anne Soojus	Viro	■	60,0
AS Fortum Tartu	Viro	■	60,0
AS Tartu Joujaam	Viro	■	60,0
AS Tartu Keskkatlamaja	Viro	■	60,0
Fortum CFS Eesti osauhing	3) Viro	▼	100,0
Fortum Elekter AS	Viro	▲	99,3
Fortum Termest AS	Viro	■	99,7
Lauka Turvas OU	Viro	●	60,0
Olstens France S.a.r.l.	Ranska	▼	100,0
Fortum Service Deutschland GmbH	Saksa	●	100,0
Fortum Capital Ltd	Iso-Britannia	▼	100,0
Fortum Direct Ltd	Iso-Britannia	●	100,0
Fortum Energy Ltd	Iso-Britannia	●	100,0
Fortum Gas Ltd	Iso-Britannia	●	100,0
Fortum Insurance Ltd	Iso-Britannia	▼	100,0

taulukko jatkuu

Yrityksen nimi	Maa	Segmentti	Konsernin omistus-%
Fortum O&M (UK) Limited	Iso-Britannia	●	100,0
Grangemouth CHP Limited	Iso-Britannia	●	100,0
IVO Energy Limited	Iso-Britannia	●	100,0
Kildare Energy Ltd	Irlanti	●	55,0
UAB Fortum Ekosiluma	Liettua	■	100,0
UAB Fortum Heat Lietuva	Liettua	■	100,0
UAB Joniskio energija	Liettua	■	66,0
UAB Svencioniu energija	Liettua	■	50,0
Fortum Sendi Prima Sdn Bhd	Malesia	●	100,0
Baerum Fjernvarme AS	Norja	■	100,0
Fortum Distribution AS	Norja	▲ ●	100,0
Fortum Förvaltning AS	Norja	●	100,0
Fortum Heat AS	Norja	■	100,0
Fortum Holding Norway AS	Norja	● ▲ ▼	100,0
Fortum Markets AS	Norja	●	100,0
Fortum Service AS	Norja	●	100,0
Mosjøen Fjernvarme AS	²⁾ Norja	■	100,0
Fortum DZT Service Sp. z o.o.	Puola	■	93,6
Fortum Czystochowa S.A.	Puola	■	87,6
Fortum DZT S.A.	Puola	■	93,6
Fortum Heat Polska Sp. z o.o.	Puola	■	100,0
Fortum Plock Sp. z o.o.	Puola	■	85,0
Fortum Wrocław S.A.	Puola	■	98,2
Nowe Wiadomosci Walbrzyskie Sp. z o.o.	Puola	■	87,6
LLC Fortum Energy OOO Fortum Energija	Venäjä	▼	100,0
AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms stad	Ruotsi	■	50,1
AB Fortum Värme samägt med Stockholms stad	Ruotsi	■	50,1
AB Ljusnans Samkörning	Ruotsi	▲	80,0
Akallaverket AB	Ruotsi	■	37,6
Arvika Fjärrvärme AB	Ruotsi	■	30,1
Blybergs Kraft AB	Ruotsi	●	66,7
Brännälven Kraft AB	Ruotsi	●	35,4
Bullerforsens Kraft AB	Ruotsi	●	88,0
Ekerö Energi AB	Ruotsi	▲	81,7
Ekerö Energi Försäljning AB	Ruotsi	●	81,7
Fortum Alfa AB	Ruotsi	▼	100,0
Fortum Arrendekraft AB	²⁾ Ruotsi	●	100,0
Fortum Beta AB	Ruotsi	▼	100,0
Fortum Dalälvens Kraft AB	Ruotsi	●	100,0
Fortum Distribution AB	Ruotsi	▲	100,0
Fortum Distribution Ryssa AB	Ruotsi	▲	100,0
Fortum Fastigheter AB	Ruotsi	▼	100,0
Fortum Generation AB	Ruotsi	●	100,0
Fortum Holding AB	^{1) 4)} Ruotsi	▼	100,0
Fortum Indalskraft AB	Ruotsi	●	100,0
Fortum Ljunga Kraft AB	Ruotsi	●	100,0
Fortum Ljusnans Kraft AB	Ruotsi	●	100,0
Fortum Markets AB	Ruotsi	●	100,0
Fortum Portfolio Services AB	¹⁾ Ruotsi	●	100,0
Fortum Power and Heat AB	Ruotsi	▼ ● ■	100,0

- 1) Nimen vaihtanut yhtiö
 2) Hankittu yhtiö
 3) Perustettu yhtiö
 4) Emoyhtiön omistama yhtiö
 5) Lepäävä yhtiö
 6) Jakautuminen

- = Sähkötuotanto
 ■ = Lämpö
 ▲ = Sähkönsiirto
 ● = Markets
 ▼ = Muut

Yrityksen nimi	Maa	Segmentti	Konsernin omistus-%
Fortum Service AB	Ruotsi	●	100,0
Fortum Service Öst AB	Ruotsi	●	100,0
Fortum Sverige AB	1) 4) Ruotsi	▼	100,0
Fortum Värme Fastigheter AB	Ruotsi	■	50,1
Fortum Värme Nynäshamn AB	Ruotsi	■	100,0
Fortum Älvs kraft i Värmland AB	Ruotsi	●	100,0
Hällefors Värme AB	Ruotsi	■	47,6
Ljusnans Fiskodling AB	Ruotsi	●	100,0
Mellansvensk Kraftgrupp AB	Ruotsi	●	86,9
Netcircle AB	Ruotsi	●	100,0
NGI Naturgasinvest AB	Ruotsi	■	52,1
Nybroviken Kraft AB	Ruotsi	●	52,9
Nynäshamn Gasterminal AB	1) 3) Ruotsi	■	50,1
Oreälvens Kraft AB	Ruotsi	●	65,0
Parteboda Kraft AB	Ruotsi	●	52,9
Recotech AB	Ruotsi	●	100,0
Ryssa Energi AB	Ruotsi	●	100,0
Sigtuna-Väsby Fastighets AB	Ruotsi	■	50,1
Svensk Naturgas AB	Ruotsi	■	100,0
Säffle 5:35 Fastighets AB	Ruotsi	■	50,1
Säffle Fjärrvärme AB	Ruotsi	■	25,6
Uddeholm Kraft AB	Ruotsi	▼	100,0
Voxnan Kraft AB	Ruotsi	●	52,9
Värmlandsenergi AB	Ruotsi	▼	100,0
Värmlandskraft OKG-delägarna AB	Ruotsi	●	73,3
FB Generation Services B.V.	Alankomaat	●	75,0
Fortum East China Energy Investments B.V.	Alankomaat	●	100,0
Fortum Finance B.V.	Alankomaat	▼	100,0
Fortum Holding B.V.	4) Alankomaat	● ■ ▼	100,0
Fortum Power Holding B.V.	Alankomaat	●	100,0
Fortum Russia Holding B.V.	Alankomaat	▼	100,0
Fortum Yellow Sea Energy Investments B.V.	Alankomaat	▼	100,0

Myydyt, fuusioidut ja puretut tytäryhtiöt

Bromölla Fjärrvärme AB
Cajero AB
Espoon Kaupunkienergia Oy
Fortum Energy Solutions (Thailand) Ltd
Fortum Espoo Oy
Fortum Heat Sarpsborg AS
Fortum Investments Ltd
Fortum Power Finance CV
Fortum Service Industripartner AB
Koillis-Pohjan Holding Oy
Kotkan Putkityö Oy
NetCircle Sverige AB
Streamgate AB

40 Pantatut varat

milj. euroa	2006	2005
Omasta puolesta annetut		
Lainat		
Pantit	176	144
Kiinteistökiinnitykset	49	49
Muut sitoumukset		
Kiinteistökiinnitykset	56	66
Osakkuus- ja yhteisyritysten puolesta		
Pantit ja kiinteistökiinnitykset	3	3

Suomalaisilla Valtion ydinjätehuoltorahaston osapuolilla on mahdollisuus ottaa lainaa Valtion ydinjätehuoltorahastosta. Fortum on lainannut varoja rahastolta ja pantannut 53 (50) tuhatta Kemijoki-osakettaan vakuudeksi. Osakkeiden tasearvo on 102 (73) miljoonaa euroa.

Fortum on pantannut tytär- ja osakkuusyritysosakkeita 51 (54) miljoonan euron arvosta AP-fondenilta saadun lainan vakuudeksi, jonka Fortumin ruotsalainen tytäryhtiö Nybroviken Kraft AB on saanut. Myös Fortumin eläkesäätiölle on annettu kiinteistökiinnityksiä 41 (41) miljoonaa euroa. Katso liitetieto 32 Korolliset velat.

Fortum on pantannut kiinteistökiinnitykset Naantalissa ja Inkoossa voimalaitoksiin, arvoltaan 56 (53) miljoonaa euroa Valtion ydinjätehuoltorahastolle olevan kattamattoman vastuun ja odottamattomien tapahtumien vakuudeksi. Vakuuden määrää tarkistetaan seuraavan vuoden kesäkuun loppuun mennessä. Katso myös liitetieto 36 Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat.

Pantit-erään kuuluvat myös pankkitalletukset 2 (0) miljoonaa euroa, jotka on annettu Nord Poolin kanssa käytävän kaupan vakuudeksi.

41 Sitoumukset

Investointisitoumukset

Investointeihin liittyvät sopimukseen perustuvat sitoumukset, joita ei ole kirjattu tilinpäätökseen

milj. euroa	2006	2005
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	266	80
Aineettomat hyödykkeet	0	1
Yhteensä	266	81

Muut vuokrasopimukset

Fortum on tehnyt useita ei-purettavissa olevia muita vuokrasopimuksia toimistokoneista ja autoista. Osa näistä sopimuksista liittyy uudistamisoikeus. Ei-purettavissa olevien muiden vuokrasopimusten perusteella maksettavien tulevien vähimmäisvuokrien erääntymisajat ovat:

Vastaisten vähimmäisvuokramaksujen kokonaismäärä

milj. euroa	2006	2005
Yhden vuoden kuluessa	20	17
Vuotta pidemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua	38	32
Yli viiden vuoden kuluttua	78	76
Yhteensä	136	125

Vuokramaksut, jotka olivat 19 (24) miljoonaa euroa, sisältyvät tuloslaskelman muihin kuluihin. Vuodesta 2006 alkaen vastaisiin vähimmäisvuokriin sisältyvät pitkäaikaiset tontinvuokraoikeudet. Vertailuvuoden 2005 tiedot on muutettu vastaavasti.

42 Vastuut

milj. euroa	2006	2005
Omasta puolesta		
Muut vastuut	144	94
Osakkuus- ja yhteisyritysten puolesta		
Takaukset	213	208
Muut vastuut	125	125
Muiden puolesta		
Takaukset	12	2
Muut vastuut	1	3

Ruotsin lainsäädännön mukaan Fortumilla on ankara rajoittamaton vastuu kolmatta osapuolta kohtaan pato-onnettomuuksista johtuvista vahingoista. Fortum on ottanut yhdessä muiden ruotsalaisten vesivoimantuottajien kanssa vakuutuksen, jonka enimmäiskorvaus tämän tyyppisissä vahingoissa on 7 (6) miljardia Ruotsin kruunua.

Ruotsin lainsäädännön mukaan Ruotsissa toimivien ydinvoimayhtiöiden on pantattava omaisuutta Ruotsin ydinjätehuoltorahastolle sen vakuudeksi, että ydinjätehuoltovelvoitteiden täyttämiseen liittyviä tulevia kustannuksia varten on riittävästi varoja. Ydinvoimayhtiöiden omistajat ovat antaneet takaukset näistä sitoumuksista. Fortum on antanut takauksia 185 (161) miljoonan euron arvosta Fortumin osakkuusyritysten, Forsmarks Kraftgrupp AB:n ja OKG AB:n puolesta odottamattomien tapausten varalta.

Fortum omistaa osakkeita suomalaisessa ydinvoimayhtiö Teollisuuden Voima Oy:ssä (TVO). Koska TVO käyttää ydinvoimalaitoksia, sillä on lainmukainen velvoite kattaa täysimääräisesti, valtion viranomaisten päätöksen nojalla, Valtion ydinjätehuoltorahaston kautta ydinvoimalaitoksen käytöstäpoisto ja käytetyn ydinpoltoaineen loppusijoittaminen. Fortum on antanut vakuuden 20 (20)

miljoonaa euroa TVO:lle kattaakseen Fortumin osuuden TVO:n kattamattoman vastuun ja odottamattomien tapausten varalta. Takauksen määrä tarkistetaan vuosittain seuraavan kesäkuun loppuun mennessä.

Muihin vastuisiin sisältyvät takaukset, jotka on annettu erilaisien sopimuksellisten velvoitteiden täyttämiseksi Iso-Britannian liiketoiminnassa sekä liittyen myytyyn Enprima-liiketoimintaan. Vuoden lopussa näiden velvoitteiden maksimimäärä oli 128 (83) miljoonaa euroa.

Fortum omistaa Suomessa olevasta Meri-Porin voimalaitoksesta 54,55% ja TVO 45,45%. Osakassopimuksen nojalla Fortumin on annettava vakuus TVO:lle mahdollisten varojen arvon alentumisen varalta tai koskien sopimusrikkomusta, ioka liittyy TVO:lle kuuluviin varoihin. Vakuus on määrältään 125 (125) miljoonaa euroa.

Fortum Oil and Gas Oy:n jakautumisen seurauksena Fortumin kokonaan omistamalla Fortum Heat and Gas Oy:llä on yhteinen vastuusitoumus Neste Oil Oyj:n kanssa. Vastuusitoumus perustuu osakeyhtiölain (734/1978) 14a luvun 16§:n säädökseen.

43 Oikeudenkäynnit ja viranomaismenettelyt

Ruotsin energiamarkkinaviranomainen (EMI) on valvonut vuoden 2003 siirtohintoja sääntelymallin (Näntnyttomodell, nettohyötymalli) avulla. Viranomaisen ilmoitti kesäkuussa 2005 17 yritykselle ja joulukuussa 2005 kahdelle yritykselle niiden veloittamien hintojen olleen liian korkeita. Kaikki yritykset ovat valittaneet asiasta.

Fortumilla on kolme verkkoaluetta, joihin vuoden 2003 valvonta vaikuttaa. Fortumin ei-merkittävä tytäryhtiö (Ekerö Energi) sai päätöksen ylinhinnoittelusta vuoden 2003 aikana ja valitti päätöksestä. Kahta muuta Fortumin aluetta koskevaa päätöstä odotetaan vuoden 2007 ensimmäisen neljänneksen aikana. Lopullinen vuoden 2003 hintoja koskeva tuomioistuimen päätös saataneen aikaisintaan vuoden 2008 ensimmäisen neljänneksen aikana.

Marraskuussa 2005 EMI julkaisi listan yrityksistä, joihin vuoden 2004 hinnoittelua tarkasteleva valvonta kohdistuu. EMI:n valvontapäätöksen mukaan viisi Fortumin aluetta ylitti hinnoittelurajan. Fortum kuitenkin uskoo, että kahta sen verkkoaluetta koskeva hinnoittelulaskelma ei ole EMI:n omien ohjeiden mukainen. Fortum on hakenut valvontapäätöksen peruutusta näiden kahden verkkoalueen osalta.

Joulukuussa 2006 EMI julkisti ne yhtiöt, joihin vuoden 2005 hin-

noittelua tarkasteleva valvonta kohdistuu. EMI:n valvontapäätöksen mukaan kolme Fortumin aluetta ylitti hinnoittelurajan.

Fortumin tytäryhtiö Grangemouth CHP Limited on vastaajana Lontoon High Court of Justice:ssa käytävässä riidassa, joka koskee kasvihuonekaasujen päästöoikeuksia. Grangemouth CHP Limited:llä on Ineos Manufacturing Scotland Limited:n kanssa sähkön toimista koskeva sopimus, jonka mukaan Grangemouth CHP Limited toimittaa sähköä CHP-laitokseltaan Grangemouthin alueelle Skotlannissa huhtikuuhun 2016 asti. Ineos Manufacturing Scotland Limited väittää, että se on oikeutettu kaikkiin päästöoikeuksiin, jotka ko. CHP-laitos on saanut EU:n kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kaupan järjestelmän puitteissa. Grangemouth CHP Limited kiistää vaateen.

Kilpailuvirasto antoi 2.6.2006 ehdollisen hyväksynnän yrityskaupalle, jossa Fortum hankki määräysvallan E.ON Finland Oyj:ssä. Fortum valitti päätöksestä markkinaoikeuteen 3.7.2006.

Edellä mainittujen oikeusprosessien lisäksi konsernin yhtiöt ovat asianosaisina eräissä konsernin liiketoimintaan liittyvissä riitaasioissa. Johdon arvion mukaan kyseisten riita-asioiden lopputuloksilla ei ole olennaista vaikutusta konsernin taloudelliseen asemaan.

44 Lähipiiritapahtumat

Vuoden 2006 alussa Suomen valtion omistusosuus oli 51,52% yhtiön osakkeista ja vuoden 2006 lopussa 50,82%. Katso liitetieto 45 Osakkeet ja osakkeenomistajat. Kaikki liiketoimet Fortumin ja muiden suomalaisten valtionyhtiöiden välillä tapahtuvat markkinaehtoisesti. Tavanomaisessa liiketoiminnassaan osakkuusyriytysten ja muiden lähipiiriin kuuluvien tahojen kanssa Fortum toimii kaupallisista perusteista, jotka ovat samat kuin kolmansien osapuolten kanssa noudatettavat ehdot, poikkeuksena tietyt osakkuusyriytukset, joita käsitellään jäljempänä tässä liitetiedossa.

Hallitus ja johtoryhmä

Fortumilla ei ole ollut merkittäviä liiketapahtumia hallituksen tai johtoryhmän jäsenten kanssa. Fortum on antanut lainan johtoryhmän jäsenelle, suuruudeltaan 65 tuhatta euroa. Laina on tasalyhenteinen ja sen korko on 4,25%. Lainaa lyhennetään puolivuositain ja se erääntyy vuonna 2009. Hallituksen ja johtoryhmän jäsenten optio-oikeudet ja osakeomistukset on esitetty liitetiedossa 30 Henkilöstön palkkiot ja kannustinojelmat. Hallintoneuvoston, hallituksen ja Fortumin johtoryhmän palkkiot on esitetty liitetiedossa 14 Henkilöstökulut ja johdon palkkiot.

Suomen valtio ja valtionyhtiöt

Kaikki liiketoimet Fortumin ja muiden suomalaisten valtionyhtiöiden välillä tapahtuvat markkinaehtoisesti.

Neste Oil ostaa palveluita Fortumin talouden palvelukeskuksesta. Palvelusopimus on markkinaehtoinen.

Osakkuus- ja yhteisyriytukset

Fortum omistaa osuuksia osakkuus- ja yhteisyriytksissä, jotka puolestaan omistavat vesivoima- ja ydinvoimalaitoksia. Osakassopimuksien nojalla jokaisella omistajalla on oikeus sähköön osakeomistuksensa suhteesta tai muiden sopimusten perusteella. Jokainen omistaja on vastuussa vastaavasta kustannusosuudesta tuotannon määrästä riippumatta. Osakkuusyriytukset eivät ole voittoa tuottavia, koska omistajat ostavat sähköä tuotantokustannuksiin perustuvalla hinnalla, joka sisältää myös korkokulut sekä tuloverot. Hinta on yleensä markkinahintaa alempi. Tarkempaa tietoa osakkuus- ja yhteisyriytksiin liittyvistä tapahtumista ja tasearvoista on liitteessä 23 Sijoitukset osakkuus- ja yhteisyriytksiin.

45 Osakkeet ja osakkeenomistajat

Osakkeet ja osakepääoma

Fortum Oyj:llä on yksi osakesarja. Vuoden 2006 lopussa osakkeita oli laskettu liikkeelle kaikkiaan 887 393 646 kappaletta. Osakkeiden nimellisarvo on 3,40 euroa ja kukin osake oikeuttaa yhteen ääneen yhtiökokouksessa. Kaikki osakkeet oikeuttavat samansuuruiseen osinkoon. Vuoden 2006 lopussa Fortum Oyj:n kokonaan maksettu ja kaupparekisteriin rekisteröity osakepääoma oli 3 022 782 396 euroa. Yhtiöjärjestyksen mukaan Fortum Oyj:n vähimmäisosakepääoma on 2 miljardia euroa ja enimmäisosakepääoma 8 miljardia euroa. Näissä

rajoissa osakepääomaa voidaan korottaa tai alentaa yhtiöjärjestystä muuttamatta.

Fortum Oyj:n hallitus ehdottaa maaliskuun 28. päivänä 2007 pidettävälle varsinaiselle yhtiökokoukselle, että vähimmäis- ja enimmäispääomaa koskeva yhtiöjärjestyksen 3 §:n 1 momentti poistetaan.

Fortum Oyj:n osakkeet kuuluvat Suomen Arvopaperikeskus Oy:n ylläpitämään arvo-osuusjärjestelmään.

Fortum Oyj:n osakkeet on listattu Helsingin pörsissä. Kaupankäyntitunnus on FUM1V.

Osakepääoma 1998–2006

	Osakkeiden lukumäärä	Osakepääoma, euroa
Yhtiön perustaminen 7.2.1998	500 000	1 681 879
Uusmerkintä vuonna 1998	782 282 635	2 631 409 886
Henkilöstöanti vuonna 1998	2 000 000	6 727 517
Osakepääoma 31.12.1998	784 782 635	2 639 819 282
Osakepääoma 31.12.1999	784 782 635	2 639 819 282
Rahastoanti vuonna 2000	–	28 441 677
Uusmerkintä vuonna 2000	60 825 940	206 808 196
Osakepääoma 31.12.2000	845 608 575	2 875 069 155
Osakepääoma 31.12.2001	845 608 575	2 875 069 155
Merkinnät vuonna 2002		
– merkitty henkilöstön optiolainan 1999 perusteella	148 380	504 492
– merkitty johdon optiojärjestelyn 1999 perusteella	3 000	10 200
Osakepääoma 31.12.2002	845 759 955	2 875 583 847
Merkinnät vuonna 2003		
– merkitty henkilöstön optiolainan 1999 perusteella	159 520	542 368
– merkitty johdon optiojärjestelyn 1999 perusteella	2 913 000	9 904 200
Osakepääoma 31.12.2003	848 832 475	2 886 030 415
Merkinnät vuonna 2004		
– merkitty henkilöstön optiolainan 1999 perusteella	4 560 730	15 506 482
– merkitty johdon optiojärjestelyn 1999 perusteella	7 154 000	24 323 600
– merkitty avainhenkilöiden optio-ohjelman 2002A perusteella	6 536 700	22 224 780
Osakepääoma 31.12.2004	867 083 905	2 948 085 277
Merkinnät vuonna 2005		
– merkitty henkilöstön optiolainan 1999 perusteella	1 284 370	4 366 858
– merkitty johdon optiojärjestelyn 1999 perusteella	1 698 000	5 773 200
– merkitty avainhenkilöiden optio-ohjelman 2001A perusteella	1 636 350	5 563 590
– merkitty avainhenkilöiden optio-ohjelman 2002A perusteella	3 591 400	12 210 760
Osakepääoma 31.12.2005	875 294 025	2 975 999 685
Merkinnät vuonna 2006		
– merkitty avainhenkilöiden optio-ohjelman 2001A perusteella	3 026 200	10 289 080
– merkitty avainhenkilöiden optio-ohjelman 2001B perusteella	5 360 133	18 224 452
– merkitty avainhenkilöiden optio-ohjelman 2002A perusteella	516 800	1 757 120
– merkitty avainhenkilöiden optio-ohjelman 2002B perusteella	4 856 488	16 512 059
Mitätöidyt omat osakkeet	–1 660 000	–
Osakkeet ja osakepääoma 31.12.2006	887 393 646	3 022 782 396

Osakkeenomistajat 31.12.2006

Osakkeenomistaja	Osakkeiden lukumäärä	Osuus, %
Suomen valtio	450 932 988	50,82
Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	10 879 053	1,23
Kansaneläkelaitos	7 195 896	0,81
Kurikan kunta	6 203 500	0,70
Valtion eläkerahasto	5 600 000	0,63
Keskinäinen Vakuutusyhtiö Varma	4 450 000	0,50
Etera Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö	3 015 283	0,34
OP-Delta sijoitusrahasto	2 826 608	0,32
Keskinäinen Vakuutusyhtiö Eläke-Fennia	2 755 221	0,31
Svenska Handelsbanken Ab	1 858 798	0,21
Hallintarekisteröidyt yhteensä	312 994 286	35,27
Muut osakkeenomistajat yhteensä	78 682 013	8,86
Osakkeiden lukumäärä yhteensä	887 393 646	100,00

Osakkeenomistuksen jakautuminen 31.12.2006

Osakkeiden lukumäärään mukaan

Osakkeita	Osakkeenomistajien lukumäärä	% osakkeenomistajista	Osakkeiden lukumäärä	% osakkeiden lukumäärästä
1–100	4 647	9,26	300 018	0,03
101–500	21 775	43,40	5 763 742	0,65
501–1 000	12 995	25,90	8 804 154	0,99
1 001–10 000	10 167	20,26	25 605 797	2,89
10 001–100 000	514	1,03	12 919 843	1,46
100 001–1 000 000	65	0,13	21 575 227	2,43
1 000 001–10 000 000	11	0,02	37 536 722	4,23
yli 10 000 000	2	0,00	461 812 041	52,04
	50 176	100,00	574 317 544	64,72
31.12.2006 rekisteröimättömät/selvittämättä olleet kaupat			81 816	0,01
Hallintarekisteröidyt osakkeet			312 994 286	35,27
Yhteensä			887 393 646	100,00

Osakasryhmän mukaan

	% osakkeiden lukumäärästä
Suomalaiset osakkeenomistajat	
Liikeryitykset	0,7
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	1,9
Julkisyhteisöt	56,1
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	1,1
Kotitaloudet	4,8
Ulkomaiset osakkeenomistajat	35,4
Yhteensä	100,0

Osakekohtaiset tunnusluvut

	FAS 2002	FAS 2003	IFRS 2004	IFRS 2005	IFRS 2006
Tulos/osake, Fortum yhteensä, euroa	0,79	0,91	1,48	1,55	1,22
Jatkuvien toimintojen tulos/osake, euroa	–	–	0,79	1,01	1,22
Luovutettujen toimintojen tulos/osake, euroa	–	–	0,69	0,54	–
Laimennettu tulos/osake, Fortum yhteensä, euroa	0,78	0,90	1,46	1,53	1,21
Laimennettu jatkuvien toimintojen tulos/osake, euroa	–	–	0,78	1,00	1,21
Laimennettu luovutettujen toimintojen tulos/osake, euroa	–	–	0,68	0,53	–
Kassavirta/osake Fortum yhteensä, euroa	1,60	1,86	2,06	1,61	1,31
Jatkuvien toimintojen kassavirta/osake, euroa	–	–	1,44	1,46	1,31
Oma pääoma/osake, euroa	6,97	7,55	8,65	8,17	8,91
Osinko/osake Fortum yhteensä, euroa ¹⁾	0,31	0,42	0,58	1,12	1,26 ²⁾
Jatkuvien toimintojen osinko/osake, euroa				0,58	0,73 ²⁾³⁾
Lisäosinko/osake 2006/luovutettujen toimintojen osinko/osake 2005, euroa				0,54	0,53 ²⁾
Osinko/osakekohtainen tulos Fortum yhteensä, %	39,2	46,2	39,2	72,3	103,3 ²⁾⁵⁾
Osinko/osakekohtainen tulos, jatkuvat toiminnot, %				57,4 ⁴⁾	59,8 ²⁾³⁾⁵⁾
Osinko/osakekohtainen tulos, lisäosinko 2006/luovutetut toiminnot 2005, %				100,0 ⁴⁾	43,4 ²⁾⁵⁾
Efektiiäinen osinkotuotto, %	5,0	5,1	4,3	7,1	5,8 ²⁾
Hinta/voitto-suhde Fortum yhteensä (P/E-luku)	7,9	9,0	9,2	10,2	17,7
Osakkeen kurssikehitys					
Kauden lopussa, euroa	6,25	8,18	13,62	15,84	21,56
Keskikurssi, euroa	5,87	6,94	10,29	13,87	20,39
Alin kurssi, euroa	4,75	5,66	7,45	10,45	15,71
Ylin kurssi, euroa	6,52	8,75	13,99	16,90	23,48
Osakekannan markkina-arvo kauden lopussa, milj. euroa	5 286	6 943	11 810	13 865	19 132
Osakkeiden vaihdon kehitys					
Osakkeiden lukumäärä, 1 000 osaketta	251 216	270 278	478 832	900 347	830 764
Prosentuaalinen osuus osakekannasta, %	29,7	31,9	59,2	103,2	0,94
Osakkeiden lukumäärä, 1 000 osaketta	845 776	849 813	867 084	875 294	887 394
Osakkeiden lukumäärä keskimäärin, 1000 osaketta	845 642	846 831	852 625	872 613	881 194
Laimennettu osakkeiden keskimääräinen lukumäärä, 1 000 osaketta	851 482	858 732	861 772	887 653	886 929

¹⁾ Käteisosingon lisäksi Fortum jakoi noin 85% Neste Oil Oyj:n osakkeista osinkona vuonna 2005.

²⁾ Hallituksen ehdotus yhtiökokoukselle maaliskuussa 2007.

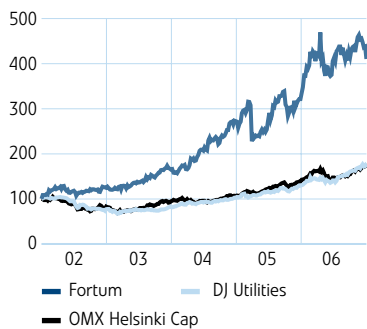
³⁾ Konsernin osingonjakopolitiikan mukaan.

⁴⁾ Vuoden 2005 jatkuvien ja luovutettujen toimintojen osinko per osakekohtaiset tulokset on laskettu perustuen vastaaviin jatkuvien ja luovutettujen toimintojen osakekohtaisiin tuloksiin.

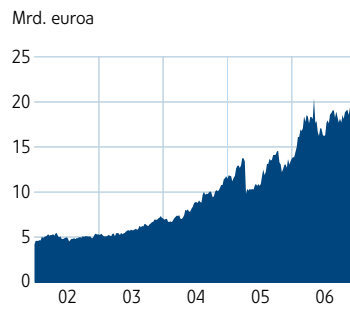
⁵⁾ Vuodelta 2006 ehdotettujen osinkojen osinko/osakekohtainen tulos -tunnusluvut perustuvat koko konsernin osakekohtaiseen tulokseen.

Vuosia 2002–2003 ei ole muutettu vastaamaan IFRS-laskentaperiaatteita. Ne on esitetty Suomen kirjanpitolain määräysten mukaisina. Tunnuslukujen laskentaperiaatteet on esitetty sivuilla 96 ja 97.

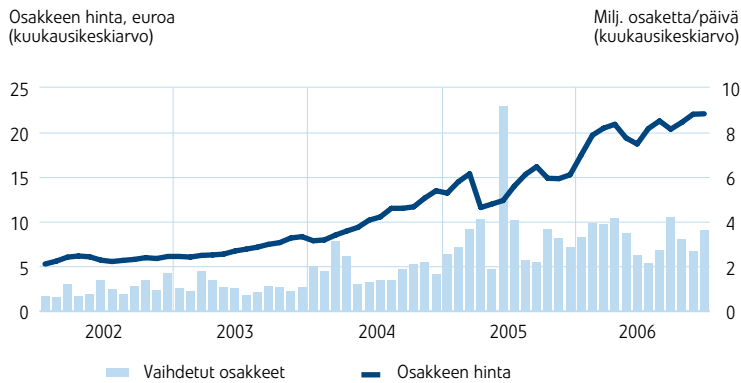
Osakkeen kurssikehitys 2002–2006

Markkina-arvo 2002–2006

Osakkeiden vaihto 2002–2006

46 Katsauskauden jälkeisiä tapahtumia

Tammikuussa myrskyt etenkin Ruotsissa ovat aiheuttaneet Sähkön-siirto-segmentille noin 10 miljoonan euron lisäkustannukset.

Tammikuussa Fortumin virolainen tytäryhtiö Fortum Tartu AS

ilmoitti investoivansa Tartossa sijaitsevaan uuteen CHP-voimalaitokseen. Investoinnin suuruus on noin 60 miljoonaa euroa. Fortum omistaa yhtiöstä noin 60%.

Konsernin taloudelliset tunnusluvut

	IFRS 2004	IFRS 2005	IFRS 2006
Jatkuvat toiminnot:			
Liikevaihto, milj. euroa	3 835	3 877	4 491
Käyttökate (= EBITDA), milj. euroa	1 583	1 754	1 884
Liikevoitto, milj. euroa	1 195	1 347	1 455
– prosenttia liikevaihdosta	31,2	34,7	32,4
Vertailukelpoinen liikevoitto, milj. euroa	1 148	1 334	1 437
Voitto ennen veroja, milj. euroa	962	1 267	1 421
– prosenttia liikevaihdosta	25,1	32,7	31,6
Jatkuvien toimintojen tilikauden voitto, milj. euroa	703	936	1 120
– josta enemmistön osuus, milj. euroa	670	884	1 071
Sijoitettu pääoma, milj. euroa	12 890	11 357	12 663
Jatkuvien toimintojen sijoitettu pääoma, milj. euroa	10 739	11 357	12 663
Korollinen nettovelka, milj. euroa	5 095	3 158	4 345
Jatkuvien toimintojen käyttöomaisuusinvestoinnit ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin, milj. euroa	514	479	1 395
Jatkuvien toimintojen käyttöomaisuusinvestoinnit, milj. euroa	335	346	485
Jatkuvien toimintojen liiketoiminnan kassavirta, milj. euroa	1 232	1 271	1 151
Sijoitetun pääoman tuotto, %	15,8	16,6	13,4
Jatkuvien toimintojen sijoitetun pääoman tuotto, %	11,4	13,5	13,4
Oman pääoman tuotto, %	18,2	18,7	14,4
Jatkuvien toimintojen oman pääoman tuotto, % ¹⁾		13,5	14,4
Korkokate	8,0	11,6	11,5
Kassavirta ennen käyttöpääoman muutosta/korollinen nettovelka, %	36,4	43,2	30,6
Velkaantumisaste, %	67	43	53
Nettovelka/Käyttökate	2,1	1,4	2,3
Jatkuvien toimintojen Nettovelka/Käyttökate	–	1,8	2,3
Omavaraisuusaste, %	44	49	48
Jatkuvien toimintojen henkilöstö keskimäärin	8 592	8 939	8 910

¹⁾ Jatkuvien toimintojen oman pääoman tuotto vuodelta 2005 on laskettu jakamalla jatkuvien toimintojen tilikauden voitto kauden lopun omalla pääomalla. Omasta pääomasta 31.12.2005 on vähennetty luovutettujen toimintojen tilikauden voitto.

	FAS 2002	FAS 2003	IFRS 2004	IFRS 2005	IFRS 2006
Fortum yhteensä:					
Liikevaihto, milj. euroa	11 148	11 392	11 659	5 918	4 491
Liikevoitto, milj. euroa	1 289	1 420	1 916	1 864	1 455
– prosenttia liikevaihdosta	11,6	12,5	16,4	31,5	32,4
Voitto ennen veroja, milj. euroa	1 008	1 184	1 700	1 776	1 421
– prosenttia liikevaihdosta	9,0	10,4	14,6	30,0	31,6
Sijoitettu pääoma, milj. euroa	13 765	12 704	12 890	11 357	12 663
Korollinen nettovelka, milj. euroa	5 848	5 626	5 095	3 158	4 345
Käyttöomaisuusinvestoinnit ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin, milj. euroa	4 381	1 136	830	578	1 395
– prosenttia liikevaihdosta	39,3	10,0	7,1	9,8	31,1
Sijoitetun pääoman tuotto, %	11,1	11,4	15,8	16,6	13,4
Oman pääoman tuotto, %	10,5	12,3	18,2	18,7	14,4
Velkaantumisaste, % ¹⁾	80	85	67	43	53
Omavaraisuusaste, %	41	40	44	49	48
Liiketoiminnan kassavirta, milj. euroa	1 351	1 577	1 758	1 404	1 151
Osingot, milj. euroa ²⁾	262	357	506	987	1 119 ³⁾
Tutkimus- ja kehityskulut, milj. euroa	33	35	26	14	17
– prosenttia liikevaihdosta	0,3	0,3	0,2	0,2	0,4
Henkilöstö keskimäärin	14 053	13 343	12 859	10 026	8 910

¹⁾ Velkaantumisaste lasketaan jakamalla korolliset nettovelat oman pääoman ja vähemmistöosuuden summalla. Vuonna 2002 vähemmistöosuus sisältää Fortum Capital Ltd:n liikkeelle laskemat etuosakkeet, määrältään yhteensä 1 200 miljoonaa euroa, joihin liittyy 6,7 % kiinteä osinkotuotto.

²⁾ Rahassa maksettujen osinkojen lisäksi Fortum jakoi noin 85 % Neste Oil Oyj:n osakkeita osinkona 2005.

³⁾ Hallituksen ehdotus maaliskuussa 2007 pidettävälle yhtiökokoukselle. Kokonaismäärä on laskettu perustuen 30.1.2007 rekisteröityinä olleisiin osakkeisiin.

Vuosia 2002–2003 ei ole muutettu vastaamaan IFRS-laskentaperiaatteita. Ne on esitetty Suomen kirjanpitolain määräysten mukaisina. Tunnuslukujen laskentaperiaatteet on esitetty sivuilla 96 ja 97.

Emoyhtiön tilinpäätös (FAS)

Tuloslaskelma

milj. euroa	Liite	2006	2005
Liikevaihto	2	82	73
Muut tuotot	3	5	420
Henkilöstökulut	4	-45	-33
Poistot ja arvonalentumiset		-8	-9
Muut kulut		-65	-85
Liikevoitto		-31	366
Rahoitustuotot ja -kulut	5	38	873
Voitto ennen satunnaisia eriä		7	1 239
Satunnaiset erät	6	638	482
Voitto ennen veroja		645	1 721
Tuloverot	7	-123	-157
Tilikauden voitto		522	1 564

Tase

milj. euroa	Liite	2006	2005
VASTAAVAA			
Pitkäaikaiset varat	8		
Aineettomat hyödykkeet		15	10
Rakennukset, koneet ja kalusto		12	11
Osuudet saman konsernin yrityksissä		11 605	5 166
Pitkäaikaiset saamiset saman konsernin yrityksiltä		2 159	7 803
Osuudet osakkuusyrityksissä		0	5
Pitkäaikaiset saamiset osakkuusyrityksiltä		2	14
Muut osuudet ja pitkäaikaiset saamiset		2	1
Pitkäaikaiset varat yhteensä		13 795	13 010
Lyhytaikaiset varat			
Lyhytaikaiset saamiset saman konsernin yrityksiltä	9	673	519
Lyhytaikaiset saamiset osakkuusyrityksiltä	9	0	4
Muut lyhytaikaiset saamiset	9	43	112
Laskennallinen verosaaminen		2	2
Rahat ja pankkisaamiset	10	73	643
Lyhytaikaiset varat yhteensä		791	1 280
Vastaavaa yhteensä		14 586	14 290

milj. euroa	Liite	2006	2005
VASTATTAVAA			
Oma pääoma	12		
Osakepääoma		3 023	2 976
Osakeanti		0	2
Ylikurssirahasto		2 822	2 818
Edellisten tilikausien voitto		1 543	997
Tilikauden voitto		522	1 564
Oma pääoma yhteensä		7 910	8 357
Pakolliset varaukset		1	-
Vieras pääoma			
Pitkäaikainen vieras pääoma			
Ulkoiset korolliset velat	13	3 540	2 280
Korolliset velat saman konsernin yrityksille	13	2 528	2 445
Korolliset velat osakkuusyrityksille	13	164	157
Muu pitkäaikainen vieras pääoma		27	43
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä		6 259	4 925
Lyhytaikainen vieras pääoma			
Ulkoiset korolliset velat	13	71	736
Ostovelat ja muut lyhytaikaiset velat saman konsernin yrityksille	14	135	178
Ostovelat ja muut lyhytaikaiset velat osakkuusyrityksille	14	5	3
Ostovelat ja muu lyhytaikainen vieras pääoma	14	205	91
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä		416	1 008
Vieras pääoma yhteensä		6 675	5 933
Oma pääoma ja vieras pääoma yhteensä		14 586	14 290

Kassavirtalaskelma

milj. euroa	2006	2005
Liiketoiminnan kassavirta		
Tilikauden voitto	522	1 564
Oikaisuerät:		
Verot	123	157
Satunnaiset erät	-638	-482
Rahoitustuotot ja -kulut	-38	-873
Poistot ja arvonalentumiset sekä pakollisten varausten muutos	9	9
Liikevoitto ennen poistoja	-22	375
Käyttöomaisuuden myynnit	2	414
Saadut korot ja muut rahoituserät	134	308
Maksetut korot ja muut rahoituserät	-217	-243
Saadut osingot	156	726
Saadut konserniavustukset	482	443
Toteutuneet kurssierot	220	104
Maksetut verot	-158	-134
Liiketoiminnan kassavirta	597	1 993
Lyhytaikaiset korottomat liikesaamiset, lisäys (-), vähennys (+)	-15	5
Korottomat lyhytaikaiset velat, vähennys (-), lisäys (+)	-42	1
Käyttöpääoman muutos	-57	6
Liiketoiminnan nettokassavirta yhteensä	540	1 999
Investointien kassavirta		
Investoinnit käyttöomaisuuteen	-15	-12
Ostetut tytäryhtiöosakkeet	-6 439	-213
Käyttöomaisuuden myynnit	1	6
Myydyt tytäryhtiöosakkeet	-	171
Myydyt osakkuusyritysosakkeet	3	-
Korollisten lainasaamisten ja muiden pysyvien vastaavien muutos	5 655	-
Investointien kassavirta	-795	-48
Kassavirta ennen rahoitusta	-255	1 951
Rahoituksen kassavirta		
Pitkäaikaisten lainojen nostot	1 338	28
Pitkäaikaisten lainojen lyhennykset	-725	-481
Lyhytaikaisten velkojen muutos, lisäys (+), vähennys (-)	41	-393
Osakepääoman korotus liittyen optioiden käyttöön	49	22
Omien osakkeiden takaisinosto	-31	-
Osingonjako yhtiön osakkeenomistajille	-987	-506
Rahoituksen kassavirta	-315	-1 330
Laskelman mukainen likvidien varojen muutos, lisäys (+), vähennys (-)	-570	621
Likvidit varat tilikauden alussa	643	22
Likvidit varat tilikauden lopussa	73	643
Taseen mukainen likvidien varojen muutos, lisäys (+), vähennys (-)	-570	621

Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot, FAS

1 Laadintaperiaatteet

Fortum Oyj:n tilinpäätös on laadittu Suomen kirjanpitolain säännösten ja muiden Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laadintaa koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti.

Liikevaihto

Liikevaihtoon luetaan myyntituotot ja myynnin kurssierot vähennettynä alennuksilla sekä myyntiin perustuvilla välillisillä veroilla kuten arvonlisäveroilla.

Muut tuotot

Muina tuotoina kirjataan omaisuuden myyntivoitot ja muut kuin varsinaiseen suoritemyyntiin liittyvät tuotot kuten vuokrat.

Ulkomaanrahan määräiset erät ja johdannaissopimukset

Ulkomaanrahan määräiset tapahtumat kirjataan tapahtumahetken kurssiin. Tilinpäätöshetkellä taseessa olevat ulkomaanrahan määräiset saatavat ja velat arvostetaan tilinpäätöspäivän kurssiin. Kurssierot kirjataan nettomääräisinä rahoitustuottoihin tai -kuluihin.

Fortum Oyj solmii johdannaissopimuksia pääasiassa kurssierojen ja korkotason hallitsemiseksi.

Tase-eriä, kuten rahavaroja, lainoja tai saatavia suojaavat johdannaiset arvostetaan käyttämällä tilinpäätöspäivän kurssia, ja niistä aiheutuvat tuotot ja kulut kirjataan tuloslaskelmaan. Termiinisopimusten kertyneet korot jaksotetaan tilikaudelle.

Optiopreemiot käsitellään ennakkomaksuina, kunnes optiot erääntyvät, ja muista kuin suojaustarkoituksessa tehdyistä optiosopimuksista aiheutuvat tappiot kirjataan tuloslaskelmaan kuluina.

Korkoriskin hallintaan käytettyjen johdannaisten korkotuotot tai -kulut jaksotetaan sopimusajalle, ja niillä oikaistaan suojattavien lainojen korkokuluja.

Satunnaiset erät

Satunnaisissa erissä esitetään saadut ja maksetut konserniavustukset.

Tuloverot

Tuloslaskelmaan kirjatut tuloverot sisältävät sekä verot tilikaudelta että mahdolliset korjaukset edellisten tilikausien veroihin.

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet ja poistot

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden tasearvo muodostuu välittömästä hankintamenosta vähennettynä kertyneillä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja mahdollisilla arvonalennuksilla. Kuluviista aineellisista käyttöomaisuushyödykkeistä tehdään suunnitelman mukaiset poistot, jotka perustuvat hyödykkeiden odotettavissa olevaan taloudelliseen pitoaikaan.

Poistot perustuvat seuraaviin taloudellisiin pitoaikoihin:

Rakennukset ja rakennelmat	15–40 vuotta
Koneet ja kalusto	3–15 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	5–10 vuotta

Eläkekulut

Lakisääteiset eläkeveloitteet katetaan pakollisella eläkevakuutuksella tai konsernin omassa eläkesäätiössä. Maksut konsernin eläkesäätiöön kirjataan tuloslaskelmaan sen määräisinä kuin aktuaarien laskelmat, jotka on tehty Suomen työntekijäin eläkelain mukaan, osoittavat.

Osakepohjaiset kannustinjärjestelmät

Ennen vuotta 2006 Fortum Oyj:n optioihin liittyvät sosiaaliturvamaksut on kirjattu tuloslaskelmaan kuluna sillä tilikaudella, jolla optiot on lunastettu. Vuodesta 2006 alkaen sosiaaliturvan maksuperuste on muuttunut, eikä optiotuloista makseta sosiaaliturvamaksua. Fortumin johdon pitkäaikaiseen osakeperusteiseen kannustinjärjestelmään liittyvät kulut jaksotetaan oikeuden syntymisajanjakson aikana tuloslaskelmaan ja velaksi taseeseen.

Pakolliset varaukset

Vastaisuudessa toteutuvat menot ja ilmeiset menetykset, jotka eivät enää kerrytä vastaavaa tuloa ja joiden suorittamiseen Fortum Oyj on veloitettu tai sitoutunut ja joiden rahallinen arvo voidaan kohtuullisesti arvioida, kirjataan tuloslaskelmaan kuluksi ja taseen pakollisiin varauksiin.

2 Liikevaihto markkina-alueittain

milj. euroa	2006	2005
Suomi	66	66
Ruotsi ja muut maat	16	7
Yhteensä	82	73

3 Muut tuotot

milj. euroa	2006	2005
Osakkeiden myyntivoitot	–	414
Vuokratuotot ja muut	5	6
Yhteensä	5	420

Osakkeiden myyntivoittoihin vuonna 2005 sisältyy 381 miljoonan euron myyntivoitto Neste Oil Oyj:n noin 15 % osuuden osakemyynnistä ja myyntivoitot muista konsernin sisäisistä osakkeiden myynneistä, 33 miljoonaa euroa.

4 Henkilöstökulut

milj. euroa	2006	2005
Henkilöstökulut		
Palkat	34	31
Henkilösivukulut		
Eläkekulut ¹⁾	6	-3
Muut henkilösivukulut	2	3
Muut henkilöstökulut	3	2
Yhteensä	45	33

¹⁾ Positiivinen tulosvaikutus kirjattiin tuloslaskelman eläkekuluihin niistä eläkevastuista, jotka siirrettiin tilikauden aikana Nesteen Eläkesäätiöstä rahastoitaviksi vakuutusyhtiöihin vuonna 2005.

Palkat ja palkkiot

Toimitusjohtajalle, hallitukselle ja hallintoneuvoston jäsenille	2	2
Henkilöstö keskimäärin	565	576

5 Rahoitustuotot ja -kulut

milj. euroa	2006	2005
Osinkotuotot konserniyhtiöistä	147	733
Korko- ja rahoitustuotot saman konsernin yrityksiltä	121	282
Korko- ja rahoitustuotot	17	19
Kurssierot	-21	39
Arvonalentumiset	–	2
Korko- ja rahoituskulut saman konsernin yrityksille	-84	-96
Muut korko- ja rahoituskulut	-142	-106
Yhteensä	38	873
Korkotuotot ja -kulut yhteensä		
Korkotuotot	137	301
Korkokulut	-221	-207
Nettokorot	-84	94

6 Satunnaiset erät

milj. euroa	2006	2005
Konserniavustukset	638	482

7 Tuloverot

milj. euroa	2006	2005
Verot varsinaisesta liiketoiminnasta	-43	37
Verot satunnaiseristä	166	120
Yhteensä	123	157

Tilikauden verot	129	157
Aikaisempien kausien verot	-5	1
Laskennallisen verovelan muutos	-1	-1
Yhteensä	123	157

8 Pitkäaikaiset varat

Aineettomat hyödykkeet

milj. euroa	Aineettomat hyödykkeet yhteensä
Hankintameno 1.1.2006	20
Lisäykset	9
Vähennykset	0
Hankintameno 31.12.2006	29
Kertyneet poistot 1.1.2006	10
Vähennykset	0
Tilikauden poisto	4
Kertyneet poistot 31.12.2006	14
Tasearvo 31.12.2006	15
Tasearvo 31.12.2005	10

Rakennukset, koneet ja kalusto

milj. euroa	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusteet	Ennako- maksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2006	1	17	3	21
Lisäykset	-	5	-	5
Vähennykset	-	-1	0	-1
Hankintameno 31.12.2006	1	21	3	25
Kertyneet poistot 1.1.2006	0	10	-	10
Vähennykset	-	-1	-	-1
Tilikauden poisto	0	4	-	4
Kertyneet poistot 31.12.2006	0	13	0	13
Tasearvo 31.12.2006	1	8	3	12
Tasearvo 31.12.2005	1	7	3	11

Sijoitukset

milj. euroa	Osuudet saman konsernin yrityksissä	Saamiset saman konsernin yrityksiltä	Osuudet osakkuus-yrityksissä	Saamiset osakkuus-yrityksiltä	Saamiset muilta	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2006	5 166	7 803	5	14	1	12 989
Lisäykset	6 439	4	–	0	1	6 444
Vähennykset	–	–5 648	–5	–12	–	–5 665
Hankintameno 31.12.2006	11 605	2 159	0	2	2	13 768
Tasearvo 31.12.2006	11 605	2 159	0	2	2	13 768
Tasearvo 31.12.2005	5 166	7 803	5	14	1	12 989

9 Lyhytaikaiset saamiset

milj. euroa	2006	2005
Lyhytaikaiset saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Myyntisaamiset	25	10
Muut lyhytaikaiset saamiset	638	491
Siirtosaamiset	10	18
Yhteensä	673	519
Lyhytaikaiset saamiset osakkuusyrityksiltä		
Siirtosaamiset	0	4
Muut lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	1	1
Muut lyhytaikaiset saamiset	2	1
Siirtosaamiset	40	110
Yhteensä	43	112

10 Rahat ja pankkisaamiset

milj. euroa	2006	2005
Rahat ja pankkisaamiset	73	496
Rahoitusarvopaperit	0	147
Yhteensä	73	643

11 Johdon eläkesitoumukset

Toimitusjohtajan ja konsernin johtoryhmän jäsenten eläkeikä on 60 vuotta. Eläkevastuut on hoidettu joko vakuutusyhtiöiden tai Fortumin eläkesäätiön kautta.

12 Oman pääoman muutos

milj. euroa	Osake- pääoma	Osakeanti	Ylikurssi- rahasto	Kertyneet voittovarot	Yhteensä
Oma pääoma yhteensä 31.12.2005	2 976	2	2 818	2 561	8 357
Käytetyt optio-oikeudet	47	-2	4	-	49
Maksetut osingot	-	-	-	-987	-987
Omien osakkeiden takaisinosto	-	-	-	-31	-31
Tilikauden voitto	-	-	-	522	522
Oma pääoma yhteensä 31.12.2006	3 023	0	2 822	2 065	7 910
Oma pääoma yhteensä 31.12.2004	2 948	13	2 810	2 472	8 243
Käytetyt optio-oikeudet	28	-11	8	-	25
Maksetut osingot	-	-	-	-506	-506
Jaettu osinkoina	-	-	-	-969	-969
Tilikauden voitto	-	-	-	1 564	1 564
Oma pääoma yhteensä 31.12.2005	2 976	2	2 818	2 561	8 357
milj. euroa				2006	2005
Jakokelpoiset varat 31.12.				2 065	2 561

13 Korolliset velat

milj. euroa	2006	2005
Ulkoiset korolliset velat		
Joukkovelkakirjalainat	2 782	1 547
Lainat rahoituslaitoksilta	98	97
Muut pitkäaikaiset korolliset velat	660	636
Pitkäaikaiset korolliset velat yhteensä	3 540	2 280
Joukkovelkakirjalainat	10	660
Lainat rahoituslaitoksilta	5	54
Yritystodistukset	55	21
Muut lyhytaikaiset korolliset velat	1	1
Lyhytaikaiset korolliset velat yhteensä	71	736
Ulkoiset korolliset velat yhteensä	3 611	3 016

Ulkoisten korollisten velkojen erääntymisajat

Vuosi	
2007	71
2008	540
2009	276
2010	499
2011	265
2012 ja myöhemmin	1 960
Yhteensä	3 611

Yli viiden vuoden kuluttua erääntyvät ulkoiset korolliset velat

Joukkovelkakirjalainat	1 248	498
Lainat rahoituslaitoksilta	52	95
Muut pitkäaikaiset velat	660	637
Yhteensä	1 960	1 230

Yli viiden vuoden kuluttua erääntyvät muut korolliset velat

Korolliset velat saman konsernin yrityksille	17	14
Korolliset velat osakkuusyriksille	164	157
Yhteensä	181	171

14 Ostovelat ja muut velat

milj. euroa	2006	2005
Ostovelat ja muut lyhytaikaiset velat saman konsernin yrityksille		
Ostovelat	1	1
Muut velat	127	170
Siirtovelat	7	7
Yhteensä	135	178
Ostovelat ja muut lyhytaikaiset velat osakkuusy yrityksille		
Siirtovelat	5	3
Ostovelat ja muut lyhytaikaiset velat		
Ostovelat	8	9
Muut velat	2	1
Siirtovelat	195	81
Yhteensä	205	91

15 Annetut vakuudet ja vastuut

milj. euroa	2006	2005
Vastuut omasta puolesta		
Muut vastuut	5	4
Vastuut tytäryhtiöiden puolesta		
Takaukset	460	493
Vastuut osakkuusyritysten puolesta		
Takaukset	–	13
Vastuut muiden puolesta		
Takaukset	6	–
Vastuut yhteensä	471	510

Käyttöleasing sopimukset

milj. euroa	2006	2005
Leasing sopimuksista maksettavat määrät		
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	1	1
Myöhemmin maksettavat	1	0
Leasing vastuut yhteensä	2	1

Johdannais sopimukset

milj. euroa	2006			2005		
	Kohde- etuuden arvo	Käypä arvo	Tulout- tamatta	Kohde- etuuden arvo	Käypä arvo	Tulout- tamatta
Koronvaihtosopimukset	2 245	11	–6	914	47	43
Valuuttatermiinit ¹⁾²⁾	12 756	–38	5	11 045	101	–4
Valuuttavaihtosopimukset	2 358	–63	7	1 926	–2	–1

¹⁾ Sisältää myös suljetut termiinisopimukset

²⁾ Sisältää myös ulkomaisten tytäryhtiöiden omaa pääomaa suojaavat sopimukset vuonna 2005

Tunnuslukujen laskentakaavat

Jatkuvien toimintojen käyttökate (= EBITDA jatkuvat toiminnot)	=	Jatkuvien toimintojen liikevoitto + jatkuvien toimintojen poistot ja arvonalentumiset
Vertailukelpoinen liikevoitto	=	Liikevoitto – kertaluonteiset erät – muut vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät
Kertaluonteiset erät	=	Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja tappiot mm.
Muut vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	=	Sisältää ne tulevaisuuden kassavirtoja suojaavat rahoitusinstrumentit, joihin ei voida soveltaa IAS 39:n mukaisesti suojauslaskentaa sekä IFRIC tulkinnan nro 5 mukaisen vaikutuksen, joka aiheutuu siitä, että taseen saamisiin kirjattu Fortumin osuus Ydinjätehuoltorahastosta ei voi ylittää vastaavaa velkaa.
Bruttoinvestoinnit osakkeisiin	=	Tytäryhtiöosakkeet, osakkuusyhtiöosakkeet ja muut myytävissä olevat osakkeet. Bruttoinvestoinnit tytäryhtiöosakkeisiin lasketaan vähentämällä hankintahinnasta tytäryhtiön rahavarat ja lisäämällä tytäryhtiön velat.
Oman pääoman tuotto, %	=	$\frac{\text{Kauden voitto}}{\text{Oma pääoma keskimäärin}} \times 100$
Sijoitetun pääoman tuotto %	=	$\frac{\text{Voitto ennen veroja + korko- ja muut rahoituskulut}}{\text{Sijoitettu pääoma keskimäärin}} \times 100$
Jatkuvien toimintojen sijoitetun pääoman tuotto, %	=	$\frac{\text{Jatkuvien toimintojen voitto ennen veroja + jatkuvien toimintojen korko- ja muut rahoituskulut}}{\text{Jatkuvien toimintojen sijoitettu pääoma keskimäärin}} \times 100$
Sidotun pääoman tuotto, %	=	$\frac{\text{Liikevoitto + osuus osakkuus- ja yhteisyritysten voitosta}}{\text{Sidottu pääoma keskimäärin}} \times 100$
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %	=	$\frac{\text{Vertailukelpoinen liikevoitto + osuus osakkuus- ja yhteisyritysten voitosta (IAS 39 oikaistu)}}{\text{Sidottu pääoma keskimäärin}} \times 100$
Sijoitettu pääoma	=	$\frac{\text{Liikevoitto + osuus osakkuus- ja yhteisyritysten voitosta}}{\text{Sidottu pääoma keskimäärin}}$
Sidottu pääoma	=	Korottomat varat + Ydinjätehuoltorahastoon liittyvät korolliset varat – korottomat velat – varaukset (korottomat varat ja velat eivät sisällä rahoitukseen, veroihin ja ja laskennallisiin veroihin liittyviä erä sekä varoja ja velkoja, jotka syntyvät suojauslaskennan soveltamisedellytykset täyttävien johdannaissopimusten käypien arvojen muutoksista)
Vertailukelpoinen sidottu pääoma	=	Sidottu pääoma oikaistuna niillä korottomilla varoilla ja veloilla, jotka aiheutuvat niistä tulevaisuuden kassavirtaa suojaavista johdannaissopimuksista, joihin ei voida soveltaa IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa
Korolliset nettovelat	=	Korolliset velat – rahavarat
Velkaantumisaste, %	=	$\frac{\text{Korolliset nettovelat}}{\text{Oma pääoma}} \times 100$

Omavaraisuusaste, %	=	$\frac{\text{Oma pääoma sisältäen vähemmistöosuuden}}{\text{Taseen loppusumma}} \times 100$
Nettovelka/käyttökate	=	$\frac{\text{Korollinen nettovelka}}{\text{Liikevoitto + poistot ja arvonalentumiset}}$
Jatkuvien toimintojen nettovelka/käyttökate	=	$\frac{\text{Korollinen nettovelka}}{\text{Jatkuvien toimintojen liikevoitto + jatkuvien toimintojen poistot ja arvonalentumiset}}$
Korkokate	=	$\frac{\text{Liikevoitto}}{\text{Nettokorkokulut}}$
Tulos/ osake (EPS)	=	$\frac{\text{Kauden voitto – vähemmistöosuus}}{\text{Osakkeiden keskimääräinen osakeantioikaistu lukumäärä tilikauden aikana}}$
Kassavirta/osake	=	$\frac{\text{Liiketoiminnan kassavirta}}{\text{Osakkeiden keskimääräinen osakeantioikaistu lukumäärä tilikauden aikana}}$
Oma pääoma/osake	=	$\frac{\text{Oma pääoma}}{\text{Osakkeiden lukumäärä kauden lopussa}}$
Osinko/osakekohtainen tulos, %	=	$\frac{\text{Osinko/osake}}{\text{Tulos/osake (EPS)}} \times 100$
Jatkuvien toimintojen osinko/osakekohtainen tulos, %	=	$\frac{\text{Jatkuvien toimintojen osinko/osake}}{\text{Jatkuvien toimintojen tulos/osake (EPS)}} \times 100$
Efektiiivinen osinkotuotto, %	=	$\frac{\text{Osinko / osake}}{\text{Osakeantioikaistu tilikauden viimeinen kaupantekokurssi}} \times 100$
Hinta/voitto-suhde (P/E-luku)	=	$\frac{\text{Osakeantioikaistu tilikauden viimeinen kaupantekokurssi}}{\text{Tulos / osake}}$
Keski kurssi	=	$\frac{\text{Osakkeen euromääräinen kokonaisvaihto}}{\text{Kauden aikana vaihdettujen osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä}}$
Osakekannan markkina-arvo	=	Osakkeiden lukumäärä kauden lopussa x osakeantioikaistu tilikauden viimeinen kaupantekokurssi
Osakkeiden vaihdon kehitys	=	Kauden aikana vaihdettujen osakkeiden lukumäärä sekä sen prosentuaalinen osuus osakkeiden keskimääräisestä lukumäärästä tilikauden aikana

Ehdotus voittovarojen käytöksi

Emoyhtiön jakokelpoiset varat 31.12.2006 olivat 2 065 miljoonaa euroa. Yhtiön taloudellisessa tilanteessa ei ole tilikauden päättymisen jälkeen tapahtunut olennaisia muutoksia.

Hallitus esittää yhtiökokoukselle, että Fortum Oyj jakaa vuodelta 2006 rahaosinkona 1,26 euroa osaketta kohti eli

yhteensä 1 119 miljoonaa euroa perustuen rekisteröityyn osakemäärään 30.1.2007. Tästä osingosta 0,73 euroa osakkeelta on konsernin osingonjakopolitiikan mukaista. Lisäksi hallitus ehdottaa 0,53 euron suuruista lisäosinkoa osakkeelta yhtiön pääomarakenteen ohjaamiseksi kohti sovittua tavoitetasoa.

Espoossa 30. päivänä tammikuuta 2007

Peter Fagernäs

Esko Aho

Birgitta Johansson-Hedberg

Birgitta Kantola

Matti Lehti

Marianne Lie

Christian Ramm-Schmidt

Mikael Lilius

toimitusjohtaja

Tilintarkastuskertomus

Fortum Oyj:n osakkeenomistajille

Olemme tarkastaneet Fortum Oyj:n kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.–31.12.2006. Hallitus ja toimitusjohtaja ovat laatineet EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaan laaditun konsernitilinpäätöksen sekä emoyhtiön Suomessa voimassa olevien säännösten ja määräysten mukaisesti laaditun toimintakertomuksen ja emoyhtiön tilinpäätöksen, joka sisältää emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot. Suorittamamme tarkastuksen perusteella annamme lausunnon konsernitilinpäätöksestä sekä emoyhtiön tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja hallinnosta.

Tilintarkastus on suoritettu hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa on tarkastettu riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, etteivät tilinpäätös ja toimintakertomus sisällä olennaisia virheitä tai puutteita. Hallinnon tarkastuksessa on selvitetty emoyhtiön hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenten sekä toimitusjohtajan toiminnan lainmukaisuutta osakeyhtiölain säännösten perusteella.

Konsernitilinpäätös

EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaan laadittu konsernitilinpäätös antaa näiden standardien ja kirjanpitolain tarkoittamalla tavalla oikeat ja riittävät tiedot konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Emoyhtiön tilinpäätös, toimintakertomus ja hallinto

Emoyhtiön tilinpäätös ja toimintakertomus on laadittu kirjanpitolain sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien muiden säännösten ja määräysten mukaisesti.

Konsernin ja emoyhtiön tilinpäätös sekä toimintakertomus antavat kirjanpitolaissa tarkoitetulla tavalla oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomus on yhdenmukainen tilinpäätöksen kanssa.

Konsernitilinpäätös ja emoyhtiön tilinpäätös voidaan vahvistaa sekä vastuuvapaus myöntää emoyhtiön hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta. Hallituksen esitys voitonjakokelpoisten varojen käsittelystä on osakeyhtiölain mukainen.

Espoossa, 30. päivänä tammikuuta 2007

Deloitte & Touche Oy
KHT-yhteisö

Mikael Paul
KHT

Hallintoneuvoston lausunto

Hallintoneuvosto on tänään kokouksessaan käsitellyt Fortum Oyj:n vuoden 2006 tuloslaskelman, taseen ja niiden liitetiedot, konsernitilinpäätöksen sekä hallituksen ehdotuksen taseen osoittaman voiton käyttämisestä ja hallituksen toimintakertomuksen sekä yhtiön tilintarkastajien antaman tilintarkastuskertomuksen, joiden johdosta hallintoneuvostolla ei ole huomautettavaa. Hallintoneuvosto puoltaa tilin-

päätöksen ja siihen sisältyvän konsernitilinpäätöksen vahvistamista ja yhtyy hallituksen ehdotukseen voittovarojen käyttämisestä.

Hallintoneuvosto toteaa, että sen antamia ohjeita on noudatettu, ja että hallintoneuvosto on saanut yhtiön hallitukselta ja johtajilta tarpeellisiksi katsomansa tiedot.

Espoossa helmikuun 7. päivänä 2007

Timo Kalli

Martti Alakoski

Lasse Hautala

Rakel Hiltunen

Mikko Immonen

Kimmo Kalela

Kimmo Kiljunen

Jari Koskinen

Oras Tynkkynen

Sirpa Paatero

Ben Zyskowitz

Fortumia sijoituskohteena seuraavia analyytikkoja

ABG Sundal Collier, Oslo
ABN Amro, Helsinki
Carnegie Investment Bank AB, Finland Branch, Helsinki
Citigroup Smith Barney, Lontoo
Crédit Agricole Cheuvreux Nordic, Tukholma
Credit Suisse, Lontoo
Danske Equities, Kööpenhamina
Deutsche Bank, Helsinki
Dresdner Kleinwort, Lontoo
Enskilda Securities, Helsinki
EQ Bank, Helsinki
Evli, Helsinki
FIM Securities, Helsinki
Goldman Sachs, Lontoo
Handelsbanken, Helsinki
ING Bank, Lontoo
JPMorgan, Lontoo
Kaupthing Bank, Helsinki
Kepler Equities, Frankfurt
Lehman Brothers, Lontoo
Mandatum, Helsinki
Merrill Lynch, Lontoo
Morgan Stanley, Lontoo
OKO Pankki, Helsinki
Raymond James Euro Equities, Pariisi
Société Générale, Pariisi
UBS, Lontoo
Valuatum, Helsinki
Öhman, Helsinki

Design KREAB OY

Valokuvat TOMI PARKKONEN

Paino LIBRIS OY 2007

Libriksellä on oikeus käyttää Joutsenmerkkiä, joka on virallinen pohjoismainen ympäristömerkki.

Kääre CURIOUS TRANSLUCENT 100 g/m²

Kansi GALERIE ART SILK 250 g/m²

Sivut GALERIE ONE SILK 90 g/m²

Vuosikertomuksessa käytettyjen papereiden valmistus on standardisoitu ISO 14001 ympäristöjärjestelmän mukaisesti.

Positiivista energiaa.

Fortum Oyj
Keilaniemi, Espoo
PL 1
00048 FORTUM
puh. 0104511
faksi 0104524447
www.fortum.fi

Kotipaikka Espoo, Y-tunnus 1463611-4